

สรุปคำวินิจฉัยและการตอบข้อหารือ

แนวทางปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับสหกรณ์

คำนำ

สรุปคำวินิจฉัยและการตอบข้อหารือฉบับนี้ กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้จัดทำขึ้น โดยการรวบรวมจากการตอบข้อหารือที่มีการวินิจฉัยจากประเด็นปัญหาการบริหารงานของสหกรณ์ ที่สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และข้อบังคับสหกรณ์เป็นหลัก รวมทั้งคำวินิจฉัยจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้อง

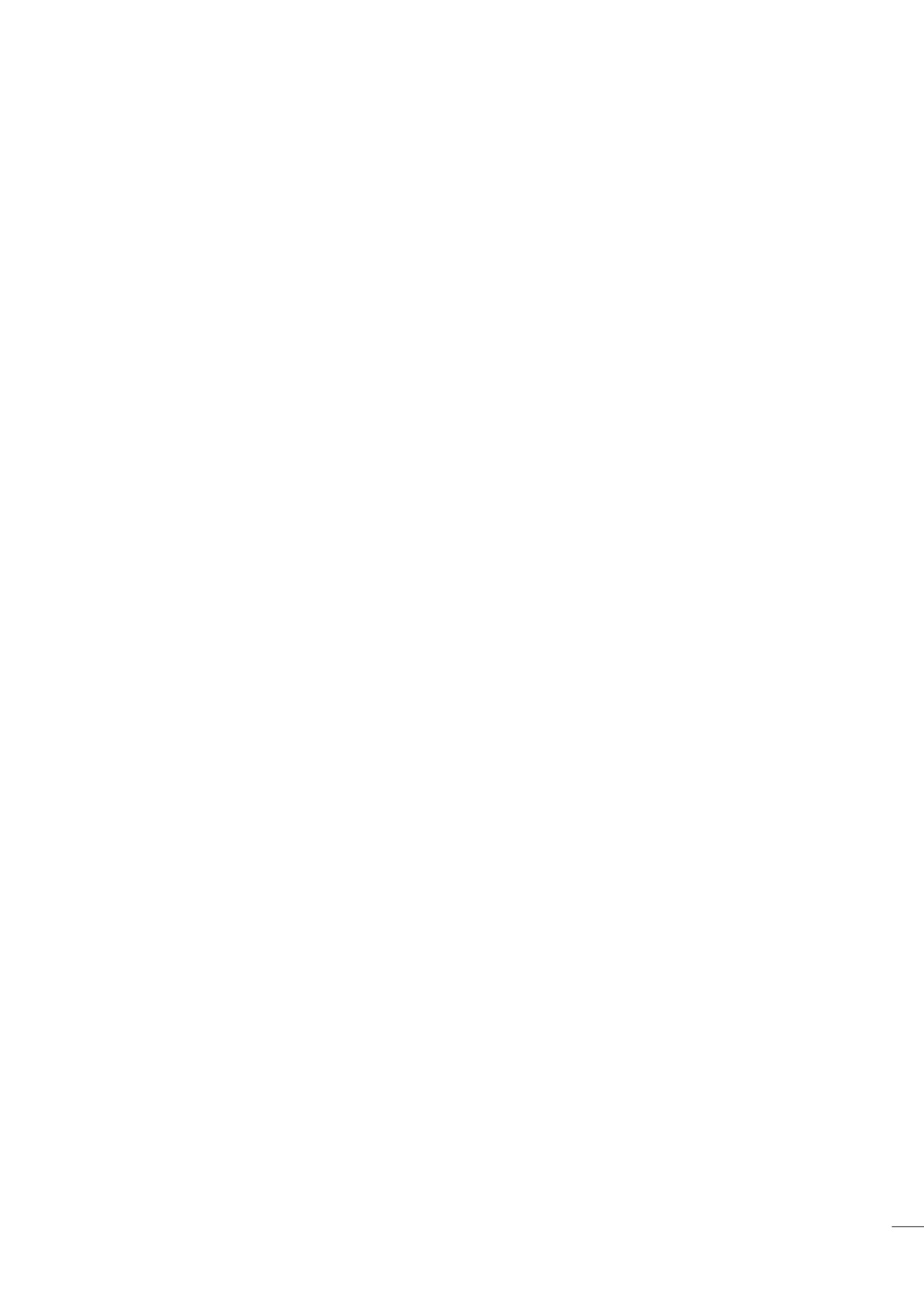
จึงหวังว่าสรุปคำวินิจฉัยดังกล่าว จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติงานสหกรณ์ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานสหกรณ์ได้ใช้เป็นคู่มือปฏิบัติงานในการแนะนำส่งเสริมสหกรณ์ต่อไป

ส่วนทะเบียนและข้อบังคับ
สำนักนายทะเบียนและกฎหมาย
กรมส่งเสริมสหกรณ์
กันยายน 2551

สารบัญ

	หน้า
การประชุมใหญ่ของสหกรณ์	1
เรื่องทั่วไป	9
คณะกรรมการดำเนินการ	25
ภาคผนวก	33

การประชุมใหญ่ของสหกรณ์

ประเด็นที่ 1

การนับระยะเวลาการเรียกประชุมใหญ่สามัญประจำปีภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์ ตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 เช่น วันสิ้นปีทางบัญชี 31 มีนาคม จะเริ่มนับระยะเวลาดังแต่วันที่ 31 มีนาคม หรือวันที่ 1 เมษายน เป็นวันแรก

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/3 วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้ากำหนดระยะเวลาเป็นวัน สัปดาห์ เดือนหรือปี มิให้นับวันแรกแห่งระยะเวลานั้นรวมเข้าด้วยกัน เว้นแต่จะเริ่มการในวันนั้นเอง ตั้งแต่เวลาที่ถือได้ว่าเป็นเวลาเริ่มต้นทำงานกันตามประเพณี” จึงให้นับแต่วันที่ 1 เมษายน เป็นวันแรก

(หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 1101/10694 ลว. 14 ก.ย. 2550 ภาคผนวกที่ 1 หน้า 37)

ประเด็นที่ 2

หากคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เรียกประชุมใหญ่เกินกำหนดระยะเวลา 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์จะเรียกการประชุมใหญ่ครั้งนั้นว่า “การประชุมใหญ่สามัญประจำปี” หรือ “การประชุมใหญ่วิสามัญ”

ระยะเวลาหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์ตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 เป็นเพียงระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อเร่งรัดให้คณะกรรมการดำเนินการจะต้องเรียกประชุมใหญ่สามัญภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวเท่านั้น มิใช่กำหนดเวลาที่จะทำให้สาระสำคัญของการประชุมใหญ่สามัญเปลี่ยนแปลงไปจนทำให้การประชุมใหญ่อ้างว่าเป็นการประชุมใหญ่วิสามัญ ดังนั้น ในกรณีที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เรียกประชุมใหญ่ของสหกรณ์เกินหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์ การประชุมใหญ่ครั้งนั้นก็ยังคงถือว่าเป็นการประชุมใหญ่สามัญประจำปี

(หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0601/848 ลว. 13 ก.ย. 2543 ภาคผนวกที่ 2 หน้า 39)

ประเด็นที่ 3

สหกรณ์เรียกประชุมใหญ่สามัญประจำปี แต่มีสมาชิกมาประชุมไม่ครบองค์ประชุม สหกรณ์จึงได้นัดประชุมใหญ่อีกครั้งภายในสิบวันตามมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 แต่ก็ยังมีสมาชิกมาประชุมไม่ครบองค์ประชุม จะเรียกการประชุมใหญ่อีกครั้งต่อไปว่า “การประชุมใหญ่สามัญประจำปี” หรือ “การประชุมใหญ่วิสามัญ” และหากนัดประชุมใหญ่ใหม่แล้วยังมีสมาชิกมาไม่ครบองค์ประชุมตามมาตรา 57 และมาตรา 58 อีก จะต้องแนะนำสหกรณ์ปฏิบัติอย่างไร

การประชุมใหญ่ตามประเด็นปัญหาสำคัญเป็นการประชุมใหญ่สามัญประจำปี แต่ที่ผ่านมาไม่สามารถดำเนินการได้เพราะมีสมาชิกมาร่วมประชุมไม่ครบจำนวนที่จะเป็นองค์ประชุม การนัดประชุมใหญ่ครั้งต่อไปไม่ว่าจะสามารถดำเนินการให้สำเร็จลงได้ในเวลาใด ก็ไม่ทำให้สาระสำคัญของการประชุมใหญ่สามัญเปลี่ยนแปลงไปจนกลายเป็นการประชุมใหญ่วิสามัญแต่อย่างใด ดังนั้น การประชุมใหญ่ครั้งต่อไปของสหกรณ์ตามประเด็นปัญหา จึงยังเรียกว่า “การประชุมใหญ่สามัญประจำปี”

กรณีที่นัดประชุมใหญ่แล้วยังมีสมาชิกมาไม่ครบองค์ประชุมอีก สหกรณ์สามารถนัดประชุมใหญ่โดยใช้อองค์ประชุมตามมาตรา 57 และมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 สลับกันไปเรื่อยๆ จนกว่าจะสามารถประชุมได้ และหากสหกรณ์จังหวัดเห็นว่ามีเหตุที่นายทะเบียนสหกรณ์จะสั่งเลิกสหกรณ์ตามมาตรา 71(1) หรือ (2) ได้ ก็สามารถใช้อำนาจตามที่ได้รับมอบจากนายทะเบียนสหกรณ์สั่งเลิกสหกรณ์ดังกล่าวเสียได้

(หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/33360 ลงวันที่ 12 ธันวาคม 2544 ภาคผนวกที่ 3 หน้า 50)

ประเด็นที่ 4

สหกรณ์จะกำหนดในข้อบังคับให้มีการประชุมใหญ่โดยผู้แทนสมาชิกหรือสมาชิกก็ได้ สุดแต่คณะกรรมการดำเนินการจะเห็นสมควรในแต่ละปี จะสามารถกำหนดได้หรือไม่

การที่มาตรา 56 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติเรื่องการประชุมใหญ่ไว้สองลักษณะ คือ การประชุมใหญ่โดยสมาชิกทั้งหมดหรือการประชุมใหญ่โดยผู้แทนสมาชิก เนื่องจาก สหกรณ์ที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มีได้ทั้งสหกรณ์ขนาดเล็กซึ่งมีจำนวนสมาชิกไม่ถึงห้าร้อยคน และสหกรณ์ขนาดใหญ่ซึ่งมีสมาชิกตั้งแต่ห้าร้อยคนขึ้นไป และได้กำหนดให้สหกรณ์ขนาดใหญ่สามารถเลือกที่จะกำหนดในข้อบังคับได้ว่าจะให้มีการประชุมใหญ่โดยผู้แทนสมาชิกหรือสมาชิกทั้งหมดเพื่อให้มีองค์ประชุมที่มีขนาดเหมาะสม ความสะดวกในการจัดหาสถานที่ประชุมและการจัดทำเอกสาร รวมทั้งประหยัดค่าใช้จ่ายในการประชุมใหญ่ จึงเป็นสาระสำคัญที่สหกรณ์จะต้องกำหนดให้ชัดเจนและแน่นอนในข้อบังคับ มิใช่เป็นอำนาจของคณะกรรมการดำเนินการที่จะเปลี่ยนแปลงหรือเลือกที่จะประชุมโดยสมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกได้ในแต่ละปี

(หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 1108/45 ลงวันที่ 14 ธันวาคม 2550 ภาคผนวกที่ 4 หน้า 52)

ประเด็นที่ 5

สหกรณ์จะกำหนดความหมายของคำว่า “ที่ประชุมใหญ่” ให้ครอบคลุมพื้นที่อื่นๆ ที่เป็นหน่วยเลือกตั้งของสหกรณ์ในเขตต่างๆ ของกรุงเทพมหานครได้หรือไม่

ที่ประชุมใหญ่ หมายถึง ที่ประชุมร่วมกันของบรรดาสมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกแล้วแต่กรณี ซึ่งได้มาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาหรือรับทราบเกี่ยวกับการดำเนินการของสหกรณ์ ตามที่ข้อบังคับสหกรณ์หรือกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์กำหนดไว้

องค์ประกอบของที่ประชุมใหญ่จะต้องประกอบไปด้วย สถานที่และเวลาที่ประชุม องค์ประชุม วาระการประชุม และมติที่ประชุม สถานที่ประชุมจะต้องเป็นสถานที่เดียวกันหรือบริเวณเดียวกัน พอที่สมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกจะสามารถแสดงความเห็นโต้ตอบกันได้ในขณะที่ดำเนินการประชุมนั้น ดังนั้น การที่สหกรณ์กำหนดให้หน่วยเลือกตั้งเป็น “ที่ประชุมใหญ่” จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว หน่วยเลือกตั้งเป็นสถานที่ที่สมาชิกส่วนหนึ่งไปทำกิจกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น หากใช้เป็นการประชุมไม่ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว สหกรณ์อาจกำหนดระเบียบว่าด้วยการสรรหาบุคคลที่จะเสนอให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ เนื่องจากการสรรหาไม่ต้องทำในที่ประชุมใหญ่และสามารถดำเนินการก่อนวันประชุมใหญ่ได้

(หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/28227 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2544 ภาคผนวกที่ 5 หน้า 54)

ประเด็นที่ 6

สหกรณ์จะจัดให้มีการประชุมใหญ่ 2 วัน จะกระทำได้อย่างไร

สหกรณ์อาจกำหนดการประชุมใหญ่ 2 วัน ต่อเนื่องกันได้โดยกำหนดวาระการประชุม สถานที่ประชุมไว้แห่งเดียวกันให้ชัดเจน และการประชุมต้องมีสมาชิกอยู่ในที่ประชุมครบองค์ประชุมตลอดเวลาการประชุม จึงจะเป็นการประชุมใหญ่ที่ชอบด้วยกฎหมายและข้อบังคับ

(หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/28227 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2544 ภาคผนวกที่ 5 หน้า 54)

ประเด็นที่ 7

สหกรณ์ขนาดใหญ่จะใช้องค์ประชุมในการประชุมใหญ่ โดยต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดหรือต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน

มาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติเรื่องการนับองค์ประชุมในกรณีการประชุมใหญ่ของสหกรณ์โดยสมาชิกไว้สองลักษณะ คือ ลักษณะที่หนึ่ง จะต้องต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมด ลักษณะที่สอง จะต้องต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน เนื่องจากสหกรณ์ที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ มีได้ทั้งสหกรณ์ขนาดเล็กซึ่งมีจำนวนสมาชิกไม่ถึงหนึ่งร้อยคน และสหกรณ์ขนาดใหญ่ซึ่งมีสมาชิกตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไป ดังนั้น การนับองค์ประชุมของสหกรณ์ขนาดเล็ก

จึงต้องนับองค์ประชุมตามลักษณะที่หนึ่ง ส่วนการนับองค์ประชุมของสหกรณ์ขนาดใหญ่จะนับองค์ประชุมตามลักษณะที่หนึ่งหรือลักษณะที่สองก็ได้

(หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0601/848 ลว. 13 ก.ย. 2543 ภาคผนวกที่ 2 หน้า 39)

ประเด็นที่ 8

สหกรณ์มีสมาชิกทั้งหมด 1,000 คน ในวันประชุมใหญ่มีสมาชิกลงชื่อเข้าร่วมประชุม 600 คน ในระหว่างประชุมมีสมาชิกเหลืออยู่ในที่ประชุมจำนวน 300 คนไม่ถึงกึ่งหนึ่ง (500 คน) แต่เกิน 100 คน จะถือว่าครบองค์ประชุมหรือไม่

การนับจำนวนสมาชิกจะต้องนับจากสมาชิกซึ่งอยู่ในที่ประชุม เมื่อจำนวนสมาชิกซึ่งอยู่ในที่ประชุมยังมีจำนวนไม่น้อยกว่า 100 คน การประชุมดังกล่าวยังคงครบเป็นองค์ประชุมตามที่มาตรา 57 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 บัญญัติไว้

(หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0601/848 ลว. 13 ก.ย. 2543 ภาคผนวกที่ 2 หน้า 39)

ประเด็นที่ 9

การนับคะแนนเสียงกึ่งหนึ่งหรือน้อยกว่าสองในสามจะต้องนับจากสมาชิกที่มาลงชื่อเข้าประชุมหรือสมาชิกที่มาลงชื่อและอยู่ในที่ประชุม

การนับคะแนนเสียงกึ่งหนึ่งหรือน้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกซึ่งมาประชุม จะต้องนับคะแนนเสียงจากจำนวนสมาชิกที่มาลงชื่อและอยู่ในที่ประชุม ในขณะที่การประชุมนั้นครบเป็นองค์ประชุม

(หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0601/848 ลว. 13 ก.ย. 2543 ภาคผนวกที่ 2 หน้า 39)

ประเด็นที่ 10

ในการประชุมใหญ่ของสหกรณ์ได้มีสมาชิกเสนอเพิ่มวาระเรื่องต่างๆ ให้ที่ประชุมได้พิจารณาในระหว่างการประชุมจะกระทำได้หรือไม่

ข้อบังคับกำหนดให้สหกรณ์มีหนังสือแจ้งวัน เวลา สถานที่ และเรื่องที่จะประชุมให้บรรดาสมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกทราบล่วงหน้า เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ศึกษา พิจารณา ตรวจสอบ หรือเพื่อเตรียมตัวซักถาม หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ตามที่สหกรณ์ได้แจ้งมา ซึ่งตามปกติการจัดการประชุมใหญ่

สหกรณ์จะกำหนดวาระต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งกำหนดวาระเรื่องอื่นๆ (ถ้ามี) ไว้ด้วย และเปิดโอกาสให้สมาชิกได้พิจารณาเพื่อลงมติ ทั้งการอนุมัติหรือการรับทราบของแต่ละวาระ ดังนั้น สมาชิกจะขอเพิ่มวาระในวันที่ประชุมใหญ่โดยไม่ได้แจ้งล่วงหน้าไม่สามารถกระทำได้

(หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/29612 ลว. 28 พ.ย. 2543 ภาคผนวกที่ 6 หน้า 56)

ประเด็นที่ 11

ในระเบียบวาระอื่นๆสมาชิกสามารถเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาหรือรับทราบในเรื่องลักษณะใดได้บ้าง

สมาชิกสามารถใช้สิทธิเสนอเรื่องต่างๆ ในวาระอื่นๆ ได้ แต่การพิจารณาของที่ประชุมใหญ่อาจจะไม่ได้ข้อยุติในทันที ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการจะต้องรับข้อเสนอไปพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อนำเสนอในการประชุมใหญ่คราวต่อไป

(หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/29612 ลว. 28 พ.ย. 2543 ภาคผนวกที่ 6 หน้า 56)

ประเด็นที่ 12

คณะกรรมการดำเนินการได้มีการประชุมพิจารณาแนวทางการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีเพื่อเสนอที่ประชุมใหญ่พิจารณาอนุมัติ แต่ในการประชุมใหญ่ ที่ประชุมใหญ่ได้พิจารณาแล้วมีมติไม่เห็นด้วยกับการเสนอของคณะกรรมการดำเนินการ ประธานในที่ประชุมใหญ่จึงได้สั่งพักการประชุมใหญ่ชั่วคราวและประชุมคณะกรรมการดำเนินการเพื่อพิจารณาแนวทางการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีใหม่ เสนอต่อที่ประชุมใหญ่พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง เป็นวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องหรือไม่

ข้อบังคับของสหกรณ์ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของประธานกรรมการ ว่าเป็นประธานในที่ประชุมใหญ่ และที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ และควบคุมการประชุมดังกล่าวให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ดังนั้นประธานในที่ประชุมใหญ่จึงมีอำนาจสั่งพักการประชุมใหญ่ชั่วคราวได้

(หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/07914 ลงวันที่ 20 เมษายน 2543 ภาคผนวกที่ 7 หน้า 58)

ประเด็นที่ 13

ข้อบังคับของสหกรณ์ ได้กำหนดว่าไม่ให้จ่ายเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจให้แก่สมาชิกที่ผิดนัดชำระหนี้ แต่ที่ประชุมใหญ่อำนาจประจำปีของสหกรณ์ได้พิจารณาประมาณการรายจ่ายประจำปี เพื่อนำมาจ่ายเงินชดเชยหรือค่าตอบแทนให้กับสมาชิกที่ผิดนัดชำระหนี้ดังกล่าวข้างต้นเท่ากับหรือน้อยกว่าเงินเฉลี่ยคืนของสมาชิกที่ผิดนัดชำระหนี้ สามารถกระทำได้หรือไม่ เพียงใด

การที่ที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสหกรณ์ได้พิจารณาอนุมัติประมาณการรายจ่ายประจำปีของสหกรณ์เพื่อจ่ายเงินชดเชยหรือค่าตอบแทนให้กับสมาชิกที่ผิมนัดชำระหนี้ ซึ่งการผิมนัดชำระหนี้ดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นจากเหตุสุดวิสัย หรือเหตุการณ์อันใดอันหนึ่งซึ่งลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบ หรือกรณีลูกหนี้ขอขยายเวลาการชำระหนี้ก่อนถึงกำหนดชำระและเจ้าหน้าที่อนุญาต และสามารถชำระหนี้ได้ภายในระยะเวลาที่ขอขยายนั้น เป็นการลงมติที่ฝ่าฝืนข้อบังคับ นายทะเบียนสหกรณ์หรือรองนายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจยับยั้งหรือเพิกถอนมติดังกล่าวได้ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

(หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/07914 ลงวันที่ 20 เมษายน 2543 ภาคผนวกที่ 7 หน้า 58)

ประเด็นที่ 14

สหกรณ์จะกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีว่า “จ่ายเป็นเงินโบนัสแก่กรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2” จะสามารถกำหนดได้หรือไม่

ไม่สามารถกำหนดได้ เนื่องจากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีเป็นโบนัสแก่กรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ เป็นดุลยพินิจของที่ประชุมใหญ่ที่จะจัดสรรจำนวนเท่าใดย่อมขึ้นกับกำไรสุทธิของสหกรณ์ในแต่ละปี เป็นสำคัญ

(หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/07008 ลงวันที่ 4 เมษายน 2543 ภาคผนวกที่ 8 หน้า 61)

ประเด็นที่ 15

สมาชิกสหกรณ์แจ้งให้รองนายทะเบียนสหกรณ์เพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ เนื่องจากเห็นว่าที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2549 ลงมติเห็นชอบให้มีการทบทวนมติที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2547 โดยไม่ได้แจ้งวาระให้สมาชิกทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน อันเป็นการขัดต่อข้อบังคับของสหกรณ์ มติของที่ประชุมใหญ่ชอบด้วยกฎหมายและข้อบังคับหรือไม่

สหกรณ์ได้มีการแจ้งกำหนดวันประชุมใหญ่วิสามัญ เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2549 ให้สมาชิกทราบและปรากฏว่าไม่มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมใหญ่ครบองค์ประชุมโดยไม่มีสมาชิกคนใดโต้แย้งว่าการแจ้งกำหนดวันประชุมใหญ่วิสามัญไม่ชอบหรือมีสมาชิกไม่ทราบการประชุมใหญ่ดังกล่าว รวมทั้งผู้ร้องเองก็ได้โต้แย้งเช่นกัน เมื่อสหกรณ์มีการประชุมใหญ่ครบองค์ประชุมตามข้อบังคับ การประชุมใหญ่วิสามัญและการลงมติในการประชุมดังกล่าวจึงเป็นการประชุมที่ชอบด้วยข้อบังคับแล้ว

(หนังสือสำนักงานเลขานุการกรม ที่ กษ 1101/635 ลงวันที่ 11 กันยายน 2550 ภาคผนวกที่ 9 หน้า 63)

เรื่องทั่วไป

ประเด็นที่ 16

สหกรณ์จะลงทุนซื้อหุ้นธนาคารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์ ตามมาตรา 62(4) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 จะต้องพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของ ธนาคารตามตราสารที่จัดตั้งว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์หรือไม่

การที่สหกรณ์จะลงทุนโดยการซื้อหุ้นของธนาคารใดตามมาตรา 62(4) นั้น จะต้องเป็นการซื้อหุ้น ของธนาคารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์โดยตรงตามมาตรา 62(4) เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรซึ่งเป็นธนาคารที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์อย่างชัดแจ้งใน การให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตรตามมาตรา 9(1) แห่ง พ.ร.บ. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509

(หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0901/0328 ลว. 11 มี.ค. 2548 ภาคผนวกที่ 10 หน้า 64)

ประเด็นที่ 17

สหกรณ์จะขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวได้หรือไม่

มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 บัญญัติคุณสมบัติของ นิติบุคคลที่จะขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวเป็นสามประเภทเท่านั้น คือ ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด โดยมีเงื่อนไขเกี่ยวกับจำนวนทุนและสัญชาติของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ และกรรมการผู้จัดการนิติบุคคลดังกล่าวไว้โดยเฉพาะ บทบัญญัติดังกล่าวจึงมุ่งหมายที่จะจำกัดประเภทของ นิติบุคคลที่จะมีคุณสมบัติขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวไว้บางประเภท เพราะเป็นนิติบุคคลที่มี สภาพและวัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจโดยเฉพาะ ดังนั้น สหกรณ์ซึ่งมิใช่นิติบุคคลตามมาตรา 15 จึงไม่มี คุณสมบัติที่จะขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

(หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0601/737 ลว. 23 พ.ย. 2538 ภาคผนวกที่ 11 หน้า 69)

ประเด็นที่ 18

สหกรณ์ไม่มีเงินทุนเป็นของตนเอง จึงได้ไปจัดทำข้อตกลงกับสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (Non bank) เพื่อให้เงินกู้แก่สมาชิกโดยตรง ซึ่งสหกรณ์จะเป็นผู้ดำเนินการด้านเอกสาร รวมถึงการรับเป็นลูก หนี้ร่วมและชำระคืนเงินกู้แทนสมาชิกกรณีสมาชิกผิดสัญญา จะกระทำได้อย่างไร

การที่สหกรณ์มิได้เป็นผู้จัดหาเงินทุนเพื่อให้สมาชิกกู้โดยตรงไม่เป็นไปตามอำนาจกระทำการตามมาตรา 46(6) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ รวมทั้งไม่เป็นไปตามหลักการรวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์ ที่กำหนดให้สหกรณ์ต้องเป็นตัวแทนในการรวมซื้อรวมขายเพื่อสร้างพลังต่อรองทางธุรกิจ รวมถึงเป็นตัวแทนสมาชิกในการจัดหาแหล่งเงินทุนมาให้บริการด้านสินเชื่อแก่สมาชิก (หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1108/5315 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2550 ภาคผนวกที่ 12 หน้า 76)

ประเด็นที่ 19

สหกรณ์จะเปิดโรงรับจำนำเพื่อรับจำนำสิ่งของจากสมาชิกและบุคคลภายนอกได้หรือไม่

- โรงรับจำนำ เป็นการจัดตั้งสถานที่รับจำนำซึ่งประกอบการรับจำนำสิ่งของเป็นประกันหนี้เงินกู้ เป็นปกติธุระ ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 และแก้ไขเพิ่มเติม จึงไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสหกรณ์ ประกอบกับมาตรา 46(6) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 บัญญัติให้สหกรณ์มีอำนาจกระทำการในการให้กู้โดยรับจำนำซึ่งทรัพย์สินแก่สมาชิกหรือของสมาชิกได้อยู่แล้ว
- เมื่อการรับจำนำเป็นการให้เงินกู้โดยรับจำนำสิ่งของเป็นประกันเงินกู้ ซึ่งสหกรณ์สามารถให้เงินกู้ได้เฉพาะสมาชิกหรือสหกรณ์อื่นตามมาตรา 46(6) และ (8) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 เท่านั้น สหกรณ์จึงไม่สามารถเปิดโรงรับจำนำเพื่อรับจำนำสิ่งของเป็นปกติธุระได้

(หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 1108/12822 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2549 ภาคผนวก 13 หน้า 78)

ประเด็นที่ 20

สหกรณ์สามารถรับฝากเงินจากบุคคลภายนอกหรือนิติบุคคลอื่นได้หรือไม่

มาตรา 46(5) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 บัญญัติให้สหกรณ์มีอำนาจกระทำการเกี่ยวกับการรับฝากเงิน ดังนี้ “รับฝากเงินประเภทออมทรัพย์หรือประเภทประจำจากสมาชิกหรือสหกรณ์อื่นได้...” ทั้งนี้ สมาชิกหมายถึงรวมถึงสมาชิกสมทบด้วย แต่ทั้งนี้จะต้องกำหนดสิทธิสมาชิกสมทบในข้อบังคับให้ฝากเงินกับสหกรณ์ได้ ดังนั้น สหกรณ์ไม่สามารถที่จะรับฝากเงินจากบุคคลภายนอกหรือนิติบุคคลอื่นที่มีใช่สมาชิกสหกรณ์ได้

(หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 1108/12822 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2549 ภาคผนวก 13 หน้า 78)

ประเด็นที่ 21

สหกรณ์จะดำเนินการออกสลากออมทรัพย์หรือสลากอื่นใดในลักษณะเช่นเดียวกับสลากออมทรัพย์ (ธ.ก.ส.) หรือสลากออมสิน ได้หรือไม่

การออกสลากออมทรัพย์ของ ธ.ก.ส. เป็นการจัดหาทุนเพื่อดำเนินงาน โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 33(5) แห่งพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และการออกสลากออมสินของธนาคารออมสิน เป็นการอาศัยอำนาจในการประกอบธุรกิจตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. 2489 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

การออกสลากออมทรัพย์หรือสลากอื่นใดของสหกรณ์จึงกระทำไม่ได้ เนื่องจากพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ไม่ได้ให้อำนาจกระทำการไว้

(หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1108/13539 ลงวันที่ 22 ธันวาคม 2549 ภาคผนวกที่ 14 หน้า 80)

ประเด็นที่ 22

สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ได้ลาออกจากงานหรือโอนย้ายไปสังกัดหน่วยงานอื่น ทำให้ไม่เป็นไปตามคุณสมบัติสมาชิกสหกรณ์ จะยังคงสมาชิกภาพตามข้อบังคับสหกรณ์หรือไม่ รวมถึงการมีสิทธิหน้าที่ต่างๆ ในการเป็นกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จะเป็นอย่างไร

ข้อบังคับของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนใหญ่จะเป็นไปตามร่างข้อบังคับของนายทะเบียนสหกรณ์ ซึ่งจะกำหนดว่า “สมาชิกที่โอน หรือย้าย หรือออกจากราชการหรืองานประจำโดยไม่มีความผิด ถ้ามิได้ลาออกจากสหกรณ์ด้วย ก็ให้ถือว่าคงเป็นสมาชิกอยู่” สมาชิกจึงยังคงสมาชิกภาพในสหกรณ์และมีสิทธิหน้าที่ต่างๆ ในฐานะสมาชิก ตามที่กำหนดในข้อบังคับทุกประการ

(หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1108/6666 ลงวันที่ 13 มิถุนายน 2550 ภาคผนวกที่ 15 หน้า 82)

ประเด็นที่ 23

สหกรณ์มียอดขาดทุนสะสมตามงบการเงินของสหกรณ์ ที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ประสงค์จะโอนทุนต่างๆที่สหกรณ์ได้จัดสรรกำไรสุทธิประจำปีตามข้อบังคับไว้เป็นทุนสำรองเพื่อลดยอดขาดทุนสะสมจะสามารถกระทำได้หรือไม่

ที่มาของทุนต่างๆ มาจากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีตามบทบัญญัติของมาตรา 60(4) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นทุนสะสมไว้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กำหนดในข้อบังคับตามมติของที่ประชุมใหญ่ จึงเป็นอำนาจของที่ประชุมใหญ่ในการโอนทุนต่างๆ ที่ไม่จำเป็นต้องกำหนดหรือยังไม่มีความจำเป็นต้องใช้จ่ายมาเป็นทุนสำรองเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงแก่สหกรณ์ได้

ทั้งนี้ คณะกรรมการดำเนินการจะต้องพิจารณาผลดีผลเสีย และความจำเป็นอื่นๆ เพื่อนำเสนอที่ประชุมใหญ่ทราบเพื่อข้อมูลในการพิจารณาด้วย และในปีต่อไป ควรเพิ่มสัดส่วนการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีเป็นทุนสำรองให้สูงขึ้น

(หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1108/7586 ลงวันที่ 4 กรกฎาคม 2550 ภาคผนวกที่ 16 หน้า 83)

ประเด็นที่ 24

สหกรณ์จะออกหนังสือรับรองหุ้นให้แก่สมาชิกได้หรือไม่ และสมาชิกจะนำหนังสือรับรองดังกล่าวไปทำนิติกรรมใดๆ ได้หรือไม่

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ไม่ได้กำหนดให้สหกรณ์ทำใบหุ้นและไม่ได้กำหนดให้ใบหุ้นต้องมีข้อความเช่นใดหากสหกรณ์ทำใบหุ้นขึ้นมาก็มิใช่ใบหุ้นที่แสดงถึงสิทธิของผู้ถือหุ้นหรือเป็นทรัพย์สินของผู้ถือหุ้นและใบหุ้นดังกล่าวไม่สามารถโอนโดยให้ผู้รับโอนมีสิทธิในสหกรณ์โดยเป็นสมาชิกสหกรณ์ดังเช่นการโอนหุ้นของบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1129 เมื่อไม่มีกฎหมายให้ทำใบหุ้นของสหกรณ์เป็นตราสาร ใบหุ้นของสหกรณ์จึงไม่ใช่สิทธิซึ่งมีตราสาร การออกหนังสือรับรองการถือหุ้นหรือใบหุ้นให้แก่สมาชิกจึงเป็นเพียงหลักฐานการถือหุ้นในสหกรณ์เท่านั้น และสมาชิกไม่สามารถนำหนังสือรับรองดังกล่าวไปทำนิติกรรมใดๆ ได้

(หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1108/5309 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2550 ภาคผนวกที่ 17 หน้า 85)

ประเด็นที่ 25

สหกรณ์จะรับจำนำหุ้นของสมาชิกหรือยินยอมให้สมาชิกนำหุ้นมาเป็นหลักประกันการกู้เงินจากสหกรณ์ได้หรือไม่

หุ้นของสหกรณ์ที่สมาชิกถืออยู่เป็นทุนของสหกรณ์ โดยจะเห็นได้จากบทบัญญัติมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดห้ามสมาชิกนำค่าหุ้นมาหักกลบลบหนี้กับสหกรณ์และกำหนดห้ามเจ้าหน้าที่ของสมาชิกใช้สิทธิเรียกร้องในค่าหุ้นของสมาชิกผู้นั้น ดังนั้น หากสหกรณ์ยอมให้สมาชิกสหกรณ์ซึ่งเป็นลูกหนี้เอาหุ้นของสหกรณ์เองมาจำนำเป็นประกันก็ไม่สามารถใช้สิทธิเรียกร้องในค่าหุ้นตามพระราช

บัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 42 วรรคสอง ได้ และมีผลเสมือนเจ้าหนี้ยอมให้ลูกหนี้เอาทรัพย์สินของ เจ้าหนี้มาประกันหนี้ เพราะหุ้นของสหกรณ์เป็นทุนของสหกรณ์ สหกรณ์จึงไม่อาจรับจำนำหุ้นของตนเองได้

(หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส 0017/18849 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2546 ภาคผนวกที่ 18 หน้า 87)

ประเด็นที่ 26

กรรมการดำเนินการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ลงมติในที่ประชุมใหญ่เพื่อพิจารณากำหนดค่าตอบแทนของกรรมการดำเนินการและเจ้าหน้าที่ ตามแผนงานและงบประมาณรายจ่ายประจำปีของสหกรณ์ จะเข้าข่ายเป็นการพิจารณาค่าตอบแทนให้ตนเองซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียเป็นพิเศษเฉพาะตัวหรือไม่

การใช้อำนาจของที่ประชุมใหญ่ตามข้อบังคับเพื่อพิจารณานุมัติแผนงานและงบประมาณประจำปีของสหกรณ์ เป็นการกำหนดกรอบกว้างๆ เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามแผนงานของสหกรณ์ ซึ่งค่าตอบแทนกรรมการดำเนินการเป็นการกำหนดสำหรับสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งให้ทำหน้าที่กรรมการดำเนินการที่สมาชิกทั้งหมดมีสิทธิได้รับเลือกตั้ง สำหรับค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่สหกรณ์ก็เป็นการกำหนดกรอบค่าใช้จ่ายไว้ แต่การกำหนดค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่สหกรณ์เป็นอำนาจของคณะกรรมการดำเนินการตามข้อบังคับ ดังนั้น การลงมติของสมาชิกที่เป็นกรรมการดำเนินการหรือเจ้าหน้าที่สหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่ จึงไม่เข้าข่ายมีส่วนได้ส่วนเสียเป็นพิเศษ

(หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1108/2123 ลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2550 ภาคผนวกที่ 19 หน้า 89)

ประเด็นที่ 27

สหกรณ์จะกำหนดให้สมาชิกที่ประสงค์จะกู้เงินต้องทำประกันชีวิตเพื่อค้ำประกันเงินกู้แทนการใช้บุคคลค้ำประกัน จะกระทำได้หรือไม่

ลักษณะการดำเนินการดังกล่าวเป็นเรื่องระหว่างผู้ให้กู้ (สหกรณ์) และผู้ขอกู้ (สมาชิก) ที่จะตกลงกันให้มีการทำประกันชีวิตเพื่อค้ำประกันเงินกู้ จึงอยู่ในข่ายที่สหกรณ์จะกระทำได้ และไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 แต่เพื่อไม่เป็นการสร้างภาระค่าใช้จ่ายแก่สมาชิกเพิ่มขึ้น จึงควรที่จะกำหนดเป็นทางเลือกแก่สมาชิกว่าต้องการให้สมาชิกด้วยกันค้ำประกันหรือทำประกันชีวิต ทั้งนี้ แม้ว่า สหกรณ์จะกำหนดในระเบียบฯ ให้สมาชิกทำประกันชีวิตเพื่อค้ำประกันเงินกู้ได้ก็ตาม แต่สหกรณ์ก็ยังคงต้องพึงต้องให้ความสำคัญระมัดระวังในการให้เงินกู้แก่สมาชิกตามปกติวิสัย

(หนังสือสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1108/1092 ล.ว. 23 ก.พ. 2550 ภาคผนวกที่ 20 หน้า 91)

ประเด็นที่ 28

สหกรณ์แท็กซี่ที่กำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อประกอบการรถยนต์รับจ้างบรรทุกผู้โดยสาร โดยใช้รถยนต์อื่นๆ นอกเหนือจากรถแท็กซี่ตามที่ได้รับจดทะเบียนไว้เดิม จะสามารถกระทำได้หรือไม่

กรมการขนส่งทางบกแจ้งว่า สหกรณ์แท็กซี่สามารถไปดำเนินการจดทะเบียนรถยนต์รับจ้างสาธารณะประเภทอื่นได้โดยไม่จำเป็นต้องไปจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นมาใหม่ ประกอบกับรัฐเปิดเสรีการเดินรถแท็กซี่มีเตอร์ทำให้สภาพการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันมีการแข่งขันสูง สหกรณ์จึงต้องมีการปรับตัวและแข่งขันในการดำเนินธุรกิจเพื่อให้สามารถเป็นที่พึ่งของสมาชิกได้ และการดำเนินการดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลดีต่อการดำเนินธุรกิจและเป็นการขยายโอกาสของสมาชิกและสหกรณ์ในระยะยาว อีกทั้งการเปลี่ยนรูปหรือเปลี่ยนชื่อสหกรณ์เป็นสหกรณ์บริการเดินรถอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อชื่อเสียง (Good Will) ที่สหกรณ์สร้างสมมา การกำหนดวัตถุประสงค์ดังกล่าวจึงสามารถกระทำได้

(หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 1108/33 ลงวันที่ 3 ตุลาคม 2550 ภาคผนวกที่ 21 หน้า 92)

ประเด็นที่ 29

สหกรณ์จะมอบอำนาจให้บุคคลภายนอกเป็นผู้ทำการแทนสหกรณ์ จะกระทำได้หรือไม่ และขัดต่อกฎหมายและข้อบังคับหรือไม่อย่างไร

มาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 บัญญัติให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นผู้ดำเนินการกิจการ และเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนหรือผู้จัดการทำการแทนก็ได้ ดังนั้นคณะกรรมการดำเนินการจึงเป็นผู้แทนของสหกรณ์ซึ่งเป็นนิติบุคคล และเป็นผู้แสดงออกซึ่งความประสงค์ของนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 70 และตามที่กำหนดในข้อบังคับของสหกรณ์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตอบข้อหารือในประเด็นดังกล่าว มีสาระสำคัญคือ

(1) คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำแหน่งอื่นนอกจากกรรมการหรือผู้จัดการทำการแทนในฐานะผู้แทนสหกรณ์ไม่ได้ เพราะจะเป็นการขัดต่อมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

(2) กรณีที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ได้มอบหมายให้กรรมการหรือผู้จัดการเป็นผู้ทำการแทนคณะกรรมการดำเนินการแล้ว กรรมการหรือผู้จัดการจะแต่งตั้งให้ผู้ใดเป็นตัวแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้ทำการแทนในฐานะที่เป็นผู้แทนสหกรณ์ไม่ได้ เพราะเท่ากับเป็นการตั้งให้ผู้อื่นเป็นผู้แทน

ทำการในกิจการที่อยู่ในหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการซึ่งเป็นการขัดต่อมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ. 2542

(3) การตั้งตัวแทนเพื่อทำการแทนในกิจการซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรรมการหรือผู้จัดการโดย เฉพาะตัว ไม่ใช่กิจการที่อยู่ในหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการย่อมกระทำได้

จากหลักกฎหมายข้างต้น สรุปได้ว่าหากเป็นการมอบอำนาจให้กระทำการในฐานะผู้แทน สหกรณ์ฯ ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการต้องใช้ดุลยพินิจหรือตัดสินใจเองก็ไม่สามารถมอบอำนาจให้ผู้อื่นหรือเจ้าหน้าที่ ตำแหน่งอื่นกระทำการแทนได้ เพราะเป็นการขัดต่อพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 51 และ ข้อบังคับของสหกรณ์ ประกอบความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาดังกล่าวข้างต้น แต่ ทั้งนี้สหกรณ์อาจมอบอำนาจให้บุคคลอื่นหรือเจ้าหน้าที่ตำแหน่งอื่นกระทำการแทนสหกรณ์ได้ในฐานะตัวแทนตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งต้องเป็นการมอบอำนาจที่ตัวแทนไม่ต้องใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจแทนสหกรณ์ โดยจะต้องพิจารณาเป็นเฉพาะกรณีไป

(หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1101/494 ลงวันที่ 16 มกราคม 2551 ประกอบหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0501/1990 ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2529 ภาคผนวกที่ 22 หน้า 94)

ประเด็นที่ 30

สมาชิกได้ทำหนังสือยินยอมให้ส่วนราชการหักเงินเพื่อชำระค่าหุ้นและชำระหนี้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์ ต่อมาสมาชิกได้ย้ายไปสังกัดส่วนราชการอื่น และสมาชิกไม่ยินยอมให้ส่วนราชการใหม่หักเงินเดือนส่งให้ สหกรณ์ สหกรณ์จะมีแนวทางปฏิบัติในกรณีดังกล่าวอย่างไร

ประเด็นพิจารณา

1. หนังสือยินยอมฉบับเดิม สามารถใช้เป็นหลักฐานในการหักเงินเดือน เพื่อชำระค่าหุ้นและเงินกู้ ในกรณีโอนย้ายได้หรือไม่

ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการเบิกและการจ่ายเงินเดือน เงินปี และเงินอื่นใดในลักษณะ เดียวกัน พ.ศ. 2533 ข้อ 30 กำหนดว่า “ส่วนราชการผู้เบิกจะหักเงินเดือนของข้าราชการที่เบิกจากคลังไว้ เพื่อการใดๆ มิได้ เว้นแต่จะมีหนังสือยินยอมจากข้าราชการผู้ถูกหักเงินเดือนและเพื่อชำระเงินให้แก่สหกรณ์ ออมทรัพย์ และค่าสวัสดิการต่างๆ หรือชำระตามข้อผูกพันกับทางราชการเท่านั้น”

หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0526.5/654 ลงวันที่ 10 เมษายน 2543 กรมบัญชีกลางให้ความ เห็นเกี่ยวกับการหักเงินเดือนของส่วนราชการว่า “...หากผู้มีสิทธิได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างไม่ประสงค์จะให้ ทางราชการดำเนินการหักเงินเดือนตามข้อ 30 แห่งระเบียบกระทรวงการคลังฯ ทางราชการก็ไม่อาจก้าว ล่วงไปดำเนินการให้ขัดกับเจตนาของผู้มีสิทธิรับเงินจากทางราชการซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รับรองสิทธิอยู่ได้...สหกรณ์ออมทรัพย์จึงควรกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการกั๊ยเงินของสมาชิกโดยให้สมาชิก

ผู้กู้ยืมดังกล่าวทำบันทึกแจ้งส่วนราชการต้นสังกัดพร้อมสำเนาแจ้งสหกรณ์ออมทรัพย์เกี่ยวกับการหักเงิน เดือนหรือค่าจ้างเพื่อชดใช้เงินกู้...”

ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง ช้อแนะนำการปฏิบัติ กรณีสมาชิกยินยอมให้ส่วนราชการหักเงินส่งสหกรณ์ออมทรัพย์ ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2543 ข้อ 1 กำหนดว่า “...หากสมาชิกผู้ใดประสงค์จะให้หักเงินเดือน...จากส่วนราชการที่ตนสังกัดและส่งให้สหกรณ์ สมาชิกผู้นั้นต้องมีหนังสือยินยอมให้ส่วนราชการที่ตนสังกัดและสำเนาหนังสือยินยอมนั้นส่งให้สหกรณ์ไว้เป็นหลักฐาน” ประกอบกับตามตัวอย่างคำยินยอมแนบท้ายประกาศฯ (ตามหนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1110/7952 ลงวันที่ 7 สิงหาคม 2545) ข้อ 4 กำหนดว่า “หนังสือยินยอมให้หักเงิน...ให้มีผลตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปและข้าพเจ้าสัญญาว่าจะไม่ถอนการให้คำยินยอมนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนจนกว่าข้าพเจ้าจะได้พ้นจากการเป็นสมาชิกของสหกรณ์หรือพ้นภาระหนี้สินของสหกรณ์...” ข้อ 5 กำหนดว่า “ในกรณีที่ข้าพเจ้าต้องเปลี่ยนแปลงส่วนราชการที่สังกัดโดยโอนไปสังกัดส่วนราชการอื่นหรือหน่วยงานของรัฐ... ข้าพเจ้ายินยอมให้เจ้าหน้าที่ผู้จ่ายเงินของส่วนราชการ...แห่งใดแห่งหนึ่งที่ข้าพเจ้าโอนไปสังกัดมีอำนาจหักเงินเดือน...เพื่อส่งชำระหนี้ ชำระค่าหุ้น...ให้สหกรณ์...และข้าพเจ้าสัญญาว่าจะถือปฏิบัติตามคำยินยอมในหนังสือฉบับนี้ทุกประการ เพียงแต่สหกรณ์ได้มีหนังสือแจ้งให้ส่วนราชการ...ที่ข้าพเจ้าสังกัดอยู่เพื่อดำเนินการดังกล่าวข้างต้นแทนข้าพเจ้าก็เป็นการเพียงพอแล้ว”

เมื่อพิจารณาตามระเบียบกระทรวงการคลัง หนังสือกรมบัญชีกลาง ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ข้างต้น กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการดำเนินการหักเงินเดือนส่งชำระให้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ได้ ต่อเมื่อข้าราชการซึ่งเป็นสมาชิกของสหกรณ์ได้ทำหนังสือยินยอมให้ส่วนราชการนั้นหักเงินได้ แม้ต่อมาสมาชิกจะย้ายไปสังกัดส่วนราชการอื่นแล้ว หนังสือยินยอมดังกล่าวก็ยังใช้ยื่นแก่สมาชิกได้อยู่ เนื่องจากตามหนังสือยินยอมฯ ข้อ 4 และข้อ 5 สมาชิกได้ยินยอมให้ส่วนราชการซึ่งเป็นต้นสังกัดใหม่ของสมาชิกหักเงินเดือนส่งชำระให้สหกรณ์ได้ หนังสือยินยอมดังกล่าวจึงเป็นการแสดงเจตนาต่อสหกรณ์และส่วนราชการซึ่งเป็นต้นสังกัดของตนซึ่งเป็นการแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งมีได้อยู่เฉพาะหน้าให้ถือว่ามีผลนับแต่เวลาที่มีการแสดงเจตนาขึ้นไปถึงผู้รับการแสดงเจตนา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 169 วรรคแรก ดังนี้ เมื่อสหกรณ์ได้ส่งหนังสือยินยอมของสมาชิกให้แก่ส่วนราชการที่สมาชิกโอนย้ายไปสังกัดแล้ว หนังสือยินยอมดังกล่าวจึงมีผลนับแต่เวลาที่ส่วนราชการนั้นได้รับทราบการแสดงเจตนาดังกล่าว หนังสือยินยอมฯ จึงใช้ยื่นสมาชิกได้ ส่วนราชการที่สมาชิกโอนย้ายไปสังกัดจึงมีอำนาจหักเงินเดือนของสมาชิกส่งชำระให้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ได้ แต่ทั้งนี้ หากต่อมาสมาชิกได้แสดงเจตนาต่อส่วนราชการที่ตนโอนย้ายไปสังกัดไม่ยินยอมให้หักเงินเดือนส่งชำระหนี้ให้สหกรณ์ออมทรัพย์อีกต่อไป ส่วนราชการดังกล่าวก็ไม่อาจหักเงินเดือนของสมาชิกได้ ตามนัยระเบียบกระทรวงการคลังและหนังสือกรมบัญชีกลางดังกล่าวข้างต้น

2. ถ้าสมาชิกผู้โอนย้ายไม่ยอมให้ส่วนราชการต้นสังกัดหักเงินเดือน จะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

หากสมาชิกไม่ยินยอมให้ส่วนราชการต้นสังกัดหักเงินเดือน สมาชิกของสหกรณ์จะต้องนำส่งเงินชำระหนี้ด้วยตนเอง หากสมาชิกไม่ส่งเงินชำระหนี้ก็จะตกเป็นผู้ผิดนัดชำระหนี้ สหกรณ์สามารถฟ้องร้องดำเนินคดีและดำเนินการอย่างอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับของสหกรณ์ได้

(หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1101/11574 ลงวันที่ 3 ตุลาคม 2550 ภาคผนวกที่ 23 หน้า 102)

ประเด็นที่ 31

สหกรณ์จะกำหนดระยะเวลาในการจ้างผู้จัดการ มีกำหนดคราวละ 4 ปี ไม่เกิน 2 วาระ ไว้ในข้อบังคับ เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียนแล้ว สหกรณ์สามารถนำมาบังคับใช้กับผู้จัดการสหกรณ์คนปัจจุบันได้หรือไม่

สหกรณ์สามารถกำหนดระยะเวลาการจ้างผู้จัดการไว้ในข้อบังคับได้ ถือว่าไม่ขัดแย้งกับพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 118 วรรคสี่ แต่จะนำมาบังคับใช้กับผู้จัดการคนปัจจุบันที่ได้ทำสัญญาจ้างไว้ก่อนข้อบังคับมีผลบังคับใช้ไม่ได้ และถ้าในสัญญาจ้างได้กำหนดเรื่องการดำรงตำแหน่งไว้เป็นอย่างอื่น สหกรณ์ยังคงมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามจนกว่าจะสิ้นสุดลงตามสัญญา

(หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/34283 ลงวันที่ 28 ธันวาคม 2544 ภาคผนวกที่ 24 หน้า 106)

ประเด็นที่ 32

สหกรณ์จะนำทุนสำรองมาให้สมาชิกกู้ยืม หรือนำไปฝากหรือลงทุนตามมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ได้หรือไม่ หากไม่สามารถกระทำได้ จะเก็บรักษาทุนสำรองอย่างไร

ทุนสำรองถือเป็นส่วนหนึ่งของทุนสหกรณ์ มีที่มาตามมาตรา 60 วรรคแรก คือ จากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิ และมีที่มาตามมาตรา 49 คือ มาจากการรับเงินอุดหนุนหรือทรัพย์สินจากทางราชการ หน่วยงานต่างประเทศ หรือบุคคลอื่นใด ถ้าการยกให้นี้มีได้ กำหนดเจตนาให้ใช้เพื่อการใดก็ให้สหกรณ์จัดสรรเงินอุดหนุนหรือทรัพย์สินนั้นเป็นทุนสำรองของสหกรณ์

มาตรา 61 บัญญัติว่า ทุนสำรองของสหกรณ์จะถอนจากบัญชีทุนสำรองได้ก็เพื่อชดเชยการขาดทุนหรือเพื่อจัดสรรเข้าบัญชีทุนสำรองให้แก่สหกรณ์ใหม่กรณีแยกสหกรณ์เท่านั้น ทุนสำรองของสหกรณ์จึงเป็นทุนส่วนรวมที่มีความมั่นคง และเป็นเครื่องถ่วงดุลที่สำคัญสำหรับทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของสมาชิก ซึ่งทุนสำรองจะต้องคงยอดไว้และเพิ่มขึ้นจากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์หรือจากการรับจากการยกให้ของทางราชการหรือบุคคลอื่นใด

สหกรณ์จึงไม่อาจนำทุนสำรองไปดำเนินการอย่างใดได้ และควรฝากไว้กับธนาคารทั้งจำนวน

(หนังสือสำนักงานเลขานุการกรม ที่ กษ 1101/2415 ลว. 16 ต.ค.2549 ภาคผนวกที่ 25 หน้า 108)

ประเด็นที่ 33

สหกรณ์จะนำทุนสะสมต่างๆ ตามข้อบังคับที่ได้มาจากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีฝากไว้กับสหกรณ์ โดยคิดดอกเบี้ยให้ตามอัตราที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยเงินฝากออมทรัพย์ได้หรือไม่

เงินกองทุนสะสมต่างๆ เป็นทุนของสหกรณ์เอง จึงไม่สามารถคิดดอกเบี้ยเงินรับฝากออมทรัพย์ให้กับเงินกองทุนดังกล่าว แม้ว่าจะมีเจตนาตั้งเป็นกองทุนแยกเป็นอิสระต่างหากไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์ก็ตาม หากสหกรณ์รับฝากไว้ก็อาจเป็นการขัดต่อพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 46(5) ที่ให้สหกรณ์รับฝากเงินได้เฉพาะสมาชิกหรือสหกรณ์อื่น

(หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1101/8652 ลงวันที่ 28 กรกฎาคม 2541 ภาคผนวกที่ 26 หน้า 110)

ประเด็นที่ 34

สหกรณ์ตั้งแต่ห้าสหกรณ์ขึ้นไปที่ประสงค์จะรวมกันจัดตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์ตามมาตรา 101 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ต้องเป็นสหกรณ์ประเภทเดียวกันหรือไม่ และเมื่อจดทะเบียนเป็นชุมนุมสหกรณ์แล้วจะต้องกำหนดประเภทหรือไม่

สหกรณ์ตั้งแต่ห้าสหกรณ์ขึ้นไปที่ประสงค์จะรวมกันจัดตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์ตามมาตรา 101 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ต้องเป็นสหกรณ์ประเภทเดียวกัน และจะต้องกำหนดประเภทของชุมนุมสหกรณ์นั้นด้วย

(หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0601/848 ลว. 13 ก.ย. 2543 ภาคผนวกที่ 2 หน้า 39)

ประเด็นที่ 35

สหกรณ์จังหวัดในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ที่ได้รับแต่งตั้งจากนายทะเบียนสหกรณ์ไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ได้ ผู้รักษาราชการแทน เช่น หัวหน้ากลุ่มจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ หรือหัวหน้ากลุ่มพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์แทนสหกรณ์จังหวัดได้หรือไม่

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 48 บัญญัติให้ผู้รักษาราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ซึ่งตนแทน และในกรณีที่กฎหมายแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นกรรมการหรือให้มีอำนาจหน้าที่อย่างใด ให้ผู้รักษาราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เป็นกรรมการหรือมีอำนาจ

หน้าที่เช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งนั้นในระหว่างที่รักษาราชการแทนด้วย เมื่อพิจารณาจากคำสั่ง นายทะเบียนสหกรณ์ที่กำหนดให้สหกรณ์จังหวัดเป็นรองนายทะเบียนสหกรณ์ เป็นการแต่งตั้งโดยพิจารณา ถึงตำแหน่งของผู้ที่จะทำหน้าที่รองนายทะเบียนสหกรณ์เป็นสำคัญ อำนาจหน้าที่ของรองนายทะเบียน สหกรณ์จึงไม่ใช่อำนาจหน้าที่ที่มอบหมายให้แก่ตัวบุคคลที่ดำรงตำแหน่งสหกรณ์จังหวัดเป็นการเฉพาะตัว ดังนั้น ผู้รักษาราชการแทนสหกรณ์จังหวัดจึงมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับสหกรณ์จังหวัดซึ่งตนแทน และรวมถึงอำนาจหน้าที่ในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ด้วย

(หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0601/970 ลว. 29 ก.ย. 2543 ภาคผนวกที่ 27 หน้า 112)

ประเด็นที่ 36

หากสมาชิกของสหกรณ์มาขอกู้เงินจากสหกรณ์ แต่สมาชิกไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง จึงได้นำที่ดิน ของบุคคลภายนอกมาจำนองเป็นหลักประกันเงินกู้ดังกล่าว สหกรณ์จะสามารถรับจำนองได้หรือไม่

การที่สหกรณ์ให้เงินกู้แก่สมาชิคนั้นเป็นอำนาจที่กระทำได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา 46(6) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 อยู่แล้ว ส่วนการที่สหกรณ์รับจำนองที่ดินของบุคคล ภายนอกเพื่อเป็นการประกันเงินกู้ดังกล่าว ย่อมเป็นการดำเนินการเพื่อให้การกู้เงินแก่สมาชิกสำเร็จตาม วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ ทั้งการกระทำดังกล่าวยังช่วยให้สมาชิกอาจกู้เงินจากสหกรณ์ได้สะดวกขึ้นและมี หลักประกันที่มั่นคงด้วย จึงเป็นการดำเนินกิจการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตาม วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ ซึ่งเป็นอำนาจที่สหกรณ์จะกระทำได้ตามมาตรา 46(9) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

(หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0601/970 ลว. 29 ก.ย. 2543 ภาคผนวกที่ 27 หน้า 112)

ประเด็นที่ 37

สหกรณ์ได้กำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการลดหรือดส่งเงินค่าหุ้นรายเดือน โดยขยายการส่งเงินค่า หุ้นรายเดือนเป็น “สมาชิกที่ได้ส่งเงินค่าหุ้นไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบเดือนแล้วและไม่มีหนี้สินกับสหกรณ์ จะ ลดส่งเงินค่าหุ้นต่ำกว่าเกณฑ์หรือดส่งเงินค่าหุ้นรายเดือนก็ได้” แต่สหกรณ์ไม่ได้กำหนดข้อยกเว้นกาล ยกเว้นให้แก่สมาชิกที่ได้ลดส่งเงินค่าหุ้นต่ำกว่าเกณฑ์หรือดส่งเงินค่าหุ้นตามข้อบังคับเดิม สหกรณ์จะมี แนวทางปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวอย่างไร และสำหรับสมาชิกที่ได้ลดหรือดส่งเงินค่าหุ้นตามข้อบังคับใหม่แล้ว หากต่อมาได้ขอกู้เงินจากสหกรณ์จะต้องส่งเงินค่าหุ้นรายเดือนตามเกณฑ์อีกหรือไม่

- เมื่อสหกรณ์ไม่ได้กำหนดบทเฉพาะกาลยกเว้นให้แก่สมาชิกที่ลดส่งเงินค่าหุ้นต่ำกว่าเกณฑ์หรือดลดส่งเงินค่าหุ้นตามข้อบังคับไว้ ข้อบังคับที่ได้รับจดทะเบียนใหม่ย่อมมีผลใช้บังคับและผูกพันสมาชิกทุกคน รวมทั้งสมาชิกที่ลดส่งเงินค่าหุ้นต่ำกว่าเกณฑ์หรือดลดส่งเงินค่าหุ้นอยู่แล้วตามข้อบังคับเดิมที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับใหม่

- กรณีที่สมาชิกไม่มีหนี้สินและได้ลดส่งเงินค่าหุ้นตามเกณฑ์หรือดลดส่งเงินค่าหุ้นตามข้อบังคับแล้ว เมื่อยื่นขอกู้เงินไม่ว่าประเภทใด จะต้องเริ่มส่งเงินค่าหุ้นรายเดือนตามเกณฑ์เมื่อสมาชิกได้รับเงินกู้ไม่ว่าประเภทใดๆ จากสหกรณ์แล้ว

(หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/16245 ลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2543 ภาคผนวกที่ 28 หน้า 126)

ประเด็นที่ 38

สหกรณ์จะจ่ายค่าเบี้ยประชุมให้ผู้จัดการหรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ในการประชุมใหญ่ ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ ประชุมคณะกรรมการอื่นหรือการประชุมของฝ่ายจัดการ ได้หรือไม่

ผู้จัดการหรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์มีหน้าที่ที่จะต้องเข้าร่วมประชุมหรือชี้แจงในการประชุมใหญ่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ ประชุมคณะกรรมการอื่นๆ ตามข้อบังคับของสหกรณ์ โดยถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบในตำแหน่งหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสหกรณ์อยู่แล้ว จึงไม่สามารถจ่ายค่าเบี้ยประชุมได้ แต่หากเป็นการเข้าร่วมประชุมสัมมนาหรือการประชุมใหญ่ในฐานะสมาชิกสหกรณ์ สหกรณ์สามารถจ่ายค่าเบี้ยประชุมให้กับเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ได้ตามที่ระเบียบกำหนด

(หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1108/13452 ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2550 ภาคผนวกที่ 29 หน้า 130)

ประเด็นที่ 39

ที่ประชุมใหญ่หรือที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการจะลงมติเพื่อลดดอกเบี้ยหรือเบี้ยปรับให้แก่สมาชิกที่ผิดนัดชำระหนี้ได้หรือไม่ และสหกรณ์จะมีแนวทางปฏิบัติในการผ่อนผันการชำระหนี้ให้แก่สมาชิกอย่างไร

การผ่อนผันการชำระหนี้ให้แก่สมาชิกผู้กู้เป็นอำนาจของคณะกรรมการดำเนินการตามข้อบังคับสหกรณ์ แต่ทั้งนี้ การผ่อนผันการชำระหนี้ควรอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1) การผ่อนผันการชำระหนี้ของสมาชิก ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อการชำระหนี้ของสหกรณ์แก่เจ้าหนี้ต่างๆ ที่สหกรณ์กู้ยืมมาเป็นทุนดำเนินงาน รวมทั้งสมาชิกที่ฝากเงินกับสหกรณ์ด้วย

2) หากสหกรณ์ประสงค์จะผ่อนเวลาการส่งเงินงวดชำระหนี้เงินกู้ให้แก่สมาชิกก็ไม่ควรกำหนดเกิน 6 งวด หรืออาจดำเนินการให้เปลี่ยนวิธีการส่งชำระหนี้จากต้นเงินเท่ากันพร้อมดอกเบี้ย (แบบสหกรณ์) เป็นต้น เงินและดอกเบี้ยเท่ากัน (แบบธนาคาร) หรือให้นำหนี้คงเหลือมาปรับเงินงวดชำระหนี้ใหม่ให้เท่ากับงวดชำระหนี้ตามสัญญาเงินเดิม

3) หากรายได้หลักของสหกรณ์มาจากดอกเบี้ยรับจากเงินกู้ที่ให้แกสมาชิก สมาชิกจะต้องชำระดอกเบี้ยตามต้นเงินคงเหลือทุกเดือน ห้ามงดการชำระดอกเบี้ยให้แก่สมาชิก เพราะสหกรณ์จะต้องนำเงินดังกล่าวมาจ่ายค่าตอบแทนให้แก่แหล่งเงินทุนต่างๆ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสหกรณ์ อนึ่ง สหกรณ์อาจจะงดคิดเบี้ยปรับหรือลดอัตราดอกเบี้ยให้แก่สมาชิกที่มาชำระหนี้ทั้งหมดได้ หากเห็นว่าก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสหกรณ์ในการรับชำระหนี้เพื่อมาใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ แต่ทั้งนี้ สหกรณ์จะต้องคำนึงถึงการสร้างวินัยทางการเงินและความเป็นธรรมแก่สมาชิกอื่น รวมถึงการมีมาตรการลงโทษเพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่สมาชิกรายอื่น

(หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1108/6736 ลงวันที่ 14 มิถุนายน 2550 ภาคผนวกที่ 30 หน้า 132)

ประเด็นที่ 40

สหกรณ์จะมีวิธีปฏิบัติอย่างไรเมื่อได้รับหนังสือจากกรมบังคับคดีหรือสำนักงานบังคับคดีจังหวัด แจ้งขออายัดค่าหุ้น เงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนของสมาชิก

1) คำสั่งหรือหมายอายัดค่าหุ้นของสมาชิก ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 5644/2534 สรุปได้ว่าให้สหกรณ์ส่งมอบค่าหุ้นแก่เจ้าพนักงานบังคับคดีภายใน 15 วันนับแต่วันที่สมาชิกพ้นจากการเป็นสมาชิกของสหกรณ์ ซึ่งคำพิพากษาดังกล่าวจะทำให้สหกรณ์สามารถชะลอการส่งเงินค่าหุ้นไปได้ トラบเท่าที่สมาชิกนั้นยังไม่พ้นจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์ ประกอบมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ให้ความสำคัญคุ้มครองหุ้นซึ่งเป็นทุนของสหกรณ์ โดยมีให้เจ้าหนี้ใช้สิทธิเรียกร้องในค่าหุ้นของสมาชิกในระหว่างที่สมาชิกภาพของสมาชิกยังไม่สิ้นสุดลง

ดังนั้น เมื่อสหกรณ์ได้รับหมายอายัดค่าหุ้นของสมาชิก ให้สหกรณ์จัดทำหนังสือแจ้งเจ้าพนักงานบังคับคดีว่าจะส่งมอบเงินค่าหุ้นของสมาชิกนั้น เมื่อสมาชิกได้พ้นจากการเป็นสมาชิกของสหกรณ์แล้ว ตามตัวอย่างหนังสือในภาคผนวก และถ้าเจ้าพนักงานบังคับคดีมีหนังสือยืนยันให้สหกรณ์ส่งมอบค่าหุ้นตามหมายอายัดดังกล่าวอีก สหกรณ์ควรดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลปฏิเสธหรือโต้แย้งตามแนวคำพิพากษาและกฎหมายสหกรณ์ดังกล่าว เพื่อขอให้ศาลออกหมายอายัดใหม่

2) คำสั่งหรือหมายอายัดเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืน เงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนเป็นเงินค่าตอบแทนแก่สมาชิกหรือผู้ถือหุ้น เมื่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์มีกำไรและที่ประชุมใหญ่มีมติอนุมัติให้จัดสรร ดังนั้น เงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนสามารถถูกอายัดได้ตามกฎหมาย เมื่อสหกรณ์ได้รับ คำสั่งอายัดของ

เจ้าพนักงานบังคับคดี สหกรณ์มีหน้าที่เพียงนำส่งเงินที่ถูกลอยยึด (ถ้ามี) ให้เจ้าพนักงานบังคับคดี ซึ่งหากในปีใดสมาชิกไม่ได้รับเงินดังกล่าวก็ไม่มีเงินที่สหกรณ์จะต้องนำส่งตามคำสั่งอายัดแต่อย่างใด

การโต้แย้งหรือไม่โต้แย้งคำสั่งอายัดเป็นสิทธิตามกฎหมายและสามารถกระทำได้ทั้งสองประการ เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีคำพิพากษาของศาลที่ตัดสินไว้เป็นบรรทัดฐานเกี่ยวกับเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืน แต่หากสหกรณ์ไม่ใช้สิทธิโต้แย้งคำสั่งอายัดของเจ้าพนักงานบังคับคดี กรณีนี้อาจเกิดผลกระทบขึ้นได้ ถ้าหากสหกรณ์กับสมาชิกสหกรณ์มีนิติสัมพันธ์หรือข้อตกลงหรือข้อผูกพันตามสัญญาและหรือมีสิทธิเรียกร้องหรือหนี้ระหว่างกัน ในลักษณะที่ต้องตกลงกำหนดหรือยินยอมให้สหกรณ์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้สามารถหักเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนของสมาชิกเพื่อชำระหนี้ได้ก่อน จึงควรโต้แย้งคำสั่งอายัดของเจ้าพนักงานบังคับคดีต่อไป

(หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1109/11880 ลงวันที่ 11 ธันวาคม 2534 ประกอบหนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1115/7291 ลงวันที่ 12 มิถุนายน 2551 ภาคผนวกที่ 31 หน้า 136)

คณะกรรมการดำเนินการ

ประเด็นที่ 41

ในการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการตามมาตรา 50 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 บางสหกรณ์ได้กำหนดไว้ในระเบียบหรือข้อบังคับของสหกรณ์ให้มีการสรรหาสมาชิกผู้ที่จะเป็นคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จำนวน 15 คน โดยมีเหตุผลเพื่อให้ได้กรรมการดำเนินการตามสัดส่วนของหน่วยงานหรือสมาชิก และเพื่อเป็นการประหยัดเวลาในการเลือกตั้งแล้วนำผู้ที่ได้รับการสรรหาจำนวน 15 คนนั้น มาให้ที่ประชุมใหญ่พิจารณาเลือกเป็นประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการอื่นอีกไม่เกิน 14 คน จะขัดมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 หรือไม่ หรือจะต้องให้สมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในที่ประชุมใหญ่โดยตรง

ระเบียบหรือข้อบังคับกำหนดให้มีการเลือกคณะกรรมการดำเนินการโดยวิธีการสรรหาสมาชิกผู้ที่จะมาเป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์ จำนวน 15 คน แล้วนำเสนอให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งเป็นประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการอื่นอีก 14 คน เป็นเพียงการกำหนดวิธีการในการสรรหาหรือคัดเลือกสมาชิกของสหกรณ์ เพื่อเสนอให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เท่านั้น เมื่อที่ประชุมใหญ่ยังคงเป็นผู้ใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการจากสมาชิก การดำเนินการดังกล่าวจึงยังคงเป็นการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการโดยที่ประชุมใหญ่ตามมาตรา 50 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 ดังนั้น ระเบียบหรือข้อบังคับสหกรณ์ ดังกล่าวจึงไม่ขัดกับมาตรา 50 วรรคหนึ่ง

(หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0601/848 ลว. 13 ก.ย. 2543 ภาคผนวกที่ 2 หน้า 39)

ประเด็นที่ 42

สหกรณ์จะกำหนดข้อบังคับว่า “ให้สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่ต่ำกว่าเจ็ดคน แต่ไม่เกินสิบสี่คน...” จะได้หรือไม่

ไม่สามารถกำหนดได้ เนื่องจากมาตรา 50 วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 บัญญัติว่า “ให้สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่เกินสิบสี่คน ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก” ประกอบกับมาตรา 43 บัญญัติว่า “ข้อบังคับของสหกรณ์อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้...(9) การเลือกตั้ง...คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์” จะเห็นว่าการกำหนดข้อบังคับที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไปกับทุกสหกรณ์

ดังนั้น แม้ว่ามาตรา 50 วรรคแรก จะกำหนดจำนวนกรรมการอื่นไว้อย่างกว้างๆ ว่า “...และกรรมการอื่นอีกไม่เกินสิบสี่คน...ฯลฯ” แต่แนวปฏิบัติที่เป็นสาระสำคัญของแต่ละสหกรณ์จะต้องกำหนดไว้ให้ชัดเจนในข้อบังคับตามมาตรา 43 ซึ่งจำนวนกรรมการดำเนินการสหกรณ์ก็ย่อมถือเป็นสาระสำคัญของสหกรณ์

จึงต้องกำหนดไว้ให้ชัดเจนและแน่นอนในข้อบังคับของสภกรณ์ และเมื่อพิจารณามาตรา 50 วรรคสอง ประกอบ ด้วยแล้วจะเห็นว่าถ้าข้อบังคับกำหนดจำนวนกรรมการอื่นไว้ไม่แน่นอน ที่ประชุมใหญ่ก็อาจกำหนดจำนวน และเปลี่ยนแปลงจำนวนกรรมการอื่นได้ทุกๆ ปี ทำให้การปฏิบัติตามมาตรา 50 วรรคสอง ในการสลับกัน ดำรงตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งเป็นจำนวนหนึ่งในสองของจำนวนกรรมการดำเนินการสภกรณ์ทั้งหมดไม่ สามารถปฏิบัติได้ ดังนั้น จึงต้องแนะนำให้สภกรณ์กำหนดจำนวนกรรมการอื่นของสภกรณ์ลงในข้อบังคับให้ แน่นอน เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา 50 ประกอบมาตรา 43(9)

(หนังสือนายทะเบียนสภกรณ์ ที่ กษ 0216/07008 ลงวันที่ 4 เมษายน 2543 ภาคผนวกที่ 8 หน้า 61)

ประเด็นที่ 43

กรรมการดำเนินการที่เคยถูกนายทะเบียนสภกรณ์มีคำสั่งให้พ้นจากการเป็นกรรมการดำเนินการ สภกรณ์ตามมาตรา 47(1) แห่งพระราชบัญญัติสภกรณ์ พ.ศ. 2511 เป็นลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นหรือทำ หน้าที่กรรมการดำเนินการตามนัยของมาตรา 52(3) แห่งพระราชบัญญัติสภกรณ์ พ.ศ. 2542 หรือไม่

หลักเกณฑ์การขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการดำเนินการสภกรณ์ตามมาตรา 52(3) แห่งพระราช บัญญัติสภกรณ์ พ.ศ. 2542 กฎหมายมีเจตนารมณ์ห้ามมิให้บุคคลซึ่งถูกถอดถอนจากตำแหน่งเข้ามาดำรง ตำแหน่งในสภกรณ์ได้อีกต่อไปไม่ว่าการเคยมีประวัติดังกล่าวจะมีมาก่อนหรือในขณะที่พระราชบัญญัติสภกรณ์ พ.ศ.2542 ใช้บังคับ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของสภกรณ์และป้องกันมิให้สภกรณ์ต้องได้รับความเสียหายจากการ ประพฤติมิชอบของกรรมการหรือผู้จัดการสภกรณ์ดังกล่าว

(หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนมาก ที่ นร 0601/0173 ลงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2544 ภาคผนวกที่ 32 หน้า 143)

ประเด็นที่ 44

เมื่อครบหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้งให้กรรมการดำเนินการออกจากตำแหน่งเป็นจำนวนหนึ่งในสอง ของกรรมการดำเนินการสภกรณ์ทั้งหมดโดยวิธีจับฉลาก ประธานกรรมการจะต้องจับฉลากออกด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการดำเนินการสภกรณ์เป็นกรรมการด้วยคนหนึ่ง ซึ่งได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่ง กรรมการดำเนินการสภกรณ์ภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการเดียวกันกับกรรมการดำเนินการสภกรณ์คนอื่นๆ เมื่อไม่มีบทบัญญัติกำหนดเรื่องการออกจากตำแหน่งของประธานกรรมการดำเนินการสภกรณ์เป็นอย่างอื่น แตกต่างไปจากบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับกรรมการดำเนินการสภกรณ์คนอื่นๆ ประธานกรรมการดำเนินการ สภกรณ์จึงอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา 50 วรรคสอง ที่จะต้องจับฉลากออกจากตำแหน่งเมื่อครบหนึ่งปีนับแต่

วันเลือกตั้งของวาระเริ่มแรกเป็นจำนวนหนึ่งในสองของกรรมการดำเนินการทั้งหมดเช่นเดียวกับกรรมการดำเนินการสหกรณ์คนอื่นๆ ด้วย

(หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/01524 ลงวันที่ 25 มกราคม 2543 ภาคผนวกที่ 33 หน้า 159

ประกอบหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ภาคผนวกที่ 27 หน้า 112)

ประเด็นที่ 45

กรรมการดำเนินการคนหนึ่งดำรงตำแหน่งในวาระที่ 1 และได้ลาออกจากตำแหน่งก่อนครบกำหนด 2 ปี ของวาระแรก และในระหว่างวาระแรกนั้นมีการเลือกตั้งกรรมการดำเนินการแทนตำแหน่งที่ว่างลง หากกรรมการดำเนินการผู้นั้นได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งจะนับเป็นวาระใด และจะมีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้งในคราวต่อไปหรือไม่

กรรมการดำเนินการที่ได้ดำรงตำแหน่งในวาระที่ 1 ต่อมาได้ลาออกจากตำแหน่งก่อนครบกำหนด 2 ปี ของวาระแรก และในระหว่างวาระแรกนั้นมีการเลือกตั้งกรรมการดำเนินการแทนตำแหน่งที่ว่างลง กรรมการดำเนินการที่ลาออกไปนั้นอาจได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ว่างลงนั้นได้ โดยถือว่าเป็นการดำรงตำแหน่งในวาระแรกอยู่ เนื่องจากยังอยู่ในระยะเวลา 2 ปีของการดำรงตำแหน่งในวาระของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งคณะ และเมื่อครบกำหนด 2 ปีของวาระนั้นแล้วมีการเลือกตั้งใหม่ กรรมการคนนั้นก็ยังสามารถได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งในวาระต่อไปได้อีก โดยถือว่าเป็นการดำรงตำแหน่งในวาระที่ 2

(หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0601/970 ลว. 29 ก.ย. 2543 ภาคผนวกที่ 27 หน้า 112)

ประเด็นที่ 46

จำนวนกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งกรรมการ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งในข้อบังคับของชุมนุมสหกรณ์ต้องกำหนดให้สอดคล้องกับมาตรา 50 หรือว่ากำหนดขึ้นโดยไม่ต้องอยู่ในขอบเขตของมาตรา 50 ก็ได้

มาตรา 105 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 บัญญัติให้นำบทบัญญัติในหมวด 3 ซึ่งเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์มาใช้บังคับกับชุมนุมสหกรณ์โดยอนุโลม หมายความว่า การนำบทบัญญัติในมาตรา 50 มาใช้บังคับกับคณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์เฉพาะในเรื่องที่หมวด 7 ว่าด้วยชุมนุมสหกรณ์มิได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ

มาตรา 107 บัญญัติให้คณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ต้องได้รับเลือกตั้งโดยที่ประชุมใหญ่ชุมนุมสหกรณ์จากผู้แทนสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกของชุมนุมสหกรณ์ ตามจำนวน หลักเกณฑ์และวิธีการที่

กำหนดในข้อบังคับของชุมนุมสหกรณ์ ซึ่งเป็นการกำหนดเรื่องจำนวน หลักเกณฑ์ และวิธีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ไว้เป็นการเฉพาะแล้ว จึงไม่อาจนำบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวที่ใช้บังคับกับการดำเนินการสหกรณ์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 50 มาใช้กับชุมนุมสหกรณ์ได้อีก ดังนั้น ชุมชนสหกรณ์จึงอาจออกข้อบังคับกำหนดจำนวนกรรมการในคณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ให้แตกต่างไปจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ได้

สำหรับวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์นั้น บทบัญญัติเกี่ยวกับชุมนุมสหกรณ์ไม่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องเป็นไปตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 (หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0601/1970 ลว. 29 ก.ย. 2543 ภาคผนวกที่ 27 หน้า 112)

ประเด็นที่ 47

กรรมการดำเนินการได้ประกาศขอลาออกจากตำแหน่งด้วยวาจาต่อที่ประชุมใหญ่ จะมีผลให้กรรมการดำเนินการผู้นั้นต้องพ้นจากตำแหน่งหรือไม่

ข้อบังคับกำหนดให้การลาออกจากตำแหน่งของกรรมการดำเนินการต้องแจ้งความจำเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการดำเนินการหรือที่ประชุมใหญ่ เมื่อกรรมการดำเนินการผู้ขอลาออกยังไม่ได้แจ้งความจำเป็นหนังสือฯ การลาออกดังกล่าวจึงยังไม่มีผลให้กรรมการดำเนินการนั้นต้องพ้นจากตำแหน่ง

(หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/12294 ลงวันที่ 2 มิถุนายน 2543 ภาคผนวกที่ 34 หน้า 161)

ประเด็นที่ 48

กรณีที่ประชุมใหญ่ลงมติเลือกตั้งบุคคลใดให้เป็นกรรมการดำเนินการในวาระที่สามติดต่อกัน มติดังกล่าวจึงเป็นมติที่ขัดต่อกฎหมายและไม่มีผลบังคับ นายทะเบียนสหกรณ์หรือรองนายทะเบียนสหกรณ์จำเป็นต้องใช้อำนาจตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 เพิกถอนมติดังกล่าวอีกหรือไม่

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์มีมติเลือกตั้งบุคคลใดให้เป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นวาระที่สามติดต่อกัน มตินั้นขัดต่อมาตรา 50 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มติที่ขัดต่อกฎหมายย่อมเป็นอันเสียไปและใช้บังคับมิได้ บุคคลผู้ได้รับเลือกตั้งไม่เป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์ แต่รองนายทะเบียนสหกรณ์ก็ยังคงใช้อำนาจตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 สั่งเพิกถอนมติดังกล่าวเสีย เพื่อเป็นการเพิกถอนความมีอยู่จริงของมติและป้องกันไม่ให้เกิดการนำมติดังกล่าวกลับมา

ใช้อ้างอิงอีกในภายหลัง โดยการเพิกถอนมติดังกล่าวให้ยกเลิกเฉพาะส่วนที่เลือกตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติขัดต่อกฎหมายเท่านั้น

(หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/18110 ลงวันที่ 26 กรกฎาคม 2544 ภาคผนวกที่ 35 หน้า 163)

ประเด็นที่ 49

การนับวาระการดำรงตำแหน่งกรรมการดำเนินการของชุมนุมสหกรณ์ จะต้องนับวาระที่ตัวบุคคล ซึ่งเป็นผู้แทนสหกรณ์สมาชิก หรือนับวาระที่สหกรณ์สมาชิกซึ่งมีผู้แทนเป็นกรรมการดำเนินการ

ตามมาตรา 107 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ที่ประชุมใหญ่ชุมนุมสหกรณ์จะต้องเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์จากผู้แทนสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกมิใช่เลือกตั้งจากสหกรณ์ที่เป็นสมาชิก ผู้แทนสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกจึงเป็นกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ตามวาระของตนเอง นอกจากนั้นแล้ว จำนวนกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์อาจกำหนดให้แตกต่างไปจากจำนวนกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ในมาตรา 50 หรือมีจำนวนมากกว่าสิบห้าคนได้ และหากข้อเท็จจริง ปรากฏว่าชุมนุมสหกรณ์แห่งหนึ่งมี สหกรณ์เป็นสมาชิก 5 สหกรณ์ ซึ่งเป็นจำนวนขั้นต่ำของสมาชิกที่ชุมนุมสหกรณ์อาจมีได้ตามมาตรา 101 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 แต่ในข้อบังคับของชุมนุมสหกรณ์ได้กำหนดให้มีจำนวนกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์มากกว่าจำนวนสมาชิก จึงย่อมเป็นไปได้เองที่สหกรณ์สมาชิกจะเป็นกรรมการ ดำเนินการชุมนุมสหกรณ์นั้น ดังนั้น การนับวาระการดำรงตำแหน่งกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์จึง ต้องนับวาระของตัวบุคคลที่เป็นผู้แทนสหกรณ์สมาชิก มิใช่ นับวาระที่สหกรณ์สมาชิกซึ่งมีผู้แทนเป็น กรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์

(หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0601/932 ลว. 29 ก.ย. 2543 ภาคผนวกที่ 27 หน้า 112)

ประเด็นที่ 50

สหกรณ์จัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการในระเบียบวาระการประชุมเป็นวาระสุดท้าย โดยที่สมาชิกได้ทำการเลือกตั้งโดยหย่อนบัตรลงหีบและได้ปิดหีบลงคะแนนแล้ว แต่ประธานในที่ประชุม ได้สั่งปิดการประชุมก่อนเปิดหีบนับคะแนนการเลือกตั้ง การเลือกตั้งดังกล่าวจะมีผลถูกต้องหรือไม่

วาระการเลือกตั้งดังกล่าวได้ดำเนินการเสร็จสิ้นนับตั้งแต่สมาชิกทำการเลือกคณะกรรมการดำเนินการ และหย่อนบัตรลงหีบแล้ว ดังนั้น เมื่อมีการเปิดหีบนับคะแนน แม้สมาชิกสหกรณ์จะอยู่ไม่ครบองค์ประชุมใน ขณะเปิดหีบนับคะแนนก็ตาม แต่ระเบียบวาระการเลือกตั้งดังกล่าวได้ดำเนินการเสร็จสิ้นลงแล้ว

(หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/4356 ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2544 ภาคผนวกที่ 36 หน้า 165)

ประเด็นที่ 51

สมาชิกหรือกรรมการดำเนินการเป็น “ลูกหนี้การค้า” ของสหกรณ์ และไม่ชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์ ภายในระยะเวลาที่สหกรณ์กำหนด จะเข้าข่ายเป็นผู้ผิดนัดชำระหนี้ซึ่งเป็นลักษณะต้องห้ามของการเป็น หรือทำหน้าที่กรรมการดำเนินการตามข้อบังคับหรือไม่

เมื่อสมาชิกผู้เป็น “ลูกหนี้การค้า” ของสหกรณ์ ไม่ชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์ภายในกำหนดเวลา ก็ถือได้ว่าเป็นผู้ผิดนัดชำระหนี้ตามข้อบังคับ จึงขาดคุณสมบัติในการเป็นหรือทำหน้าที่กรรมการดำเนินการตามข้อบังคับของสหกรณ์กำหนดไว้

(หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 1108/975 ลงวันที่ 30 มกราคม 2550 ภาคผนวกที่ 37 หน้า 167)

ประเด็นที่ 52

สหกรณ์กำหนดระเบียบว่าด้วยการสรรหาคณะกรรมการดำเนินการ ผ่านความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ และระเบียบได้กำหนดว่าหากตำแหน่งกรรมการดำเนินการว่างลงก่อนถึงคราวออกตามวาระ ให้คณะกรรมการเลือกตั้งประกาศชื่อผู้สมัครที่ได้รับคะแนนลำดับถัดไปของเขตการเลือกตั้งนั้นเป็นกรรมการดำเนินการแทนตำแหน่งที่ว่าง จะสามารถกำหนดได้หรือไม่

ข้อกำหนดตามระเบียบฯ มิได้เป็นการเลือกตั้งกรรมการดำเนินการโดยที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ จึงขัดต่อมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542

(หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 1101/06602 ลงวันที่ 31 มีนาคม 2543 ภาคผนวกที่ 38 หน้า 169)

ภาคผนวก

ภาคผนวก

ที่		หน้า
1	หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 1101/10694 ลงวันที่ 14 กันยายน 2550	37
2	หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0601/848 ลงวันที่ 13 กันยายน 2543	39
3	หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/33360 ลงวันที่ 12 ธันวาคม 2544	50
4	หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 1108/45 ลงวันที่ 14 ธันวาคม 2550	52
5	หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/28227 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2544	54
6	หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/29612 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2543	56
7	หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/07914 ลงวันที่ 20 เมษายน 2543	58
8	หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/07008 ลงวันที่ 4 เมษายน 2543	61
9	หนังสือสำนักงานเลขานุการกรม ที่ กษ 1101/635 ลงวันที่ 11 กันยายน 2550	63
10	หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0901/0328 ลงวันที่ 11 มีนาคม 2548	64
11	หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0601/737 ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2538	69
12	หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1108/5315 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2550	76
13	หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 1108/12822 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2549	78
14	หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1108/13539 ลงวันที่ 22 ธันวาคม 2549	80
15	หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1108/6666 ลงวันที่ 13 มิถุนายน 2550	82
16	หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1108/7586 ลงวันที่ 4 กรกฎาคม 2550	83
17	หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1108/5309 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2550	85
18	หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส 0017/18849 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2546	87
19	หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1108/2123 ลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2550	89
20	หนังสือสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1108/1092 ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2550	91
21	หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 1108/33 ลงวันที่ 3 ตุลาคม 2550	92
22	หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1101/494 ลงวันที่ 16 มกราคม 2551	94
	ประกอบหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0501/1990 ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2529	
23	หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1101/11574 ลงวันที่ 3 ตุลาคม 2550	102
24	หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/34283 ลงวันที่ 28 ธันวาคม 2544	106
25	หนังสือสำนักงานเลขานุการกรม ที่ กษ 1101/2415 ลงวันที่ 16 ตุลาคม 2549	108
26	หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1101/8652 ลงวันที่ 28 กรกฎาคม 2541	110
27	หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0601/970 ลงวันที่ 29 กันยายน 2543	112
28	หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/16245 ลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2543	126

29	หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1108/13452 ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2550	130
30	หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1108/6736 ลงวันที่ 14 มิถุนายน 2550	132
31	หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1109/11880 ลงวันที่ 11 ธันวาคม 2534	135
	ประกอบหนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1115/7291 ลงวันที่ 12 มิถุนายน 2551	
32	หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนมาก ที่ นร 0601/0173 ลงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2544	142
33	หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/01524 ลงวันที่ 25 มกราคม 2543	158
34	หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/12294 ลงวันที่ 2 มิถุนายน 2543	160
35	หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/18110 ลงวันที่ 26 กรกฎาคม 2544	162
36	หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 0216/4356 ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2544	164
37	หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 1108/975 ลงวันที่ 30 มกราคม 2550	166
38	หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ 1101/06602 ลงวันที่ 31 มีนาคม 2543	168

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักเลขานุการกรม โทร. 0 2281 6875

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ cpd_sco@cpd.go.th

ที่ กษ 1101/10694 วันที่ 14 กันยายน 2550

เรื่อง หรือการนับระยะเวลาตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

เรียน สหกรณ์จังหวัดสุโขทัย

ตามหนังสือสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุโขทัย ที่ สท 0010/1721 ลงวันที่ 31 สิงหาคม 2550 ขอหารือการนับระยะเวลาการเรียกประชุมใหญ่สามัญประจำปีตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 นั้น

นายทะเบียนสหกรณ์ พิจารณาข้อหารือแล้ว มีความเห็นดังนี้

1. การนับระยะเวลาเริ่มต้นตามมาตรา 54 นับอย่างไร วันไหนเป็นวันเริ่มต้น เช่น สหกรณ์ ก. จำกัด วันสิ้นปีทางบัญชีทุกวันที่ 31 มีนาคม จะเริ่มนับวันที่ 31 มีนาคม หรือวันที่ 1 เมษายน เป็นวันแรก เห็นว่า ตามมาตรา 54 กำหนดให้เรียกประชุมใหญ่สามัญประจำปีละหนึ่งครั้งภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์นั้น ตามข้อหารือกำหนดให้ทุกวันที่ 31 มีนาคม เป็นวันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์ ดังนี้ ให้เริ่มนับจากวันที่ 1 เมษายน เป็นวันแรกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/3 วรรคสอง กำหนดว่า “ถ้ากำหนดระยะเวลาเป็นวัน สัปดาห์ เดือนหรือปี มิให้นับวันแรกแห่งระยเวลานั้นรวมเข้าด้วยกัน เว้นแต่จะเริ่มการในวันนั้นเองตั้งแต่เวลาที่ถือได้ว่าเป็นเวลาเริ่มต้นทำการงานกันตามประเพณี”

2. หากสหกรณ์นัดประชุมใหญ่สามัญภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันแล้ว แต่ไม่สามารถประชุมได้นัดประชุมอีกครั้งภายในสิบสี่วันตามมาตรา 58 การประชุมครั้งหลังอยู่ในเงื่อนไขระยะเวลาตามมาตรา 54 คือต้องกระทำการภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันหรือไม่ เห็นว่า ตามมาตรา 58 กำหนดว่า ในการประชุมใหญ่ของสหกรณ์ถ้าสมาชิกประชุมไม่ครบองค์ประชุม ให้นัดประชุมใหญ่อีกครั้งภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่นัดประชุมใหญ่ครั้งแรก มิได้กำหนดให้เรียกประชุมครั้งหลังต้องกระทำการภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวัน ตามมาตรา 54 ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

(ลงนาม) จิตรกร สามประดิษฐ์

(นายจิตรกร สามประดิษฐ์)

รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุโขทัย กลุ่มจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ โทร. 0-5561-1777 ต่อ 13
E-mail cpd__sukhothai@cpd.go.th

ที่ สท 0010/1721 วันที่ 31 สิงหาคม 2550

เรื่อง ขอรื้อหรือการนับระยะเวลาตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

เรียน นายทะเบียนสหกรณ์

ตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ความว่า ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เรียกประชุมใหญ่สามัญปีละหนึ่งครั้งภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์ นั้น

เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุโขทัย ขอรื้อ ดังนี้

1. การนับระยะเวลาเริ่มต้นตามมาตรา 54 นับอย่างไร วันไหนเป็นวันเริ่มต้น เช่น สหกรณ์ ก จำกัด วันสิ้นปีบัญชีทุกวันที่ 31 มีนาคม จะเริ่มนับวันที่ 31 มีนาคม หรือ วันที่ 1 เมษายน เป็นวันแรก
2. หากสหกรณ์นัดประชุมใหญ่ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันแล้ว แต่ไม่สามารถประชุมได้ นัดประชุมอีกครั้งภายในสิบสี่วัน ตามมาตรา 58 การประชุมครั้งหลังอยู่ในเงื่อนไขระยะเวลาตามมาตรา 54 คือ ต้องกระทำการภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันหรือไม่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ลงนาม) ภาพร ณ นคร

(นายภาพร ณ นคร)

สหกรณ์จังหวัดสุโขทัย

รองนายทะเบียนสหกรณ์

ที่ นร ๐๖๐๑/๔๔๔

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เลขที่ ๑ ถนนพระอาทิตย์

เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๓ กันยายน ๒๕๔๓

เรื่อง ท้าหรือปัญหาข้อกฎหมายมาตรา ๕๐ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๙ มาตรา ๑๐๑ และมาตรา ๑๓๖ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

อ้างถึง (๑) หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ ๑๑๐๑/๓๔๔๐ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๓

(๒) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๖๐๑/ป ๔๑๖๖ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๔๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่อง องค์ประชุม การนับคะแนนเสียง การจัดตั้งและการกำหนดประเภทของชุมนุมสหกรณ์ การเรียกประชุมใหญ่สามัญประจำปี และการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

ตามหนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่อ้างถึง (๑) ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับองค์ประชุม การนับคะแนนเสียง การจัดตั้งและการกำหนดประเภทของชุมนุมสหกรณ์ การเรียกประชุมใหญ่สามัญประจำปี และการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสือตามที่อ้างถึง (๒) ขอให้จัดตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ความละเอียดทราบอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า การที่มาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ ได้บัญญัติเรื่องการนับองค์ประชุมในกรณีการประชุมใหญ่ของสหกรณ์โดยสมาชิกไว้สองลักษณะ คือ **ลักษณะที่หนึ่ง** จะต้องมีการประชุมมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด **ลักษณะที่สอง** จะต้องมีการประชุมมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน นั้น เนื่องจากสหกรณ์ที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ มีได้ทั้งสหกรณ์ขนาดเล็กซึ่งมีจำนวนสมาชิกไม่ถึงหนึ่งร้อยคน และสหกรณ์ขนาดใหญ่ซึ่งมีสมาชิกตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไป ดังนั้น

การนับองค์ประชุมของสภรณขนาดเล็กจึงต้องนับองค์ประชุมตามลักษณะที่หนึ่ง ส่วนการนับองค์ประชุมของสภรณขนาดใหญ่จะนับองค์ประชุมตามลักษณะที่หนึ่งหรือลักษณะที่สองก็ได้ ทั้งนี้ การนับจำนวนสมาชิกจะต้องนับจากสมาชิกซึ่งอยู่ในที่ประชุม สำหรับปัญหาในการนับองค์ประชุมในการประชุมใหญ่ของสภรณที่กรมส่งเสริมสหรณหรือมาซึ่งเป็นสภรณขนาดใหญ่ นั้น เมื่อจำนวนสมาชิกซึ่งอยู่ในที่ประชุมยังมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน การประชุมดังกล่าวจึงครบเป็นองค์ประชุมตามที่มาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหรณ พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติไว้

ประเด็นที่สอง เห็นว่า การนับคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกซึ่งมาประชุมเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของสภรณตามมาตรา ๕๙(๑) แห่งพระราชบัญญัติสหรณฯ จะต้องนับคะแนนเสียงจากจำนวนสมาชิกซึ่งมาประชุมและอยู่ในที่ประชุมในขณะที่การประชุมนั้นครบเป็นองค์ประชุม

ประเด็นที่สาม เห็นว่า สภรณตั้งแต่ห้าสภรณขึ้นไปที่ประสงค์จะรวมกันจัดตั้งเป็นชุมนุมสหรณตามมาตรา ๑๐๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหรณฯ ต้องเป็นสภรณประเภทเดียวกัน และจะต้องกำหนดประเภทของชุมนุมสหรณนั้นด้วย

ประเด็นที่สี่ เห็นว่า ระเบียบหรือข้อบังคับของสภรณที่กำหนดให้มีการเลือกคณะกรรมการดำเนินการสหรณโดยวิธีการสรรหาสมาชิกผู้ที่จะดำเนินการสหรณจำนวน ๑๕ คน แล้วนำเสนอให้ที่ประชุมใหญ่เลือกเป็นประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอื่นอีกไม่เกิน ๑๔ คน เป็นเพียงการกำหนดวิธีการในการเลือกสมาชิกของสภรณเพื่อเสนอให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งเป็นกรรมการดำเนินการสหรณเท่านั้น เมื่อที่ประชุมใหญ่ยังคงเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการพิจารณาเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหรณจากสมาชิก การดำเนินการดังกล่าวจึงยังคงเป็นการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหรณโดยที่ประชุมใหญ่ตามมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหรณฯ ดังนั้น ระเบียบหรือข้อบังคับสภรณดังกล่าวจึงไม่ขัดกับมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติสหรณฯ

ประเด็นที่ห้า เห็นว่า ระยะเวลาหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสภรณตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติสหรณฯ เป็นเพียงระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อเร่งรัดให้คณะกรรมการดำเนินการสหรณจะต้องเรียกประชุมใหญ่สามัญภายในกำหนดคระยะเวลาดังกล่าวเท่านั้น มิใช่กำหนดเวลาที่จะทำให้สาระสำคัญของการประชุมใหญ่สามัญเปลี่ยนแปลงไปจนทำให้การประชุมใหญ่ดังกล่าวเป็นการประชุมใหญ่วิสามัญ ดังนั้น ในกรณีทีคณะกรรมการดำเนินการสหรณเรียกประชุมใหญ่สามัญของสภรณเกินหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสภรณ การประชุมใหญ่ครั้งนั้นก็ยังคงถือวาเป็นการประชุมใหญ่สามัญ

ประเด็นที่หก เห็นว่า โดยที่มาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติสหรณฯ ได้บัญญัติให้ในกรณีทีสหรณมีปัญหาเกี่ยวกับการตีความข้อบังคับ สหรณต้องขอคำวินิจฉัยจากนายทะเบียนสหรณและถือปฏิบัติตามคำวินิจฉัยนั้น ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายทะเบียนสหรณได้วินิจฉัยปัญหาในประเด็นนี้ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับการตีความในข้อบังคับโดยแจ้งให้สหรณข้าราชการสหรณ จำกัด ทราบแล้ว และขณะนี้สหรณได้เลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหรณชุดใหม่แล้ว กรณีจึงไม่มีความจำเป็นต้องวินิจฉัย

ในประเด็นที่หารือมา

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาพร้อมหนังสือนี้และในการพิจารณาเรื่องนี้ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์

(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๙ ต่อ ๑๐๗

กลุ่มกฎหมายการค้าและอุตสาหกรรม

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๙ ต่อ ๕๑๘

โทรสาร ๒๒๖๖๒๐๘

www.krisdika.go.th

บันทึก

เรื่อง องค์ประชุม การนับคะแนนเสียง การจัดตั้งและการกำหนดประเภทของชุมนุมสหกรณ์
การเรียกประชุมใหญ่สามัญประจำปี และการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๑๑๐๑/๓๕๕๓ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่ากรมส่งเสริมสหกรณ์มีปัญหาในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน จึงขอหารือเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. สหกรณ์แห่งหนึ่งมีสมาชิกทั้งหมด ๑,๐๐๐ คน ในวันประชุมใหญ่มีสมาชิกมาเข้าร่วมประชุม ๖๐๐ คน ในระหว่างประชุมมีสมาชิกเหลืออยู่ในที่ประชุมจำนวน ๓๐๐ คน โดยที่มาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ บัญญัติไว้ว่า “การประชุมใหญ่ของสหกรณ์ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดหรือไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน ฯลฯ จึงจะเป็นองค์ประชุม” กรณีจึงมีปัญหาว่า เมื่อสมาชิกเหลืออยู่จำนวน ๓๐๐ คน คือไม่ถึงกึ่งหนึ่ง (๕๐๐ คน) แต่ก็เกิน ๑๐๐ คน จะถือว่าครบองค์ประชุมหรือไม่ เนื่องจากมีหลายสหกรณ์โต้แย้งว่ายังเป็นองค์ประชุมสามารถประชุมต่อไปได้ตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ เพราะยังเกิน ๑๐๐ คน และการเริ่มต้นประชุมจะต้องยึดถือว่า ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดก่อนใช้หรือไม่ หากไม่เป็นองค์ประชุมแล้ว จึงจะพิจารณาโดยยึดถือว่าต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนใช้หรือไม่ นอกจากนี้ คำว่า “มาประชุม” หมายความว่าสมาชิกมาลงชื่อ หรือมาลงชื่อและอยู่ในที่ประชุม

๒. สหกรณ์ซึ่งมีสมาชิกทั้งหมด ๑,๐๐๐ คน ได้จัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ หากมีสมาชิกมาลงชื่อประชุมใหญ่จำนวน ๕๐๐ คน ขณะดำเนินการประชุมมีสมาชิกเหลืออยู่ในที่ประชุมเพียง ๖๐๐ คน โดยที่มาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ บัญญัติให้การวินิจฉัยชี้ขาดเรื่องการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับจะต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกซึ่งมาประชุม กรณีจึงมีปัญหาว่าจำนวนสองในสามของจำนวนสมาชิกซึ่งมาประชุม จะถือจำนวน ๕๐๐ คน ที่ลงชื่อประชุมใหญ่ หรือจำนวน ๖๐๐ คน ที่อยู่ในที่ประชุมใหญ่ในขณะนั้น

๓. สหกรณ์ประเภทต่างๆ ตั้งแต่ห้าสหกรณ์ขึ้นไปที่ประสงค์จะร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ที่เข้าร่วมกันนั้น จะร่วมกันจัดตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์ตามมาตรา ๑๐๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ ได้หรือไม่ และเมื่อจดทะเบียนเป็นชุมนุมสหกรณ์แล้ว จะต้องกำหนดประเภทหรือไม่

๔. ในการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ตามมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ บางสหกรณ์ได้กำหนดไว้ในระเบียบหรือข้อบังคับของสหกรณ์ให้มีการสรรหาสมาชิกผู้ที่จะมาเป็น

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จำนวน ๑๕ คน โดยมีเหตุผลเพื่อที่จะได้กรรมการตามสัดส่วนของหน่วยงานหรือสมาชิก และเพื่อเป็นการประหยัดเวลาในการเลือกตั้งแล้วนำผู้ที่ได้รับการสรรหาจำนวน ๑๕ คนนั้น มาให้ที่ประชุมใหญ่พิจารณาเลือกเป็นประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการอื่นอีกไม่เกิน ๑๔ คน จะทำได้หรือไม่ หรือจะให้สมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในที่ประชุมใหญ่โดยตรง

๕. มาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ บัญญัติไว้ว่า “ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ เรียกประชุมใหญ่สามัญปีละหนึ่งครั้งภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์นั้น” กรณีมีปัญหาว่า หากคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เรียกประชุมใหญ่เกินกำหนดระยะเวลา ๑๕๐ วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์ จะเรียกการประชุมครั้งนั้นว่าการประชุมใหญ่สามัญประจำปีหรือประชุมใหญ่วิสามัญ

๖. สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด มีกรรมการดำเนินการสหกรณ์จำนวน ๑๕ คน ตามข้อบังคับของสหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ฯ ในวันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์ (วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๒) มีกรรมการฯ ต้องออกตามวาระ ๖ คน เหลือกรรมการที่จะต้องดำรงตำแหน่งต่อไปจำนวน ๙ คน ซึ่งตามมาตรา ๑๓๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์นั้น โดยให้ถือว่าเป็นการดำรงตำแหน่งในวาระแรก” กรณีจึงมีปัญหาว่าจะเลือกตั้ง กรรมการใหม่เพิ่มอีก ๖ คน เพื่อให้ได้กรรมการครบ ๑๕ คน ได้หรือไม่ และหากไม่สามารถเลือกตั้งเพิ่มเติมได้กรณีกรรมการหมดวาระตามข้อบังคับแล้วแต่ปรากฏว่ามีบางสหกรณ์ได้เลือกตั้งกรรมการเพิ่มเติมไปแล้วแต่ไม่เกิน ๑๕ คน จะต้องดำเนินการอย่างไรหรือไม่ เพียงใด นอกจากนี้ กรณีการดำเนินการประชุมใหญ่ของสหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด หากกรรมการ ๖ คน หมดวาระแล้วเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๒ คณะกรรมการทั้ง ๑๕ คน เป็นผู้ดำเนินการประชุมใหญ่ได้หรือไม่ หรือเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่เหลืออยู่จำนวน ๙ คน เพราะมีการอ้างข้อ ๕๒ วรรคสี่ ของข้อบังคับของสหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “เมื่อครบกำหนดเวลาแล้วหากยังไม่มี การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุดใหม่ ก็ให้คณะกรรมการดำเนินการชุดเดิมอยู่ในตำแหน่งไปจนกว่า จะได้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุดใหม่”

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าวข้างต้นโดยได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์) แล้ว มีความเห็นในปัญหาแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ในการประชุมใหญ่ของสหกรณ์ซึ่งมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด ๑,๐๐๐ คน ในวันประชุมใหญ่มีสมาชิกลงชื่อเข้าร่วมประชุม ๖๐๐ คน แต่ในระหว่างการประชุมมีสมาชิกลงชื่อและอยู่ในที่ประชุม ๓๐๐ คน กรณีดังกล่าวจะถือว่าครบเป็นองค์ประชุมตามที่มาตรา ๕๗^๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

^๑ มาตรา ๕๗ การประชุมใหญ่ของสหกรณ์ต้องมีสมาชิกลงชื่อประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดหรือไม่ก็น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน ในกรณีเป็นการประชุมใหญ่โดยผู้แทนสมาชิกต้องมีผู้แทนสมาชิกลงชื่อประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้แทนสมาชิกทั้งหมดหรือไม่ก็น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมใหญ่ สมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกจะมอบอำนาจให้ผู้อื่นมาประชุมแทนตนไม่ได้

กำหนดไว้หรือไม่ นั้น เห็นว่า โดยที่มาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติเรื่องการนับองค์ประชุมในกรณีการประชุมใหญ่ของสหกรณ์โดยสมาชิกไว้สองลักษณะด้วยกัน คือ

- (๑) **ลักษณะที่หนึ่ง** จะต้องมีส่วนสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
- (๒) **ลักษณะที่สอง** จะต้องมีส่วนสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน

การที่มาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ ได้บัญญัติการนับองค์ประชุมไว้สองลักษณะนั้น เนื่องจากสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ มีได้ทั้ง**สหกรณ์ขนาดเล็ก**ซึ่งมีจำนวนสมาชิกไม่ถึงหนึ่งร้อยคน และ**สหกรณ์ขนาดใหญ่**ซึ่งมีสมาชิกตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไป ดังนั้น ในกรณีที่สหกรณ์ใดมีจำนวนสมาชิกไม่ถึงหนึ่งร้อยคน เช่น กรณีของสหกรณ์กองทุนสวนยางตะโละกลูปี จำกัด จังหวัดยะลา ซึ่งผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงว่า มีจำนวนสมาชิกเพียง ๑๖ คนเท่านั้น การประชุมใหญ่ของสหกรณ์ขนาดเล็กดังกล่าวจึงต้องนับองค์ประชุมตามที่กำหนดไว้ในลักษณะที่หนึ่ง คือ จะต้องมีส่วนสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ส่วนกรณีที่สหกรณ์ใดเป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ซึ่งมีจำนวนสมาชิกตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไป การประชุมใหญ่ของสหกรณ์นั้นก็ต้องนับองค์ประชุมในลักษณะหนึ่งลักษณะใดดังกล่าวข้างต้น คือ จะต้องมีส่วนสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดหรือมีส่วนสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน

สำหรับปัญหาที่หารือมานี้ แม้ว่าในวันประชุมใหญ่จะมีสมาชิกมาลงชื่อเข้าร่วมประชุม ๖๐๐ คน และในระหว่างการประชุมมีสมาชิกอยู่ในที่ประชุม ๓๐๐ คนก็ตาม แต่โดยที่จำนวนสมาชิกที่เหลืออยู่นั้นยังมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน การประชุมดังกล่าวจึงครบเป็นองค์ประชุมตามที่มาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติไว้

ประเด็นที่สอง การนับคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกซึ่งมาประชุมเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับตามมาตรา ๕๙(๑) ^๒ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ จะต้องนับจากจำนวนสมาชิกที่มาลงชื่อประชุมหรือนับจากจำนวนสมาชิกที่มาลงชื่อประชุมและอยู่ในที่ประชุมในขณะนั้นด้วย นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า โดยที่การนับคะแนนเสียงในการลงคะแนนของสมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกซึ่งมาประชุมจะต้องนับคะแนนเสียงในขณะที่ยังประชุมครบเป็นองค์ประชุม และต้องนับจากจำนวนสมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกซึ่งได้มาประชุมและอยู่ในที่ประชุมเพื่อปรึกษาหารือในการประชุมครั้งนั้นด้วย ดังนั้น การนับจำนวนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกซึ่งมาประชุมเพื่อ

^๒ มาตรา ๕๙ สมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมใหญ่ให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้ถือเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกซึ่งมาประชุม

- (๑) การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ
- (๒) การคว่ำสหกรณ์
- (๓) การแยกสหกรณ์
- (๔) การเลิกสหกรณ์
- (๕) การอื่นใดที่ข้อบังคับกำหนดให้ใช้เสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกซึ่งมาประชุม

แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของสหกรณ์ตามมาตรา ๕๙(๑) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ จึงต้องนับคะแนนเสียง จากจำนวนสมาชิกซึ่งมาประชุมและอยู่ในที่ประชุมในขณะการประชุมนั้นครบเป็นองค์ประชุมด้วย

ประเด็นที่สาม สหกรณ์ต่างประเภทกันตั้งแต่ห้าสหกรณ์ขึ้นไปที่ประสงค์จะร่วมกันดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ที่เข้าร่วมกันนั้น จะรวมกันจัดตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์ตามมาตรา ๑๐๑ วรรคหนึ่ง^๓ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้หรือไม่ และเมื่อจดทะเบียนเป็นชุมนุมสหกรณ์แล้ว จะต้องกำหนดประเภทหรือไม่นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า เนื่องจากสหกรณ์ตั้งแต่ห้าสหกรณ์ขึ้นไปที่ประสงค์จะร่วมกันจัดตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์ตามมาตรา ๑๐๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีเพียง ๒ ระดับ เท่านั้น คือ ชุมนุมสหกรณ์ระดับภูมิภาคและชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศ โดยมาตรา ๑๐๑ วรรคสอง^๔ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ ได้บัญญัติให้ชุมนุมสหกรณ์ที่จะมีฐานะเป็นชุมนุมสหกรณ์ระดับภูมิภาคหรือระดับประเทศจะต้องตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่บรรดาสหกรณ์ในภูมิภาคหรือทั่วประเทศที่เป็นสหกรณ์ประเภทเดียวกัน หรือประกอบธุรกิจการผลิต การค้า อุตสาหกรรมหรือบริการอย่างเดียวกัน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด และมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง^๕ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ ได้บัญญัติให้ประธานกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศที่จะเข้ามาเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ในคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติจะมีได้เพียงประเภทละหนึ่งคนเท่านั้น

^๓ มาตรา ๑๐๑ สหกรณ์ตั้งแต่ห้าสหกรณ์ขึ้นไปที่ประสงค์จะร่วมกันดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ที่เข้าร่วมกันนั้น อาจรวมกันจัดตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์ได้

ชุมนุมสหกรณ์ใดจะมีฐานะเป็นชุมนุมสหกรณ์ระดับภูมิภาคหรือระดับประเทศจะต้องตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่บรรดาสหกรณ์ในภูมิภาคหรือทั่วประเทศที่เป็นสหกรณ์ประเภทเดียวกัน หรือประกอบธุรกิจการผลิต การค้า อุตสาหกรรมหรือบริการอย่างเดียวกัน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓ ข้างต้น

^๕ มาตรา ๙ ให้มีคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ประกอบด้วยรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นรองประธานกรรมการ เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร อธิบดีกรมการค้าภายใน อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมปศุสัตว์ อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้แทนสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ประธานกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศประเภทละหนึ่งคน ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรระดับประเทศหนึ่งคนเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินห้าคนเป็นกรรมการ

ให้อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง คัดเลือกผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเป็นที่ประจักษ์ด้านการบริหารสหกรณ์

นอกจากนี้ มาตรา ๑๐๓ วรรคสอง^๖ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ ได้บัญญัติให้นำบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสหกรณ์ มาใช้บังคับกับการจัดตั้งและการจดทะเบียนชุมนุมสหกรณ์โดยอนุโลม ซึ่งจะมีผลให้ต้องนำมาตรา ๓๔^๗ และมาตรา ๓๕^๘ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ มาใช้บังคับแก่การจัดตั้งและการจดทะเบียนชุมนุมสหกรณ์ด้วย โดยคณะผู้จัดตั้งชุมนุมสหกรณ์ต้องทำข้อบังคับให้ถูกต้องตามที่มาตรา ๔๓^๙ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ บัญญัติไว้ คือ ข้อบังคับต้องมีรายการประเภทของชุมนุมสหกรณ์ด้วย

จากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น สหกรณ์ตั้งแต่ห้าสหกรณ์ขึ้นไปที่ประสงค์จะรวมกันจัดตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์ตามมาตรา ๑๐๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ จึงต้องเป็นสหกรณ์ประเภทเดียวกัน และจะต้องกำหนดประเภทของชุมนุมสหกรณ์นั้นด้วย

^๖ มาตรา ๑๐๓ ในการดำเนินการจัดตั้งชุมนุมสหกรณ์ ให้คณะกรรมการดำเนินการของแต่ละสหกรณ์ตั้งผู้แทนขึ้นสหกรณ์ละหนึ่งคน ประกอบเป็นคณะผู้จัดตั้งชุมนุมสหกรณ์เพื่อดำเนินการจัดตั้งชุมนุมสหกรณ์

การจัดตั้งและการจดทะเบียนชุมนุมสหกรณ์ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสหกรณ์มาใช้บังคับโดยอนุโลม

^๗ มาตรา ๓๔ ผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกของสหกรณ์ที่จะขอจัดตั้งขึ้น ต้องประชุมกันเพื่อคัดเลือกผู้ที่มาประชุมให้เป็นคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์จำนวนไม่น้อยกว่าสิบคน เพื่อดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์โดยให้คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาเลือกประเภทของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งตามที่กำหนดในกฎกระทรวงและพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งนั้น

(๒) กำหนดแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งขึ้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

(๓) ทำบัญชีรายชื่อผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกพร้อมด้วยจำนวนหุ้นที่แต่ละคนจะถือเมื่อจัดตั้งสหกรณ์แล้ว

(๔) ดำเนินการร่างข้อบังคับภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตรา ๔๓ และเสนอให้ที่ประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกพิจารณา กำหนดเป็นข้อบังคับของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งขึ้น

^๘ มาตรา ๓๕ การขอจดทะเบียนสหกรณ์ ให้คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนตามแบบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด ยื่นต่อนายทะเบียนสหกรณ์พร้อมเอกสาร ดังต่อไปนี้

(๑) สำเนารายงานการประชุมตามมาตรา ๓๔ จำนวนสองชุด

(๒) แผนดำเนินการตามมาตรา ๓๔(๒) จำนวนสองชุด

(๓) บัญชีรายชื่อผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกพร้อมลายมือชื่อและจำนวนหุ้นที่แต่ละคนจะถือเมื่อจัดตั้งสหกรณ์แล้วจำนวนสองชุด

(๔) ข้อบังคับตามมาตรา ๓๔(๔) จำนวนสี่ชุด

^๙ มาตรา ๔๓ ข้อบังคับของสหกรณ์อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อสหกรณ์ ซึ่งต้องมีคำว่า “จำกัด” อยู่ท้ายชื่อ

(๒) ประเภทของสหกรณ์

(๓) วัตถุประสงค์

(๔) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่และที่ตั้งสำนักงานสาขา

(๕) ทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้น มูลค่าของหุ้น การชำระค่าหุ้นด้วยเงินหรือทรัพย์สินอื่น การขายและการโอนหุ้นตลอดจนการจ่ายเงินค่าหุ้น

(๖) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินงาน การบัญชี และการเงินของสหกรณ์

(๗) คุณสมบัติของสมาชิก วิธีรับสมาชิก การขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิหน้าที่ของสมาชิก

(๘) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการประชุมใหญ่

(๙) การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งและการประชุมของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

(๑๐) การแต่งตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การกำหนดอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้จัดการ

ประเด็นที่สี่ ระเบียบหรือข้อบังคับของสภรณ์ที่กำหนดให้มีการเลือกคณะกรรมการดำเนินการ สภรณ์โดยวิธีการสรรหาสมาชิกผู้ที่จะมาเป็นกรรมการดำเนินการสภรณ์ จำนวน ๑๕ คน แล้วนำเสนอให้ ที่ประชุมใหญ่เลือกเป็นประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอื่นอีกไม่เกิน ๑๔ คน จะเป็นการขัดกับ มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติสภรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ หรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะ ที่ ๑๐) ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า โดยที่ระเบียบหรือข้อบังคับของสภรณ์ที่กำหนดให้มีการเลือกคณะกรรมการดำเนินการสภรณ์โดยวิธีการสรรหาสมาชิกผู้ที่จะมาเป็นกรรมการดำเนินการสภรณ์จำนวน ๑๕ คน แล้วนำเสนอให้ที่ประชุมใหญ่เลือกเป็นประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอื่นอีกไม่เกิน ๑๔ คน เป็น เพียงการกำหนดวิธีการในการเลือกสมาชิกของสภรณ์เพื่อเสนอให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งเป็นกรรมการ ดำเนินการสภรณ์เท่านั้น เมื่อที่ประชุมใหญ่ยังคงเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการพิจารณาเลือกตั้งคณะกรรมการ ดำเนินการสภรณ์จากสมาชิกรดำเนินการดังกล่าวจึงยังคงเป็นการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสภรณ์ โดยที่ประชุมใหญ่ตามมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสภรณ์ฯ ดังนั้น ระเบียบหรือข้อบังคับของ สภรณ์ดังกล่าวข้างต้นจึงไม่ขัดกับมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสภรณ์ฯ

ประเด็นที่ห้า ในกรณีที่คณะกรรมการดำเนินการสภรณ์เรียกประชุมใหญ่สามัญของสภรณ์เกิน หนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสภรณ์ จะเรียกการประชุมครั้งนั้นว่าประชุมใหญ่สามัญ ประจำปีหรือประชุมใหญ่วิสามัญ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่มาตรา ๕๔^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติสภรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติให้คณะกรรมการดำเนินการสภรณ์เรียกประชุม ใหญ่สามัญปีละหนึ่งครั้งภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสภรณ์นั้น เป็นบทบัญญัติที่ กฎหมายกำหนดไว้เพื่อเร่งรัดให้คณะกรรมการดำเนินการสภรณ์จะต้องเรียกประชุมใหญ่สามัญภายใน กำหนดระยะเวลาดังกล่าวเท่านั้น มิใช่กำหนดเวลาที่จะทำให้สาระสำคัญของการประชุมใหญ่สามัญ เปลี่ยนแปลงไปจนทำให้การประชุมใหญ่ดังกล่าวเป็นการประชุมใหญ่วิสามัญ เพราะการที่คณะกรรมการ ดำเนินการสภรณ์จะเรียกประชุมใหญ่วิสามัญได้ จะต้องปรากฏว่ามีเหตุอันสมควรหรือมีเหตุอย่างหนึ่ง อย่างใดตามที่มาตรา ๕๕^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติสภรณ์ฯ บัญญัติไว้เท่านั้น ดังนั้น ในกรณีที่คณะกรรมการ

^{๑๐} มาตรา ๕๐ ให้สภรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการสภรณ์ ประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคนและ กรรมการอื่นอีกไม่เกินสิบสี่คนซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก

คณะกรรมการดำเนินการสภรณ์ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีนับแต่วันเลือกตั้ง ในวาระเริ่มแรกเมื่อครบ หนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้ง ให้กรรมการดำเนินการสภรณ์ออกจากตำแหน่งเป็นจำนวนหนึ่งในสองของกรรมการดำเนินการ สภรณ์ทั้งหมดโดยวิธีจับฉลาก และให้ถือว่าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

กรรมการดำเนินการสภรณ์ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับเลือกตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

ในกรณีที่มีการเลือกตั้งกรรมการดำเนินการสภรณ์แทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการดำเนินการสภรณ์ที่ได้รับ เลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ที่ตนแทน

^{๑๑} มาตรา ๕๔ ให้คณะกรรมการดำเนินการสภรณ์เรียกประชุมใหญ่สามัญปีละหนึ่งครั้งภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสภรณ์นั้น

^{๑๒} มาตรา ๕๕ เมื่อมีเหตุอันสมควร คณะกรรมการดำเนินการสภรณ์จะเรียกประชุมใหญ่วิสามัญเมื่อใดก็ได้ แต่ ถ้านายทะเบียนสภรณ์มีหนังสือแจ้งให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญ หรือในกรณีที่สภรณ์ขาดทุนเกินกึ่งของจำนวนทุนเรือน หุ่นที่ชำระแล้ว ต้องเรียกประชุมใหญ่วิสามัญโดยมิชักช้าแต่ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่สภรณ์ทราบ

ดำเนินการสหกรณ์เรียกประชุมใหญ่สามัญของสหกรณ์เกินหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์ การประชุมใหญ่ครั้งนั้นก็ยังคงถือว่าเป็นการประชุมใหญ่สามัญ

ประเด็นที่หก สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด มีกรรมการดำเนินการสหกรณ์จำนวน ๑๕ คน ตามข้อบังคับของสหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด ในวันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์ (วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๒) มีกรรมการต้องออกจากตำแหน่งตามวาระ ๖ คน เหลือกรรมการที่จะต้องดำรงตำแหน่งต่อไปจำนวน ๙ คน กรณีมีปัญหาว่า สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ฯ จะเลือกกรรมการใหม่เพิ่มอีก ๖ คน เพื่อให้ได้กรรมการครบจำนวน ๑๕ คน ได้หรือไม่ หากไม่สามารถเลือกตั้งเพิ่มเติมได้ กรณีกรรมการหมดวาระตามข้อบังคับแล้ว แต่ปรากฏว่ามีบางสหกรณ์ได้เลือกตั้งกรรมการเพิ่มเติมไปแล้ว แต่ไม่เกิน ๑๕ คน สหกรณ์ดังกล่าวจะต้องดำเนินการอย่างไรหรือไม่ เพียงใด นอกจากนี้ กรณีการดำเนินการประชุมใหญ่ของสหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด ซึ่งกรรมการ ๖ คน ได้หมดวาระแล้วเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๒ คณะกรรมการทั้ง ๑๕ คน หรือ คณะกรรมการที่เหลือจำนวน ๙ คน จะเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการประชุมใหญ่ นั้น

ปัญหาในประเด็นนี้ผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า

(๑) ขณะนี้นายทะเบียนสหกรณ์ได้พิจารณาวินิจฉัยในประเด็นตามปัญหาที่หารือดังกล่าว และแจ้งให้สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด ทราบแล้วว่า ในวันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์ฯ ปี ๒๕๔๒ (วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๒) กรรมการดำเนินการสหกรณ์จำนวน ๖ คน ต้องออกจากตำแหน่ง และกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่เหลืออยู่จำนวน ๙ คน จะบริหารงานของสหกรณ์ต่อไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับและมาตรา ๑๓๖ วรรคสอง^{๑๓} แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ และเมื่อถึงวันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์ฯ ปี ๒๕๔๓ (วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๓) สหกรณ์ฯ จึงจะดำเนินการเลือกตั้งกรรมการดำเนินการสหกรณ์ตามมาตรา ๕๐^{๑๔} แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ^{๑๕}

(๒) เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๔๓ กรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่เหลืออยู่จำนวน ๙ คน ได้ลาออกจากตำแหน่งทั้งหมด ขณะนี้สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด ได้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการจำนวน ๑๕ คน เป็นคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ชุดใหม่แล้ว

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑๒)

สมาชิกซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมด หรือไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนหรือผู้แทนสมาชิกในกรณีที่ผู้แทนสมาชิกตามมาตรา ๕๖ ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้แทนสมาชิกทั้งหมด หรือไม่น้อยกว่าห้าสิบคนลงลายมือชื่อทำหนังสือร้องขอต่อคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญก็ได้

ในกรณีที่สมาชิก หรือผู้แทนสมาชิกของสหกรณ์เป็นผู้ร้องขอให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ถ้าคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ไม่เรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจเรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในระยะเวลาตามที่เห็นสมควรก็ได้

^{๑๓} มาตรา ๑๓๖ ข้อบังคับของสหกรณ์ที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้

ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์นั้น โดยให้ถือว่าเป็นการดำรงตำแหน่งในวาระแรก

^{๑๔} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๐ ข้างต้น

^{๑๕} รายละเอียดปรากฏตามหนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ กษ ๑๑๐๑/๐๑๐๑๖ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๔๓

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า โดยที่มาตรา ๔๕^{๑๖} แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ ได้บัญญัติให้ในกรณีที่สหกรณ์มีปัญหาเกี่ยวกับการตีความในข้อบังคับสหกรณ์ต้องขอคำวินิจฉัยจากนายทะเบียนสหกรณ์และถือปฏิบัติตามคำวินิจฉัยนั้น ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายทะเบียนสหกรณ์ได้วินิจฉัยในปัญหาประเด็นดังกล่าวซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับการตีความข้อบังคับแล้ว กรณีจึงไม่มีความจำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้

(ลงนาม) ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์
(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กันยายน ๒๕๔๓

^{๑๖} มาตรา ๔๕ ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการตีความในข้อบังคับ ให้สหกรณ์ขอคำวินิจฉัยจากนายทะเบียนสหกรณ์ และให้สหกรณ์ถือปฏิบัติตามคำวินิจฉัยนั้น

ที่ กษ 0216/33360

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ถนนราชดำเนินนอก กทม. 10200

12 ธันวาคม 2544

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในกรณีสหกรณ์ไม่สามารถเรียกประชุมใหญ่ได้เพราะเหตุสมาชิกไม่ครบองค์ประชุม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดระนอง

อ้างถึง หนังสือจังหวัดระนอง ที่ รน 0013/12311 ลงวันที่ 19 กันยายน 2544

ตามหนังสือที่อ้างถึง จังหวัดระนองรายงานว่าสหกรณ์การเกษตรนครนิคมฯ ปากจั่น จำกัด ได้มีการเรียกประชุมใหญ่สามัญประจำปีไปแล้วจำนวนสองครั้ง แต่มีปัญหาไม่สามารถดำเนินการประชุมได้เนื่องจากมีสมาชิกร่วมประชุมไม่ครบจำนวนที่จะเป็นองค์ประชุมตามมาตรา 57 และมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ตามลำดับ จังหวัดจึงขอหารือว่าการนัดเรียกประชุมใหญ่ครั้งต่อไปจะเรียกว่าการประชุมใหญ่สามัญหรือประชุมใหญ่วิสามัญ และถ้ามีสมาชิกร่วมประชุมไม่ครบจำนวนที่จะเป็นองค์ประชุมอีก ควรแนะนำให้สหกรณ์ปฏิบัติอย่างไร ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

นายทะเบียนสหกรณ์ได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นดังนี้

1. การประชุมใหญ่ของสหกรณ์การเกษตรนครนิคมฯ ปากจั่น จำกัด ตามที่ขอหารือมา มีสาระเป็นการประชุมใหญ่สามัญประจำปี แต่ที่ผ่านมาไม่สามารถดำเนินการประชุมได้เพราะมีสมาชิกร่วมประชุมไม่ครบจำนวนที่จะเป็นองค์ประชุม การนัดประชุมใหญ่ครั้งต่อไปไม่ว่าจะสามารถดำเนินการให้สำเร็จลงได้ในเวลาใด ก็ไม่ทำให้สาระของการประชุมใหญ่สามัญเปลี่ยนแปลงไปจนกลายเป็นการประชุมใหญ่วิสามัญแต่อย่างใด ดังนั้น การประชุมใหญ่ครั้งต่อไปของสหกรณ์ตามที่ขอหารือมาจึงยังเรียกว่าการประชุมใหญ่สามัญเช่นเดิม

2. สหกรณ์สามารถนัดประชุมใหญ่โดยใช้องค์ประชุมตามมาตรา 57 และมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 สลับกันไปเรื่อยๆ จนกว่าจะสามารถประชุมได้ ทั้งนี้ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดควรเน้นบทบาททางด้านการแนะนำ ส่งเสริม และทำความเข้าใจกับสมาชิกของสหกรณ์ให้มากขึ้น เพื่อให้สมาชิกสนใจและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการของสหกรณ์มากยิ่งขึ้น

3. ถ้าหากสหกรณ์จังหวัดเห็นว่าเหตุที่นายทะเบียนสหกรณ์จะสั่งเลิกสหกรณ์ตามมาตรา 71 (1) หรือ (2) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ได้ ก็สามารถรายงานเพื่อเสนอให้นายทะเบียนสหกรณ์สั่งเลิกสหกรณ์ดังกล่าวเสียได้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และโปรดแจ้งให้สหกรณ์การเกษตรนิคมฯ ปากจั่น จำกัด ทราบและถือปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) สุทธิพร จีระพันธุ์

(นายสุทธิพร จีระพันธุ์)

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติราชการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานพัฒนาสถาบันเกษตรกร

โทร. 0-2281-8301

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ โทร. 0 2282 6595

<http://webhost.cpd.go.th/cepo> E-mail : cpd__cepo@cpd.go.th

ที่ กษ 1108/45 วันที่ 14 ธันวาคม 2550

เรื่อง ขอรื้อหรือเรื่องการประชุมใหญ่ของสหกรณ์

เรียน สหกรณ์จังหวัดอุทัยธานี

ตามหนังสือสำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุทัยธานี ที่ อน 0010/2140 ลงวันที่ 6 ธันวาคม 2550 ขอรื้อหรือแนวทางการรับจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเกี่ยวกับการกำหนดให้มีการประชุมใหญ่โดยผู้แทนสมาชิกตามมาตรา 56 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 จำนวนสองประเด็น นั้น

นายทะเบียนสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า

1. การที่มาตรา 56 ได้บัญญัติเรื่องการประชุมใหญ่ไว้สองลักษณะ คือ การประชุมใหญ่โดยสมาชิกทั้งหมดหรือการประชุมใหญ่โดยผู้แทนสมาชิก เนื่องจากสหกรณ์ที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มีได้ทั้งสหกรณ์ขนาดเล็กซึ่งมีจำนวนสมาชิกไม่ถึงห้าร้อยคน และสหกรณ์ขนาดใหญ่ซึ่งมีสมาชิกตั้งแต่ห้าร้อยคนขึ้นไป และได้กำหนดให้สหกรณ์ขนาดใหญ่สามารถเลือกที่จะกำหนดในข้อบังคับได้ว่าจะให้มีการประชุมใหญ่โดยผู้แทนสมาชิกหรือสมาชิกทั้งหมดเพื่อให้มีองค์ประชุมที่มีขนาดเหมาะสม ความสะดวกในการจัดหาสถานที่ประชุมและการจัดทำเอกสาร รวมทั้งประหยัดค่าใช้จ่ายในการประชุมใหญ่ จึงเป็นสาระสำคัญที่สหกรณ์จะต้องกำหนดให้ชัดเจนและแน่นอนในข้อบังคับ มิใช่เป็นอำนาจของคณะกรรมการดำเนินการที่จะเปลี่ยนแปลงหรือเลือกที่จะประชุมโดยสมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกได้ในแต่ละปี

2. เมื่อสหกรณ์ได้กำหนดวิธีการเลือกตั้งผู้แทนสมาชิก จำนวนผู้แทนสมาชิก และการดำรงตำแหน่งในข้อบังคับไว้ชัดเจนแล้ว และข้อเท็จจริงปรากฏว่าจำนวนสมาชิกเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับ สหกรณ์จะต้องจัดประชุมใหญ่โดยผู้แทนสมาชิกเท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

(ลงนาม) บุญส่ง พานิชการ

(นายบุญส่ง พานิชการ)

รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุทัยธานี กลุ่มจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ โทร. 0-5651-1105

ที่ อน 0010/2140

วันที่ 6 ธันวาคม 2550

เรื่อง ขอรื้อหรือเรื่องการประชุมใหญ่ของสหกรณ์

เรียน นายทะเบียนสหกรณ์

ด้วยสำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุทัยธานีได้รับรายงานการขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของสหกรณ์ต่อสหกรณ์จังหวัดอุทัยธานี ในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่องที่สหกรณ์ขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเรื่องเกี่ยวกับการประชุมใหญ่ของสหกรณ์และเรื่องผู้แทนสมาชิก ซึ่งไม่สามารถพิจารณาปรับจดทะเบียนข้อบังคับเพราะไม่ทราบว่าเป็นไปตามกฎหมายสหกรณ์หรือไม่ จึงขอรื้อหรือ ดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 56 สหกรณ์ใดมีสมาชิกเกินกว่าห้าร้อยคน จะกำหนดในข้อบังคับให้มีการประชุมใหญ่โดยผู้แทนสมาชิกก็ได้ จำนวนผู้แทนสมาชิกจะมีน้อยกว่าหนึ่งร้อยคนไม่ได้

วิธีการเลือกตั้งผู้แทนสมาชิก จำนวนผู้แทนสมาชิก และการดำรงตำแหน่งให้เป็นไปตามกำหนดในข้อบังคับ

สหกรณ์ที่มีสมาชิกเกินกว่าห้าร้อยคน ได้กำหนดวิธีการเลือกตั้งผู้แทนสมาชิก จำนวนผู้แทนสมาชิก และการดำรงตำแหน่งไว้ในข้อบังคับแล้ว สหกรณ์นั้นจะต้องมีการประชุมใหญ่ โดยผู้แทนสมาชิกเท่านั้นหรือไม่

2. เมื่อที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์พิจารณาแล้ว ลงมติให้สหกรณ์แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับโดยกำหนดว่าเมื่อสหกรณ์มีสมาชิกเกินกว่า 2,500 คน จะประชุมใหญ่โดยผู้แทนสมาชิกก็ได้ “(โดยขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคณะกรรมการว่าปีใดจะประชุมโดยผู้แทนสมาชิก หรือประชุมโดยสมาชิกทั้งหมด)” ได้หรือไม่

จึงขอรื้อมา เพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติในการรับจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของสหกรณ์ที่ต้องต่อไป

(ลงนาม) ชัยเดช แก้วมณี

(นายชัยเดช แก้วมณี)

สหกรณ์จังหวัดอุทัยธานี

รองนายทะเบียนสหกรณ์

ที่ กษ 0216/28227

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กทม. 10200

30 ตุลาคม 2544

เรื่อง ตอบข้อหารือเกี่ยวกับการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

เรียน ประธานกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษา จำกัด

อ้างถึง หนังสือสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ที่ สอ.สศ./1659 ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2544

ตามหนังสือที่อ้างถึง สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษา จำกัด ขอหารือเกี่ยวกับ ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติในการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ตามนัยมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มีประเด็นที่ข้อหารือหลายประการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

นายทะเบียนสหกรณ์ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นดังต่อไปนี้

1. การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และข้อกำหนดเกี่ยวกับการประชุมใหญ่ โดยนัยแห่งกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ สหกรณ์ไม่อาจกำหนดโดยระเบียบของสหกรณ์ เนื่องจากมาตรา 43 (9) และมาตรา 43 (8) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ต้องนำเรื่องดังกล่าวกำหนดไว้ในข้อบังคับ แม้ว่าระเบียบนั้นจะกำหนดขึ้นโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ ก็ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ที่ประสงค์ให้เรื่องดังกล่าวต้องจดทะเบียนกับนายทะเบียนสหกรณ์

2. สหกรณ์อาจกำหนดการประชุมใหญ่ 2 วัน ต่อเนื่องกันได้โดยกำหนดวาระการประชุม สถานที่ประชุมไว้แห่งเดียวกันให้ชัดเจนและการประชุมต้องมีสมาชิกอยู่ในที่ประชุมครบองค์ประชุมตลอดเวลาการประชุม จึงจะเป็นการประชุมใหญ่ที่ชอบด้วยกฎหมายและข้อบังคับ

3. ที่ประชุมใหญ่หมายถึง“ที่ประชุมร่วมกันของบรรดาสมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกแล้วแต่กรณี ซึ่งได้มาประชุมกันเพื่อพิจารณาหรือรับทราบเกี่ยวกับการดำเนินกิจการของสหกรณ์ ตามที่ข้อบังคับสหกรณ์ หรือกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์กำหนดไว้” ซึ่งองค์ประกอบของที่ประชุมใหญ่จะต้องประกอบไปด้วย สถานที่ และเวลาที่ประชุม องค์ประชุม วาระการประชุม และมติที่ประชุม สถานที่ประชุมจะต้องเป็นสถานที่เดียวกัน หรือบริเวณเดียวกัน พอที่สมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกจะสามารถแสดงความเห็นโต้ตอบกันได้ในขณะที่ดำเนินการประชุมนั้น ดังนั้น การที่สหกรณ์กำหนดให้หน่วยเลือกตั้งเป็น “ที่ประชุมใหญ่” จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว หน่วยเลือกตั้งเป็นสถานที่ที่สมาชิกส่วนหนึ่งไปทำกิจกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น หาใช่เป็นการประชุมไม่

4. สหกรณ์สามารถดำเนินการประชุมใหญ่โดยผู้แทนสมาชิกได้ แต่ผู้แทนสมาชิกต้องได้ มาตามที่กำหนดในข้อบังคับ

คำแนะนำสำหรับสหกรณ์

การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ จะทำได้ก็แต่เฉพาะในที่ประชุมใหญ่ของ สหกรณ์เท่านั้น กรณีสหกรณ์มีสมาชิกมากแต่เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการเลือกตั้งของที่ประชุมใหญ่ สหกรณ์มีวิธีปฏิบัติได้หลายวิธี โดยกำหนดวิธีการเลือกตั้งอย่างใดอย่างหนึ่งไว้ในข้อบังคับ ดังนี้

1. กำหนดให้มีการประชุมใหญ่โดยผู้แทนสมาชิก ซึ่งจะมีจำนวนผู้เข้าประชุมใหญ่และใช้ สิทธิเลือกตั้งเฉพาะผู้แทนสมาชิกที่อยู่ในที่ประชุมเท่านั้น

2. สหกรณ์เปิดรับสมัครผู้จะเป็นประธานกรรมการและกรรมการอื่นล่วงหน้า กำหนดเบอร์ ผู้สมัครและให้สมาชิกที่มาประชุมใหญ่หย่อนบัตรลงคะแนนเลือกตั้งลงในหีบบัตรที่ตั้งไว้ในที่ประชุมใหญ่ แต่ กำหนดเวลาการลงคะแนนให้เสร็จสิ้นก่อนวาระการประชุมแรกจะเริ่มขึ้น

3. หากสหกรณ์ต้องการให้มีกรรมการกระจายในเขตสมาชิกอย่างทั่วถึงอาจกำหนดใน ข้อบังคับว่าในเขตสมาชิกใดบ้างที่ให้มีกรรมการและมีได้เขตละกี่คน เมื่อถึงคราวเลือกตั้งก็ให้สมาชิกในเขต สมัครเข้ารับเลือกตั้งในที่ประชุมใหญ่ สมาชิกที่มาประชุมก็ดำเนินการเลือกตั้งให้ได้กรรมการตามจำนวนที่ กำหนดในแต่ละเขต

4. สหกรณ์อาจกำหนดระเบียบว่าด้วยการสรรหาบุคคลที่จะเสนอให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้ง เป็นคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ พ.ศ..... เพื่อใช้สรรหาบุคคลที่จะเสนอให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งให้เป็น กรรมการดำเนินการสหกรณ์ ขั้นตอนการสรรหายังไม่เป็นการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ตาม นัยมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของบทมาตราดังกล่าว การสรรหาจึงไม่ต้องทำในที่ประชุมใหญ่และสามารถดำเนินการก่อนวันประชุมใหญ่ได้ ผลการสรรหาไม่ ทำให้ผู้ได้รับการสรรหาเป็นกรรมการสหกรณ์ ต่อเมื่อให้ที่ประชุมใหญ่ทำการพิจารณาเลือกตั้งผู้ได้รับการ สรรหาแล้ว ผู้นั้นจึงเป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ดังนั้น สหกรณ์จึงไม่จำเป็นต้องขยายความหมาย ของคำว่าที่ประชุมใหญ่ให้กว้างไปกว่านัยที่มีอยู่ตามกฎหมาย ซึ่งสหกรณ์ไม่สามารถกระทำเช่นนั้นได้

ในข้อบังคับของสหกรณ์ควรกำหนดข้อความว่า “การสรรหาผู้ที่จะเป็นกรรมการดำเนินการ สหกรณ์ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบของสหกรณ์ที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่” เพื่อให้สอดคล้องกับการกำหนดระเบียบว่าด้วยการสรรหาฯ ที่จะกำหนดขึ้นมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) สุทธิพร จีระพันธุ์

(นายสุทธิพร จีระพันธุ์)

สำนักงานพัฒนาสถาบันเกษตรกร

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติราชการแทน

โทร. 0-2281-8301

นายทะเบียนสหกรณ์

ที่ กษ 0216/29612

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ถนนราชดำเนินนอก กทม. 10200

28 พฤศจิกายน 2543

เรื่อง ตอบข้อหารือเรื่องการเพิ่มวาระการประชุมใหญ่ของสหกรณ์โดยสมาชิกในวันประชุมใหญ่

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา

อ้างถึง หนังสือจังหวัดสงขลา ด่วนที่สุด ที่สช 0013/29193 ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน 2543

ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า ในการประชุมใหญ่ของสหกรณ์ได้มีสมาชิกเสนอเพิ่มวาระเรื่องต่างๆ ให้ที่ประชุมได้พิจารณาโดยขอเพิ่มในวันที่ประชุมใหญ่ (ระหว่างการประชุม) จะกระทำได้หรือไม่ และในวาระเรื่องอื่นๆ สมาชิกสามารถเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาหรือเพื่อทราบในเรื่องลักษณะใดบ้าง ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

นายทะเบียนสหกรณ์ได้พิจารณาจากข้อบังคับของสหกรณ์โดยทั่วไปเรื่องการแจ้งกำหนดการประชุมใหญ่ แล้วเห็นว่า ตามที่ข้อบังคับกำหนดให้สหกรณ์มีหนังสือแจ้งวัน เวลา สถานที่ และเรื่องที่จะประชุมให้บรรดาสมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกทราบล่วงหน้า เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ศึกษา พิจารณา ตรวจสอบหรือเพื่อเตรียมตัวซักถาม หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ตามที่สหกรณ์ได้แจ้งมา ซึ่งตามปกติการจัดการประชุมใหญ่สหกรณ์จะกำหนดวาระต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งกำหนดวาระเรื่องอื่นๆ (ถ้ามี) ไว้ด้วย และเปิดโอกาสให้สมาชิกได้พิจารณาเพื่อลงมติ ทั้งการอนุมัติหรือการรับทราบของแต่ละวาระ ดังนั้น การที่สมาชิกขอเพิ่มวาระในวันประชุมใหญ่ โดยไม่ได้แจ้งล่วงหน้าจึงไม่สามารถกระทำได้ ซึ่งสมาชิกสามารถใช้สิทธิในการเสนอเรื่องต่างๆ ในวาระอื่นๆ ได้ แต่การพิจารณาของที่ประชุมใหญ่อาจจะไม่ได้ช้อยู่ดีในทันที ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการจะต้องรับข้อเสนอนำไปพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อนำเสนอในการประชุมใหญ่คราวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สหกรณ์จังหวัดสงขลาได้รับทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) อุดร ขจรเวหาศน์

(นายอุดร ขจรเวหาศน์)

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติราชการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานพัฒนาสถาบันเกษตรกร

โทร. 281-8301

ที่ กษ 0216/07914

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ถนนราชดำเนินนอก กทม. 10200

20 เมษายน 2543

เรื่อง ตอบข้อหาหรือวิธีปฏิบัติในการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย

อ้างถึง หนังสือจังหวัดสุโขทัย ที่ สท 0013/3885 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2543

ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุโขทัย ขอหารือเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสหกรณ์ที่มีการพิจารณาจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี และอนุมัติประมาณการรายจ่ายประจำปีของสหกรณ์ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

นายทะเบียนสหกรณ์ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า

1. ตามข้อบังคับของสหกรณ์ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของประธานกรรมการ ว่าเป็นประธานในที่ประชุมใหญ่ และในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ และควบคุมการประชุมดังกล่าวให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ดังนั้น ประธานในที่ประชุมใหญ่จึงมีอำนาจสั่งพักการประชุมใหญ่ชั่วคราวได้

2. ข้อบังคับของสหกรณ์ที่กำหนดว่า สมาชิกที่ผิดนัดการส่งเงินงวดชำระหนี้ไม่ว่าต้นเงินหรือดอกเบี้ยในปีใดมิให้ได้รับเงินเฉลี่ยคืนสำหรับปีนั้น การที่ในที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสหกรณ์ได้พิจารณาอนุมัติประมาณการรายจ่ายประจำปีของสหกรณ์เพื่อจ่ายเงินชดเชยหรือค่าตอบแทนให้กับสมาชิกที่ผิดนัดชำระหนี้ ซึ่งการผิดนัดดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นจากเหตุสุดวิสัย หรือพฤติการณ์อันใดอันหนึ่งซึ่งลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบ หรือกรณีลูกหนี้ขอขยายเวลาการชำระหนี้ก่อนถึงกำหนดชำระและเจ้าหน้าที่อนุญาต และสามารถชำระหนี้ได้ภายในระยะเวลาที่ขอขยายนั้น จึงเป็นการลงมติที่ฝ่าฝืนข้อบังคับ นายทะเบียนสหกรณ์หรือรองนายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจสั่งยับยั้งหรือเพิกถอนมติดังกล่าวได้ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สหกรณ์จังหวัดสุโขทัยได้รับทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) อภิชาติ พงษ์ศรีหตุลชัย

(นายอภิชาติ พงษ์ศรีหตุลชัย)

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติราชการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานพัฒนาสถาบันเกษตรกร

โทร. (02) 2818301

ที่ สท 0013/3885

ศาลากลางจังหวัดสุโขทัย
ถนนนิกรเกษม สท 64000

8 มีนาคม 2543

เรื่อง ทหารีวิธีปฏิบัติในการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์

เรียน นายทะเบียนสหกรณ์ ผ่านอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

ด้วยได้รับรายงานจากสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุโขทัยว่า มีความประสงค์จะขอหารือ นายทะเบียนสหกรณ์เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสหกรณ์ที่มีการพิจารณาจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี และอนุมัติประมาณการรายจ่ายประจำปีของสหกรณ์ ดังนี้

1. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี เมื่อคณะกรรมการได้มีการประชุมพิจารณาแนวทางการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีเพื่อเสนอแนะที่ประชุมใหญ่พิจารณาอนุมัติ แต่ในการประชุมใหญ่ ที่ประชุมใหญ่ได้พิจารณาแล้วมีมติไม่เห็นด้วยกับการเสนอของคณะกรรมการดำเนินการ ประธานในที่ประชุมใหญ่ จึงได้สั่งพักการประชุมใหญ่ชั่วคราว และประชุมคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อพิจารณาแนวทางการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีใหม่ เสนอต่อที่ประชุมใหญ่พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง เป็นวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องหรือไม่

2. การจ่ายเงินเฉลี่ยคืนตามข้อบังคับของสหกรณ์ ได้กำหนดว่าไม่ให้จ่ายเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจ สมาชิกที่ผิदनชำระหนี้ แต่ที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสหกรณ์ได้พิจารณาอนุมัติประมาณการรายจ่ายประจำปีของสหกรณ์ เพื่อนำมาจ่ายเงินชดเชยหรือค่าตอบแทนให้กับสมาชิกที่ผิदनชำระหนี้ ดังกล่าวข้างต้น เท่ากับหรือน้อยกว่าเงินเฉลี่ยคืนของสมาชิกที่ผิदनชำระหนี้ สามารถกระทำได้หรือไม่ เพียงใด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา เพื่อที่จะถือเป็นแนวทางการปฏิบัติต่อไป

สำนักงานสหกรณ์จังหวัด

(ลงนาม) มন্ত্রী ณ ริงษ์

ฝ่ายส่งเสริมงานสหกรณ์

(นายมนตรี ณ ริงษ์)

โทร. 055-611078, 611777

สหกรณ์จังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

โทรสาร 055-622009

ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย

ที่ กษ 0216/07008

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กทม. 10200

4 เมษายน 2543

เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 50 และมาตรา 60

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

อ้างถึง หนังสือจังหวัดนครราชสีมา ที่ นม 0013/4949 ลงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2543

ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา ขอรื้อแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 50 และมาตรา 60 โดยมีรายละเอียดหลายประการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

นายทะเบียนสหกรณ์ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นดังต่อไปนี้

1. ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 สหกรณ์จะกำหนดข้อความในข้อบังคับว่า “ให้สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่ต่ำกว่าเจ็ดคน แต่ไม่เกินสิบสี่คน...” ไม่สามารถกำหนดได้เพราะมาตรา 50 วรรคแรก บัญญัติว่า “ให้สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่เกินสิบสี่คน ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก” เมื่อพิจารณาประกอบกับมาตรา 43 ซึ่งบัญญัติว่า “ข้อบังคับของสหกรณ์อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้...(9) การเลือกตั้ง...คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์” จะเห็นได้ว่ากฎหมายซึ่งเป็นคำบังคับที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไปกับทุกสหกรณ์ มาตรา 50 วรรคแรก ได้กำหนดจำนวนกรรมการอื่นไว้อย่างกว้างๆ ว่า “...และกรรมการอื่นอีกไม่เกินสิบสี่คน...ฯลฯ” แต่แนวปฏิบัติที่เป็นสาระสำคัญของแต่ละสหกรณ์จะต้องกำหนดไว้ให้ชัดเจนในข้อบังคับตามมาตรา 43 ซึ่งจำนวนคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ก็ย่อมถือเป็นสาระสำคัญของสหกรณ์ จึงต้องกำหนดไว้ให้ชัดเจนและแน่นอนในข้อบังคับของสหกรณ์ และเมื่อพิจารณามาตรา 50 วรรคสอง ประกอบด้วยแล้วจะเห็นว่าถ้าข้อบังคับกำหนดจำนวนกรรมการอื่นไว้ไม่แน่นอน ที่ประชุมใหญ่ก็อาจกำหนดจำนวนและเปลี่ยนแปลงจำนวนกรรมการอื่นได้ทุกๆ ปี ทำให้การปฏิบัติตามมาตรา 50 วรรคสอง ไม่สามารถปฏิบัติได้ กล่าวคือ การสลับกันดำรงตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งเป็นจำนวนหนึ่งในสองของจำนวนกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งหมดไม่สามารถปฏิบัติได้ ดังนั้น

จึงควรแนะนำสหกรณ์ว่า การกำหนดจำนวนกรรมการอื่นของสหกรณ์ลงในข้อบังคับ สหกรณ์ต้องกำหนดจำนวนกรรมการอื่นให้แน่นอน เช่น กำหนดว่า “และกรรมการอื่นอีกจำนวนสิบสามคน” เป็นต้น เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา 50 ประกอบมาตรา 43(9)

2. การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ โดยเฉพาะประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์จะให้แต่ละหน่วยงานย่อยเลือกตั้งกรรมการในแต่ละหน่วยงานแล้วนำมาให้ที่ประชุมใหญ่รับรองอีกครั้งหนึ่ง ไม่สามารถกระทำได้เพราะไม่เป็นการเลือกตั้งโดยที่ประชุมใหญ่ตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 จึงควรแนะนำสหกรณ์ออมทรัพย์ต่างๆ ที่ต้องการให้มีกรรมการดำเนินการสหกรณ์กระจายอยู่ตามหน่วยงานย่อยต่างๆ ว่า ควรกำหนดข้อบังคับให้หน่วยงานย่อยแต่ละแห่งมีสิทธิเสนอชื่อผู้เข้ารับเลือกตั้งเป็นกรรมการตามจำนวนที่ข้อบังคับกำหนดไว้ และให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งกรรมการจากสมาชิกโดยจะเลือกจากหน่วยงานใดจำนวนกี่คนให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับ

3. จำนวนกรรมการดำเนินการซึ่งที่ประชุมได้กำหนดและเลือกตั้งไว้ จำนวน 9 คน ต่อมาเมื่อครบหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้งกรรมการจับฉลากออกไป จำนวน 5 คน เหลือกรรมการดำรงตำแหน่งอยู่จำนวน 4 คน เมื่อที่ประชุมใหญ่ได้กำหนดจำนวนกรรมการดำเนินการใหม่ เป็นจำนวน 15 คน ที่ประชุมใหญ่จะเลือกกรรมการเพิ่มเข้ามาอีก 11 คน ไม่สามารถกระทำได้ เพราะขัดต่อมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 โดยแนวทางปฏิบัติสำหรับสหกรณ์ที่มีปัญหาเช่นนี้ ให้สหกรณ์เลือกตั้งกรรมการเข้ามาใหม่เท่าจำนวนกรรมการที่จับฉลากออกไป แล้วรีบดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับโดยกำหนดจำนวนกรรมการอื่นไว้ในข้อบังคับให้มีจำนวนที่แน่นอนต่อไป

4. ข้อบังคับของสหกรณ์เกี่ยวกับการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี ตามมาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 สหกรณ์จะกำหนดว่า “จ่ายเป็นเงินโบนัสแก่กรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2” ไม่สามารถกำหนดได้ เพราะการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีเป็นเงินโบนัสแก่กรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ เป็นดุลยพินิจของที่ประชุมใหญ่จะจัดสรรในอัตราเท่าใดยอมขึ้นอยู่กับกำไรสุทธิของสหกรณ์ในแต่ละปีเป็นสำคัญ

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และแจ้งให้สหกรณ์ต่างๆ ถือนำปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) อภิชาติ พงษ์ศรีหุดลชัย

(นายอภิชาติ พงษ์ศรีหุดลชัย)

สำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักงานพัฒนาสถาบันเกษตรกร

โทร. (02) 2818301

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติราชการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานเลขาธิการกรม กลุ่มนิติการ โทร.254

ที่ กษ 1101/635

วันที่ 11 กันยายน 2550

เรื่อง หรือ เรื่อง ขอให้พิจารณาสั่งเพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ 1/2549

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2

ตามบันทึกหน่วยส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ที่ 4 สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2 ที่ กษ 1107(4)/1819 ลงวันที่ 15 มิถุนายน 2550 ขอรื้อกลุ่มนิติการ กรณีนายสุวัฒน์ชัย สุวรรณโมตรี สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานบริษัทการบินไทย จำกัด ขอให้สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2 เพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ 1/2549 เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2549 วาระที่ 2 เนื่องจากเห็นว่า สหกรณ์ลงมติเห็นชอบให้มีการทบทวนมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญประจำปี 2547 โดยไม่ได้แจ้งวาระให้สมาชิกทราบก่อนล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน อันเป็นการขัดต่อข้อบังคับข้อ 50 นั้น

สำนักงานเลขาธิการกรม กลุ่มนิติการ พิจารณาแล้วเห็นว่า สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานบริษัทการบินไทย จำกัด ได้มีการแจ้งกำหนดวันประชุมใหญ่วิสามัญครั้งที่ 1/2549 ให้สมาชิกทราบและปรากฏว่าได้มีสมาชิกเข้าประชุมใหญ่ครบองค์ประชุมโดยไม่มีสมาชิกคนใดโต้แย้งว่าการแจ้งกำหนดวันประชุมใหญ่วิสามัญไม่ชอบหรือสมาชิกไม่ทราบการประชุมใหญ่ดังกล่าว รวมทั้งนายสุวัฒน์ชัยฯ ผู้ร้องเองก็ไม่ได้โต้แย้งเช่นกัน เมื่อสหกรณ์มีการประชุมใหญ่ครบองค์ประชุมตามข้อบังคับ การประชุมใหญ่วิสามัญและการลงมติในการประชุมดังกล่าวจึงเป็นการประชุมที่ชอบด้วยข้อบังคับแล้ว นายสุวัฒน์ชัยฯ ผู้ร้องจึงไม่อาจร้องขอให้เพิกถอนการลงมติของที่ประชุมใหญ่วิสามัญครั้งที่ 1/2549 ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(ลงนาม) นพรัตน์ สร้อยแสง

(นายณพรัตน์ สร้อยแสง)

นิติกร 8 ว รักษาราชการแทน

เลขาธิการกรมส่งเสริมสหกรณ์

ที่ นร ๐๙๐๑/๐๓๒๔

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๑ มีนาคม ๒๕๔๔

เรื่อง ขอให้ตีความพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๖๒ (๔)

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๑.๙/ป ๔๙
ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๔๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ทหาหรือปัญหาข้อกฎหมายตามมาตรา ๖๒
แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ (การลงทุนของสหกรณ์โดยการซื้อหุ้นของธนาคาร)

ตามที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ขอหารือเกี่ยวกับการขอให้ตีความพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.
๒๕๔๒ มาตรา ๖๒ (๔) และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงาน
ปลัดกระทรวงและกรมส่งเสริมสหกรณ์) แต่งตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริง นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าว และมีความเห็น
ปรากฏตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ส่งมาด้วยนี้ อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้
แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

สำนักอำนวยการ

โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๐๒๐๖-๙

ฝ่ายกฎหมายสวัสดิการสังคม

โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๐๒๐๖-๙ ต่อ ๔๐๖, ๔๐๙

โทรสาร ๐ ๒๒๒๖ ๕๖๖๑

www.krisdika.go.th www.lawreform.go.th

(ลงนาม) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง ทารือปัญหาข้อกฎหมายตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒
(การลงทุนของสหกรณ์โดยการซื้อหุ้นของธนาคาร)

กรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้มีหนังสือที่ กษ ๑๑๐๑/๑๑๐๒๙ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความว่า จังหวัดสงขลาได้ขอหารือนายทะเบียนสหกรณ์ กรณีสหกรณ์ออมทรัพย์ อัสคิตติก จำกัด ขอความเห็นชอบนายทะเบียนสหกรณ์ซื้อหุ้นธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จำกัดว่า การซื้อหุ้นธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จำกัด ของสหกรณ์ออมทรัพย์อัสคิตติก จำกัด เป็นการซื้อหุ้นธนาคารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์ ตามมาตรา ๖๒(๔) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ หรือไม่ โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์มีความเห็นเกี่ยวกับมาตรา ๖๒(๔) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่บัญญัติว่า ซื้อหุ้นธนาคารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์แตกต่างกัน ดังนี้

ความเห็นแรก เห็นว่า การรวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิกโดยวิธีช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักสหกรณ์ โดยสหกรณ์มีทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้นและสมาชิกแต่ละคนจะต้องถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้นตามนัยมาตรา ๓๓ ดังนั้นเมื่อสหกรณ์จะนำเงินของสหกรณ์ไปลงทุนซึ่งต้องร่วมรับผลกำไรหรือขาดทุนตามหลักของการลงทุนทั่วไป พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ จึงกำหนดคุ้มครองการลงทุนของสหกรณ์ไว้ในมาตรา ๖๒(๓) (๔) (๕) (๖) และ (๗) ซึ่งแบ่งลักษณะการคุ้มครองการลงทุนของสหกรณ์เป็นสองแบบ คือ ๑. สหกรณ์สามารถลงทุนในหลักทรัพย์ที่มั่นคงหรือลงทุนในลักษณะของการช่วยเหลือซึ่งกันและกันใน (๓) (๔) และ (๕) คือซื้อหลักทรัพย์ของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ ซื้อหุ้นของธนาคารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์ ซื้อหุ้นของชุมนุมสหกรณ์หรือสหกรณ์อื่น และ ๒. สหกรณ์สามารถลงทุนได้โดยได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนสหกรณ์ หรือตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนดตามมาตรา ๖๒(๖) และ (๗) ดังนั้น การที่มาตรา ๖๒(๔) บัญญัติว่า “ซื้อหุ้นของธนาคารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์” จึงต้องพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของธนาคารตามตราสารที่จัดตั้งว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์หรือไม่ เนื่องจากมีธนาคารบางธนาคารจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตามมาตรา ๙(๑) แห่งพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. ๒๕๐๙ สหกรณ์จึงสามารถซื้อ

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๐๓๒๗ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๘ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

หุ้นธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตามมาตรา ๖๒(๔) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ แต่ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จำกัด นั้น ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ บัญญัติวัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจทางการเงินจึงถือเป็นสถาบันประกอบธุรกิจ ตามมาตรา ๖๒(๖) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ สหกรณ์จึงอาจซื้อหุ้นได้โดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ หากพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีเจตนารมณ์ให้สหกรณ์สามารถลงทุนซื้อหุ้นในธนาคารได้ทุกธนาคารก็ควรระบุว่า “ซื้อหุ้นของธนาคาร” เพื่อให้สหกรณ์ซื้อหุ้นของธนาคารได้ทุกธนาคารซึ่งต่างจากกรณีการฝากเงินตามมาตรา ๖๒(๒) สหกรณ์สามารถฝากเงินไว้กับทุกธนาคาร เพราะสัญญาฝากทรัพย์มีความเสี่ยงน้อย สหกรณ์ย่อมได้ทรัพย์ที่ฝากคืนเต็มจำนวนโดยไม่ต้องไปร่วมรับผลกำไรหรือขาดทุนของธนาคารเหมือนการซื้อหุ้น

ความเห็นที่สอง เห็นว่า ปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคารมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจกับบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลทั่วไป ไม่มีข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นใดกับสหกรณ์ ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคารจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์ตามมาตรา ๖๒(๔) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนั้น แม้มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ บัญญัติว่าธนาคารมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจการเงินที่ไม่ผูกพันกับดอกเบี้ยก็เข้าลักษณะการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์โดยเทียบเคียงกับมาตรา ๓๓(๑) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ที่บัญญัติว่าเงินของสหกรณ์อาจฝากในธนาคารซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์ ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์ได้เคยให้คำแนะนำตามมาตรา ๓๓(๑) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ว่า ธนาคารพาณิชย์หลายแห่งถือว่าให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์ เช่น ธนาคารกรุงไทย จำกัด ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด เป็นต้น สหกรณ์จึงสามารถฝากเงินในธนาคารดังกล่าวได้โดยไม่ต้องรายงานขอความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ ดังนั้น เมื่อเทียบกับคำแนะนำที่นายทะเบียนสหกรณ์ให้ไว้ดังกล่าว สหกรณ์จึงสามารถซื้อหุ้นจากธนาคารพาณิชย์ได้ทุกธนาคารโดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ตามมาตรา ๖๒(๔) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้แจ้งให้สหกรณ์จังหวัดสงขลาในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์พิจารณาให้ความเห็นชอบที่สหกรณ์ออมทรัพย์อัครคิดติก จำกัด ขอความเห็นชอบนายทะเบียนสหกรณ์ซื้อหุ้นของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๒(๖) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ไปก่อนแล้ว เพื่อมิให้เสียโอกาสในการลงทุนและเห็นว่า การซื้อหุ้นของธนาคารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์ ตามมาตรา ๖๒(๔) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ไม่เคยมีปรากฏในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ มาก่อน แม้นายทะเบียนสหกรณ์จะเคยให้คำแนะนำตามความในมาตรา ๓๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ว่า ธนาคารพาณิชย์หลายแห่งมีวัตถุประสงค์ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์ แต่มาตรา ๓๓(๑) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นการฝากเงินของสหกรณ์เท่านั้น ส่วนมาตรา ๖๒(๔) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นการซื้อหุ้นของธนาคารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์ สหกรณ์ต้องร่วมรับผล

กำไรขาดทุนด้วย ต่างจากการฝากเงินของสหกรณ์ซึ่งตามมาตรา ๖๒(๒) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้สหกรณ์ฝากเงินในธนาคารได้ทุกแห่ง จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตีความมาตรา ๖๒(๔) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อกรมส่งเสริมสหกรณ์จะได้นำมาเป็นแนวทางปฏิบัติให้ถูกต้องต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าว โดยได้รับฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมส่งเสริมสหกรณ์) แล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมสรุปได้ว่า กรมส่งเสริมสหกรณ์ประสงค์จะให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องในการนำเงินของสหกรณ์ไปลงทุนตามมาตรา ๖๒^๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อให้ได้ข้อยุติในการปฏิบัติของสหกรณ์ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และปัจจุบันยังไม่มีสหกรณ์ใดนอกจากสหกรณ์ในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ลงทุนโดยการซื้อหุ้นของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จำกัด ทั้งนี้ การซื้อหุ้นดังกล่าวก็เพื่อความสะดวกในการดำเนินงานของสหกรณ์

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) เห็นว่า ก่อนใช้บังคับพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ การนำเงินของสหกรณ์ไปลงทุนนั้นกระทำได้เพียงกรณีเดียวตามมาตรา ๓๓^๒ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ คือ ชื่อหลักทรัพย์ของรัฐบาล แต่ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ใช้บังคับในปัจจุบันได้บัญญัติเกี่ยวกับการนำเงินของสหกรณ์ไปลงทุนไว้ในมาตรา ๖๒ รวม ๕ กรณีด้วยกัน คือ ๑. ชื่อหลักทรัพย์ของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจตามมาตรา ๖๒(๓) ๒. ชื่อหุ้นของธนาคารมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์ ตามมาตรา ๖๒(๔) ๓. ชื่อหุ้นของชุมนุมสหกรณ์หรือสหกรณ์อื่นตามมาตรา ๖๒(๕) ๔. ชื่อหุ้นของสถาบันที่ประกอบธุรกิจอันทำให้เกิดความสะดวกหรือส่งเสริมความเจริญแก่กิจการของสหกรณ์ โดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ตามมาตรา ๖๒(๖) และ ๕. ลงทุนอย่างอื่นตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนดตามมาตรา ๖๒(๗) จึงเห็นได้ว่ากฎหมายได้กำหนดเงื่อนไขในการที่สหกรณ์จะนำเงินไปลงทุนในกรณีต่างๆ ไว้อย่างชัดเจนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับการดำเนินการของ

^๑ มาตรา ๖๒ เงินของสหกรณ์นั้น สหกรณ์อาจฝากหรือลงทุนได้ ดังต่อไปนี้

- (๑) ฝากในชุมนุมสหกรณ์หรือสหกรณ์อื่น
- (๒) ฝากในธนาคาร หรือฝากในสถาบันการเงินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์
- (๓) ชื่อหลักทรัพย์ของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ
- (๔) ชื่อหุ้นของธนาคารมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์
- (๕) ชื่อหุ้นของชุมนุมสหกรณ์หรือสหกรณ์อื่น
- (๖) ชื่อหุ้นของสถาบันที่ประกอบธุรกิจอันทำให้เกิดความสะดวกหรือส่งเสริมความเจริญแก่กิจการของสหกรณ์ โดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์

- (๗) ฝากหรือลงทุนอย่างอื่นตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด

^๒ มาตรา ๓๓ เงินของสหกรณ์จำกัดนั้น สหกรณ์อาจฝากหรือลงทุนได้ ดังต่อไปนี้

- (๑) ฝากในธนาคารซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์ หรือในธนาคารออมสินหรือชุมนุมสหกรณ์
- (๒) ฝากในสหกรณ์อื่น หรือในธนาคารใดๆ ในกรณีที่ไม่มีธนาคารตาม (๑) ในท้องถิ่นนั้นโดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์
- (๓) ชื่อหลักทรัพย์ของรัฐบาล

สหกรณ์ให้สามารถพัฒนาไปด้วยความมั่นคงวัตถุประสงค์ดังกล่าวจึงเป็นหลักการสำคัญที่สหกรณ์จะต้องดำเนินการโดยเคร่งครัด ตามปัญหาที่หารือปรากฏว่า สหกรณ์ออมทรัพย์อัครคิดติก จำกัด ได้นำเงินของสหกรณ์ไปลงทุนโดยการซื้อหุ้นของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จำกัด และเมื่อพิจารณาบทบัญญัติเรื่องการนำเงินของสหกรณ์ไปลงทุนตามที่ได้กล่าวมาแล้วในมาตรา ๖๒^๓ (๓) ถึง (๗) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ จะเห็นได้ว่า การที่สหกรณ์จะลงทุนโดยการซื้อหุ้นของธนาคารใดนั้นจะต้องเป็นการซื้อหุ้นของธนาคารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์โดยตรงตามมาตรา ๖๒(๔) เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรซึ่งเป็นธนาคารที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์อย่างชัดแจ้งในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตรตามมาตรา ๙^๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. ๒๕๐๙ แต่สำหรับธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จำกัด มิได้มีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่ระบุโดยชัดแจ้งว่า ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นธนาคารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์ ดังนั้น การซื้อหุ้นธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จำกัด ของสหกรณ์ออมทรัพย์อัครคิดติก จำกัด จึงไม่อาจถือว่าเป็นการซื้อหุ้นของธนาคารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์ตามมาตรา ๖๒(๔) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่หากสหกรณ์ประสงค์จะนำเงินไปลงทุนโดยการซื้อหุ้นของธนาคารดังกล่าวก็อาจดำเนินการได้โดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ตามมาตรา ๖๒(๖) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

(ลงนาม) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๔๔

^๓ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๔ มาตรา ๙ ธนาคารมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์การเกษตรสำหรับการ

(ก) ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรืออาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม

(ข) ประกอบอาชีพอย่างอื่นเพื่อเพิ่มรายได้

(ค) พัฒนาความรู้ในด้านเกษตรกรรมหรืออาชีพอย่างอื่นเพื่อเพิ่มรายได้หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรหรือครอบครัวของเกษตรกร

(ง) ดำเนินกิจการตามโครงการที่เป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนการประกอบเกษตรกรรมซึ่งเป็นการดำเนินการร่วมกับผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มรายได้หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรหรือครอบครัวของเกษตรกร

ที่ นร 0601/737

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ท่าช้างวังหน้า กรุงเทพฯ 10200

23 พฤศจิกายน 2538

เรื่อง ขอรับความเห็น (คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว)

เรียน ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

อ้างถึง (1) หนังสือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่ นร 6505/0721 ลงวันที่ 4 พฤษภาคม 2538
(2) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร 0601/ป 5022 ลงวันที่ 27 มิถุนายน 2538

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่อง คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

ตามหนังสือที่อ้างถึง (1) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายว่า ร้านสหกรณ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด รวมทั้งหน่วยงานอื่น เช่น สมาคม สโมสร และมูลนิธิ เป็นต้น มีคุณสมบัติในการยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 หรือไม่ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสือที่อ้างถึง (2) ขอให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจัดตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องที่ขอหารือ ดังความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 3) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายเฉพาะในการจัดระเบียบในการประกอบอาชีพของบุคคลซึ่งยกเว้นหลักเรื่องสิทธิของบุคคลในการประกอบอาชีพ จึงต้องตีความโดยเคร่งครัดซึ่งเมื่อพิจารณามาตรา 15 อันเป็นบทบัญญัติที่กำหนดคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวแล้ว กรณีของนิติบุคคลก็ได้กำหนดประเภทของนิติบุคคลที่จะขอรับใบอนุญาตเป็นสามประเภท คือ ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด โดยมีเงื่อนไขเกี่ยวกับจำนวนทุนและสัญชาติของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและกรรมการผู้จัดการนิติบุคคลดังกล่าวไว้

โดยเฉพาะ บทบัญญัติดังกล่าวจึงมุ่งหมายที่จะจำกัดประเภทของนิติบุคคลที่จะมีคุณสมบัติขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าไว้บางประเภท เพราะเป็นนิติบุคคลที่มีสภาพและวัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจโดยเฉพาะ ดังนั้น นิติบุคคลที่จะมีคุณสมบัติในการขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าได้จะต้องเป็นนิติบุคคลที่เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด เท่านั้น ดังนั้น ร้านสหกรณ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด กิติ สมาคม สโมสร และมูลนิธิ กิติ ซึ่งมีใช้นิติบุคคลตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเข้าและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 จึงไม่มีคุณสมบัติที่จะขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาร่วมหนังสือนี้และในการพิจารณาเรื่องนี้มีผู้แทนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์) ผู้แทนร้านสหกรณ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด ผู้แทนสมาคมไทยธุรกิจนำเข้า สมาคมผู้ประกอบการนำเข้าเที่ยวในประเทศ และผู้แทนสยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) อัคราทร จุฬารัตน

(นายอัคราทร จุฬารัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร. 2220206

โทรสาร 2241401

2263611-2

บันทึก

เรื่อง คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มีหนังสือ ที่ นร 6505/0721 ลงวันที่ 4 พฤษภาคม 2538 ถึง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาความว่า ด้วยร้านสหกรณ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด ได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวต่อนายทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์กรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 และกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 ซึ่งตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่เป็นนิติบุคคลไว้ในมาตรา 15(2) และผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่เป็นนิติบุคคลจะต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตพร้อมด้วยหลักฐานตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (พ.ศ. 2536) ออกตามความในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 สำหรับร้านสหกรณ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด เป็นนิติบุคคลซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 มาตรา 24 เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2498 มีที่ตั้งสำนักงานอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แขวงชนะสงคราม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และมีคณะกรรมการดำเนินการคณะหนึ่งประกอบด้วยกรรมการซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกเป็นผู้ดำเนินการและเป็นผู้แทนสหกรณ์จำกัดในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก และมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. จัดหาสิ่งของที่สมาชิกมีความต้องการมาจำหน่ายและจัดบริการแก่สมาชิกตามที่เห็นเหมาะสม
2. ช่วยจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของสมาชิก
3. ส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการประหยัด การช่วยเหลือซึ่งกันและกันและช่วยตัวเอง
4. ส่งเสริมการค้าและการให้ความรู้ ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่สมาชิก
5. ร่วมมือกับสหกรณ์อื่นในอันที่จะเกื้อกูลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
6. ดำเนินกิจการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวข้องกับ หรือเนื่องในการที่จะจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ ทั้งนี้ ภายในขอบเขตที่บัญญัติในกฎหมายว่าด้วยการสหกรณ์

ร้านสหกรณ์ฯ ได้จัดกิจกรรมนำเที่ยวให้แก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป โดยเป็นแผนธุรกิจหนึ่งของร้านสหกรณ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด ทุนของร้านสหกรณ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด ได้มาจากการถือหุ้นของสมาชิกและสมาชิกคนหนึ่งต้องถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่จะถือหุ้นเกินกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดไม่ได้ ประธานกรรมการ หรือรองประธาน หรือเลขานุการ หรือเหรัญญิกอย่างน้อย 2 ใน 4 มีอำนาจลงลายมือชื่อร่วมกันในนิติกรรมทั้งปวงของร้านสหกรณ์ฯ

คณะกรรมการกิจการทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ได้มีการประชุมหารือกันเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2538 มีความเห็นในเบื้องต้นว่าบทบัญญัติในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

พ.ศ. 2535 และกฎกระทรวง (พ.ศ. 2536) ออกตามความในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 มิได้มีข้อกำหนดใดๆ ที่ห้ามร้านสหกรณ์ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวได้ แต่เนื่องจากคณะกรรมการร่วมสถาบันอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วยสมาคมไทยธุรกิจท่องเที่ยว สมาคมโรงแรมไทย สมาคมผู้ประกอบการนำเที่ยวภายในประเทศ สมาคมพาด้าไทย สมาพันธ์ธุรกิจท่องเที่ยวส่วนภูมิภาค สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพ สมาคมส่งเสริมการประชุมนานาชาติ (ไทย) และสมาคมไทยบริการท่องเที่ยว ได้มีหนังสือถึงรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสชาติ โปธิวิหค) ประธานคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ไม่เห็นด้วยที่จะอนุญาตให้ร้านสหกรณ์หรือหน่วยงานใดที่ไม่มีวัตถุประสงค์หลักหรือความชำนาญเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับธุรกิจนำเที่ยวตามความหมายและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ฯ ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเพื่อหารายได้ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย
2. ทำให้เกิดการแข่งขันไม่เป็นธรรม เพราะลักษณะการดำเนินงานและโครงสร้างภาษีสหกรณ์ก่อให้เกิดการได้เปรียบในเชิงการค้า
3. ไม่เอื้ออำนวยให้มีการรักษาและส่งเสริมมาตรฐานที่ดีของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
4. ไม่สนับสนุนให้บริษัทนำเที่ยวที่ได้ลงทุนในธุรกิจด้านนี้มาก่อนแล้วดำรงสถานภาพที่ดีได้ ทำให้ไม่อยู่ในฐานะที่จะช่วยพัฒนาส่งเสริมธุรกิจแขนงนี้ให้มีความมั่นคง และความก้าวหน้าได้อย่างราบรื่น และต่อเนื่องก่อให้เกิดผลเสียต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยส่วนรวม

คณะกรรมการกิจการทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์จึงเห็นว่า การพิจารณาออกหรือไม่ออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวแก่ร้านสหกรณ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด จะมีปัญหาในข้อกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติของนิติบุคคลที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 และกฎกระทรวง (พ.ศ. 2536) ออกตามความในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 ได้ครอบคลุมถึงร้านสหกรณ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด หรือไม่

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จึงขอความเห็นจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า ร้านสหกรณ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด รวมทั้งหน่วยงานอื่น เช่น สมาคม สโมสร และมูลนิธิ เป็นต้น มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 ในการยื่นขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 3) ได้พิจารณาข้อหารื้อดั่งกล่าวโดยรับฟังคำชี้แจงของผู้แทนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์) ผู้แทนร้านสหกรณ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด ผู้แทนสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบการนำเที่ยวในประเทศ และผู้แทนสยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ ประกอบการพิจารณาแล้วมีความเห็นว่าพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายเฉพาะในการจัดระเบียบการประกอบอาชีพของบุคคลซึ่งยกเว้นหลักเรื่องสิทธิของบุคคลในการประกอบอาชีพ จึงต้องตีความ

โดยเคร่งครัด เมื่อพิจารณามาตรา 15¹ แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 แล้ว เห็นว่า มาตรา 15 ได้แบ่งคุณสมบัติของผู้ที่จะขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวเป็นสองกลุ่ม คือ บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล สำหรับกรณีนิติบุคคลนั้น ตามมาตรา 15(2) ได้กำหนดประเภทของนิติบุคคลที่จะขอรับใบอนุญาตไว้สามประเภท คือ ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด โดยมีเงื่อนไขเกี่ยวกับจำนวนทุนและสัญชาติของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและกรรมการผู้จัดการนิติบุคคลดังกล่าวไว้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวมุ่งหมายที่จะจำกัดประเภทของนิติบุคคลที่มีคุณสมบัติขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวไว้บางประเภทเพราะเป็นนิติบุคคลที่มีสภาพและวัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจโดยเฉพาะ นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาประกอบกับหลักเกณฑ์ใน (ฉ) ของมาตรา 15(2) อันเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคลที่มีสิทธิยื่นคำขอรับใบอนุญาตซึ่งบัญญัติความว่า “หุ้นส่วนผู้จัดการหรือกรรมการผู้จัดการนิติบุคคลดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม (1) (ข) (ค) (ง)

¹ มาตรา 15 ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(1) ถ้าเป็นบุคคลธรรมดา

(ก) มีสัญชาติไทย

(ข) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

(ค) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย

(ง) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(จ) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(ฉ) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(ช) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต

(ซ) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาต แต่ถ้าเคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตต้องถูกเพิกถอนมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี

(2) ถ้าเป็นนิติบุคคล

(ก) ต้องจดทะเบียนตามกฎหมายไทย

(ข) มีสำนักงานอยู่ในราชอาณาจักรไทย

(ค) ในกรณีที่ เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ทุนของห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนนั้นไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ดต้องเป็นของหุ้นส่วนซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาและมีสัญชาติไทย และหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้จัดการต้องมีสัญชาติไทย

(ง) ในกรณีที่ เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดไม่จำกัดความรับผิดชอบทั้งหมดต้องมีสัญชาติไทย และทุนของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ดต้องเป็นของหุ้นส่วนซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาและมีสัญชาติไทย

(จ) ในกรณีที่ เป็นบริษัทจำกัด กรรมการบริษัทจำกัดจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งต้องมีสัญชาติไทย และทุนของบริษัทจำกัดนั้นไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ดต้องเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย และบริษัทจำกัดนั้นจะต้องไม่มีข้อบังคับอนุญาตให้ออกใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือ

(ฉ) หุ้นส่วนผู้จัดการหรือกรรมการผู้จัดการนิติบุคคลดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม (1) (ข) (ค) (ง) (จ) (ช) และ (ซ)

(ช) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต

(ซ) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาต แต่ถ้าเคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตต้องถูกเพิกถอนมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี

ทั้งนี้ ไม่ให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวมาใช้บังคับแก่การประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามพระราชบัญญัตินี้

(จ) (ฉ) (ช) และ (ซ)” ด้วยแล้ว มาตรา 15(2) (ฉ) ก็มีนัยที่เน้นให้เห็นว่า นิติบุคคลที่จะขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวจำกัดเฉพาะห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด เท่านั้น โดยมีได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้จัดการหรือกรรมการนิติบุคคลประเภทอื่น

อนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 3) เห็นว่าตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 บัญญัติว่า หลักเกณฑ์และวิธีการในการขอใบอนุญาตให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อพิจารณาหลักฐานที่จะต้องนำมายื่นพร้อมกับคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวในข้อ 2 (3) (ก) และ (4) (ก) แห่งกฎกระทรวง (พ.ศ. 2536) ออกตามความในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 ² ได้กำหนดให้ยื่นสำเนาหนังสือรับรองการจด

² ข้อ 2 ผู้ใดประสงค์จะประกอบธุรกิจนำเที่ยว ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามแบบที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกำหนด โดยระบุที่ตั้งสำนักงานที่จะให้ถือเป็นภูมิลำเนาเฉพาะการเพื่อการติดต่อกับนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ พร้อมด้วยหลักฐานดังต่อไปนี้

๑๑๑

๑๑๑

(3) ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด

(ก) สำเนาหรือภาพถ่ายหนังสือรับรองของนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท แสดงการจดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดซึ่งรับรองไว้ไม่เกินหกเดือน

(ข) รายชื่อ สัญชาติและภูมิลำเนาของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน

(ค) รายชื่อและอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการ

(ง) ภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่ใช้แทนบัตรประจำตัวประชาชนได้ หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือหนังสือเดินทางแล้วแต่กรณี ของผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งมีอำนาจลงชื่อผูกพันห้างหุ้นส่วนทุกคน

(จ) สำเนาหรือภาพถ่ายทะเบียนบ้านของผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งมีอำนาจลงชื่อผูกพันห้างหุ้นส่วนทุกคน

(ฉ) ตัวอย่างรอยตราประทับของผู้ยื่นคำขอ 2 ตรา

(ช) จำนวนหุ้นในห้างหุ้นส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน

(ซ) ภาพถ่ายด้านหน้าสำนักงาน ขนาด 7.60 x 12.70 เซนติเมตร จำนวน 2 รูป และแผนที่สังเขปแสดงที่ตั้งของสำนักงาน

(ณ) หลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองสถานที่ที่ใช้เป็นสำนักงาน

(4) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด

(ก) สำเนาหรือภาพถ่ายหนังสือรับรองของนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทแสดงการจดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งรับรองไว้ไม่เกินหกเดือน

(ข) รายชื่อ ภูมิลำเนาและอำนาจของกรรมการของบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัดทุกคน

(ค) ภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่ใช้แทนบัตรประจำตัวประชาชนได้ หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือหนังสือเดินทาง แล้วแต่กรณี ของกรรมการซึ่งมีอำนาจลงชื่อผูกพันบริษัทของบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัดทุกคน

(ง) สำเนาหรือภาพถ่ายทะเบียนบ้านของกรรมการซึ่งมีอำนาจลงชื่อผูกพันบริษัทของบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดทุกคน

(จ) รายชื่อและสัญชาติของผู้ถือหุ้นทุกคน และจำนวนหุ้นที่ผู้ถือหุ้นแต่ละคนถือ

(ฉ) สำเนาหรือภาพถ่ายหนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับ

(ช) ตัวอย่างของตราประทับของผู้ยื่นคำขอ 2 ตรา (ถ้ามี)

(ซ) ภาพถ่ายด้านหน้าสำนักงาน ขนาด 7.60 x 12.70 เซนติเมตร จำนวน 2 รูป และแผนที่สังเขปแสดงที่ตั้งของสำนักงาน

(ณ) หลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองสถานที่ที่ใช้เป็นสำนักงาน

ทะเบียนของนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทเป็นหลักฐานประกอบคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าเกี่ยว
นิติบุคคลที่จะนำหลักฐานดังกล่าวมาแสดงได้ จึงได้แก่ ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และ
บริษัทจำกัดเท่านั้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 3) จึงเห็นว่า นิติบุคคล
ที่จะมีคุณสมบัติตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเข้าเกี่ยวและมคคเทศก์ พ.ศ. 2535 ได้ จะต้องเป็น
นิติบุคคลที่เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัดเท่านั้น ฉะนั้น ร้านสหกรณ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด กิติ สยามคม สโมสรร หรือมูลนิธิ ซึ่งมีใช้นิติบุคคลตามที่กำหนดในมาตรา 15
กิติ จึงไม่มีคุณสมบัติที่จะขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าเกี่ยวตามพระราชบัญญัติดังกล่าวได้

(ลงนาม) อัครราช จุฬารัตน

(นายอัครราช จุฬารัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม 2538

ที่ กษ 1108/5315

กรมส่งเสริมสหกรณ์

เทเวศร์ กทม. 10200

3 พฤษภาคม 2550

เรื่อง ขอรื้อการดำเนินงานของสหกรณ์บริการพัฒนาชีวิตครูจังหวัดขอนแก่น จำกัด

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น

อ้างถึง หนังสือจังหวัดขอนแก่น ที่ ชก 0010/5602 ลงวันที่ 19 มีนาคม 2550

ตามหนังสือที่อ้างถึง รายงานขอรื้อกรณีคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์บริการพัฒนาชีวิตครูจังหวัดขอนแก่น จำกัด ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงกับบริษัทพรอมิส (ประเทศไทย) จำกัด ในการจัดหาเงินกู้ให้แก่สมาชิกสหกรณ์ ว่าขอด้วยข้อบังคับของสหกรณ์หรือไม่ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กรมส่งเสริมสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า

1. การให้สินเชื่อเงินกู้ของบริษัทแก่สมาชิกสหกรณ์ เข้าลักษณะการให้สินเชื่อส่วนบุคคล (Personal Loan) โดยที่ปกติไม่จำเป็นต้องมีบุคคลหรือหลักทรัพย์ค้ำประกัน การที่สหกรณ์ไปจัดทำข้อตกลงกับบริษัทในการรับเป็นลูกหนี้ร่วมและต้องชำระคืนเงินกู้แทนสมาชิกกรณีผิดสัญญา โดยได้ค่าดำเนินการเพียงอัตราร้อยละ 0.5 ซึ่งในที่สุดแล้วภาระดังกล่าวจะตกอยู่กับสมาชิก จึงไม่เข้าลักษณะตามวัตถุประสงค์ในการรวมกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์ตามมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และไม่ปฏิบัติตามหลักการสหกรณ์และวิธีการสหกรณ์ เนื่องจากกรณีดังกล่าวสมาชิกสามารถไปใช้บริการจากธนาคารและสถาบันการเงินที่มีชื่อธนาคาร (Non bank) โดยทั่วไปได้อยู่แล้ว

2. การที่สหกรณ์ไม่ได้เป็นผู้จัดหาเงินทุนเพื่อให้สมาชิกกู้โดยตรง ไม่เป็นไปตามที่กฎหมายสหกรณ์ให้อำนาจกระทำการตามมาตรา 46(6) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ตามข้อบังคับข้อ 2 (6) ประกอบ (3) รวมทั้งไม่เข้าหลักการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์เพื่อให้สหกรณ์เป็นตัวแทนในการรวมชื่อรวมขายเพื่อสร้างพลังต่อรองทางธุรกิจ รวมถึงเป็นตัวแทนสมาชิกในการจัดหาแหล่งเงินทุนมาให้บริการด้านสินเชื่อแก่สมาชิก

3. เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ให้สหกรณ์มีอำนาจกระทำการต่างๆ ได้หลากหลายตามมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 แต่จากลักษณะการดำเนินงานของสหกรณ์เมื่อสหกรณ์ไม่สามารถจัดหาเงินกู้มาให้บริการแก่สมาชิกสหกรณ์ได้พอเพียง อันเนื่องจากเป็นสหกรณ์จัดตั้งใหม่และมีข้อจำกัดของวงเงินกู้ยืมหรือค้ำประกันประจำปีที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ตามมาตรา 47 สหกรณ์ก็จำเป็นต้องดำเนินธุรกิจลักษณะค่อยเป็นค่อยไปตามฐานะการเงินของสหกรณ์ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสหกรณ์ตามมาตรา 33 ซึ่งหากการดำเนินการของสหกรณ์เข้าข่ายอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อระบบสหกรณ์โดยรวมได้ รองนายทะเบียนสหกรณ์สามารถใช้อำนาจในการยับยั้งหรือเพิกถอนมติของคณะกรรมการดำเนินการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สหกรณ์จังหวัดทราบเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) จิตรกร สามประดิษฐ์
(นายจิตรกร สามประดิษฐ์)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์
โทร. 0 2282 6595
โทรสาร 0 2282 5042
E-mail: cpd__cepo@cpd.go.th
www.cpd.go.th

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ โทร. 0 2282 6595

ที่ กษ 1108/12822 วันที่ 30 พฤศจิกายน 2549

เรื่อง ขอรื้อหรือการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของสหกรณ์

เรียน สหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา

ตามหนังสือสำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา ที่ นม 0010/3846 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2549 ขอรื้อหรือการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับบางข้อของสหกรณ์การเกษตรสูงเนิน จำกัด นั้น

นายทะเบียนสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า

1. พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 46(5) บัญญัติให้สหกรณ์มีอำนาจกระทำการเกี่ยวกับการรับฝากเงินดังนี้ “รับฝากเงินประเภทออมทรัพย์หรือประเภทประจำจากสมาชิกหรือสหกรณ์อื่นได้...” ดังนั้น ตามข้อบังคับข้อ 2(10) และข้อ 3(2) สหกรณ์จึงไม่สามารถที่จะรับฝากเงินจากองค์กรนิติบุคคล (วัดหรือสำนักสงฆ์ต่างๆ) ได้ อีกทั้งสหกรณ์มิได้กำหนดให้วัดหรือสำนักสงฆ์เป็นสมาชิกสมทบของสหกรณ์ไว้ จึงไม่สามารถกระทำการดังกล่าวได้

2. การตั้งโรงรับจำนำตามข้อ 2(27) เป็นการจัดตั้งสถานที่รับจำนำซึ่งประกอบการรับจำนำสิ่งของเป็นประกันหนี้เงินกู้เป็นปกติฐระ ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 และแก้ไขเพิ่มเติม อันเป็นการกระทำที่ไม่เป็นวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร ประกอบกับมาตรา 46(5) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 สหกรณ์มีอำนาจกระทำการในการให้กู้โดยรับจำนำซึ่งทรัพย์สินแก่สมาชิกหรือของสมาชิกอยู่แล้ว ทั้งนี้ สหกรณ์ได้กำหนดอำนาจกระทำการดังกล่าวไว้ในข้อ 2(21) อยู่แล้ว จึงเห็นควรไม่รับจดทะเบียนข้อบังคับข้อ 2(27)

อนึ่ง การรับจำนำเป็นการให้เงินกู้โดยรับจำนำสิ่งของเป็นประกันหนี้เงินกู้ ซึ่งสหกรณ์สามารถให้เงินกู้ได้เฉพาะสมาชิกหรือสหกรณ์อื่นตามมาตรา 46(6) และ (8) เท่านั้น

3. ข้อ 2(29) การจัดสร้างอาคารพาณิชย์หรือที่อยู่อาศัยโดยวิธีให้เช่า เช่าซื้อหรือจำหน่ายเห็นด้วยกับความเห็นของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมาในการที่จะไม่รับจดทะเบียน เนื่องจากเป็นวัตถุประสงค์ที่ไม่สอดคล้องกับกิจกรรมหลักและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร ตามมาตรา 33(1) และมาตรา 46(1) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

4. ข้อ 2(31) จัดให้มีโรงงานน้ำดื่มเพื่อจำหน่ายแก่สมาชิกและบุคคลภายนอก เห็นด้วยกับ
ความเห็นของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมาในการที่รับจดทะเบียนเฉพาะข้อความ “จัดให้มีโรงงาน
น้ำดื่มเพื่อจำหน่ายแก่สมาชิก” เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา 31(1) ในการดำเนินธุรกิจการผลิตเพื่อประโยชน์
ของสมาชิก

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

(ลงนาม) ปราโมช ถาวร

(นายปราโมช ถาวร)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

นายทะเบียนสหกรณ์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ โทร. 0 2282 6595

ที่ กษ 1108/13539

วันที่ 22 ธันวาคม 2549

เรื่อง หรือแนวทางปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2

ตามหนังสือสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2 ที่ กษ 1107/2312 ลงวันที่ 15 ธันวาคม 2549 ขอรื้อกรณีสหกรณ์ออมทรัพย์กรมส่งเสริมการเกษตร จำกัด จะดำเนินการออกสลากออมทรัพย์ในลักษณะเช่นเดียวกับสลากออมทรัพย์ (ธ.ก.ส.) หรือสลากออมสินว่าจะกระทำหรือไม่ นั้น

สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์พิจารณาเห็นว่า

1. การออกสลากออมทรัพย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นการจัดหาทุนเพื่อดำเนินงานของ ธ.ก.ส. โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 33(5) แห่งพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และการออกสลากออมสินของธนาคารออมสินเป็นการอาศัยอำนาจในการประกอบธุรกิจตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. 2489 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

2. สำหรับการจัดหาทุนของสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และข้อบังคับของสหกรณ์ สหกรณ์มีอำนาจกระทำการในการจัดหาทุนได้โดยวิธีดังต่อไปนี้

- (1) รับเงินจากการออกหุ้น
- (2) รับฝากเงินจากสมาชิกและสหกรณ์อื่น
- (3) กุ้ยืมเงินจากสถาบันการเงินหรือสหกรณ์อื่น
- (4) สะสมทุนสำรอง และทุนต่างๆ ตามมาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542
- (5) รับเงินอุดหนุนหรือทรัพย์สินที่มีผู้ยกให้

3. การจัดหาทุนหรือประกอบธุรกิจโดยการออกสลากออมทรัพย์ของสหกรณ์ไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ไม่ได้ให้อำนาจกระทำการไว้ ประกอบด้วยการออกสลากออมทรัพย์ของ ธ.ก.ส. และการออกสลากออมสินของธนาคารออมสินเป็นการดำเนินงานหรือประกอบธุรกิจโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายที่กำหนดไว้เป็นการชัดเจน ดังนั้น เมื่อการดำเนินธุรกิจดังกล่าวไม่อยู่ในข่ายอำนาจกระทำการตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และข้อบังคับสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์จึงอาจใช้อำนาจตามมาตรา 16(5) ประกอบมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 แล้ว

แต่กรณี ในการสั่งให้สหกรณ์ระงับการดำเนินงานหรือสั่งยับยั้งหรือเพิกถอนมติของที่ประชุมใหญ่หรือที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการได้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

(ลงนาม) บุญส่ง พานิชการ

(นายบุญส่ง พานิชการ)

ผู้อำนวยการสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์

ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

ที่ กษ 1108/6666

กรมส่งเสริมสหกรณ์

เทเวศร์ กทม. 10200

13 มิถุนายน 2550

เรื่อง ทหารเรือแนวทางปฏิบัติกรณีสมาชิกสหกรณ์โอนย้ายสังกัด

เรียน ประธานกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด

อ้างถึง หนังสือสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด ที่ สอ. 146/2550

ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2550

ตามหนังสือที่อ้างถึง สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด กรณีสมาชิกสหกรณ์ได้โอนย้ายไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลย (อบจ.เลย) ว่าสมาชิกยังคงสมาชิกภาพตามข้อบังคับข้อ 43 หรือไม่ รวมทั้งสิทธิหน้าที่ต่างๆ ในการเป็นกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น กรมส่งเสริมสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อบังคับของสหกรณ์ข้อ 43 กำหนดว่าสมาชิกที่โอน หรือย้าย หรือออกจากราชการ หรืองานประจำโดยไม่มีคามผิด ถ้ามิได้ลาออกจากสหกรณ์ด้วย ก็ให้ถือว่าคงเป็นสมาชิกอยู่ เมื่อสมาชิกดังกล่าวยังคงสมาชิกภาพในสหกรณ์ก็ย่อมมีสิทธิและหน้าที่ต่างๆ ในฐานะสมาชิก ตามที่กำหนดในข้อบังคับ ข้อ 34 ทุกประการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์

โทร. 0 2282 6595

โทรสาร 0 2282 5042

E-mail: cpd__cepo@cpd.go.th

www.cpd.go.th

(ลงนาม) บุญส่ง พานิชการ

(นายบุญส่ง พานิชการ)

ผู้อำนวยการสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์

ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

ที่ กษ 1108/7586

กรมส่งเสริมสหกรณ์
เทเวศร์ กทม. 10200

4 กรกฎาคม 2550

เรื่อง ขอรื้อการใช้เงินทุนของสหกรณ์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดจันทบุรี ที่ จบ 0010/8300 ลงวันที่ 13 มิถุนายน 2550

ตามหนังสือที่อ้างถึง จังหวัดจันทบุรีขอหารือแนวทางปฏิบัติกรณี ที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านเนินโพธิ์ จำกัด ประสงค์จะโอนหุ้นต่างๆ ที่สหกรณ์ได้จัดสรรจากกำไรสุทธิประจำปีตามข้อบังคับ จำนวน 4 หุ้น เป็นหุ้นสำรองเพื่อลดยอดขาดทุนสะสมตามงบการเงินของสหกรณ์จะสามารถกระทำหรือไม่ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กรมส่งเสริมสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า

1. ที่มาของหุ้นต่างๆ มาจากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีตามมาตรา 60(4) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นทุนสะสมไว้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กำหนดในข้อบังคับตามมติของที่ประชุมใหญ่จึงเป็นอำนาจของที่ประชุมใหญ่ในการโอนหุ้นต่างๆ ที่ไม่จำเป็นต้องกำหนดหรือยังไม่มี ความจำเป็นต้องใช้จ่าย มาเป็นทุนสำรองเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงแก่สหกรณ์ได้

2. เมื่อวัตถุประสงค์ในการสะสมหุ้นต่างๆ เป็นไปเพื่อดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนั้น การจะโอนหุ้นต่างๆ ไปเป็นทุนสำรอง คณะกรรมการดำเนินการก็ต้องพิจารณาถึงผลดีผลเสีย หากสหกรณ์ไม่มีการสะสมหุ้นต่างๆ เหล่านั้น ความจำเป็นต้องใช้ในอนาคต รวมไปถึงภาระผูกพันที่จะต้องใช้จ่ายหุ้นดังกล่าวให้ที่ประชุมใหญ่ทราบด้วยเพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาอนุมัติ

แต่ทั้งนี้ กรณีที่สหกรณ์มียอดขาดทุนสะสมเป็นการสะท้อนถึงผลการดำเนินงานหรือการบริหารงานของสหกรณ์ในปีที่ผ่านมา แม้ว่าสหกรณ์จะโอนหุ้นต่างๆ ที่สหกรณ์สะสมไว้ไปเป็นทุนสำรองเพื่อลดยอดขาดทุนสะสม เพื่อให้งบการเงินของสหกรณ์เป็นที่น่าเชื่อถือได้ก็ตาม แต่ก็แสดงให้เห็นว่าการบริหารธุรกิจมีความเสี่ยงจำเป็นที่สหกรณ์จะต้องเพิ่มสัดส่วนการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีเป็นทุนสำรองให้สูงขึ้นในปีต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สหกรณ์จังหวัดทราบเพื่อดำเนินการในส่วนที่
เกี่ยวข้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) สุพัตรา ธนเสนีวัฒน์

(นางสาวสุพัตรา ธนเสนีวัฒน์)

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์

โทร. 0 2282 6595

โทรสาร 0 2282 5042

E-mail: cpd_cep@cpd.go.th

www.cpd.go.th

ที่ กษ 1108/5309

กรมส่งเสริมสหกรณ์

เทเวศร์ กทม. 10200

3 พฤษภาคม 2550

เรื่อง ขอรื้อการออกหนังสือรับรองหุ้นของสมาชิกสมทบ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สำเนาหนังสือจังหวัดนครราชสีมา ที่ นม 0010/1250 ลงวันที่ 18 เมษายน 2550
2. สำเนาหนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส 0017/18849 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2546

ด้วยได้รับแจ้งจากสำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา ขอรื้อกรณีสมาชิกสมทบของสหกรณ์ออมทรัพย์กองบิน 1 จำกัด ขอให้สหกรณ์ออกหนังสือรับรองหุ้น ว่าสหกรณ์จะสามารถออกหนังสือรับรองหุ้นของสมาชิกสมทบได้หรือไม่ และสมาชิกสมทบจะนำหนังสือรับรองฯ ไปทำนิติกรรมใดๆ ได้หรือไม่ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 1

กรมส่งเสริมสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า

1. สำนักงานอัยการสูงสุดได้เคยมีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวไว้แล้วตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 2 โดยมีประเด็นสำคัญสรุปได้ดังนี้

1.1 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ไม่ได้กำหนดให้สหกรณ์ทำใบหุ้นและไม่ได้กำหนดให้ใบหุ้นต้องมีข้อความเช่นใด หากสหกรณ์ทำใบหุ้นขึ้นมาก็มีใบหุ้นที่แสดงถึงสิทธิของผู้ถือหุ้น หรือเป็นทรัพย์สินของผู้ถือหุ้น และใบหุ้นดังกล่าวไม่สามารถโอนโดยให้ผู้รับโอนสิทธิในสหกรณ์โดยเป็นสมาชิกสหกรณ์ดังเช่นการโอนหุ้นของบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1129

1.2 เมื่อไม่มีกฎหมายให้ทำใบหุ้นของสหกรณ์เป็นตราสาร ใบหุ้นของสหกรณ์จึงไม่ใช่สิทธิซึ่งมีตราสาร ดังนั้น ใบหุ้นของสหกรณ์ก็เป็นเพียงหลักฐานการถือหุ้นในสหกรณ์เท่านั้น

2. เมื่อพิจารณาตามความเห็นของสำนักงานอัยการสูงสุดแล้ว สหกรณ์สามารถออกหนังสือรับรองการถือหุ้นหรือใบหุ้นให้แก่สมาชิกสมทบได้เพื่อเป็นหลักฐานการถือหุ้นในสหกรณ์ แต่สมาชิกสมทบจะนำหนังสือรับรองดังกล่าวไปทำนิติกรรมใดๆ มิได้ เนื่องจากหนังสือรับรองหรือใบหุ้นดังกล่าวมิใช่

ตราสารแสดงสิทธิตามกฎหมาย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้สหกรณ์จังหวัดทราบเพื่อแจ้งให้สหกรณ์ทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) บุญส่ง พานิชการ

(นายบุญส่ง พานิชการ)

ผู้อำนวยการสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์

ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์

โทร. 0 2282 6595

โทรสาร 0 2282 5042

E-mail: cpd__cepo@cpd.go.th

www.cpd.go.th

ที่ อส 0017/18849

สำนักงานอัยการสูงสุด

ถนนหน้าหีบเผย กรุงเทพฯ 10200

24 พฤศจิกายน 2546

เรื่อง ทหารือกรณีสหกรณ์รับจำนำหุ้นของตนเองได้หรือไม่

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

อ้างถึง หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1101/10717 ลงวันที่ 15 กันยายน 2546

ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุพรรณบุรี จำกัด ได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการรับจำนำหุ้น พ.ศ. 2546 ให้สมาชิกสหกรณ์นำใบหุ้นมาจำนำได้ ซึ่งจังหวัดสุพรรณบุรีเห็นว่าเป็นการจำนำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์เห็นว่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติห้ามมิให้บริษัทจำกัดรับจำนำหุ้นของตนเองและให้บริษัททำใบหุ้นมอบให้แก่ผู้ถือหุ้น แต่ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มิได้บัญญัติกรณีดังกล่าวไว้ กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงขอหารือว่า สหกรณ์จะทำใบหุ้นมอบให้แก่สมาชิกของสหกรณ์ และสมาชิกของสหกรณ์นำใบหุ้นนั้นมาจำนำแก่สหกรณ์ของตนเองได้หรือไม่ ความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

สำนักงานอัยการสูงสุดได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ไม่ได้กำหนดให้สหกรณ์ทำใบหุ้น และไม่ได้กำหนดให้ใบหุ้นต้องมีข้อความเช่นใด หากสหกรณ์ทำใบหุ้นขึ้นมาก็มิใช่ใบหุ้นที่แสดงถึงสิทธิของผู้ถือหุ้น หรือเป็นทรัพย์สินของผู้ถือหุ้น และเมื่อไม่มีกฎหมายกำหนดให้ทำใบหุ้นของสหกรณ์เป็นตราสาร ใบหุ้นสหกรณ์จึงไม่ใช่สิทธิซึ่งมีตราสาร ดังนั้นใบหุ้นของสหกรณ์ก็เป็นเพียงหลักฐานการถือหุ้นในสหกรณ์เท่านั้น ทั้งนี้ ใบหุ้นดังกล่าวก็มีอาจออนโดยให้ผู้รับโอนมีสิทธิในสหกรณ์โดยเป็นสมาชิกสหกรณ์ดังเช่นการโอนหุ้นของบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1129

หุ้นของสหกรณ์ที่สมาชิกถืออยู่เป็นทุนของสหกรณ์โดยจะเห็นได้จากบทบัญญัติมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดห้ามสมาชิกรับค่าหุ้นมาหักกลบลบหนี้กับสหกรณ์และกำหนดห้ามเจ้าหน้าที่ของสมาชิกใช้สิทธิเรียกร้องในค่าหุ้นของสมาชิกผู้นั้น ดังนั้นหากสหกรณ์ยอมให้สมาชิกสหกรณ์ซึ่งเป็นลูกหนี้เอาหุ้นของสหกรณ์เองมาจำนำเป็นประกันหนี้ก็ไม่สามารถใช้สิทธิเรียกร้องในค่าหุ้นตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 42 วรรคสองได้และมีผลเสมือนเจ้าหน้าที่ยอมให้ลูกหนี้เอาทรัพย์สิน

ของเจ้าหน้าที่มาประกันหนี้ เพราะหุ้นของสหกรณ์เป็นทุนของสหกรณ์ สหกรณ์จึงไม่อาจรับจำหน่ายหุ้นของตนเองได้เช่นเดียวกันกับบริษัทจำกัดต้องห้ามรับจำหน่ายหุ้นของตนเองหรือเป็นเจ้าของถือหุ้นของตนเอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1143 และบริษัทมหาชนต้องห้ามมิให้เป็นเจ้าของหุ้นหรือรับจำหน่ายหุ้นของตนเองเช่นกัน ตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535 มาตรา 66 มาตรา 66/1 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 มาตรา 5

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) ประพันธ์ นัยโกวิท

(นายประพันธ์ นัยโกวิท)

รองอัยการสูงสุด ปฏิบัติราชการแทน

อัยการสูงสุด

สำนักงานที่ปรึกษาากฎหมาย

โทร. 0 2211 0311 ต่อ 621-622

โทรสาร 0 2211 0595

ที่ กษ 1108/2123

กรมส่งเสริมสหกรณ์

เทเวศร์ กทม. 10200

26 กุมภาพันธ์ 2550

เรื่อง ขอให้วินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์ออมทรัพย์การสื่อสารแห่งประเทศไทย จำกัด

เรียน คุณอภิสิทธิ์ ศรีแก้ววาร

อ้างถึง หนังสือของท่าน ลงวันที่ 22 มกราคม 2550

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้นายทะเบียนสหกรณ์วินิจฉัยข้อบังคับของสหกรณ์การสื่อสารแห่งประเทศไทย จำกัด ข้อ 49 การออกเสียง กรณีคณะกรรมการดำเนินการ/เจ้าหน้าที่สหกรณ์ ลงมติในที่ประชุมใหญ่พิจารณาค่าตอบแทนให้แก่ตนเองจะถือว่าผู้นั้นมีส่วนได้ส่วนเสียเป็นพิเศษเฉพาะตัวหรือไม่ นั้น กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การขอให้นายทะเบียนสหกรณ์วินิจฉัยตีความข้อบังคับตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 สหกรณ์จะต้องเป็นผู้ขอคำวินิจฉัย จึงได้ตอบข้อหารือในนามกรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยมีความเห็นว่า การออกเสียงในที่ประชุมใหญ่ตามข้อบังคับข้อ 49 กำหนดว่าถ้าในปัญหาซึ่งที่ประชุมใหญ่วินิจฉัยผู้ใดมีส่วนได้ส่วนเสียเฉพาะตัวจะออกเสียงในเรื่องนั้นไม่ได้ แต่เมื่อพิจารณาจากข้อหารือของผู้ร้องแล้วจะเห็นว่ากรณีดังกล่าวเป็นการใช้อำนาจของที่ประชุมใหญ่ตามข้อ 40(10) ในการพิจารณาอนุมัติแผนงานและงบประมาณประจำปีของสหกรณ์ อันเป็นการกำหนดกรอบกว้างๆ เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามแผนงานของสหกรณ์ ซึ่งค่าตอบแทนกรรมการดำเนินการเป็นการกำหนดสำหรับสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งให้ทำหน้าที่กรรมการดำเนินการที่สมาชิกทั้งหมดมีสิทธิที่จะได้รับเลือกตั้ง และสำหรับค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่สหกรณ์ก็เป็นเพียงการกำหนดกรอบค่าใช้จ่ายไว้ แต่การกำหนดค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่สหกรณ์เป็นอำนาจของคณะกรรมการดำเนินการตามข้อบังคับข้อ 46(5) ดังนั้น การลงมติของสมาชิกที่เป็นกรรมการดำเนินการหรือเจ้าหน้าที่สหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่ จึงไม่เข้าข่ายมีส่วนได้ส่วนเสียเป็นพิเศษตามข้อบังคับข้อ 49

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) ปราโมช ถาวร
(นายปราโมช ถาวร)
รองอธิบดี รักษาราชการแทน
อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์

โทร. 0 2282 6595

โทรสาร 0 2282 5042

E-mail: cpd__cepo@cpd.go.th

www.cpd.go.th

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ ส่วนทะเบียนและข้อบังคับ โทร. 0 2282 6595

ที่ กษ 1108/1092 วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2550

เรื่อง ขอรื้อการทำประกันชีวิตเพื่อค้ำประกันเงินกู้ของสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขเลย จำกัด

เรียน สหกรณ์จังหวัดเลย

ตามหนังสือสำนักงานสหกรณ์จังหวัดเลย ที่ ลย 0010/84 ลงวันที่ 24 มกราคม 2550 ขอรื้อหรือแนวทางปฏิบัติกรณีสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขเลย จำกัด ได้รับข้อเสนอโครงการประกันชีวิตเพื่อค้ำประกันสินเชื่อแบบกลุ่ม (แบบชำระครั้งเดียวทุนประกันลดลง) จากบริษัทอเมริกันอินเตอร์เนชันแนล แอสซัวร์นส์ จำกัด (AIA) ที่จะชดเชยค้ำประกันนายทะเบียนสหกรณ์หรือไม่ นั้น

สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า

1. กรณีดังกล่าวได้ประสานงานกับกรมการประกันภัยแล้ว ได้รับแจ้งว่าลักษณะการดำเนินการดังกล่าวเป็นเรื่องระหว่างผู้ให้กู้ (สหกรณ์) และผู้ชดเชย (สมาชิก) ที่จะตกลงกันให้มีการทำประกันชีวิตเพื่อค้ำประกันเงินกู้ จึงอยู่ในข่ายที่ผู้ให้กู้สามารถจะกระทำได้ และไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 แต่จะต้องแนะนำให้สหกรณ์และสมาชิกทราบในการตอบคำถามในแบบสอบถามและใบสมัครตามความเป็นจริง มิฉะนั้นบริษัทจะถือเป็นเหตุปฏิเสธไม่จ่ายเงินค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันชีวิตได้

2. แม้ว่าการให้สมาชิกผู้ชดเชยทำประกันชีวิตเพื่อค้ำประกันเงินกู้จะช่วยลดความเสี่ยงของสหกรณ์ได้แต่ก็จะเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายของสมาชิก และอาจส่งผลให้สมาชิกจะต้องขอกู้เงินเกินกว่าจำนวนเงินที่ต้องการใช้จ่ายจริง เพื่อให้ครอบคลุมค่าใช้จ่ายในส่วนที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น การจะดำเนินการดังกล่าวควรกำหนดเป็นทางเลือกแก่สมาชิกว่าต้องการให้สมาชิกด้วยกันค้ำประกัน หรือกรณีไม่ต้องการให้เป็นภาระแก่ผู้ค้ำประกันก็สามารถที่จะเลือกเป็นการทำประกันชีวิตก็ได้

3. อำนาจในการพิจารณาเงินกู้เป็นของคณะกรรมการดำเนินการ ที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยให้เงินกู้ การควบคุมหลักประกันและการเรียกคืนเงินกู้ ดังนั้น สหกรณ์พึงต้องใช้ความระมัดระวังในการให้เงินกู้ตามปกติวิสัย มิใช่ผลกภาระและความเสี่ยงดังกล่าวให้แก่สมาชิกและบริษัทประกันชีวิตทั้งหมด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

(ลงนาม) บุญส่ง พานิชการ

(นายบุญส่ง พานิชการ)

ผู้อำนวยการสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ โทร. 0 2282 6595
Http://webhost.cpd.go.th/cepo E-mail: cpd__cepo@cpd.go.th

ที่ กษ 1108/33 วันที่ 3 ตุลาคม 2550
เรื่อง ขอรื้อหรือการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของสหกรณ์แท็กซี่สยาม จำกัด

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2

ตามหนังสือสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2 ส่วนที่ 2 ตอนที่ 33 กษ 1107/2533 ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2550 ขอรื้อหรือกรณีสหกรณ์แท็กซี่สยาม จำกัด รายงานขอจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ ขยายวัตถุประสงค์ในข้อ 2(1), (2) และ (3) ในการประกอบการรถยนต์รับจ้างบรรทุกผู้โดยสาร โดยใช้รถยนต์อื่นๆ นอกเหนือจากรถแท็กซี่ตามที่ได้รับจดทะเบียนไว้เดิม ว่าจะสามารถกระทำได้หรือไม่ นั้น

นายทะเบียนสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า

1. สภาพการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันและอนาคตมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วประกอบกับนโยบายการเปิดเสรีรถแท็กซี่มีเตอร์ของรัฐบาลทำให้การแข่งขันของรถแท็กซี่เพิ่มสูงขึ้น สหกรณ์จำเป็นต้องปรับตัวและแข่งขันในการดำเนินธุรกิจเพื่อให้สามารถเป็นที่พึงให้สมาชิกได้ อีกทั้งกระทรวงคมนาคมมีนโยบายเปิดเสรีสัมปทานการเดินทางในบางจุดเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการเดินทางโดยสารรถสาธารณะได้ จึงเป็นโอกาสในการขยายธุรกิจของสหกรณ์เดินรถหรือสหกรณ์แท็กซี่ และจากการติดต่อสอบถามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ปัจจุบันสมาชิกของสหกรณ์แท็กซี่สยาม จำกัด ประมาณ 30-40 คน ได้หันมาประกอบอาชีพขับรถตู้ประจำทางและจ้างเหมาบริการ เนื่องจากมีรายได้ที่แน่นอนกว่าและได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐตามนโยบายการให้บริการรถสาธารณะ จึงเห็นควรที่จะขยายธุรกิจในด้านนี้และเพื่อมิให้สมาชิกแยกตัวจากสหกรณ์ไปตั้งสหกรณ์ใหม่อีก

1.2 สำนักมาตรฐานงานทะเบียนและภาษีรถ กรมการขนส่งทางบก เห็นว่าสหกรณ์สามารถจะไปดำเนินการจดทะเบียนรถยนต์รับจ้างสาธารณะประเภทอื่นได้ โดยไม่จำเป็นต้องไปจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นมาใหม่

2. หากการขยายธุรกิจดังกล่าวของสหกรณ์ไม่กระทบต่อการจดทะเบียนรถยนต์รับจ้างสาธารณะของกรมการขนส่งทางบก สหกรณ์จึงไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนรูปสหกรณ์เป็นสหกรณ์บริการเดินรถซึ่งอาจมีผลกระทบต่อชื่อเสียง (Good Will) ที่สหกรณ์ได้สร้างสมมา รวมทั้งพิจารณาตามเหตุผลของสหกรณ์แล้วก่อให้เกิดผลดีต่อการดำเนินธุรกิจและเป็นการขยายโอกาสของสมาชิกและสหกรณ์ในระยะยาว จึงเห็นควร

รับจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับให้สหกรณ์

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

(ลงนาม) สุพัตรา ธนเสนีวัฒน์
(นางสาวสุพัตรา ธนเสนีวัฒน์)
อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์
นายทะเบียนสหกรณ์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานเลขาธิการกรม โทร. 0 2281 6875

ที่ กษ 1101/494

วันที่ 16 มกราคม 2551

เรื่อง ขอรื้อการมอบอำนาจของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

เรียน สหกรณ์จังหวัดราชบุรี

ตามที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรีขอรื้อ กรณีสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ได้มอบอำนาจให้บุคคลภายนอก คือ นายสุรชัย แสงดี เป็นผู้ทำการแทนสหกรณ์ฯว่าจะกระทำหรือไม่ ขัดต่อกฎหมายและข้อบังคับหรือไม่ นั้น

กรมส่งเสริมสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 51 ได้บัญญัติให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นผู้ดำเนินกิจการและเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการดำเนินการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนหรือผู้จัดการทำการแทนก็ได้ ดังนั้น คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จึงเป็นผู้แทนของสหกรณ์ซึ่งเป็นนิติบุคคลและเป็นผู้แสดงออกซึ่งความประสงค์ของนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 70 และตามที่กำหนดในข้อบังคับของสหกรณ์ฯ ประกอบกับตามประเด็นปัญหานี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยตอบข้อหารือของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แล้ว ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ นร 0501/1990 ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2529 โดยมีสาระสำคัญว่า (1) คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำแหน่งอื่นนอกจากกรรมการหรือผู้จัดการเป็นผู้ทำการแทนในฐานะผู้แทนสหกรณ์ไม่ได้ เพราะจะเป็นการขัดต่อมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 (2) กรณีที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ได้มอบหมายให้กรรมการหรือผู้จัดการเป็นผู้ทำการแทนคณะกรรมการแล้ว กรรมการหรือผู้จัดการจะแต่งตั้งให้ผู้ใดเป็นตัวแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้ทำการแทนในฐานะที่เป็นผู้แทนสหกรณ์ไม่ได้ เพราะเท่ากับเป็นการตั้งให้ผู้อื่นเป็นผู้แทนทำการในกิจการที่อยู่ในหน้าที่ของคณะกรรมการซึ่งเป็นการขัดต่อมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ส่วนการตั้งตัวแทนเพื่อทำการแทนในกิจการซึ่งอยู่ในหน้าที่ของกรรมการหรือผู้จัดการโดยเฉพาะตัว ไม่ใช่กิจการที่อยู่ในหน้าที่ของคณะกรรมการย่อมกระทำได้ ดังนั้น กรณีตามที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรีขอรื้อมาทั้ง 4 ประเด็น จึงต้องพิจารณาหลักกฎหมายดังกล่าวข้างต้น กล่าวคือ ถ้าหากเป็นการมอบอำนาจให้กรรมการในฐานะผู้แทนสหกรณ์ฯ ซึ่งคณะกรรมการต้องใช้ดุลยพินิจหรือตัดสินใจเองก็ไม่สามารถมอบอำนาจให้ผู้อื่นหรือเจ้าหน้าที่ตำแหน่งอื่นกระทำการแทนได้ เพราะเป็นการขัดต่อพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 51 และข้อบังคับของสหกรณ์ฯ ข้อ 10/1 ประกอบความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาดังกล่าวข้างต้น แต่สหกรณ์ฯ

อาจมอบอำนาจให้บุคคลอื่นหรือเจ้าหน้าที่ตำแหน่งอื่นกระทำการแทนสหกรณ์ฯ ได้ในฐานะตัวแทนตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งต้องเป็นการมอบอำนาจที่ตัวแทนไม่ต้องใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจแทน
สหกรณ์ฯ โดยจะต้องพิจารณาเป็นเฉพาะกรณีไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

(ลงนาม) ปราโมช ถาวร

(นายปราโมช ถาวร)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

ที่ นร ๐๕๐๑/๑๙๙๐

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ท่าช้างวังหน้า กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๙

เรื่อง ขอรื้อเกี่ยวกับผู้แทนสหกรณ์จำกัดในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๔

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

อ้างถึง (๑) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนมาก ที่ นร ๐๕๐๑/๕๓๖๔

ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๒๙

(๒) หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ด่วนมาก ที่ กษ ๑๑๐๑/๙๓๖๐

ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๒๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย (๑) สำเนาหนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด่วนมาก ที่ กษ ๐๒๐๑/๑๗๐๓๓

ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๒๙

(๒) บันทึก เรื่อง ขอรื้อเกี่ยวกับผู้แทนสหกรณ์จำกัดในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก
ตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑

ตามสำเนาหนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ส่งมาพร้อมกับหนังสือนี้ขอให้สำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าคณะกรรมการ
ดำเนินการของสหกรณ์จำกัดมีอำนาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำแหน่งอื่นนอกจากผู้จัดการ เป็นผู้แทน
สหกรณ์จำกัดไปดำเนินกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกได้หรือไม่ และในการพิจารณาของคณะกรรมการ
กฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากคำชี้แจงของผู้แทนกรมส่งเสริม
สหกรณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้องว่า ยังมีปัญหาอีกประการหนึ่งคือ ในกรณีที่คณะกรรมการดำเนินการของ
สหกรณ์จำกัดมอบหมายให้กรรมการหรือผู้จัดการเป็นผู้ทำการแทนคณะกรรมการ กรรมการหรือผู้จัดการ
ดังกล่าวจะแต่งตั้งตัวแทนเพื่อทำการแทนตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย
ลักษณะตัวแทนได้หรือไม่ รวมปัญหาที่ต้องวินิจฉัยมี ๒ ประการ

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหา ดังกล่าวข้างต้นแล้วเห็นว่า

(๑) คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำกัด จะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำแหน่งอื่น นอกจากกรรมการหรือผู้จัดการเป็นผู้ทำการแทนในฐานะผู้แทนสหกรณ์จำกัดไม่ได้เพราะจะเป็นการขัดต่อมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ ที่บัญญัติไว้ชัดเจนว่า “คณะกรรมการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่ง หรือหลายคนหรือผู้จัดการทำการแทนก็ได้” ซึ่งแสดงให้เห็นความมุ่งหมายอย่างชัดแจ้งว่าประสงค์จะให้ คณะกรรมการมอบหมายให้แต่เฉพาะกรรมการหรือผู้จัดการเท่านั้น

(๒) ในกรณีที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จำกัด ได้มอบหมายให้กรรมการหรือ ผู้จัดการเป็นผู้ทำการแทนคณะกรรมการแล้ว กรรมการหรือผู้จัดการจะแต่งตั้งให้ผู้ใดเป็นตัวแทนตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้ทำการแทนในฐานะที่เป็นผู้แทนสหกรณ์จำกัดไม่ได้ เพราะเท่ากับ เป็นการตั้งให้ผู้อื่นเป็นผู้แทนทำการในกิจการที่อยู่ในหน้าที่ของคณะกรรมการ ซึ่งเป็นการขัดต่อมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะสำหรับสหกรณ์จำกัด ส่วนการตั้งตัวแทนเพื่อทำการ แทนในกิจการซึ่งอยู่ในหน้าที่ของกรรมการหรือผู้จัดการโดยเฉพาะตัว ไม่ใช่กิจการที่อยู่ในหน้าที่ของคณะ กรรมการย่อมกระทำไม่ได้

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาร่วมหนังสือนี้ และในการ พิจารณาเรื่องนี้มีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมส่งเสริมสหกรณ์) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) วัฒนา รัตนวิจิตร

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

รองเลขาธิการฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๙

บันทึก

เรื่อง ข้อหาหรือเกี่ยวกับผู้แทนสหกรณ์จำกัดในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก ตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ กษ ๐๒๐๑/๑๗๐๓๗ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๒๙ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า เนื่องด้วยมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๔ บัญญัติว่า “ให้มีคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำกัดคณะหนึ่ง ประกอบด้วยกรรมการซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกเป็นผู้ดำเนินกิจการ และเป็นผู้แทนสหกรณ์จำกัดในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคน หรือผู้จัดการทำการแทนก็ได้”

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้พิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๒๔ ดังกล่าวข้างต้นแล้วเห็นว่า

๑. ที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์จะต้องเลือกตั้งสมาชิกเท่านั้นเป็นคณะกรรมการดำเนินการเพื่อเป็นผู้ดำเนินการแทนสหกรณ์ จะเลือกตั้งบุคคลอื่นที่มีชื่อเป็นสมาชิกเป็นคณะกรรมการดำเนินการไม่ได้
๒. คณะกรรมการดำเนินการตามที่กล่าวในข้อ ๑ เป็นผู้แทนสหกรณ์จำกัดในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก และคณะกรรมการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคน หรือผู้จัดการทำการแทนคณะกรรมการทั้งคณะได้

การมอบหมายของคณะกรรมการดังกล่าว จะมอบหมายให้แก่ (๑) กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคน หรือ (๒) ผู้จัดการ เท่านั้น เป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก การที่จะมอบให้เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์อื่นนอกจากผู้จัดการคงจะกระทำไม่ได้

ปรากฏว่าในทางปฏิบัติของสหกรณ์บางแห่ง คณะกรรมการได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำแหน่งอื่นนอกจากผู้จัดการ เป็นผู้แทนสหกรณ์จำกัด ไปดำเนินกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เห็นว่า การมอบหมายดังกล่าวขัดกับบทบัญญัติมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ อย่างชัดแจ้ง และจะทำให้เกิดความเสียหายในทางคดีเมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นระหว่างสหกรณ์กับบุคคลภายนอกได้ จึงขอหารือมาเพื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นว่า ความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดังกล่าวถูกต้องหรือไม่อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวประกอบด้วยรับฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมส่งเสริมสหกรณ์) แล้วปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากคำชี้แจงของผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้องว่า ยังมีปัญหา

อีกประการหนึ่งคือ ในกรณีที่คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำกัดมอบหมายให้กรรมการหรือผู้จัดการเป็นผู้ทำการแทนคณะกรรมการ กรรมการหรือผู้จัดการดังกล่าว จะแต่งตั้งตัวแทนเพื่อทำการแทนตนตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยลักษณะตัวแทนได้หรือไม่ ฉะนั้น จากหนังสือหรือของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และข้อเท็จจริงที่ได้รับฟังเพิ่มเติม มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัย ๒ ประการ คือ

(๑) คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำกัดมีอำนาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำแหน่งอื่นนอกจากผู้จัดการ เป็นผู้แทนสหกรณ์จำกัดไปดำเนินกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกได้หรือไม่

(๒) เมื่อคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำกัดมอบหมายให้กรรมการหรือผู้จัดการเป็นผู้ทำการแทนคณะกรรมการ กรรมการหรือผู้จัดการดังกล่าวจะแต่งตั้งตัวแทนเพื่อทำการแทนตนตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยลักษณะตัวแทนได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) มีความเห็นว่าในปัญหาข้อที่ (๑) ที่ว่า คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำกัดมีอำนาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำแหน่งอื่นนอกจากผู้จัดการเป็นผู้แทนสหกรณ์จำกัดไปดำเนินกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกได้หรือไม่ นั้น คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำกัดซึ่งมีหน้าที่ในการดำเนินกิจการและเป็นผู้แทนสหกรณ์จำกัดในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก จะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำแหน่งอื่นนอกจากกรรมการหรือผู้จัดการเป็นผู้ทำการแทนในฐานะผู้แทนสหกรณ์จำกัดไม่ได้ เพราะจะเป็นการขัดต่อมาตรา ๒๔^(๑) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๔ (โดยเพิ่มเติมคำว่า “ผู้จัดการ” ไว้ในมาตรานี้ เพื่อให้ผู้จัดการทำการแทนได้เช่นกรรมการ) ที่บัญญัติไว้ชัดเจนว่า “คณะกรรมการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนหรือผู้จัดการทำการแทนก็ได้” ซึ่งแสดงให้เห็นความมุ่งหมายอย่างชัดแจ้งว่าประสงค์จะให้คณะกรรมการมอบหมายได้แต่เฉพาะกรรมการหรือผู้จัดการเท่านั้นเป็นผู้ทำการแทน จะมอบหมายให้บุคคลอื่นไม่ได้

ส่วนปัญหาข้อที่ (๒) ที่ว่า เมื่อคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำกัดได้มอบหมายให้กรรมการหรือผู้จัดการเป็นผู้ทำการแทนคณะกรรมการแล้ว กรรมการหรือผู้จัดการจะแต่งตั้งให้ผู้อื่นเป็นตัวแทนทำการแทนตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยลักษณะตัวแทนได้หรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) เห็นว่า ถ้าเป็นการตั้งตัวแทนให้ทำการแทนในฐานะที่เป็นผู้แทนสหกรณ์จำกัด ย่อมไม่อาจทำได้ เพราะเท่ากับเป็นการตั้งให้ผู้อื่นเป็นผู้แทนทำการในกิจการที่อยู่ในหน้าที่ของคณะกรรมการแทนกรรมการหรือผู้จัดการ ซึ่งขัดต่อมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๔ อันเป็นกฎหมายเฉพาะสำหรับสหกรณ์จำกัด ที่บัญญัติให้คณะกรรมการมอบหมายให้กรรมการหรือผู้จัดการเท่านั้น เป็นผู้แทนของสหกรณ์

^(๑) มาตรา ๒๔ ให้มีคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำกัดคณะหนึ่งประกอบด้วยกรรมการซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกเป็นผู้ดำเนินการและเป็นผู้แทนสหกรณ์จำกัดในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนหรือผู้จัดการทำการแทนก็ได้

จำกัดได้ ส่วนการตั้งตัวแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เพื่อให้ทำการแทนในกิจการซึ่งอยู่ใน
หน้าที่ของกรรมการหรือผู้จัดการโดยเฉพาะตัว ไม่ใช่กิจการที่อยู่ในหน้าที่ของคณะกรรมการ ย่อมกระทำได้

(ลงนาม) วัฒนา รัตนวิจิตร

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

รองเลขาธิการฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๒๙

ที่ กษ 1101/11574

กรมส่งเสริมสหกรณ์
เทเวศร์ กทม. 10200

3 ตุลาคม 2550

เรื่อง ขอรื้อหรือแนวทางการดำเนินงานของสหกรณ์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์

อ้างถึง หนังสือจังหวัดนครสวรรค์ ที่ นว 0010/13797 ลงวันที่ 14 มิถุนายน 2550

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการเบิกและการจ่ายเงินเดือน เงินปี และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน พ.ศ. 2533
 2. ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง ช้อแนะนำการปฏิบัติ กรณี สมาชิกยินยอมให้ส่วนราชการหักเงินส่งสหกรณ์ออมทรัพย์ ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2543
 3. สำเนาหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0526.5/654 ลงวันที่ 10 เมษายน 2543
 4. สำเนาหนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์เกี่ยวกับช้อแนะนำการปฏิบัติ กรณีสมาชิกยินยอมให้ส่วนราชการหักเงินส่งสหกรณ์ออมทรัพย์ จำนวน 1 ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง จังหวัดนครสวรรค์ขอรื้อหรือกรมส่งเสริมสหกรณ์ กรณีการหักเงินเดือนสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขนครสวรรค์ จำกัด ให้กับสหกรณ์ฯ กรณีสมาชิกโอนย้ายจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครสวรรค์ไปปฏิบัติงานที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปราจีนบุรี นั้น

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้แจ้งให้จังหวัดนครสวรรค์จัดส่งข้อมูลให้กรมส่งเสริมสหกรณ์พิจารณาเพิ่มเติมแล้ว และจากการสอบถามข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขนครสวรรค์ จำกัด ได้ข้อเท็จจริงว่า สมาชิกสหกรณ์ฯ รายนี้ชื่อนางวรรณพร คำเอี่ยม เดิมรับราชการอยู่ที่วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์ประชารักษ์-นครสวรรค์ ต่อมาได้โอนย้ายไปรับราชการที่สถานีอนามัยวังดาล ตำบลวังดาล อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี พร้อมทั้งได้โอนเงินเดือนมาตัดจ่ายที่สำนักงานสาธารณสุขปราจีนบุรีแล้ว โดยขณะที่นางวรรณพรฯ รับราชการอยู่ที่สำนักงานสาธารณสุขนครสวรรค์ นางวรรณพรฯ ได้

ทำหนังสือยินยอมให้วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์ประชารักษ์ฯ หักเงินเดือนส่งให้สหกรณ์ออมทรัพย์ฯ แต่เมื่อนางวรรณพรฯ ย้ายมารับราชการที่จังหวัดปราจีนบุรี นางวรรณพรฯ ก็ไม่ยอมให้สำนักงานสาธารณสุขปราจีนบุรีหักเงินเดือนส่งให้สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขนครสวรรค์ จำกัด จากข้อเท็จจริงดังกล่าวกรมส่งเสริมสหกรณ์มีความเห็นตามประเด็นข้อหาหรือดังนี้

1. หนังสือยินยอมของสมาชิกให้ส่วนราชการหักเงินชำระหนี้สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขนครสวรรค์ จำกัด สามารถใช้เป็นหลักฐานในการหักเงินเดือน เพื่อชำระค่าหุ้นและเงินกู้สามัญในกรณีโอนย้ายได้หรือไม่

ประเด็นนี้กรมส่งเสริมสหกรณ์เห็นว่า ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการเบิกและการจ่ายเงินเดือน เงินปี และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน พ.ศ. 2533 ข้อ 30 กำหนดว่า “ส่วนราชการผู้เบิกจะหักเงินเดือนของข้าราชการที่เบิกจากคลังไว้เพื่อการใดๆ มิได้ เว้นแต่จะมีหนังสือยินยอมจากข้าราชการผู้ถูกหักเงินเดือนและเพื่อชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์ และค่าสวัสดิการต่างๆ หรือชำระตามข้อผูกพันกับทางราชการเท่านั้น” ประกอบกับหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0526.5/654 ลงวันที่ 10 เมษายน 2543 กรมบัญชีกลางให้ความเห็นเกี่ยวกับการหักเงินเดือนของส่วนราชการว่า “...หากผู้มีสิทธิได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างไม่ประสงค์จะให้ทางราชการดำเนินการหักเงินเดือนตามข้อ 30 แห่งระเบียบกระทรวงการคลังฯ ทางราชการก็ไม่อาจก้าวล่วงไปดำเนินการให้ขัดกับเจตนาของผู้มีสิทธิรับเงินจากทางราชการซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์รับรองสิทธิอยู่ได้...สหกรณ์ออมทรัพย์จึงควรกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินของสมาชิกโดยให้สมาชิกผู้กู้ยืมดังกล่าวทำบันทึกแจ้งส่วนราชการต้นสังกัดพร้อมสำเนาแจ้งสหกรณ์ออมทรัพย์เกี่ยวกับการหักเงินเดือนหรือค่าจ้างเพื่อขอใช้เงินกู้...” และประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง ข้อแนะนำการปฏิบัติ กรณีสมาชิกยินยอมให้ส่วนราชการหักเงินส่งสหกรณ์ออมทรัพย์ ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2543 ข้อ 1. กำหนดว่า “...หากสมาชิกผู้ใดประสงค์จะให้หักเงินเดือน...จากส่วนราชการที่ต้นสังกัดและส่งให้สหกรณ์สมาชิกผู้นั้นต้องมีหนังสือยินยอมแจ้งไว้แก่ส่วนราชการที่ต้นสังกัดและสำเนาหนังสือยินยอมนั้นส่งให้สหกรณ์ไว้เป็นหลักฐาน” ประกอบกับหนังสือยินยอมให้ส่วนราชการหักเงินชำระหนี้สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขนครสวรรค์ จำกัด ของนางวรรณพรฯ ข้อ 4. กำหนดว่า “หนังสือยินยอมให้หักเงิน...ให้มีผลตั้งแต่นี้เป็นต้นไปและข้าพเจ้าสัญญาว่าจะไม่ถอนการให้คำยินยอมนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนจนกว่าข้าพเจ้าจะได้พ้นจากการเป็นสมาชิกของสหกรณ์หรือพ้นภาวะหนี้สินของสหกรณ์...” ข้อ 5. กำหนดว่า “ในกรณีที่ข้าพเจ้าต้องเปลี่ยนแปลงส่วนราชการที่สังกัดโดยโอนไปสังกัดส่วนราชการอื่นหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ...ข้าพเจ้ายินยอมให้เจ้าหน้าที่ผู้จ่ายเงินของส่วนราชการ...แห่งใดแห่งหนึ่งที่ข้าพเจ้าโอนไปสังกัดมีอำนาจหักเงินเดือน...เพื่อส่งชำระหนี้ ชำระค่าหุ้น...ให้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขนครสวรรค์ จำกัด ...และข้าพเจ้าสัญญาว่าจะถือปฏิบัติตามคำยินยอมในหนังสือฉบับนี้ทุกประการ เพียงแต่สหกรณ์ได้มีหนังสือแจ้งให้ส่วนราชการ...ที่ข้าพเจ้าสังกัดอยู่เพื่อดำเนินการดังกล่าวข้างต้นแทนข้าพเจ้าก็เป็นการเพียงพอแล้ว” ดังนี้ กลุ่มนิติการจึงเห็นว่า ตามระเบียบกระทรวงการคลัง หนังสือกรมบัญชีกลาง และประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ข้างต้น

กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการดำเนินการหักเงินเดือนส่งชำระให้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ได้ต่อเมื่อชำระราชการซึ่งเป็นสมาชิกของสหกรณ์ได้ทำหนังสือยินยอมให้ส่วนราชการนั้นหักเงินได้ ซึ่งตามข้อเท็จจริงนางวรรณพรฯ ได้ทำหนังสือยินยอมให้วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์ประชารักษ์ฯ ซึ่งเป็นส่วนราชการต้นสังกัดหักเงินเดือนของตนส่งชำระให้สหกรณ์ได้ แม้อ่อนนางวรรณพรฯ จะได้ย้ายไปสังกัดสำนักงานสาธารณสุขปราจีนบุรีแล้ว หนังสือยินยอมดังกล่าวก็ยังใช้ยันแก่นางวรรณพรฯ ได้อยู่ เนื่องจากตามหนังสือยินยอมฯ ข้อ 4. และข้อ 5. นางวรรณพรฯ ได้ยินยอมให้ส่วนราชการซึ่งเป็นสังกัดใหม่ของนางวรรณพรฯ หักเงินเดือนส่งชำระให้สหกรณ์ได้ หนังสือยินยอมดังกล่าวจึงเป็นการแสดงเจตนาต่อสหกรณ์และส่วนราชการซึ่งเป็นต้นสังกัดของตนซึ่งเป็นการแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งมิได้อยู่เฉพาะหน้าให้ถือว่ามิผลนับแต่เวลาที่การแสดงเจตนาขึ้นไปถึงผู้รับการแสดงเจตนา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 169 วรรคแรก ดังนี้ เมื่อสหกรณ์ได้ส่งหนังสือยินยอมของนางวรรณพรฯ ให้แก่สำนักงานสาธารณสุขปราจีนบุรีแล้ว หนังสือยินยอมดังกล่าวจึงมีผลนับแต่เวลาที่สำนักงานสาธารณสุขปราจีนบุรีได้รับทราบการแสดงเจตนาดังกล่าว หนังสือยินยอมฯ จึงใช้ยันนางวรรณพรฯ ได้ สำนักงานสาธารณสุขปราจีนบุรีจึงมีอำนาจหักเงินเดือนของนางวรรณพรฯ ส่งชำระให้กับสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขนครสวรรค์ จำกัด ได้ แต่ทั้งนี้ หากต่อมานางวรรณพรฯ ได้แสดงเจตนาต่อสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปราจีนบุรีไม่ยินยอมให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปราจีนบุรีหักเงินเดือนส่งชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขนครสวรรค์ จำกัด อีกต่อไป สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปราจีนบุรีก็ไม่อาจหักเงินเดือนของนางวรรณพรฯ ได้ ตามนัยระเบียบกระทรวงการคลังและหนังสือกรมบัญชีกลางดังกล่าวข้างต้น

2. หากไม่สามารถหักเงินเดือนได้ จะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร ถ้าผู้โอนย้ายไม่ยอมให้ต้นสังกัดหักเงินเดือน

ประเด็นนี้กรมส่งเสริมสหกรณ์มีความเห็นว่า หากนางวรรณพรฯ ไม่ยินยอมให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปราจีนบุรีหักเงินเดือนนางวรรณพรฯ ลูกหนี้ของสหกรณ์จะต้องนำส่งเงินชำระหนี้ด้วยตนเอง หากนางวรรณพรฯ ไม่ส่งเงินชำระหนี้ก็จะตกเป็นผู้ผิดนัดชำระหนี้ซึ่งสหกรณ์สามารถฟ้องร้องดำเนินคดีและดำเนินการตามที่กำหนดในข้อบังคับของสหกรณ์ฯ คือ หากสมาชิกผู้นั้นไม่ชำระค่าหุ้นรายเดือนถึงสามงวดติดต่อกันหรือขาดส่งรวมหกงวดตามข้อบังคับของสหกรณ์ฯ ข้อ 47. (2) หรือค้างส่งชำระหนี้ติดต่อกันสองงวดหรือผิดนัดส่งเงินงวดถึงสามคราวสำหรับเงินกู้รายหนึ่งๆ ตามข้อบังคับของสหกรณ์ฯ ข้อ 47. (5) สมาชิกผู้นั้นก็อาจถูกคณะกรรมการลงมติให้ออกจากสหกรณ์ได้ตามข้อบังคับของสหกรณ์ฯ ข้อ 47. วรรคสอง ประกอบกับข้อ 45. (6)

3. หากสามารถหักเงินเดือนได้ ควรมีหนังสือแจ้งส่วนราชการต่างๆ ทราบ

ประเด็นกรณีข้อเสนอแนะการปฏิบัติกรณีสมาชิกยินยอมให้ส่วนราชการหักเงินส่งสหกรณ์
ออมทรัพย์นี้ กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้แจ้งเวียนแนะนำให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดทราบแล้ว ตาม
หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1101/12582 ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2543 หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์
ที่ กษ 1110/7490 ลงวันที่ 26 กรกฎาคม 2545 และหนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1110/7952
ลงวันที่ 7 สิงหาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้สหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์ทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) ปราโมช ถาวร

(นายปราโมช ถาวร)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร./โทรสาร 0 2281 6875

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ cpd_sco@cpd.go.th

ที่ กษ 0216/34283

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กทม. 10200

28 ธันวาคม 2544

เรื่อง ตอบข้อหารือเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งผู้จัดการสหกรณ์ตามข้อบังคับ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร

อ้างถึง หนังสือจังหวัดสกลนคร ที่ สน 0013/25248 ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2544

ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสกลนคร จำกัด ได้หารือเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งผู้จัดการสหกรณ์ ซึ่งตามข้อบังคับข้อ 80 วรรคห้า กำหนดว่า “การดำรงตำแหน่งผู้จัดการให้สหกรณ์จ้างผู้จัดการสหกรณ์โดยมีกำหนดระยะเวลาคราวละ 4 ปี ไม่เกิน 2 วาระ” ว่าจะขัดต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 118 วรรคสี่ หรือไม่ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

นายทะเบียนสหกรณ์ได้พิจารณาแล้วสามารถตีความตามข้อบังคับได้ ดังนี้

1. หากสหกรณ์ต้องการกำหนดระยะเวลาในการจ้างผู้จัดการ โดยมีกำหนดระยะเวลาคราวละ 4 ปี ไม่เกิน 2 วาระ ไว้ในข้อบังคับ สหกรณ์สามารถกำหนดได้แต่จะนำมาบังคับใช้กับผู้จัดการคนปัจจุบันที่ได้ทำสัญญาจ้างไว้ก่อนข้อบังคับมีผลใช้บังคับไม่ได้ และถ้าในสัญญาจ้างได้กำหนดเรื่องการดำรงตำแหน่งไว้เป็นอย่างอื่น สหกรณ์ยังคงมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามจนกว่าจะสิ้นสุดสัญญา สหกรณ์จะนำข้อบังคับที่แก้ไขใหม่มาอ้างใช้บังคับกับผู้จัดการสหกรณ์คนปัจจุบัน เพื่อให้ได้ผลที่แตกต่างไปจากสัญญาไม่ได้ หากสหกรณ์กระทำการดังกล่าวก็เท่ากับผิดสัญญา ผู้จัดการสหกรณ์ในฐานะลูกจ้างย่อมใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานได้

2. การกำหนดระยะเวลาในการจ้างผู้จัดการไว้ในข้อบังคับ ข้อ 80 สามารถกำหนดได้ถือว่าไม่ขัดแย้งกับพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 118 วรรคสี่ เนื่องจากในมาตราดังกล่าวได้บัญญัติไว้เป็นเรื่องข้อยกเว้นที่นายจ้างไม่ต้องจ่ายค่าชดเชยให้แก่ลูกจ้าง หากเข้าข่ายตามมาตรา 118 วรรคสี่ ที่กำหนดไว้ ดังนั้นบทบัญญัติของมาตรา 118 วรรคสี่ จึงมิใช่ข้อห้ามมิให้สหกรณ์กำหนดระยะเวลาในการจ้างผู้จัดการ

แต่อย่างไรก็ตาม งานของสหกรณ์เป็นงานปกติของธุรกิจ จึงไม่เข้าข่ายข้อยกเว้นตามมาตรา 118 วรรคสี่ และการที่สหกรณ์ได้กำหนดระยะเวลาสิ้นสุดการจ้างไว้ในข้อบังคับ เมื่อลูกจ้าง (ผู้จัดการ) ได้ดำรงตำแหน่งครบสองวาระแล้วก็ไม่ได้ทำให้สหกรณ์หลุดพ้นจากภาระที่จะต้องจ่ายค่าชดเชยตามมาตรา 118 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 แต่อย่างใด หากการที่ต้องเลิกจ้างนั้น ลูกจ้างมิได้กระทำความผิด ตามที่มาตรา 119 ได้บัญญัติความผิดไว้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และโปรดแจ้งสหกรณ์จังหวัดเพื่อแจ้งสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสกลนคร จำกัด ได้รับทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) สุทธิพร จีระพันธุ์

(นายสุทธิพร จีระพันธุ์)

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติราชการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานพัฒนาสถาบันเกษตรกร

โทร. 0-2281-8301

0-2629-9035

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานเลขาธิการกรม กลุ่มนิติการ โทร.254

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ cpd_sco@cpd.go.th

ที่ กษ 1101/2415

วันที่ 16 ตุลาคม 2549

เรื่อง ขอรทราบแนวปฏิบัติในการบริหารเงินทุนสำรองของสหกรณ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2

ตามที่สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2 ขอรหรือกลุ่มนิติการ กรณีสหกรณ์ออมทรัพย์ กระทรวงแรงงาน จำกัด ขอรหรือแนวปฏิบัติในการบริหารเงินทุนสำรองของสหกรณ์ ตามพระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 60, 61, 62 และตามข้อบังคับของสหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงแรงงาน จำกัด ข้อ 29 และ ข้อ 30 นั้น

สำนักงานเลขาธิการกรม กลุ่มนิติการ พิจารณาแล้วเห็นว่า สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2 ได้ขอรหรือมาทั้งหมด 4 ประเด็น ดังนี้

1. การนำทุนสำรองให้สมาชิกกู้ยืมจะกระทำได้หรือไม่ จะผิดมาตรา 61 หรือไม่
2. ทุนสำรองจะนำไปฝากหรือลงทุน ตามมาตรา 62 ได้หรือไม่
3. การเก็บรักษาทุนสำรองจะเก็บไว้เฉพาะในบัญชีธนาคารทั้งจำนวนเท่านั้นหรือไม่
4. ถ้าไม่สามารถดำเนินการตามข้อ 1 และ 2 ได้ ดอกผลของทุนสำรองจะนำมาบริหารอย่างไร ได้หรือไม่

จากขอรหรือเกี่ยวกับทุนสำรองทั้ง 4 ประเด็นดังกล่าวข้างต้น กลุ่มนิติการพิจารณาแล้ว เห็นว่าทุนสำรองถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของทุนของสหกรณ์ มีที่มาตามมาตรา 60 วรรคแรก คือ ในการจัดสรร กำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์ให้จัดสรรเป็นทุนสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิ และมีที่มาตามมาตรา 49 คือ มาจากการรับเงินอุดหนุนหรือทรัพย์สินจากทางราชการ หน่วยงานต่างประเทศ หรือบุคคลอื่นใด ถ้า การยกให้นี้มีได้กำหนดเจตนาให้ใช้เพื่อการใดก็ให้สหกรณ์จัดสรรเงินอุดหนุนหรือทรัพย์สินนั้นเป็นทุนสำรอง ของสหกรณ์ และมาตรา 61 ได้กำหนดว่า ทุนสำรองของสหกรณ์จะถอนจากบัญชีทุนสำรองได้ก็เพื่อชดเชย การขาดทุนหรือเพื่อจัดสรรเข้าบัญชีทุนสำรองให้แก่สหกรณ์ใหม่กรณีแยกสหกรณ์เท่านั้น ดังนั้น ทุนสำรอง ของสหกรณ์จึงเป็นทุนส่วนรวมที่มีความมั่นคง และเป็นเครื่องถ่วงดุลที่สำคัญสำหรับทุนเรือนหุ้นของ สหกรณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของสมาชิก ซึ่งทุนสำรองจะต้องคงยอดไว้และ เพิ่มขึ้นจากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์หรือจากการรับจากการยกให้ของทางราชการหรือ บุคคลอื่นใด สหกรณ์จะถอนเงินจากบัญชีทุนสำรองไม่ได้ เว้นแต่เพื่อชดเชยการขาดทุนหรือเมื่อมีการแยก

สหกรณ์เท่านั้น ตามมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ดังนั้น ตามกรณีข้อหาหรือของสหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงแรงงาน จำกัด ในข้อที่ 1, 2 และ 4 สหกรณ์ฯ จึงไม่อาจนำเงินทุนสำรองไปดำเนินการอย่างใดได้ และควรฝากไว้กับธนาคารตามข้อ 3 ทั้งจำนวน อีกทั้งข้อบังคับของสหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงแรงงาน จำกัด ข้อ 29 และ 30 ก็ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับทุนสำรองแล้วว่า มีที่มาอย่างไรและสมาชิกจะแบ่งปันกันไม่ได้หรือจะเรียกถอนแม้ส่วนใดส่วนหนึ่งก็ไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(ลงนาม) ศักชาย อินโชนนท์

(นายศักชาย อินโชนนท์)

เลขาธิการกรมส่งเสริมสหกรณ์

ที่ กษ 1101/8652

กรมส่งเสริมสหกรณ์

เทเวศร์ กทม. 10200

28 กรกฎาคม 2541

เรื่อง ขอให้พิจารณาระเบียบสหกรณ์ว่าด้วยเงินกองทุนสวัสดิการเพื่อความมั่นคง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ 1109/ว 5 ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2534

ด้วยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ขอความร่วมมือจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ ให้พิจารณาทบทวนระเบียบของสหกรณ์ว่าด้วยเงินกองทุนสวัสดิการเพื่อความมั่นคงหรือระเบียบเกี่ยวกับเงินกองทุนที่ใช้ชื่ออย่างอื่น แต่มีลักษณะการได้มาของเงินกองทุนจากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี หรือการตั้งงบประมาณรายจ่ายและนำเงินกองทุนนี้เข้าฝากไว้กับสหกรณ์ โดยสหกรณ์คิดดอกเบี้ยให้ตามอัตราที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยเงินฝากออมทรัพย์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์มีข้อสังเกตว่า การคิดดอกเบี้ยให้เงินกองทุนในส่วนที่ได้มาจากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี หรือการตั้งงบประมาณรายจ่าย ไม่เป็นการสมควร เนื่องจากเงินกองทุนเฉพาะส่วนดังกล่าว เป็นทุนของสหกรณ์เองมิใช่ได้มาจากการรับฝากเงินจากสมาชิก

กรมส่งเสริมสหกรณ์พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า ถ้าพิจารณาเงินกองทุนเป็นเงินทุนของสหกรณ์เอง เพื่อใช้ประโยชน์เป็นสวัสดิการแก่สมาชิกเช่นเดียวกับเงินทุนสะสมต่างๆ ตามข้อบังคับที่ได้มาจากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีแล้ว สหกรณ์ไม่สมควรคิดดอกเบี้ยเงินรับฝากออมทรัพย์ให้เงินกองทุนดังกล่าว และถ้ามีเจตนาตั้งเป็นกองทุนแยกเป็นอิสระต่างหากไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์ แม้สหกรณ์จะรับฝากไว้ ก็อาจเป็นการขัดกับพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 มาตรา 21(5) ที่ให้สหกรณ์รับฝากเงินเฉพาะสมาชิก จึงขอให้สหกรณ์จังหวัดได้พิจารณาระเบียบของสหกรณ์ว่าด้วยเงินกองทุนสวัสดิการเพื่อความมั่นคง หรือระเบียบเกี่ยวกับเงินกองทุนที่ใช้ชื่ออย่างอื่น หากมีการคิดดอกเบี้ยให้เงินกองทุนที่ได้มาจากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี หรือจากการตั้งงบประมาณรายจ่าย ให้แจ้งสหกรณ์พิจารณาแก้ไขระเบียบที่ถือใช้อยู่ตามข้อสังเกตของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ข้างต้น

ในกรณีที่สหกรณ์กำหนดระเบียบเพื่อเป็นสวัสดิการแก่สมาชิกเมื่อสมาชิกถึงแก่กรรมหรือเพื่อการอื่น สหกรณ์ควรจัดสวัสดิการเพื่อสมาชิกได้รับประโยชน์ทุกคน และไม่ควรให้สมาชิกจ่ายเงินสมทบอีก การเรียกเก็บเงินจากสมาชิกเพื่อเป็นสวัสดิการสำหรับจ่ายให้เนื่องจากการตายของสมาชิกนั้นอาจเข้าข่ายต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายอื่นด้วย เช่น กฎหมายประกันชีวิต หากสหกรณ์จะจัดสวัสดิการแก่สมาชิกสมควรให้สหกรณ์พิจารณาวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) สหกรณ์สะสมเงินทุนตามข้อบังคับเพื่อจัดสวัสดิการให้สมาชิกทุกคน ตามวัตถุประสงค์ และหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบของสหกรณ์ โดยไม่มีการเรียกเก็บเงินจากสมาชิก

(2) สหกรณ์แนะนำสมาชิกรวมตัวกันจดทะเบียนเป็นสมาคม ตามพระราชบัญญัติการฉาบปกิจสงเคราะห์ พ.ศ. 2517

(3) สหกรณ์อาจให้บริการแก่สมาชิกในการรวมกันประกันชีวิตเป็นกลุ่มกับบริษัทประกันภัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และให้สหกรณ์จังหวัดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) วิจิตร สุขพลณ์

(นายวิจิตร สุขพลณ์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร. (02) 2825042

โทรสาร (02) 2826078

ที่ นร ๐๖๐๑/๙๗๐

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เลขที่ ๑ ถนนพระอาทิตย์

เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒๙ กันยายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอรื้อปัญหาข้อกฎหมายมาตรา ๑๕ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๑๐๗ และมาตรา ๑๓๖ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

อ้างถึง (๑) หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ ๑๑๐๑/๑๑๓๐๑ ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๒
(๒) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๖๐๑/ป ๒๐๔๑
ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่อง ปัญหาในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

ตามหนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่อ้างถึง (๑) ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายมาตรา ๑๕ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๑๐๗ และมาตรา ๑๓๖ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสือตามที่อ้างถึง (๒) ขอให้จัดตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ความละเอียดทราบอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว มีความเห็นโดยสรุปดังนี้

๑. การแต่งตั้งหัวหน้าฝ่ายส่งเสริมงานสหกรณ์หรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการ (ตำแหน่งระดับ ๗) เป็นผู้รักษาราชการแทนสหกรณ์จังหวัด (ตำแหน่งระดับ ๘) ได้ดำเนินการแต่งตั้งโดยถูกต้องตามมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แล้ว และมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ บัญญัติให้ผู้รักษาราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ซึ่งตนแทน และในกรณีที่มีกฎหมายแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นกรรมการหรือให้มีอำนาจหน้าที่อย่างไร ให้ผู้รักษาราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เป็นกรรมการหรือมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งนั้นในระหว่างที่รักษาราชการแทนด้วย เมื่อพิจารณาคำสั่งแต่งตั้งรองนายทะเบียนสหกรณ์ที่กำหนดให้สหกรณ์จังหวัดเป็นรองนายทะเบียนสหกรณ์แล้ว เห็นว่าเป็นการแต่งตั้งโดยพิจารณาถึงตำแหน่งเป็นสำคัญมิได้

เป็นการแต่งตั้งตัวบุคคล ดังนั้น ผู้รักษาราชการแทนสหกรณ์จังหวัดจึงมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับสหกรณ์จังหวัดซึ่งตนแทน ทั้งนี้ รวมถึงอำนาจหน้าที่ในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ด้วย

๒. สหกรณ์มีอำนาจรับจ้างนองที่ดินของบุคคลภายนอกเพื่อเป็นประกันเงินกู้ของสมาชิกได้ โดยถือว่าเป็นการดำเนินกิจการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ตามมาตรา ๔๖(๙) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

๓. กรณีตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

๓.๑ ประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นกรรมการฯ ด้วยคนหนึ่ง จึงต้องจับฉลากออกจากตำแหน่งเช่นเดียวกันกับกรรมการฯ อื่น

๓.๒ มาตรา ๕๐ วรรคสองและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีนับแต่วันเลือกตั้ง ในวาระเริ่มแรกให้กรรมการฯ จับฉลากออกเป็นจำนวนกึ่งหนึ่งของกรรมการฯ ทั้งหมด โดยถือว่าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ และกรรมการฯ จะดำรงตำแหน่งได้ไม่เกินสองวาระติดต่อกันนั้น มีเจตนารมณ์ให้เกิดความต่อเนื่องของการบริหารงานสหกรณ์ไม่ต้องเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์พร้อมกันทั้งคณะ และยังเป็นการป้องกันการครอบงำการบริหารงานสหกรณ์โดยคณะบุคคลกลุ่มเดียวกันด้วย ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของมาตรา ๕๐ ดังกล่าวมาข้างต้น ในกรณีปกติกรรมการดำเนินการสหกรณ์แต่ละคนจึงมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๒ ปี หากมีกรรมการคนหนึ่งลาออกจากตำแหน่งก่อนครบวาระ และในระหว่างนั้นมีการเลือกตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างลง กรรมการที่ลาออกไปนั้นอาจได้รับเลือกตั้งให้เป็นกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างลงนั้นได้ โดยถือว่ายังเป็นการดำรงตำแหน่งในวาระนั้นอยู่ เนื่องจากยังอยู่ในระยะเวลา ๒ ปี ของการดำรงตำแหน่งในวาระนั้นของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งคณะ และหากครบวาระแล้วมีการเลือกตั้งใหม่กรรมการคนนั้นก็ยังสามารถได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งในวาระต่อไปได้อีก โดยถือว่าเป็นการดำรงตำแหน่งในวาระที่สอง อย่างไรก็ตาม หากในวาระถัดไปคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ลาออกทั้งคณะหลังจากดำรงตำแหน่งมาได้เพียงสองเดือนเช่นนี้ถือว่าวาระนั้นสิ้นสุดลงแล้ว กรรมการฯ ที่ได้ดำรงตำแหน่งมาแล้วสองวาระติดต่อกัน แต่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งในวาระที่มีการลาออกทั้งคณะ เพราะต้องห้ามตามกฎหมาย ก็สามารถเข้ารับเลือกตั้งเป็นกรรมการฯ ได้ เพราะวาระที่กรรมการคนนั้นต้องห้ามดำรงตำแหน่งได้สิ้นสุดลงแล้ว

๔. มาตรา ๑๐๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้นำบทบัญญัติในหมวด ๓ มาใช้บังคับกับชุมนุมสหกรณ์โดยอนุโลม จึงต้องนำมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งเกี่ยวกับจำนวนกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งมาใช้บังคับกับชุมนุมสหกรณ์ด้วย การใช้บังคับโดยอนุโลมนั้น หมายถึง การนำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับเพียงเท่าที่บทบัญญัติหมวด ๗ ว่าด้วยชุมนุมสหกรณ์ มิได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ เมื่อมาตรา ๑๐๗ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ ได้บัญญัติเรื่องจำนวน หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ไว้เป็นการเฉพาะแล้ว จึงไม่อาจนำบทบัญญัติในมาตรา ๕๐ มาใช้บังคับกับชุมนุมสหกรณ์ได้อีก ดังนั้น ชุมชนสหกรณ์จึงอาจออกข้อบังคับกำหนดจำนวน หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ให้แตกต่างไปจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐ ได้ ส่วนเรื่องวาระการดำรงตำแหน่งนั้น บทบัญญัติ

เกี่ยวกับชุมนุมสหกรณ์ไม่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องเป็นไปตามมาตรา ๕๐ และสำหรับประเด็นการนับวาระการดำรงตำแหน่งกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์จะต้องนับวาระที่ตัวบุคคลซึ่งเป็นผู้แทนสหกรณ์สมาชิก มิใช่ให้นับวาระของสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกซึ่งมีผู้แทนเป็นกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์

๕. กรณีตามมาตรา ๑๓๖ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

๕.๑ การเลือกตั้งกรรมการ ๖ คน แทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระ เป็นการเลือกตั้งภายหลังวันที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับแล้ว กรรมการทั้ง ๖ คนนี้ จึงมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๒ ปี ตามมาตรา ๕๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ การที่ที่ประชุมใหญ่มีมติให้กรรมการ ๖ คน ดังกล่าว มีวาระการดำรงตำแหน่งเพียง ๑ ปี จึงไม่อาจกระทำได้ เพราะจะเป็นการขัดต่อบทบัญญัติดังกล่าว

๕.๒ ปรากฏจากข้อเท็จจริงว่ากรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้ง ๑๕ คน ดำรงตำแหน่งกรรมการฯ อยู่ก่อนวันใช้บังคับพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ การดำรงตำแหน่งของกรรมการฯ ทั้ง ๑๕ คน จึงถือเป็นการดำรงตำแหน่งในวาระตามนัยมาตรา ๑๓๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ กรรมการฯ จำนวน ๘ คน ที่เลือกตั้งเข้ามาแทนกรรมการฯ จำนวน ๘ คน ที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นจำนวนหนึ่งในสองของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งหมด จะมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๒ ปี และกรรมการฯ อีก ๗ คน ที่จะเลือกตั้งเข้ามาแทนกรรมการฯ จำนวน ๗ คน ที่จะพ้นจากตำแหน่งในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๔ ก็เป็นจำนวนอีกหนึ่งในสองของจำนวนกรรมการฯ ทั้งหมด และมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๒ ปี เช่นกัน เมื่อเป็นดังนี้ จึงทำให้มีการเลือกตั้งกรรมการฯ แทนกรรมการฯ ที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระจำนวนหนึ่งในสองทุกปี ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

๕.๓ ประธานกรรมการฯ เป็นตำแหน่งที่ต้องเลือกตั้งโดยที่ประชุมใหญ่เช่นเดียวกับตำแหน่งกรรมการดำเนินการสหกรณ์ตามมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาร่วมหนังสือนี้ และในการพิจารณาเรื่องนี้ มีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๙ ต่อ ๒๒๖, ๒๒๘

โทรสาร ๒๒๘๑๔๐๑, ๒๒๖๓๖๑๑-๒

www.krisdika.go.th

(ลงนาม) ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์

(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

บันทึก

เรื่อง ปัญหาในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๑๑๐๑/๑๑๓๐๑ ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ถึง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่กำกับ ดูแล และแนะนำและส่งเสริมสหกรณ์ทุกประเภท ซึ่งขณะนี้มียู่เกือบ ๖,๐๐๐ สหกรณ์ มีปัญหาในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งถือใช้อยู่ในปัจจุบัน จึงขอหารือเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. มาตรา ๑๕ บัญญัติว่า “ให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นนายทะเบียนสหกรณ์

ให้นายทะเบียนสหกรณ์แต่งตั้งข้าราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าเป็นรองนายทะเบียนสหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่นายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย

การแต่งตั้งตามวรรคสองให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

ขอหารือว่าสหกรณ์จังหวัดในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากนายทะเบียนสหกรณ์ไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ได้ ผู้รักษาราชการแทน เช่น หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมงานสหกรณ์ หรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์แทนสหกรณ์จังหวัดจะสามารถทำได้หรือไม่

๒. มาตรา ๔๖ บัญญัติว่า “เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ให้สหกรณ์มีอำนาจกระทำการดังต่อไปนี้

๑.๑๑

๑.๑๑

(๖) ให้กู้ ให้สินเชื่อ ให้ยืม ให้เช่า ให้เช่าซื้อ โอน รับจ้างหรือรับจํา นำ ซึ่งทรัพย์สินแก่สมาชิก หรือของสมาชิก

(๗) จัดให้ได้มา ชื่อ ถิ่นกรรมสิทธิ์หรือทรัพย์สินสิทธิ ครอบครอง กู้ ยืม เช่า เช่าซื้อ รับโอนสิทธิการเช่าหรือสิทธิการเช่าซื้อ จ้างงานหรือจํา นำ ชายหรือจําหน่าย ด้วยวิธีอื่นใดซึ่งทรัพย์สิน”

ขอหารือว่าหากสมาชิกของสหกรณ์มาขอกู้เงินจากสหกรณ์ แต่สมาชิกไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง จึงได้นำที่ดินของบุคคลภายนอกมาจ้างงานเป็นประกันเงินกู้ดังกล่าว สหกรณ์จะสามารถรับจ้างงานได้หรือไม่

๓. มาตรา ๕๐ บัญญัติว่า “ให้สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีกไม่เกินสิบสี่คนซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีนับแต่วันเลือกตั้ง ในวาระเริ่มแรกเมื่อครบหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้ง ให้กรรมการดำเนินการสหกรณ์ออกจากตำแหน่งเป็นจำนวนหนึ่งในสองของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งหมดโดยวิธีจับฉลาก และให้ถือว่าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

กรรมการดำเนินการสหกรณ์ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับเลือกตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

ในกรณีที่มีการเลือกตั้งกรรมการดำเนินการสหกรณ์แทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่ได้รับเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ที่ตนแทน”

ขอหารือดังนี้

(๑) เมื่อครบหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้งให้กรรมการดำเนินการสหกรณ์ออกจากตำแหน่งเป็นจำนวนหนึ่งในสองของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งหมดโดยวิธีจับฉลาก ประธานกรรมการจะต้องจับฉลากออกด้วยหรือไม่

(๒) กรรมการดำเนินการสหกรณ์อยู่มา ๒ วาระติดต่อกัน ในวาระที่ ๓ จะต้องหยุดกี่ปีจึงจะเข้ามาเป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์ได้อีก

และหากในวาระที่ ๓ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์อยู่ได้เพียง ๒ เดือน ก็ลาออกทั้งคณะ และได้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ขึ้นมาแทนใหม่ทั้งคณะ และอยู่ได้เพียง ๒ เดือนก็ลาออกทั้งคณะเช่นกัน ขอทราบว่าการดำเนินการสหกรณ์ที่เคยอยู่มาครบ ๒ วาระติดต่อกันจะสามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์ได้อีกหรือไม่ เพราะเว้นระยะห่างไปประมาณ ๔ เดือน เท่านั้น

๔. มาตรา ๑๐๕ วรรคสาม บัญญัติว่า “ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๓ หมวด ๔ หมวด ๕ และหมวด ๖ มาใช้บังคับกับชุมนุมสหกรณ์โดยอนุโลม” ขณะที่มาตรา ๑๐๗ บัญญัติว่า “ในการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ ให้ที่ประชุมใหญ่ชุมนุมสหกรณ์เลือกตั้งจากผู้แทนสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกของชุมนุมสหกรณ์เป็นกรรมการ ตามจำนวน หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของชุมนุมสหกรณ์”

ขอหารือว่าจำนวนคณะกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งกรรมการ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งในข้อบังคับของชุมนุมสหกรณ์ต้องกำหนดให้สอดคล้องกับมาตรา ๕๐ หรือว่ากำหนดขึ้นโดยไม่ต้องอยู่ในขอบเขตของมาตรา ๕๐ ก็ได้ และในการนับวาระกรรมการของชุมนุมสหกรณ์ นับวาระที่ตัวบุคคลซึ่งเป็นผู้แทนสหกรณ์สมาชิก หรือนับวาระที่สหกรณ์สมาชิกซึ่งมีผู้แทนเป็นกรรมการ

๕. กรณีตามมาตรา ๑๓๖ และข้อบังคับของสหกรณ์กำหนดว่า ให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งสมาชิกขึ้นเป็นกรรมการดำเนินการคณะหนึ่ง มีจำนวนอย่างน้อย ๙ คน อย่างมากไม่เกิน ๑๕ คน ให้กรรมการดำเนินการอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๒ ปี โดยถือเอาปีทางบัญชีของสหกรณ์ และในวันประชุมใหญ่สามัญทุกปีให้กรรมการดำเนินการจำนวนกึ่งหนึ่ง (ถ้ามีเศษให้ปัดทิ้ง) ออกจากตำแหน่ง แล้วให้ที่ประชุมใหญ่สามัญเลือกตั้งกรรมการดำเนินการแทนเท่ากับจำนวนกรรมการดำเนินการที่ออกไป มีข้อหารือดังนี้

(๑) ถ้าขณะนี้กรรมการของสหกรณ์มี ๑๕ คน วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ กรรมการต้องพ้นวาระ ๖ คน เหลือ ๙ คน แต่สหกรณ์ต้องการให้มีกรรมการ ๑๕ คน เท่าเดิม เพราะเป็นจำนวนที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งไม่ขัดกับกฎหมาย จึงขอเลือกกรรมการแทน ๖ คน ที่ออกไป แต่เพื่อให้สามารถเลือกตั้งกรรมการได้ตาม มาตรา ๕๐ ซึ่งจะเกิดขึ้นในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๔ ที่ประชุมใหญ่มีมติให้ ๖ คน ที่เข้าไปใหม่มีวาระเพียง ๑ ปี ซึ่งต้องออกไปพร้อมกับ ๙ คนที่เหลือ กรณีนี้จะทำได้หรือไม่

(๒) ถ้าในขณะนี้มีจำนวนกรรมการ ๑๕ คน จะต้องออกตามวาระในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ จำนวน ๔ คน เหลือ ๗ คน พ้นวาระในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๔ ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ เลือกกรรมการ ๔ คน แทนผู้ที่พ้นวาระโดยให้อยู่ในวาระ ๒ ปี และเมื่อถึงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๔ กรรมการ ๗ คน พ้นวาระ เลือกไปแทน ๗ คน อยู่ในวาระ ๒ ปี เช่นกัน กรณีเช่นนี้ถือได้หรือไม่ว่ากรรมการดำเนินการออกหนึ่งในสองของจำนวนกรรมการทั้งหมดตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในมาตรา ๕๐ วรรคสอง

(๓) กรรมการตาม (๑) และ (๒) ถ้าประธานกรรมการต้องพ้นจากตำแหน่งไปด้วยในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ ต้องให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งประธานกรรมการเหมือนกันทั้ง ๒ กรณีหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๔) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าวประกอบกับคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์) แล้ว มีความเห็นในปัญหาแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง สหกรณ์จังหวัดในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากนายทะเบียนสหกรณ์ไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ได้ ผู้รักษาราชการแทน เช่น หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมงานสหกรณ์ หรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์แทนสหกรณ์จังหวัดจะสามารถทำได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคในสังกัดกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามมาตรา ๔ ° แห่งพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ และเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเทียบกองตามมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง (๒) ^๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ

° มาตรา ๔ ให้แบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(ข) ราชการบริหารส่วนภูมิภาค

(๑) สำนักงานสหกรณ์จังหวัด

(๒) สำนักงานสหกรณ์อำเภอ

^๒ มาตรา ๓๑ กรมซึ่งสังกัดหรือไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง อาจแบ่งส่วนราชการดังนี้

(๑) สำนักงานเลขานุการกรม

(๒) กองหรือส่วนราชการที่มีฐานะเทียบกอง เว้นแต่บางกรมเห็นว่าไม่มีความจำเป็นจะไม่แยกส่วนราชการตั้งขึ้นเป็นกองก็ได้

กรมใดมีความจำเป็น จะแบ่งส่วนราชการโดยให้มีส่วนราชการอื่นนอกจาก (๑) หรือ (๒) ก็ได้

สำหรับกรมตำรวจและสำนักงานอัยการสูงสุด จะแบ่งส่วนราชการให้เหมาะสมกับราชการของตำรวจหรือราชการของอัยการก็ได้

แผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยมีสหกรณ์จังหวัด (ตำแหน่งระดับ ๘) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการสำนักงานสหกรณ์จังหวัด ตำแหน่งสหกรณ์จังหวัดจึงเป็นหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่เทียบเท่าผู้อำนวยการกอง ตามมาตรา ๓๓ วรรคสอง^๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งสหกรณ์จังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการตามมาตรา ๓๓ วรรคสอง ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์อาจแต่งตั้งข้าราชการในกรมส่งเสริมสหกรณ์คนหนึ่งซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าหัวหน้ากองหรือเทียบเท่าเป็นผู้รักษาราชการแทนสหกรณ์จังหวัดได้ตามมาตรา ๔๗^๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่โดยที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคตามที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการฯ อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์จึงอาจมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนสหกรณ์จังหวัดได้ตามมาตรา ๓๔ (๗)^๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ ซึ่งปรากฏตามข้อเท็จจริงว่าผู้ว่าราชการจังหวัดได้แต่งตั้งหัวหน้าฝ่ายส่งเสริมงานสหกรณ์หรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการ (ตำแหน่งระดับ ๗) ซึ่งเป็นตำแหน่งเทียบเท่าหัวหน้ากองตามมาตรา ๔๒^๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

^๓ มาตรา ๓๓ สำนักงานเลขาธิการกรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของกรม และราชการที่มีได้แยกให้เป็นหน้าที่ของกองหรือส่วนราชการใดโดยเฉพาะมีเลขานุการกรมเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานเลขาธิการกรม

ส่วนราชการตามมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง (๒) และส่วนราชการตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง ให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการนั้นๆ โดยให้มีผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่เทียบเท่าผู้อำนวยการกอง หรือหัวหน้ากอง หรือหัวหน้าส่วนราชการตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ

^๔ มาตรา ๔๗ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งเลขานุการกรมตามมาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง หรือหัวหน้าส่วนราชการตามมาตรา ๓๓ วรรคสอง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการในกรมคนหนึ่งซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าหัวหน้ากองหรือเทียบเท่า เป็นผู้รักษาราชการแทน

ให้นำความในมาตรานี้มาใช้บังคับแก่ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมด้วยโดยอนุโลม

^๕ มาตรา ๓๔ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรี ในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ดังต่อไปนี้

๑)ล๑

๑)ล๑

(๗) อธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าอาจมอบอำนาจให้รองอธิบดี ผู้ช่วยอธิบดี ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง หัวหน้าส่วนราชการตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

๑)ล๑

๑)ล๑

^๖ มาตรา ๔๒ ให้ ก.พ. จัดทำมาตรฐานกำหนดตำแหน่งไว้เป็นบรรทัดฐานในการกำหนดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญทุกตำแหน่ง โดยจำแนกตำแหน่งเป็นประเภทและสายงานตามลักษณะงาน และจัดตำแหน่งในประเภทเดียวกันและสายงานเดียวกันที่คุณภาพของงานอยู่ในระดับเดียวกันโดยประมาณเป็นกลุ่มเดียวกันและระดับเดียวกัน ทั้งนี้โดยคำนึงถึงลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

๑)ล๑

๑)ล๑

(มีต่อหน้าถัดไป)

พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นผู้รักษาราชการแทนสหกรณ์จังหวัด จึงถือได้ว่าเป็นการแต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนสหกรณ์จังหวัดตามที่กฎหมายบัญญัติแล้ว ปัญหาที่ต้องพิจารณาจึงมีว่าผู้รักษาราชการแทนสหกรณ์จังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในตำแหน่งที่ตนแทนเพียงใด

บทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้รักษาราชการแทนนั้น มาตรา ๔๘^๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ บัญญัติให้ผู้รักษาราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ซึ่งตนแทน และในกรณีที่มีกฎหมายแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นกรรมการหรือให้มีอำนาจหน้าที่อย่างไร ให้ผู้รักษาราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เป็นกรรมการหรือมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งนั้นในระหว่างที่รักษาราชการแทนด้วย และเมื่อพิจารณาคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ ๓๔๒/๒๕๔๒ เรื่อง แต่งตั้งรองนายทะเบียนสหกรณ์ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๒ ประกอบด้วยแล้วจะเห็นว่าคำสั่งดังกล่าวกำหนดให้สหกรณ์จังหวัดเป็นรองนายทะเบียนสหกรณ์ ดังนั้น การแต่งตั้งสหกรณ์จังหวัดเป็นรองนายทะเบียนสหกรณ์จึงเป็นการแต่งตั้งโดยพิจารณาถึงตำแหน่งของผู้ที่จะทำหน้าที่รองนายทะเบียนสหกรณ์เป็นสิ่งสำคัญ อำนาจหน้าที่ของรองนายทะเบียนสหกรณ์จึงไม่ใช่อำนาจหน้าที่ที่มอบหมายให้แก่ตัวบุคคลที่ดำรงตำแหน่งสหกรณ์จังหวัดเป็นการเฉพาะตัว ดังนั้น ผู้รักษาราชการแทนสหกรณ์จังหวัดจึงมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับสหกรณ์จังหวัดซึ่งตนแทน และรวมถึงอำนาจหน้าที่ในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ด้วย

ประเด็นที่สอง หากสมาชิกของสหกรณ์มาขอกู้เงินจากสหกรณ์ แต่สมาชิกไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง จึงได้นำที่ดินของบุคคลภายนอกมาจำนองเป็นประกันเงินกู้ดังกล่าว สหกรณ์จะสามารถรับจำนองได้หรือไม่นั้น เห็นว่า การที่สหกรณ์ให้เงินกู้แก่สมาชิคนั้นเป็นอำนาจที่กระทำได้ตามวัตถุประสงค์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๖)

(๗) ตำแหน่งระดับ ๗ ได้แก่

(ก) ตำแหน่งสำหรับหัวหน้าหน่วยงานที่เป็นกอง มีลักษณะงานจัดการและต้องกำกับ ตรวจสอบ และควบคุมงานสูงมาก หรือตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานเทียบเท่ากอง หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ หรือหัวหน้าหน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ความยาก และคุณภาพของงานสูงมากเทียบได้ระดับเดียวกัน

(ข) ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ มีลักษณะงานที่ยากเป็นพิเศษ ปฏิบัติงานโดยจำเป็นต้องมีการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในงานที่รับผิดชอบมาก ซึ่งจำเป็นต้องปฏิบัติโดยผู้มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญงาน และประสบการณ์สูงมากหรือลักษณะงานตรวจและแนะนำการปฏิบัติราชการ หรือลักษณะงานตรวจการในงานเทคนิคเฉพาะด้าน หรือตรวจการในงานหลักตามอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการระดับกรม หรือ

(ค) ตำแหน่งสำหรับลักษณะงานวิชาชีพเฉพาะ ซึ่งจำเป็นต้องปฏิบัติโดยผู้มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญงาน และประสบการณ์สูงในงานวิชาชีพเฉพาะ

๑๗๑

๑๗๑

^๗ มาตรา ๔๘ ให้ผู้รักษาราชการแทนตามความในพระราชบัญญัตินี้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ซึ่งตนแทน

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดหรือผู้รักษาราชการแทนผู้ดำรงตำแหน่งนั้นมอบหมายหรือมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทน ให้ผู้ปฏิบัติราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ซึ่งมอบหมายหรือมอบอำนาจ

ในกรณีที่กฎหมายอื่นแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นกรรมการหรือให้มีอำนาจหน้าที่อย่างไร ให้ผู้รักษาราชการแทนหรือผู้ปฏิบัติราชการแทนเป็นกรรมการหรือมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งนั้นในการรักษาราชการแทนหรือปฏิบัติราชการแทนด้วย แล้วแต่กรณี

๔๖(๖) “ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ อยู่แล้ว ส่วนการที่สหกรณ์รับจ้างนองที่ดินของบุคคลภายนอกเพื่อเป็นประกันเงินกู้ดังกล่าว ย่อมเป็นการดำเนินการเพื่อให้การกู้เงินแก่สมาชิกสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ ทั้งการกระทำดังกล่าวยังช่วยให้สมาชิกอาจกู้เงินจากสหกรณ์ได้สะดวกขึ้น และมีหลักประกันที่มั่นคงด้วย จึงเป็นการดำเนินกิจการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ ซึ่งเป็นอำนาจที่สหกรณ์จะกระทำได้ตามมาตรา ๔๖(๙) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

ประเด็นที่สาม

(๑) เมื่อครบหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้งให้กรรมการดำเนินการสหกรณ์ออกจากตำแหน่งเป็นจำนวนหนึ่งในสองของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งหมดโดยวิธีจับฉลาก ประธานกรรมการจะต้องจับฉลากออกด้วยหรือไม่ นั้น เห็นว่า ประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นกรรมการด้วยคนหนึ่ง ซึ่งได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการดำเนินการสหกรณ์ภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการเดียวกันกับกรรมการดำเนินการสหกรณ์คนอื่นๆ ในเมื่อไม่มีบทบัญญัติกำหนดเรื่องการออกจากตำแหน่งของประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นอย่างอื่นแตกต่างไปจากบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับกรรมการดำเนินการสหกรณ์คนอื่นๆ ประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์จึงต้องอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา ๕๐ วรรคสอง “ ที่จะต้องจับฉลากออกจากตำแหน่งเมื่อครบหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้งของวาระเริ่มแรกเป็นจำนวนหนึ่งในสองของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งหมด เช่นเดียว กันกับกรรมการดำเนินการสหกรณ์คนอื่นๆ ด้วย

“ มาตรา ๔๖ เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ให้สหกรณ์มีอำนาจกระทำการ ดังต่อไปนี้ได้

- (๑) ดำเนินธุรกิจ การผลิต การค้า การบริการ และอุตสาหกรรมเพื่อประโยชน์ของสมาชิก
- (๒) ให้สวัสดิการหรือการสงเคราะห์ตามสมควรแก่สมาชิกและครอบครัว
- (๓) ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่สมาชิก
- (๔) ขอหรือรับความช่วยเหลือทางวิชาการจากทางราชการ หน่วยงานของต่างประเทศหรือบุคคลอื่นใด
- (๕) รับฝากเงินประเภทออมทรัพย์หรือประเภทประจำจากสมาชิกหรือสหกรณ์อื่นได้ตามระเบียบของสหกรณ์ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์
- (๖) ให้กู้ ให้สินเชื่อ ให้ยืม ให้เช่า ให้เช่าซื้อ โอน รับจ้างหรือรับจำนำ ซึ่งทรัพย์สินแก่สมาชิก หรือของสมาชิก
- (๗) จัดให้ได้มา ซื้อ ถูกรวมสิทธิ์หรือทรัพย์สิน สิทธิ ครอบครอง กู้ ยืม เช่า เช่าซื้อ รับโอนสิทธิการเช่าหรือสิทธิการเช่าซื้อ จ้างหรือจำนำ ขายหรือจำหน่ายด้วยวิธีอื่นใดซึ่งทรัพย์สิน
- (๘) ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินได้ตามระเบียบของสหกรณ์ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์
- (๙) ดำเนินกิจการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับ หรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

“ มาตรา ๕๐ ให้สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่เกินสิบสี่คนซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีนับแต่วันเลือกตั้ง ในวาระเริ่มแรกเมื่อครบหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้ง ให้กรรมการดำเนินการสหกรณ์ออกจากตำแหน่งเป็นจำนวนหนึ่งในสองของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งหมดโดยวิธีจับฉลาก และให้ถือว่าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

กรรมการดำเนินการสหกรณ์ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับเลือกตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

ในกรณีที่มีการเลือกตั้งกรรมการดำเนินการสหกรณ์แทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่ได้รับเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ที่ตนแทน

(๒) กรรมการดำเนินการสหกรณ์อยู่มา ๒ วาระติดต่อกัน จะเว้นระยะการดำรงตำแหน่งนานเท่าใด จึงจะเข้ามาเป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์ได้อีก และหากในวาระที่ ๓ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ อยู่ได้เพียง ๒ เดือน ก็ลาออกทั้งคณะ และได้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ขึ้นมาแทนใหม่ ทั้งคณะ และอยู่ได้เพียง ๒ เดือน ก็ลาออกทั้งคณะเช่นกัน ขอทราบว่าการดำเนินการสหกรณ์ที่เคยอยู่ มาครบ ๒ วาระติดต่อกันจะสามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์ได้อีกหรือไม่ เพราะ เว้นระยะห่างไปเพียงประมาณ ๔ เดือน นั้น เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๕๐ วรรคสองและวรรคสาม แห่ง พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งกำหนดเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการดำเนินการ สหกรณ์ได้กำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๒ ปีนับแต่วันเลือกตั้ง และกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน ๒ วาระติดต่อกัน มี วัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกใหม่ๆ ที่เพิ่มเข้ามาในสหกรณ์ในช่วงระยะเวลา ๒ ปี มีโอกาสเลือกตั้ง บุคคลเข้ามามีส่วนในการบริหารกิจการสหกรณ์ และระยะเวลา ๒ ปีนี้ก็ไม่น่าจะเกินไปสำหรับกรรมการ ดำเนินการสหกรณ์ที่จะดำเนินการเพื่อความก้าวหน้าของสหกรณ์ได้อย่างต่อเนื่อง สำหรับมาตรา ๕๐ วรรค สอง ได้บัญญัติให้กรรมการต้องจับฉลากออกเป็นจำนวนกึ่งหนึ่งของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งหมดและ ให้ถือว่าพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ก็มีเจตนารมณ์ให้มีการเลือกตั้งกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็น จำนวนครึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมดเป็นประจำทุกปี โดยวิธีการนี้จะทำให้การบริหารงานของสหกรณ์ เป็นไปอย่างต่อเนื่องไม่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์พร้อมกันทั้งคณะ และยังเป็น การป้องกันการใช้ครอบงำการบริหารงานสหกรณ์โดยคณะบุคคลกลุ่มเดียวกันทั้งหมดด้วย ดังนั้น เพื่อให้ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของมาตรา ๕๐ ดังกล่าวมาข้างต้น ในกรณีปกติกรรมการดำเนินการสหกรณ์ แต่ละคนจึงมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๒ ปี เช่นเดียวกับวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ดำเนินการสหกรณ์ทั้งคณะ ซึ่งมีผลให้ในทางปฏิบัติหากมีกรรมการคนหนึ่งลาออกจากตำแหน่งก่อนครบกำหนด ๒ ปีของวาระแรก และในระหว่างวาระแรกนั้นมีการเลือกตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างลง กรรมการที่ ลาออกไปนั้นอาจได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างลงนั้นได้ โดยถือว่ายังเป็นการ ดำรงตำแหน่งในวาระแรกอยู่เนื่องจากยังอยู่ในระยะเวลา ๒ ปีของการดำรงตำแหน่งในวาระนั้นของคณะ กรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งคณะ และเมื่อครบกำหนด ๒ ปีของวาระนั้นแล้ว มีการเลือกตั้งใหม่ กรรมการ คนนั้นก็ยังสามารถได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งในวาระต่อไปได้อีกโดยถือว่ายังเป็นการดำรงตำแหน่งใน วาระที่ ๒

อย่างไรก็ตาม กรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่ดำรงตำแหน่งมาแล้ว ๒ วาระติดต่อกันจะดำรง ตำแหน่งในวาระถัดไปอีกไม่ได้ เพราะต้องห้ามตามมาตรา ๕๐ วรรคสาม^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งหากในวาระถัดไปดังกล่าวคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ในวาระนั้นลาออกทั้งคณะหลัง จากดำรงตำแหน่งมาได้เพียง ๒ เดือนก็ถือว่าวาระนั้นสิ้นสุดลงแล้ว และหลังจากการลาออกของกรรมการ

^{๑๑} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๙

ดำเนินการสหกรณ์ทั้งคณะดังกล่าว กรรมการฯ ที่ได้ดำรงตำแหน่งมาแล้ว ๒ วาระติดต่อกัน แต่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งในวาระที่มีการลาออกทั้งคณะ เพราะต้องห้ามตามกฎหมายก็สามารถเข้ารับเลือกตั้งเป็นกรรมการฯ ได้ เพราะวาระที่กรรมการคนนั้นต้องห้ามดำรงตำแหน่งได้สิ้นสุดลงแล้ว โดยการลาออกของกรรมการทั้งคณะ

ประเด็นที่สี่

(๑) จำนวนคณะกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งกรรมการ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งในข้อบังคับของชุมนุมสหกรณ์ต้องกำหนดให้สอดคล้องกับมาตรา ๕๐ หรือว่ากำหนดขึ้นโดยไม่ต้องอยู่ในขอบเขตของมาตรา ๕๐ ก็ได้ นั้น เห็นว่า มาตรา ๑๐๕ วรรคสาม^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้นำบทบัญญัติในหมวด ๓ ซึ่งเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์มาใช้บังคับกับชุมนุมสหกรณ์โดยอนุโลม มีผลให้ต้องนำบทบัญญัติมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวที่บัญญัติเกี่ยวกับจำนวนคณะกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการฯ รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งมาใช้บังคับกับชุมนุมสหกรณ์ด้วย การนำบทบัญญัติมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลมตามนัยของมาตรา ๑๐๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ นั้น หมายความว่า การนำบทบัญญัติในมาตรา ๕๐ มาใช้บังคับกับคณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์เฉพาะในเรื่องที่หมวด ๗ ว่าด้วยชุมนุมสหกรณ์ มีบัญญัติไว้โดยเฉพาะ ปรากฏว่ามาตรา ๑๐๗^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติให้คณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ต้องได้รับเลือกตั้งโดยที่ประชุมใหญ่ชุมนุมสหกรณ์จากผู้แทนสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกของชุมนุมสหกรณ์ตามจำนวนหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของชุมนุมสหกรณ์ซึ่งเป็นการกำหนดเรื่องจำนวนหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ไว้เป็นการเฉพาะแล้ว จึงไม่อาจนำบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวที่ใช้บังคับกับการดำเนินการสหกรณ์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐ มาใช้กับชุมนุมสหกรณ์ได้อีก ดังนั้น ชุมนุมสหกรณ์จึงอาจออกข้อบังคับกำหนดจำนวนกรรมการในคณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ให้แตกต่างไปจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ ส่วนเรื่องวาระการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์นั้น บทบัญญัติเกี่ยวกับชุมนุมสหกรณ์ไม่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องเป็นไปตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

(๒) ในการนับวาระกรรมการของชุมนุมสหกรณ์นับวาระที่ตัวบุคคลซึ่งเป็นผู้แทนสหกรณ์สมาชิก หรือนับวาระที่สหกรณ์สมาชิกซึ่งมีผู้แทนเป็นกรรมการ นั้น เห็นว่า มาตรา ๑๐๗ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.

^{๑๐} มาตรา ๑๐๕ ให้ชุมนุมสหกรณ์ที่ได้จดทะเบียนแล้วเป็นนิติบุคคลและเป็นสหกรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ให้ชุมนุมสหกรณ์มีอำนาจกระทำการได้ตามมาตรา ๔๖ และตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๓ หมวด ๔ หมวด ๕ และหมวด ๖ มาใช้บังคับกับชุมนุมสหกรณ์โดยอนุโลม

^{๑๑} มาตรา ๑๐๗ ในการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ ให้ที่ประชุมใหญ่ชุมนุมสหกรณ์เลือกตั้งจากผู้แทนสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกของชุมนุมสหกรณ์เป็นกรรมการ ตามจำนวน หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของชุมนุมสหกรณ์

๒๕๔๒ ที่ประชุมใหญ่ชุมนุมสหกรณ์จะต้องเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ จากผู้แทนสหกรณ์ที่เป็นสมาชิก มิใช่เลือกจากสหกรณ์ที่เป็นสมาชิก ผู้แทนสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกจึงเป็นกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ ตามวาระของตนเอง นอกจากนั้น เมื่อได้พิจารณาในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่าจำนวนกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์อาจกำหนดให้แตกต่างไปจากจำนวนกรรมการดำเนินการสหกรณ์ในมาตรา ๕๐ ได้ ดังนั้นข้อบังคับของชุมนุมสหกรณ์อาจกำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์มีจำนวนมากกว่าสิบห้าคนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ก็ได้ และหากข้อเท็จจริงปรากฏว่าชุมนุมสหกรณ์แห่งหนึ่งมีสหกรณ์เป็นสมาชิก ๕ สหกรณ์ ซึ่งเป็นจำนวนขั้นต่ำของสมาชิกที่ชุมนุมสหกรณ์อาจมีได้ตามมาตรา ๑๐๑^๓ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่ในข้อบังคับของชุมนุมสหกรณ์ ได้กำหนดให้มีจำนวนกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์มากกว่าจำนวนสหกรณ์สมาชิก ซึ่งอาจมากกว่าจำนวนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๐ ดังกล่าวแล้ว ในกรณีเช่นนี้ จึงย่อมเป็นไปได้เองที่สหกรณ์สมาชิกจะเป็นกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์นั้น ดังนั้น การนับวาระการดำรงตำแหน่งกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์จึงต้องนับวาระของตัวบุคคลที่เป็นผู้แทนสหกรณ์สมาชิก มิใช่ นับวาระของสหกรณ์สมาชิกซึ่งมีผู้แทนเป็นกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์

ประเด็นที่ห้า

(๑) ถ้าขณะนี้กรรมการของสหกรณ์มี ๑๕ คน วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๓ กรรมการต้องพ้นวาระ ๖ คน เหลือ ๙ คน แต่สหกรณ์ต้องการให้มีกรรมการ ๑๕ คน เท่าเดิม เพราะเป็นจำนวนที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งไม่ขัดกับกฎหมาย จึงเลือกกรรมการแทน ๖ คน ที่ออกไป แต่เพื่อให้สามารถเลือกตั้งกรรมการได้ตามมาตรา ๕๐ ซึ่งจะเกิดขึ้นในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๔ ที่ประชุมใหญ่มีมติให้ ๖ คน ที่เข้าไปใหม่มีวาระเพียง ๑ ปี ซึ่งต้องออกไปพร้อมกับ ๙ คนที่เหลือ กรณีนี้จะทำได้หรือไม่นั้น เห็นว่า การเลือกตั้งกรรมการ ๖ คน ที่เลือกตั้งเข้ามาแทนกรรมการ ๖ คน ที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระเป็นการเลือกตั้งภายหลังวันที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับแล้ว (๒๔ เมษายน ๒๕๔๒) กรรมการทั้ง ๖ คนนี้จึงมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๒ ปี ตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ การที่ที่ประชุมใหญ่มีมติให้กรรมการ ๖ คนดังกล่าว มีวาระการดำรงตำแหน่งเพียง ๑ ปี เป็นการขัดต่อบทบัญญัติของมาตรา ๕๐ ดังกล่าว จึงไม่อาจกระทำได้

อย่างไรก็ตาม กรรมการจำนวน ๖ คน ที่เลือกตั้งเข้ามาแทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งไปดังกล่าว เป็นจำนวนที่น้อยกว่าหนึ่งในสองของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งหมด ซึ่งมีอยู่จำนวน ๑๕ คน การให้กรรมการทั้ง ๖ คน ดังกล่าว มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๒ ปี ย่อมทำให้ไม่สามารถดำเนินการตามวรรคสองของมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งมีเจตนารมณ์ให้มีการเลือกตั้งกรรมการดำเนินการสหกรณ์จำนวนหนึ่งในสองของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งหมดทุกหนึ่งปี ดังนั้น เพื่อให้สามารถ

^๓ มาตรา ๑๐๑ สหกรณ์ตั้งแต่ห้าสหกรณ์ขึ้นไปที่ประสงค์จะร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ที่เข้าร่วมกันนั้น อาจรวมกันจัดตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์ได้

ชุมนุมสหกรณ์ใดจะมีฐานะเป็นชุมนุมสหกรณ์ระดับภูมิภาคหรือระดับประเทศจะต้องตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่บรรดาสหกรณ์ในภูมิภาคหรือทั่วประเทศที่เป็นสหกรณ์ประเภทเดียวกัน หรือประกอบธุรกิจการผลิต การค้า อุตสาหกรรมหรือบริการอย่างเดียวกัน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด

ดำเนินการตามความในมาตรา ๕๐ วรรคสองดังกล่าวได้ จึงสมควรที่สภรณ์ดังกล่าวจะจัดให้มีการประชุมใหญ่ เพื่อลงมติเสนอให้กรรมการดำเนินการสภรณ์ลาออกทั้งคณะ แล้วจัดการเลือกตั้งใหม่เพื่อให้สามารถดำเนินการตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติสภรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้

(๒) ถ้าในขณะนี้ มีจำนวนกรรมการ ๑๕ คน จะต้องออกตามวาระในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๓ จำนวน ๔ คน เหลือ ๗ คน ซึ่งจะพ้นตำแหน่งตามวาระในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๔ ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๓ มีการเลือกกรรมการ ๔ คน แทนผู้ที่พ้นวาระโดยให้อยู่ในวาระ ๒ ปี และเมื่อถึงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๔ กรรมการ ๗ คน พ้นวาระ มีการเลือกกรรมการแทน ๗ คน อยู่ในวาระ ๒ ปี เช่นกัน กรณีเช่นนี้ถือได้หรือไม่ว่า กรรมการดำเนินการออกหนึ่งในสองของจำนวนกรรมการทั้งหมดตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในมาตรา ๕๐ วรรคสอง นั้น เห็นว่า การดำรงตำแหน่งกรรมการดำเนินการสภรณ์ของกรรมการดำเนินการสภรณ์ ๔ คน จนถึงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นวันหลังจากวันใช้บังคับพระราชบัญญัติสภรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ถือว่าเป็นการดำรงตำแหน่งในวาระแรกของกรรมการดำเนินการสภรณ์ทั้ง ๔ คนนั้น ตามนัยมาตรา ๑๓๖ วรรคสอง^{๑๔} แห่งพระราชบัญญัติสภรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และกรรมการดำเนินการสภรณ์ จำนวน ๔ คน ที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวก็เป็นจำนวนหนึ่งในสองของกรรมการดำเนินการสภรณ์ทั้งหมดตามมาตรา ๕๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสภรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ กรรมการที่เลือกตั้งเข้ามาแทนกรรมการ ๔ คน ที่พ้นจากตำแหน่งไปดังกล่าวจึงมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๒ ปี ตามมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสภรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๔ กรรมการดำเนินการสภรณ์ ๗ คน ที่เหลืออยู่ต้องพ้นวาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นตำแหน่งของกรรมการ ๗ คน ดังกล่าวถือว่าเป็นการพ้นจากตำแหน่งในวาระแรกตามนัยของมาตรา ๑๓๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสภรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ เช่นเดียวกันกับกรรมการ ๔ คน ที่พ้นจากตำแหน่งไปก่อนหน้านี้และกรรมการ ๗ คนที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาแทนกรรมการ ๗ คนที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระดังกล่าว ต้องมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๒ ปี ตามมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสภรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ เมื่อเป็นดังนี้ จึงทำให้มีการเลือกตั้งกรรมการดำเนินการสภรณ์จำนวนหนึ่งในสองทุกปีซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติสภรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ แล้ว

(๓) ถ้าประธานกรรมการดำเนินการสภรณ์ต้องพ้นจากตำแหน่งไปด้วยในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๓ ต้องให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งประธานกรรมการดำเนินการสภรณ์ หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสภรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้สภรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการสภรณ์ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการอื่นอีกไม่เกิน ๑๔ คน ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก ดังนั้น ตำแหน่ง

^{๑๔} มาตรา ๑๓๖ ข้อบังคับของสภรณ์ที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับยังคงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้

ให้คณะกรรมการดำเนินการสภรณ์ คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสภรณ์นั้น โดยให้ถือว่าเป็นการดำรงตำแหน่งในวาระแรก

ประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์จึงเป็นตำแหน่งที่ต้องเลือกตั้งโดยที่ประชุมใหญ่เช่นเดียวกับตำแหน่งกรรมการดำเนินการสหกรณ์

(ลงนาม) ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์
(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๔๓

ที่ กษ 0216/16245

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ถนนราชดำเนินนอก กทม. 10200

25 กรกฎาคม 2543

เรื่อง ตอบข้อหารือแนวทางปฏิบัติตามข้อบังคับสหกรณ์

เรียน ประธานกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์กรมส่งเสริมการเกษตร จำกัด

อ้างถึง หนังสือสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ที่ สอ.กสท.ท/223 ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2543

ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า ตามที่นายทะเบียนสหกรณ์ได้รับจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับสหกรณ์ออมทรัพย์กรมส่งเสริมการเกษตร จำกัด เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2542 โดยได้แก้ไขข้อความในข้อ 24 วรรคสองใหม่ว่า สมาชิกที่ได้อัดเงินค่าหุ้นไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบเดือนแล้วและไม่มีหนี้สินกับสหกรณ์จะลดส่งเงินค่าหุ้นต่ำกว่าเกณฑ์หรืองดส่งเงินค่าหุ้นรายเดือนก็ได้สหกรณ์จึงหรือแนวทางปฏิบัติความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

นายทะเบียนสหกรณ์ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า

1. กรณีที่สมาชิกลดส่งเงินค่าหุ้นต่ำกว่าเกณฑ์ หรืองดส่งเงินค่าหุ้นอยู่แล้ว และมีหนี้สินอยู่กับสหกรณ์ฯ เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์ได้รับจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับสหกรณ์ออมทรัพย์กรมส่งเสริมการเกษตร จำกัด ข้อ 24 เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2542 และไม่ปรากฏมีบทเฉพาะกาลยกเว้นให้แก่สมาชิกที่ลดส่งเงินค่าหุ้นต่ำกว่าเกณฑ์หรืองดส่งเงินค่าหุ้นตามข้อบังคับเดิม ข้อบังคับที่แก้ไขเพิ่มเติมใหม่ย่อมมีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ 30 พฤศจิกายน 2542 เป็นต้นไป ตามนัยมาตรา 44 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และผูกพันสมาชิกทุกคน รวมถึงสมาชิกที่ลดส่งเงินค่าหุ้นต่ำกว่าเกณฑ์ หรืองดส่งเงินค่าหุ้นอยู่แล้วตามข้อบังคับเดิมด้วย ดังนั้น เมื่อข้อบังคับข้อ 24 ที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับ สมาชิกที่ลดส่งเงินค่าหุ้นต่ำกว่าเกณฑ์ หรืองดส่งเงินค่าหุ้นอยู่แล้วตามข้อบังคับเดิม และมีหนี้สินอยู่กับสหกรณ์ฯ จึงต้องเริ่มส่งเงินค่าหุ้นรายเดือนตามเกณฑ์ตั้งแต่วันที่ข้อบังคับที่แก้ไขใหม่มีผลบังคับเป็นต้นไป

2. กรณีที่สมาชิกไม่มีหนี้สิน และได้ลดส่งเงินค่าหุ้น หรืองดส่งเงินค่าหุ้นอยู่เดิม เมื่อจะยื่นเรื่องขอกู้เงิน (ไม่ว่าประเภทใด) จะต้องเริ่มส่งเงินค่าหุ้นรายเดือนตามเกณฑ์ต่อเมื่อมีหนี้สินกับสหกรณ์ฯ กล่าวคือ เมื่อสมาชิกได้รับเงินกู้ไม่ว่าประเภทใดๆ จากสหกรณ์แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และถือปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) อภิชาติ พงษ์ศรีหตุลชัย

(นายอภิชาติ พงษ์ศรีหตุลชัย)

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติราชการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

สำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักงานพัฒนาสถาบันเกษตรกร

โทร. (02) 2818301

ที่ สอ.กส.ก. ท/1223

สหกรณ์ออมทรัพย์กรมส่งเสริมการเกษตร จำกัด
ตู้ ปณ. 1098 ปทพ. เกษตรศาสตร์ กท. 10903

19 พฤษภาคม 2543

เรื่อง ขอรื้อแนวทางปฏิบัติตามข้อบังคับสหกรณ์ฯ

เรียน นายทะเบียนสหกรณ์

อ้างถึง หนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ กษ 0216/30402 ลงวันที่ 1 ธันวาคม 2542

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ กษ 0216/30402 ลงวันที่ 1 ธันวาคม 2542

ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า นายทะเบียนสหกรณ์ได้รับจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับสหกรณ์ออมทรัพย์กรมส่งเสริมการเกษตร จำกัด ข้อ 24 ข้อ 49 และข้อ 50 ตามที่ขอแก้ไข โดยได้แก้ไขข้อความในข้อ 24 วรรคสองใหม่ เพื่อความมั่นคงแก่สหกรณ์และไม่เป็นภาระแก่ผู้ค้าประกันมากเกินไป ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

ข้อบังคับข้อ 24 ที่ได้รับจดทะเบียน มีข้อความดังนี้

“ข้อ 24 การลดหรือดส่งเงินค่าหุ้นรายเดือน สมาชิกประสงค์จะขอลดส่งเงินค่าหุ้นรายเดือนลงก็ได้ แต่ต้องไม่ต่ำกว่าอัตราการถือหุ้นตามข้อ 22

สมาชิกที่ได้ส่งเงินค่าหุ้นไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบเดือนแล้ว และไม่มีหนี้สินกับสหกรณ์ จะลดส่งเงินค่าหุ้นต่ำกว่าเกณฑ์ หรือดส่งเงินค่าหุ้นรายเดือนลงก็ได้ โดยแจ้งความจำนงเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการดำเนินการ แต่ในปีหนึ่งๆ จะขอเปลี่ยนแปลงมากกว่าสองครั้งไม่ได้”

สหกรณ์ฯ ได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรหรือแนวทางปฏิบัติตามข้อบังคับข้อ 24 ดังกล่าวในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. กรณีที่สมาชิกลดส่งเงินค่าหุ้นต่ำกว่าเกณฑ์หรือดส่งเงินค่าหุ้นอยู่แล้ว และมีหนี้สินอยู่กับสหกรณ์ฯ ด้วย เมื่อข้อบังคับที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับ สมาชิกดังกล่าวต้องเริ่มส่งเงินค่าหุ้นรายเดือนตามเกณฑ์ด้วยหรือไม่ หรือใช้บังคับเฉพาะผู้ที่ขอลดส่งหรือดส่งเงินค่าหุ้นรายเดือนใหม่

2. กรณีที่สมาชิกไม่มีหนี้สินและได้ลดส่งเงินค่าหุ้นหรือดส่งเงินค่าหุ้นอยู่เดิม เมื่อจะยื่นเรื่องขอกู้เงิน (ไม่ว่าประเภทใด) จะต้องเริ่มส่งเงินค่าหุ้นรายเดือนตามเกณฑ์ด้วยหรือไม่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาข้อหารือ และแจ้งให้สหกรณ์ฯ ได้ทราบ เพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไปด้วยจักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) ชวาลวุฒม์ ไชยน์วัตติ

(นายชวาลวุฒม์ ไชยน์วัตติ)

รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

รองประธานกรรมการ

ปฏิบัติกรแทนประธานกรรมการ

ฝ่ายบริหาร

โทร. 5790885, 5795038, 5798699, 5798705 ต่อ 100

โทรสาร 5790299, 9406312

ที่ กษ 1108/13452

กรมส่งเสริมสหกรณ์
เทเวศร์ กทม. 10200

22 พฤศจิกายน 2550

เรื่อง ขอรื้อแนวทางปฏิบัติในการจ่ายเงินค่าตอบแทนของสหกรณ์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด

อ้างถึง หนังสือจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ รอ 0010/16865 ลงวันที่ 29 ตุลาคม 2550

ตามหนังสือที่อ้างถึง จังหวัดร้อยเอ็ดขอรื้อแนวทางปฏิบัติในการจ่ายเงินค่าตอบแทน กรณีผู้จัดการหรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขร้อยเอ็ด จำกัด ที่ได้รับเงินเดือนประจำ แล้วจะสามารถเบิกค่าเบี้ยประชุมที่ได้รับอนุมัติงบประมาณจากที่ประชุมใหญ่ได้หรือไม่ นั้น

กรมส่งเสริมสหกรณ์ พิจารณาแล้วขอเรียนว่า กรณีที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ได้อนุมัติงบประมาณค่าใช้จ่าย ค่าตอบแทนเป็นค่าเบี้ยประชุมคณะกรรมการดำเนินการและผู้ที่เข้าร่วมประชุม โดยเฉพาะการจ่ายเบี้ยประชุมให้ผู้จัดการหรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ในการประชุมใหญ่ ประชุมคณะกรรมการดำเนินการและประชุมคณะกรรมการอื่นๆ หรือการประชุมภายในฝ่ายจัดการร่วมกันนั้นไม่เหมาะสม เนื่องจากผู้จัดการหรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์มีหน้าที่ที่จะต้องเข้าร่วมประชุมหรือชี้แจงในการประชุมใหญ่ ประชุมคณะกรรมการดำเนินการและประชุมคณะกรรมการอื่นๆ ตามข้อบังคับสหกรณ์ ข้อ 94(13) กำหนด โดยถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ประจำตามความรับผิดชอบในตำแหน่งหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสหกรณ์อยู่แล้ว สำหรับกรณีที่สหกรณ์จัดส่งเจ้าหน้าที่สหกรณ์ไปเข้าร่วมประชุมสัมมนาหรือการเข้าร่วมประชุมใหญ่ ในฐานะเป็นสมาชิกสหกรณ์ สหกรณ์สามารถพิจารณาจ่ายเงินเป็นค่าเบี้ยประชุมให้กับเจ้าหน้าที่สหกรณ์ได้ตามที่ระเบียบของสหกรณ์กำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สหกรณ์จังหวัดดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์
โทร. 0 2282 5042
โทรสาร 0 2282 5042
E-mail : cpd_cep@cpd.go.th
www.cpd.go.th

(ลงนาม) ปราโมช ถาวร
(นายปราโมช ถาวร)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

ที่ รอ 0010/16865

ศาลากลางจังหวัดร้อยเอ็ด
ถนนเทวาภิบาล รอ 45000

29 ตุลาคม 2550

เรื่อง ขอรื้อแนวทางปฏิบัติในการจ่ายเงินค่าตอบแทนของสหกรณ์

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. สำเนาหนังสือของสหกรณ์ฯ	จำนวน 1 ฉบับ
2. สำเนาข้อบังคับของสหกรณ์	จำนวน 1 ชุด
3. สำเนารายงานการประชุมใหญ่สามัญประจำปี	จำนวน 1 ชุด

ด้วยจังหวัดร้อยเอ็ด ได้รับรายงานจากสำนักงานสหกรณ์จังหวัดว่า ตามที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้แจ้งให้สหกรณ์จังหวัด ในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ ดำเนินการตรวจสอบและให้คำแนะนำแก่สหกรณ์กรณีที่ได้อนุมัติเงินให้คณะกรรมการดำเนินการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์โดยที่ประชุมใหญ่ ในรูปของเงินค่าตอบแทนต่างๆ โดยมีการจ่ายเงินเป็นรายเดือน หรือครั้งคราว อย่างไม่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งสหกรณ์จังหวัดร้อยเอ็ด รองนายทะเบียนสหกรณ์ได้ดำเนินการแล้ว นั้น

บัดนี้ จังหวัดร้อยเอ็ดได้รับแจ้งจากสำนักงานสหกรณ์จังหวัดว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ สาธารณสุขร้อยเอ็ด จำกัด ได้มีหนังสือขอรื้อแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจ่ายเงินค่าตอบแทนของสหกรณ์ ดังมีรายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย จังหวัดจึงขอหารือว่า ผู้จัดการหรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ที่ได้รับค่าตอบแทนในรูปเงินเดือนแล้ว จะสามารถเบิกค่าเบี้ยประชุมที่ได้รับอนุมัติงบประมาณจากที่ประชุมใหญ่ได้หรือไม่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

สำนักงานสหกรณ์จังหวัด
กลุ่มจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์
โทร. 0 4351 1036
โทรสาร. 0 4351 4447
<http://webhost.cpd.go.th/roiet>

(ลงนาม) บุญสืบ จิตดีไพบูลย์
(นายบุญสืบ จิตดีไพบูลย์)
สหกรณ์จังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ โทร. 0 2282 6595

<http://webhost.cpd.go.th/cepo> E-mail : cpd__cepo@cpd.go.th

ที่ กษ 1108/6736 วันที่ 14 มิถุนายน 2550

เรื่อง หรือแนวทางปฏิบัติส่วนลดในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์หลังดำเนินคดี

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2

ตามหนังสือสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2 ที่ กษ 1107(6)/1342 ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2550 ขอรื้อแนวทางปฏิบัติของสหกรณ์การเกษตรหนองจอก จำกัด กรณีที่ประชุมใหญ่และที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการมีมติให้ลดดอกเบี้ยหรือเบี้ยปรับให้แก่สมาชิกที่ผิดนัดชำระหนี้และถูกดำเนินคดี ว่าการดำเนินการดังกล่าวจะขัดกฎหมายหรือระเบียบหรือไม่อย่างไร และหากไม่สามารถกระทำได้จะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร

กรมส่งเสริมสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า การผ่อนผันการชำระหนี้ของสมาชิกเป็นอำนาจของคณะกรรมการดำเนินการตามข้อบังคับสหกรณ์ข้อ 73(21), (22) ประกอบข้อ 78(4) แต่สหกรณ์ก็ควรที่จะผ่อนผันชำระหนี้ภายใต้หลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1. การผ่อนผันการชำระหนี้ของสมาชิก ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อการชำระหนี้ของสหกรณ์แก่เจ้าหนี้ต่างๆ ที่สหกรณ์กู้ยืมมาเป็นทุนดำเนินงาน รวมทั้งสมาชิกที่ฝากเงินกับสหกรณ์ด้วย

2. หากสหกรณ์ประสงค์จะผ่อนเวลการงดส่งเงินงวดชำระหนี้เงินกู้ให้แก่สมาชิก ก็ไม่ควรกำหนดเกิน 6 งวด หรืออาจดำเนินการให้เปลี่ยนวิธีการส่งชำระหนี้จากต้นเงินเท่ากันพร้อมดอกเบี้ย (แบบสหกรณ์) เป็นต้นเงินและดอกเบี้ยเท่ากัน (แบบธนาคาร) หรือให้นำหนี้คงเหลือมาปรับเงินงวดชำระหนี้ใหม่ให้เท่ากับงวดชำระหนี้ตามสัญญาเงินเดิม

3. หากรายได้หลักของสหกรณ์มาจากดอกเบี้ยรับจากเงินกู้ที่ให้แก่สมาชิก สมาชิกจะต้องชำระดอกเบี้ยตามต้นเงินคงเหลือทุกเดือน ห้ามงดการชำระดอกเบี้ยให้แก่สมาชิก เพราะสหกรณ์จะต้องนำเงินดังกล่าวมาจ่ายค่าตอบแทนให้แก่แหล่งเงินทุนต่างๆ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสหกรณ์ อนึ่งสหกรณ์อาจจะดัดเบี้ยปรับหรือลดอัตราดอกเบี้ยให้แก่สมาชิกที่มาชำระหนี้ทั้งหมดได้ หากเห็นว่าก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสหกรณ์ในการรับชำระหนี้เพื่อมาใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ แต่ทั้งนี้

สหกรณ์จะต้องคำนึงถึงการสร้างวินัยทางการเงินและความเป็นธรรมแก่สมาชิกอื่น รวมถึงการมีมาตรการ
ลงโทษเพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่สมาชิกรายอื่น

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

(ลงนาม) จิตรกร สามประดิษฐ์
(นายจิตรกร สามประดิษฐ์)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

ที่ กษ 1110/11300

กรมส่งเสริมสหกรณ์

เทเวศร์ กทม. 10200

17 กันยายน 2541

เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนผันการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

ด้วยขณะนี้ มีสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์จำนวนหนึ่งประสบปัญหาในการส่งชำระหนี้เงินกู้ต่อสหกรณ์ สาเหตุดังกล่าวมาจากการที่สมาชิกมีหนี้หลายทาง สหกรณ์ให้เงินกู้ในจำนวนเงินที่สูงเกินไป ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยทำให้การหารายได้เสริมของสมาชิกลดน้อยหรือหมดไป สมาชิกในสถานประกอบการบางส่วนถูกลดเงินเดือนค่าจ้าง

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าถ้าสหกรณ์ออมทรัพย์ใดมีปัญหาดังกล่าว เพื่อให้การแก้ไขปัญหาดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ขัดกับข้อบังคับ ระเบียบของสหกรณ์ รวมทั้งไม่ทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์ หรือสมาชิกโดยรวม และเห็นควรผ่อนผันการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ (ลูกหนี้) สหกรณ์ควรพิจารณาการผ่อนผันการชำระหนี้ดังกล่าว ดังต่อไปนี้

1. การผ่อนผันการชำระหนี้ของสมาชิก จะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อการชำระหนี้ของสหกรณ์แก่เจ้าหนี้ต่างๆ ที่สหกรณ์กู้ยืมเงินมาลงทุนดำเนินงาน รวมทั้งสมาชิกที่ฝากเงินกับสหกรณ์ด้วย

2. ในการผ่อนผันการชำระหนี้ของสมาชิก สมาชิกจะต้องชำระดอกเบี้ยตามต้นเงินคงเหลือทุกเดือน ห้ามงดการชำระดอกเบี้ยให้สหกรณ์ ทั้งนี้เพราะดอกเบี้ยรับจากเงินให้กู้แก่สมาชิก เป็นรายได้หลักของสหกรณ์ ซึ่งสหกรณ์จะนำเงินดังกล่าวมาจ่ายผลตอบแทนให้แก่แหล่งเงินทุนต่างๆ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสหกรณ์

3. ในกรณีที่สหกรณ์มีความจำเป็นที่จะให้สมาชิกหยุดส่งการชำระหนี้เงินกู้สามัญ (ขอผ่อนเวลการส่งเงินงวดชำระหนี้) คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์สามารถจะพิจารณาให้หยุดส่งการชำระหนี้ได้ไม่เกิน 6 งวดรายเดือน สำหรับการขอหยุดส่งการชำระหนี้เงินกู้พิเศษ คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ ควรพิจารณาโดยละเอียดรอบคอบถึงความคุ้มค่าของหลักประกันและอายุงานที่เหลือ (ระยะเวลาทำงานที่มีรายได้) ของสมาชิกผู้กู้เนื่องจากเป็นเงินกู้ที่มีระยะเวลาการชำระคืนนานอยู่แล้ว ทั้งนี้ ต้องไม่เกิน

6 งวดรายเดือน เช่นเดียวกับเงินกู้สามัญ และให้แก้ไขระเบียบให้ถูกต้องด้วย

อนึ่ง การผ่อนผันการชำระหนี้ของสมาชิก สหกรณ์สามารถดำเนินการอื่นๆ ได้อีก อาทิ

ก. การเปลี่ยนวิธีการส่งชำระหนี้ จากต้นเงินเท่ากันทุกเดือนพร้อมดอกเบี้ย (แบบสหกรณ์) เป็นต้นเงินและดอกเบี้ยเท่ากันทุกเดือน (แบบธนาคาร)

ข. นำหนี้คงเหลือมาปรับเงินงวดชำระหนี้ใหม่ให้เท่ากับงวดชำระหนี้ตามที่กำหนดไว้ในหนังสือกู้เงิน หรือสัญญากู้เงินเดิม เช่น สมาชิกกู้เงินสามัญ 180,000 บาท ระยะเวลาชำระหนี้ 72 งวดรายเดือน สมาชิกส่งชำระหนี้มาแล้ว 10 งวดรายเดือน เป็นเงิน 25,000 บาท เหลือต้นเงินกู้ 155,000 บาท ก็ให้ขยายระยะเวลาชำระหนี้เป็น 72 งวดรายเดือน เป็นต้น

ค. ใช้วิธีทั้ง ก. และ ข. ไปพร้อมกัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และให้สหกรณ์จังหวัดแนะนำให้สหกรณ์ออมทรัพย์ทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) บุญมี จันทรวงศ์

(นายบุญมี จันทรวงศ์)

ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

กองสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจ

โทร. (02) 2825853

โทรสาร (02) 2825852

ที่ กษ ๑๑๐๙/๑๑๔๘๐

กรมส่งเสริมสหกรณ์
เทเวศร์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๑ ธันวาคม ๒๕๓๔

เรื่อง แนวทางปฏิบัติเมื่อสหกรณ์ได้รับหมายอายัดเงินค้ำหุ้นของสมาชิก

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๕๖๔๔/๒๕๓๔
๒. ตัวอย่างหนังสือแจ้งเจ้าพนักงานบังคับคดี

ตามที่สหกรณ์บางแห่ง เมื่อได้รับหมายอายัดเงินค้ำหุ้นของสมาชิก ซึ่งกำหนดให้นำเงินค้ำหุ้นของสมาชิคนั้น ส่งมอบแก่เจ้าพนักงานบังคับคดีภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันได้รับคำสั่งนั้น

บัดนี้ ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๕๖๔๔/๒๕๓๔ คดีระหว่าง นายสงบ สุขนาแซง โจทก์ นางมารศรี ชัยปลื้ม จำเลยที่ ๑ นางสมเฝ้า วิเศษศรี จำเลยที่ ๒ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูชัยภูมิ จำกัด ผู้ร้องสรุปได้ว่าให้สหกรณ์ส่งมอบเงินค้ำหุ้นแก่เจ้าพนักงานบังคับคดีภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่สมาชิกพ้นจากการเป็นสมาชิกของสหกรณ์ ปรากฏรายละเอียดตามสำเนาคำพิพากษาศาลฎีกาตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

กรมส่งเสริมสหกรณ์เห็นว่า ในกรณีที่สหกรณ์มิได้รับจํานําหุ้น คำพิพากษาดังกล่าวจะทำให้สหกรณ์สามารถชลอการส่งเงินค้ำหุ้นไปได้ トラบเท่าที่สมาชิคนั้นยังไม่พ้นจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์ จึงขอแนะนำวิธีปฏิบัติในชั้นต้นว่า เมื่อสหกรณ์ได้รับหมายอายัดเงินค้ำหุ้นของสมาชิก ให้สหกรณ์จัดทำหนังสือแจ้งเจ้าพนักงานบังคับคดีว่าจะส่งมอบเงินค้ำหุ้นของสมาชิคนั้น เมื่อสมาชิกได้พ้นจากการเป็นสมาชิกของสหกรณ์แล้ว ทั้งนี้ได้จัดทำตัวอย่างหนังสือตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ และถ้าหากเจ้าพนักงานบังคับคดีมีหนังสือยืนยันให้สหกรณ์ส่งมอบเงินค้ำหุ้นตามหมายอายัดดังกล่าวอีก สหกรณ์ควรดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลปฏิเสธหรือโต้แย้ง ตามแนวคำพิพากษานี้ เพื่อขอให้ศาลออกหมายอายัดใหม่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สหกรณ์ทราบด้วย จักขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) อวยพล กนกวิจิตร

(นายอวยพล กนกวิจิตร)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

กองสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจ

โทร. (๐๒) ๒๔๒๕๕๕๐

(สำเนา)

(๓๑ ทวิ)
คำพิพากษา

สำหรับศาลใช้

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ที่ ๕๖๔๔/๒๕๓๔

ศาลฎีกา

วันที่ ๒๔ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๓๔
ความ แพ่ง

ระหว่าง	นายสงบ สุขนาแซง	โจทก์
	สหกรณ์ออมทรัพย์ครูชัยภูมิ จำกัด	ผู้ร้อง
	นางมารศรี ชัยปลื้ม ที่ ๑	
	นางสมเฝ้า วิเศษศรี ที่ ๒	จำเลย
เรื่อง	รับสภาพหนี้ (ชั้นบังคับคดี)	

ผู้ร้อง ฎีกาคัดค้าน คำพิพากษา

ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ลงวันที่ ๒๖ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๓๓

คดีนี้สืบเนื่องมาจากโจทก์ฟ้องขอให้จำเลยทั้งสองชำระเงินตามหนังสือรับสภาพหนี้ ศาลชั้นต้นพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอมความให้จำเลยทั้งสองชำระเงินตามฟ้องแก่โจทก์จำเลยทั้งสองไม่ชำระโจทก์ขอบังคับคดี ศาลชั้นต้นได้ออกหมายอายัดสิทธิเรียกร้องของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ อันมีต่อสหกรณ์ออมทรัพย์ครูชัยภูมิ จำกัด ผู้ร้องจำนวน ๒๒,๐๐๐ บาท และ ๑๐,๒๕๐ บาท ตามลำดับ

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า สิทธิเรียกร้องของจำเลยทั้งสองที่มีต่อผู้ร้องเป็นเงินค่าหุ้นที่จำเลยทั้งสองซึ่งเป็นสมาชิกของผู้ร้องส่งให้แก่ผู้ร้อง ตามระเบียบข้อบังคับของผู้ร้อง ถือว่าเงินค่าหุ้นเป็นทุนของผู้ร้อง ซึ่งเป็นนิติบุคคลต่างหากจากจำเลยผู้ถือหุ้นจะถอนคืนหรือโอนหุ้นขณะเป็นสมาชิกไม่ได้ จำเลยทั้งสองยังไม่ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิก การบังคับคดีโดยการอายัดเงินค่าหุ้นของจำเลยทั้งสองจึงไม่ถูกต้องขอให้เพิกถอนหมายอายัด

โจทก์คัดค้านว่า เงินค่าหุ้นซึ่งสมาชิกส่งให้แก่สหกรณ์ยังคงเป็นทรัพย์สินของสมาชิก และไม่มีกฎหมายระบุว่า เป็นทรัพย์สินที่อยู่นอกการบังคับคดี ระเบียบของสหกรณ์ผู้ร้องไม่ผูกพันบุคคลภายนอก ขอให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า จำเลยทั้งสองมีสิทธิเรียกร้องที่จะถอนหุ้นคืนภายใต้เงื่อนไขที่ว่า เมื่อพ้นจากการเป็นสมาชิกของผู้ร้องแล้ว การออกหมายอายัดที่ให้ผู้ร้องส่งมอบค่าหุ้นให้เจ้าพนักงานบังคับคดีภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันได้รับคำสั่งไม่ถูกต้อง มีคำสั่งให้ยกเลิกหมายอายัดดังกล่าว และให้ออกหมายอายัดใหม่โดยกำหนดให้ผู้ร้องต้องส่งมอบค่าหุ้นของจำเลยทั้งสองให้เจ้าพนักงานบังคับคดีภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่จำเลยทั้งสองพ้นจากการเป็นสมาชิกของผู้ร้อง

โจทก์อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษากลับ ให้ยกคำร้องของผู้ร้อง ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลให้เป็นพับ ผู้ร้องฎีกา

ศาลฎีกาตรวจสำเนาประชุมปรึกษาแล้ว ข้อเท็จจริงในเบื้องต้นฟังได้ว่า จำเลยทั้งสองเป็นสมาชิกและมีเงินค่าหุ้นอยู่ในสหกรณ์ผู้ร้อง จำเลยทั้งสองไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษาแก่โจทก์ ศาลชั้นต้นตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีและออกหมายอายัดตามคำขอของโจทก์ให้ผู้ร้องส่งมอบเงินค่าหุ้นของจำเลยทั้งสองแก่เจ้าพนักงานบังคับคดีภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันได้รับคำสั่ง เงินค่าหุ้นจำนวน ๒๒,๐๐๐ บาท และ ๑๐,๒๕๐ บาท ของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ที่จำเลยทั้งสองได้ชำระแก่ผู้ร้องไปแล้ว ถือเป็นเงินทุนของผู้ร้อง และตามข้อบังคับของผู้ร้อง จำเลยทั้งสองจะถอนเงินดังกล่าวคืนระหว่างที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ไม่ได้

คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของผู้ร้องว่า การที่ศาลชั้นต้นออกหมายอายัดเงินค่าหุ้นของจำเลย ทั้งสองที่มีอยู่ที่ผู้ร้องชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า สิทธิของจำเลยทั้งสองที่จะถอนคืนเงินค่าหุ้นที่ชำระ แล้วเป็นสิทธิที่มีเงื่อนไข กล่าวคือจะถอนคืนได้ต่อเมื่อจำเลยพ้นจากการเป็นสมาชิกของผู้ร้องแล้ว ซึ่งในกรณี เช่นนี้ เพื่อป้องกันสิทธิของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาไว้มิให้เสียหาย ศาลอาจออกคำสั่งอายัดให้ได้ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๑๑ วรรคสอง แต่จะกำหนดในคำสั่งอายัดให้เป็นการ ฝ่าฝืนข้อจำกัด หรือเงื่อนไขแห่งนั้นนั้นหาได้ไม่ เพราะอาจมีผลกระทบต่อสิทธิของลูกหนี้แห่งสิทธิเรียกร้อง ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้ ตามคำสั่งอายัดของศาลชั้นต้นที่กำหนดให้ผู้ร้องส่งมอบเงินค่าหุ้นของจำเลยทั้งสอง แก่เจ้าพนักงานบังคับคดีภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันได้รับคำสั่งนั้น เป็นการบังคับผู้ร้องให้ต้องชำระหนี้ตาม สิทธิเรียกร้องแก่เจ้าพนักงานบังคับคดี โดยไม่รอให้เงื่อนไขสำเร็จก่อนเป็นการฝ่าฝืนเงื่อนไขแห่งนั้น ทำให้ ผู้ร้องซึ่งเป็นบุคคลภายนอกมิใช่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาต้องได้รับความเสียหาย จึงมิชอบด้วยบทบัญญัติ มาตรา ๓๑๑ วรรคสองดังกล่าว ดังนั้น เมื่อผู้ร้องซึ่งเป็นบุคคลภายนอกทราบคำสั่งอายัดแล้ว ยื่นคำร้องปฏิเสธหรือ โต้แย้งหนี้และข้อเท็จจริงฟังได้ตามคำร้องว่าหนี้ของผู้ร้องมีเงื่อนไขเช่นนี้ ศาลก็จำต้องออกคำสั่งอายัดเสียใหม่ โดยคำนึงถึงเงื่อนไขแห่งนั้นด้วย มิฉะนั้นจะทำให้การบังคับคดีตามคำขอของโจทก์มีผลกระทบต่อสิทธิ ของผู้ร้องซึ่งเป็นบุคคลภายนอก อันเป็นการผิดเจตนารมณ์ของบทกฎหมายที่กล่าวแล้ว ที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่ง ให้ยกเลิกหมายอายัดเดิมและออกคำสั่งอายัดใหม่โดยกำหนดให้ผู้ร้องส่งมอบเงินค่าหุ้นของจำเลยทั้งสองแก่ เจ้าพนักงานบังคับคดีภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่จำเลยพ้นจากการเป็นสมาชิกของผู้ร้อง จึงสอดคล้องกับ เงื่อนไขแห่งนั้นที่ผู้ร้องจะต้องชำระแก่จำเลยทั้งสองและถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่กล่าวข้างต้นแล้ว ชอบที่จะบังคับคดีไปตามคำสั่งอายัดที่ออกใหม่นี้ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษาให้ยกคำร้องของผู้ร้อง ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ฎีกาผู้ร้องฟังขึ้น

พิพากษากลับ ให้ศาลชั้นต้นดำเนินการบังคับคดีไปตามคำสั่งอายัดที่ออกใหม่ ค่าฤชาธรรมเนียมทั้ง สามศาลให้เป็นพับ

นายตัน เวทไว

นายบุญส่ง วรรณกลาง

นายวิทวัส อยู่วัฒนา

ที่...../.....

สหกรณ์ออมทรัพย์.....จำกัด

เรื่อง การอายัดเงินค่าหุ้น

เรียน เจ้าพนักงานบังคับคดี

อ้างถึง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาข้อบังคับของสหกรณ์ออมทรัพย์.....จำกัด ๑ ฉบับ

๒. สำเนาคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๕๖๔๔/๒๕๓๔ จำนวน..... แผ่น

ตามหนังสือที่อ้างถึงเจ้าพนักงานบังคับคดีได้แจ้งอายัดเงินค่าหุ้นของ.....
ซึ่งถือหุ้นอยู่ที่สหกรณ์ออมทรัพย์.....จำกัด เป็นเงิน.....บาท (.....)
ตามความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สหกรณ์ออมทรัพย์.....จำกัด ขอเรียนว่า การอายัดเงินค่าหุ้นในทำนองนี้
ได้เกิดขึ้นแก่สหกรณ์ออมทรัพย์แห่งอื่นมาแล้ว ซึ่งในปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าว สหกรณ์ออมทรัพย์ได้ต่อสู้
คดีจนบัดนี้ ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ ๕๖๔๔/๒๕๓๔ วินิจฉัยว่า การอายัดเงินค่าหุ้นของสมาชิกสหกรณ์ใน
กรณีที่สหกรณ์ออมทรัพย์มีเงื่อนไขตามข้อบังคับว่า “สมาชิกจะขายหรือโอนหรือถอนหุ้นคืนในระหว่างที่เป็น
สมาชิกอยู่ไม่ได้” สหกรณ์จึงไม่จำเป็นต้องส่งเงินค่าหุ้นของสมาชิกให้แก่เจ้าพนักงานบังคับคดี รายละเอียด
ปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑, ๒

ดังนั้น สหกรณ์จึงไม่อาจนำเงินค่าหุ้นของ.....ส่งมอบให้แก่เจ้าพนักงาน
บังคับคดีในขณะนี้ได้ แต่จะมอบเงินค่าหุ้นจำนวน.....บาท ต่อเมื่อ.....ได้พ้นจากการเป็นสมาชิก
สหกรณ์แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

โทร.....

ที่ กษ 1115/7291

กรมส่งเสริมสหกรณ์
เทเวศร์ กทม. 10200

12 มิถุนายน 2551

เรื่อง ขอคำแนะนำการโต้แย้งคำสั่งอายัดเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืน

เรียน ประธานกรรมการ สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด

อ้างถึง หนังสือสหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด ที่ 5595/2551 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2551

ตามหนังสือที่อ้างถึง สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด ได้ขอคำแนะนำการโต้แย้งคำสั่งอายัดเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนของเจ้าพนักงานบังคับคดีฯ กรณีสำนักงานบังคับคดีจังหวัดสุรินทร์ มีหนังสือถึงสหกรณ์ฯ แจ้งขออายัดเงินปันผล เงินเฉลี่ยคืนและเงินค่าหุ้น ของสมาชิกสหกรณ์ราย..... และ..... โดยให้ส่งเงินที่อายัดไปยังเจ้าพนักงานบังคับคดี ตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นไป (ภายใน 10 วัน นับแต่วันที่บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับเงิน) ซึ่งสหกรณ์ฯ เห็นว่าเพื่อความรอบคอบ และรักษาลิทธิประโยชน์ของสมาชิกและสหกรณ์ จึงขอคำแนะนำว่า สหกรณ์ฯ ควรโต้แย้งคำสั่งอายัดเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีจังหวัดสุรินทร์ หรือไม่ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กรมส่งเสริมสหกรณ์ พิจารณาแล้ว ขอเรียนดังนี้

(1) เงินค่าหุ้นของสมาชิกนั้น ถือว่าเป็นทุนของสหกรณ์ และได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 สำหรับเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนฯ เป็นเงินค่าตอบแทนแก่สมาชิกหรือผู้ถือหุ้นฯ เมื่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์มีกำไรและที่ประชุมใหญ่ได้อนุมัติจัดสรรฯ ทั้งเงินปันผล เงินเฉลี่ยคืนและเงินจ่ายคืนค่าหุ้นของสมาชิกนั้น สามารถถูกอายัดได้ตามกฎหมาย ซึ่งโดยข้อเท็จจริงสมาชิกหรือผู้ถือหุ้นยอมมีสิทธิได้รับเงินฯ อันเนื่องจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์ ทั้งนี้ภายใต้หลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น

(2) เมื่อสหกรณ์ได้รับคำสั่งอายัดของเจ้าพนักงานบังคับคดี สหกรณ์ฯ เพียงมีหน้าที่นำส่งเงินที่ถูกอายัด (ถ้ามี) ให้เจ้าพนักงานบังคับคดี ซึ่งหากปีใดสมาชิกไม่ได้รับเงินฯ ก็ไม่มีเงินที่สหกรณ์จะต้องนำส่งตามคำสั่งอายัดแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม การโต้แย้งหรือไม่โต้แย้งคำสั่งอายัด เป็นสิทธิตามกฎหมาย และสามารถกระทำได้ทั้งสองประการ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นกรณีไป เนื่องจากเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนฯ หากที่ประชุมใหญ่ยังมีได้อนุมัติจัดสรร ก็ไม่มีเงินหรือไม่สิทธิเรียกร้องใดต่อกันระหว่างสมาชิกกับสหกรณ์ฯ

กรณีดังกล่าวนี้ บางสหกรณ์ได้โต้แย้งคำสั่งอายัดฯ และบางสหกรณ์ไม่ได้โต้แย้ง ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีคำพิพากษา ของศาลที่ตัดสินไว้เป็นบรรทัดฐาน เกี่ยวกับเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนฯ จึงยังไม่มีข้อยุติเกี่ยวกับเรื่องนี้

(3) ถ้าสหกรณ์ไม่ใช้สิทธิโต้แย้งคำสั่งอายัดของเจ้าพนักงานบังคับคดี กรณีนี้อาจเกิดผล กระทบขึ้นได้ ถ้าหากสหกรณ์กับสมาชิกสหกรณ์ มีนิติสัมพันธ์หรือข้อตกลงหรือข้อผูกพันตามสัญญาและหรือ มีสิทธิเรียกร้องหรือหนี้ระหว่างกัน ในลักษณะที่ได้ตกลงกำหนดหรือยินยอมให้สหกรณ์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้สามารถ หักเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนของสมาชิกเพื่อชำระหนี้ได้ก่อน กรณีดังกล่าวเมื่อสหกรณ์ได้รับคำสั่งอายัดฯ สหกรณ์ก็ไม่สามารถหักเงินของสมาชิกตามข้อตกลงเพื่อชำระหนี้กับสหกรณ์ได้ จึงเห็นได้ว่าสหกรณ์ได้รับผล กระทบอย่างแน่นอน

ดังนั้น จากข้อเท็จจริงที่สหกรณ์ฯ ขอคำแนะนำ ประกอบข้อพิจารณาดังกล่าวข้างต้น อีกทั้งเพื่อรักษาประโยชน์ของสมาชิกและสหกรณ์ฯ และประการสำคัญเพื่อให้เกิดเป็นบรรทัดฐานในแนวทาง ปฏิบัติที่ชัดเจน จึงเห็นสมควรโต้แย้งคำสั่งอายัดของเจ้าพนักงานบังคับคดีฯ ต่อไป ทั้งนี้ตามนัยหนังสือกรม บังคับคดี ที่ ยธ 0524/594 ลงวันที่ 18 มีนาคม 2547 ที่กรมบังคับคดีเคยแจ้งตอบสหกรณ์ออมทรัพย์ครูร้อยเอ็ด จำกัด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) วีรชัย ศรีสงวน

(นายวีรชัย ศรีสงวน)

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 9 ชช. รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

สำนักนายทะเบียนและกฎหมาย

โทรศัพท์ 0 2281 6875

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ cpd_rlo@cpd.go.th

ด่วนมาก

ที่ นร ๐๖๐๑/๐๑๗๓

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เลขที่ ๑ ถนนพระอาทิตย์

เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

เรื่อง ขอรื้อปัญหาข้อกฎหมายตามมาตรา ๕๒(๓) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๖๐๑/๑๗๙๐
ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่อง การขอทบทวนปัญหาคุณสมบัติของกรรมการดำเนินการสหกรณ์และขอรื้อเพิ่มเติมเกี่ยวกับการได้รับประโยชน์จากราชบัญญัติล้างมลทินฯ ความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งนายทะเบียนรวมทั้งการถือปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ขอให้กรมส่งเสริมสหกรณ์จัดตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงในปัญหาข้อกฎหมายตามมาตรา ๕๒(๓) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ เกี่ยวกับการไม่เห็นด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๑) เรื่อง คุณสมบัติของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และได้ขอรื้อเพิ่มเติมกรณี นายเฉลิม ปิ่นสกุล กับพวก โดยมีปัญหาข้อกฎหมายรวม ๔ ประเด็น ดังนี้

๑. การขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์ตามมาตรา ๕๒(๓) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นเรื่องใหม่ที่ใช้บังคับเฉพาะบุคคลตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น

๒. นายเฉลิม ปิ่นสกุล กับพวก ซึ่งถูกนายทะเบียนสหกรณ์สั่งให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด จะได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่

๓. คำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์ที่สั่งให้นายเฉลิมฯ กับพวก พ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

๔. ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกากรณีนายสานิตย์ฯ มีผลผูกพันนายเฉลิมฯ กับพวกหรือไม่ นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๓) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง มาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นบทบัญญัติเพื่อห้ามมิให้บุคคลซึ่งมีลักษณะตามที่กฎหมายกำหนดกลับเข้ามาเป็นหรือทำหน้าที่กรรมการหรือผู้จัดการในสหกรณ์ เนื่องจากบุคคลดังกล่าวได้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ของตนจนทำให้เสื่อมเสียประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก และนายทะเบียนได้มีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ จะเห็นได้ว่ากฎหมายมีเจตนารมณ์ห้ามมิให้บุคคลซึ่งถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งเข้ามาดำรงตำแหน่งในสหกรณ์ได้อีกต่อไป ไม่ว่าการเคยมีประวัติดังกล่าวจะมีมาก่อนหรือในขณะที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ ใช้บังคับ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของสหกรณ์และป้องกันมิให้สหกรณ์ต้องได้รับความเสียหายจากการประพฤติมิชอบของกรรมการดังกล่าว คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๓) จึงยืนยันความเห็นตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการกฤษฎีกาคณะที่ ๑)

ประเด็นที่สอง คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ดังกล่าวเป็น “คำสั่งทางปกครอง” ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่ไม่มีผลทำให้นายเฉลิมฯ กับพวก เป็น “ผู้ถูกลงโทษทางวินัย” ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองสิริราชสมบัติ ครบ ๕๐ ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากเป็นการสั่งเกี่ยวกับคุณสมบัติของการเป็นกรรมการตามมาตรา ๕๒(๓) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มิใช่การสั่งลงโทษทางวินัย ประกอบกับชุมนุมสหกรณ์การเกษตรฯ มิได้มีฐานะเป็นส่วนราชการ ฯลฯ สมาชิกของสหกรณ์จึงไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะถูกลงโทษทางวินัยได้ นายเฉลิมฯ กับพวก จึงไม่ได้รับการล้างมลทินตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ

ประเด็นที่สาม คำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์เป็นการสั่งการเพื่อป้องกันและแก้ไขมิให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมเสียผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสหกรณ์หรือสมาชิกตามมาตรา ๔๗(๑) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ที่ได้ให้อำนาจนายทะเบียนไว้ คำสั่งดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย หากนายเฉลิมฯ กับพวก เห็นว่าเป็นคำสั่งที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายประการใดย่อมมีสิทธิดำเนินการเพื่อให้มีการเพิกถอนได้

ประเด็นที่สี่ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ ได้วางระเบียบเรื่องการตีความและการให้ความเห็นในทางกฎหมายของคณะกรรมการกฤษฎีกาไว้ว่า กรณีกระทรวง ทบวง กรมใดส่งปัญหาทางกฎหมายไปให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็น เมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในทางกฎหมายเป็นประการใด โดยปกติให้เป็นไปตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา ใน

การนี้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในฐานะนายทะเบียนซึ่งมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลสหกรณ์ให้เป็นไปตามมาตรา ๑๖(๑) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อให้เป็นไปตามหลักการบริหารราชการแผ่นดิน โดยมีอำนาจนำหลักเกณฑ์ตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาวินิจฉัยไปใช้บังคับกับกรณีอื่นได้

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาร่วมหนังสือนี้ และในการพิจารณาเรื่องนี้มีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมส่งเสริมสหกรณ์) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์

(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๙ ต่อ ๑๐๗

โทรสาร ๒๒๖๖๒๐๑

กลุ่มกฎหมายสวัสดิการสังคม

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๙ ต่อ ๔๐๖

โทรสาร ๒๒๔๑๓๓๕

www.krisdika.go.th

บันทึก

เรื่อง การขอทบทวนปัญหาคุณสมบัติของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และขอหารือเพิ่มเติมเกี่ยวกับการได้รับประโยชน์จากราชบัญญัติล้างมลทินฯ ความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งนายทะเบียน รวมทั้งการถือปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

เดิมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๐๒๖๖/๓๐๑๑๐ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอหารือปัญหาข้อกฎหมาย กรณี นายสานิตย์ เทียนขาว ซึ่งเคยถูกนายทะเบียนสหกรณ์ถอดถอนจากการเป็นกรรมการดำเนินการของชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ตามคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ ๔๔/๒๕๓๒ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๓๒ ก่อนวันที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ใช้บังคับ ต่อมาวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๒ ที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสหกรณ์การเกษตรบางระจัน จำกัด ได้มีมติเลือกนายสานิตย์ เทียนขาว เป็นกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ฯ เมื่อมีการตรวจสอบคุณสมบัติของกรรมการดำเนินการพบว่านายสานิตย์ฯ เคยถูกให้พ้นจากตำแหน่งดังกล่าว สหกรณ์การเกษตรบางระจันฯ จึงได้แจ้งการขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๕๒(๓) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้นายสานิตย์ฯ ทราบ แต่นายสานิตย์ฯ เห็นว่าตนเองมีสิทธิเป็นกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ฯ ต่อไปได้ จึงขอหารือต่อนายทะเบียนสหกรณ์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๔๒ แต่นายสานิตย์ฯ ถูกถอดถอนจากการเป็นกรรมการดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับ ดังนั้น มาตรา ๒๒(๔) และมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงไม่มีผลใช้บังคับกับนายสานิตย์ฯ ประกอบกับข้อบังคับของสหกรณ์การเกษตรบางระจันฯ มิได้กำหนดคุณสมบัติของกรรมการดำเนินการไว้แต่อย่างใด นายสานิตย์ฯ จึงสามารถเป็นหรือทำหน้าที่กรรมการดำเนินการสหกรณ์ได้ต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๖๐๖/๓๐๓ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๓ แจ้งให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบว่า คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๑) มีความเห็นในปัญหาดังกล่าวไว้ว่า สาเหตุที่นายสานิตย์ฯ ถูกสั่งให้พ้นจากการเป็นกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยนั้น เนื่องจากคณะกรรมการดำเนินการของชุมนุมสหกรณ์ฯ ได้ขายที่ดินของชุมนุมสหกรณ์ฯ ไปในราคาต่ำกว่าราคาประเมินโดยมิได้ดำเนินการตามข้อบังคับ นายทะเบียนสหกรณ์จึงได้สั่งให้นายสานิตย์ฯ พ้นจากการเป็นกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ฯ ตามมาตรา ๔๗(๑) และ มาตรา ๗๔

แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑

เมื่อการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรบางระจัน จำกัด ได้จัดให้มีขึ้นหลังจากวันที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับแล้ว และมาตรา ๕๒(๓) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดห้ามบุคคลที่เคยถูกนายทะเบียนสหกรณ์สั่งให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการตามมาตรา ๒๒ (๔) เป็นหรือทำหน้าที่กรรมการ เนื่องจากคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ได้เคยกระทำการหรืองดเว้นกระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ของตนจนทำให้เสื่อมเสียประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก และเมื่อพิจารณามาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ แล้ว เห็นว่า เหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นเหตุเดียวกันกับเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการสหกรณ์มาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ กล่าวคือ นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจสั่งให้กรรมการดำเนินการสหกรณ์พ้นจากตำแหน่งได้เมื่อกรรมการดำเนินการสหกรณ์กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ของตนจนทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่านายสานิตย์ฯ เคยถูกนายทะเบียนสหกรณ์สั่งให้พ้นจากการเป็นกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ตามมาตรา ๔๗(๑) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ด้วยเหตุอันเข้าลักษณะเดียวกันกับเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๒(๔) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ กรณีจึงเป็นว่านายสานิตย์ฯ เคยถูกนายทะเบียนสหกรณ์สั่งให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการสหกรณ์ตามมาตรา ๒๒(๔) ซึ่งเป็นลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นหรือทำหน้าที่กรรมการตามนัยของมาตรา ๕๒(๓) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ด้วยเหตุผลดังกล่าว นายสานิตย์ฯ จึงเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นหรือทำหน้าที่กรรมการดำเนินการสหกรณ์ของสหกรณ์การเกษตรบางระจัน จำกัด ในการนี้ นายทะเบียนสหกรณ์ได้แจ้งความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาในกรณีดังกล่าวเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือเป็นแนวทางปฏิบัติแล้ว

บัดนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ กษ ๐๒๑๖/๓๑๒๔๒ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เนื่องจากไม่เห็นด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาดังกล่าวข้างต้น และได้ขอหารือเพิ่มเติม สรุปความได้ว่า

นายเฉลิม ปิ่นสกุล กับพวก ซึ่งเป็นผู้ที่เคยถูกนายทะเบียนสหกรณ์มีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการสหกรณ์ตามมาตรา ๔๗(๑) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ทำนองเดียวกับนายสานิตย์ฯ ได้ร้องขอความเป็นธรรมต่อนายทะเบียนสหกรณ์เกี่ยวกับการถือปฏิบัติตามแนวทางการพิจารณาให้ความเห็นทางกฎหมายของคณะกรรมการกฤษฎีกา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาให้ความเป็นธรรมเพื่อพิจารณาประเด็นปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าว รวม ๓ ประเด็น ดังนี้

๑. การที่นายทะเบียนสหกรณ์มีคำสั่งให้นายเฉลิมฯ กับพวก พ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการของชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นคำสั่งของนายทะเบียนที่ชอบด้วยกฎหมาย และเป็นโทษทางปกครองอันเป็นการลงทัณฑ์แล้ว นายเฉลิมฯ กับพวก จึงเป็นผู้ถูกลงโทษทางวินัยตามมาตรา ๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. ๒๕๓๙ และได้รับการล้างมลทินแล้ว จึงไม่ถือว่าขาด

คุณสมบัติในการเป็นกรรมการดำเนินการ

คณะกรรมการพิจารณาให้ความเป็นธรรม เห็นว่า ผู้ถูกลงโทษทางวินัย หมายถึง ผู้ถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์ เพราะกระทำผิดวินัยตามกฎหมาย ฯลฯ ตามมาตรา ๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ และจะได้รับการล้างมลทินตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน กรณีที่นายทะเบียนสหกรณ์มีคำสั่งให้นายเฉลิมฯ กับพวก พ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการนั้น เพื่อป้องกันและแก้ไขความเสียหายหรือเสื่อมเสียผลประโยชน์ซึ่งจะเกิดแก่สหกรณ์ตามมาตรา ๔๗(๑) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ โดยไม่มีการตั้งฐานความผิดและกำหนดโทษแต่อย่างใด นายเฉลิมฯ กับพวกจึงไม่ใช่ผู้ที่ต้องโทษหรือผู้ถูกลงโทษทางวินัย จึงไม่ได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ

๒. คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ที่สั่งให้นายเฉลิมฯ กับพวก พ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด มิได้เป็นไปตามข้อเท็จจริง เนื่องจากชุมนุมสหกรณ์ฯ ประสบความล้มเหลวในการดำเนินงานจนเกิดการขาดทุนติดต่อกันหลายปีเป็นจำนวนมากนั้นมิได้เกิดจากการกระทำของพวกตน แต่เกิดจากการเมืองเข้ามาแทรกแซงและพวกตนไม่ยอมอยู่ในอำนาจทางการเมือง จึงเป็นเหตุให้พวกตนไม่ได้รับความเป็นธรรม คำสั่งของนายทะเบียนจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

คณะกรรมการพิจารณาให้ความเป็นธรรม เห็นว่า การอ้างว่าคำสั่งนายทะเบียนไม่ชอบด้วยกฎหมายนี้ขัดแย้งกับการร้องขอความเป็นธรรมว่าพวกตนถูกลงโทษทางปกครองโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย จึงได้รับการล้างมลทิน อันเป็นการอ้างคำสั่งนายทะเบียนเฉพาะที่เป็นประโยชน์กับพวกตนเท่านั้น และเห็นว่าคำสั่งนายทะเบียนดังกล่าวได้มีการดำเนินการตามมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ หากนายเฉลิมฯ กับพวก เห็นว่า เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบหรือไม่ถูกต้องก็ชอบที่จะใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินการให้มีการเพิกถอนคำสั่งต่อไป เช่นเดียวกับที่เคยมีกรณีเกิดขึ้นแล้ว

๓. การนำความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่พิจารณาเกี่ยวกับคุณสมบัติของนายसानิตย์ เทียนขาว เวียนให้สหกรณ์จังหวัดถือเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติราชการ กับการจำกัดสิทธิผู้ที่เคยถูกนายทะเบียนสหกรณ์มีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๔๗(๑) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ มิให้เป็นกรรมการดำเนินการ เพราะต้องห้ามตามมาตรา ๕๒(๓) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ นั้น นายเฉลิมฯ กับพวก เห็นว่า ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาผูกพันเฉพาะนายसानิตย์ เทียนขาว หากจะให้ผูกพันผู้เกี่ยวข้องรายอื่นจะต้องนำความเห็นดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้นายกรัฐมนตรีสั่งการให้ถือปฏิบัติได้ นอกจากนี้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ใช้บังคับนับแต่วันประกาศใช้กฎหมายเป็นต้นไป โดยจะไม่บังคับกับการกระทำหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหน้าวันใช้บังคับกฎหมาย ส่วนการจะให้กฎหมายมีผลย้อนหลังจะกระทำมิได้เว้นแต่มีบทบัญญัติไว้อย่างชัดเจน

คณะกรรมการพิจารณาให้ความเป็นธรรม เห็นว่า สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาต้องนำความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอคณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีเพื่อทราบตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยการรับปรึกษาให้ความเห็นทางกฎหมายของกรรมการร่างกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๒๒ แต่ความเห็นกรณีนายสานิตย์ฯ ไม่ปรากฏว่าได้มีการนำเสนอคณะรัฐมนตรีหรือไม่ แต่โดยปกติ จะผูกพันให้เจ้าหน้าที่ของทางราชการต้องถือปฏิบัติและได้มีการแจ้งเวียนให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทราบ ส่วน สหกรณ์จะต้องปฏิบัติตามหรือไม่เป็นอีกประเด็นหนึ่ง แต่สหกรณ์จะต้องปฏิบัติตามคำสั่ง หรือคำแนะนำของ นายทะเบียนสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

อย่างไรก็ตาม ด้วยความเคารพต่อความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการฯ ไม่เห็น ด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เพราะการกำหนดให้ผู้ที่จะเป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ขาดคุณสมบัติเป็นเรื่องใหม่ที่กำหนดขึ้นตามมาตรา ๕๒(๓) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ห้าม มิให้บุคคลที่เคยถูกล้างให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการตามมาตรา ๒๒ (๔) เป็นกรรมการดำเนินการ ย่อมแสดงให้เห็นว่ากฎหมายต้องการห้ามเฉพาะบุคคลตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ เท่านั้น ถึง แม้เหตุตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ จะเป็นเหตุเดียวกันกับเหตุตามมาตรา ๔๗(๑) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ มิเช่นนั้นจะเป็นการนำข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ก่อนพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาใช้บังคับด้วย ซึ่งถ้ากฎหมายประสงค์เช่นนั้นแล้วก็คงบัญญัติไว้ ชัดเจนดังที่บัญญัติไว้ในเรื่องเกี่ยวกับการถอดถอนกรรมการเพราะทุจริตต่อหน้าที่ กล่าวคือ ไม่ว่าจะเคยถูก ถอดถอนเมื่อใดหรือตามกฎหมายโดยอ้อมเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ทำหน้าที่กรรมการตลอดไป ตามมาตรา ๕๒(๔) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาแล้ว เห็นว่า เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้นและขจัดข้อขัดแย้ง ที่เกิดขึ้นในขณะนี้ จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาข้อวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาให้ความ เป็นธรรมดังกล่าวว่าถูกต้องหรือไม่ อย่างไร รวมทั้งกรณีกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ที่ถูกล้างให้พ้น สหกรณ์ใช้อำนาจตามมาตรา ๔๗(๑) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ล้างให้พ้นจากตำแหน่งซึ่งเป็น เรื่องในเหตุเดียวกัน และมีปัญหาข้อขัดแย้งเหมือนกันไปพร้อมกันด้วย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๓) ได้พิจารณาข้อหาหรือดังกล่าว โดยฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจาก ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมส่งเสริมสหกรณ์) แล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง หลักเกณฑ์การขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์ตามมาตรา ๕๒(๓) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นเรื่องใหม่ที่ใช้บังคับเฉพาะบุคคลตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่ง พระราชบัญญัตินี้เท่านั้น ซึ่งเป็นปัญหาที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไม่เห็นด้วยกับความเห็นของคณะ กรรมการกฤษฎีกา (กรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๑) นั้น เห็นว่า มาตรา ๕๒^๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นบทบัญญัติเพื่อห้ามบุคคลซึ่งมีลักษณะตามที่กฎหมายกำหนดกลับเข้ามาเป็นหรือทำหน้าที่

-
- ^๐ มาตรา ๕๒ ห้ามมิให้บุคคลซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นหรือทำหน้าที่กรรมการหรือผู้จัดการ
 - (๑) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริต
 - (๒) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนฐานทุจริตต่อหน้าที่
 - (๓) เคยถูกให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการหรือมีคำวินิจฉัยเป็นที่สุดท้ายให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการตามมาตรา ๒๒(๔)
 - (๔) เคยถูกที่ประชุมใหญ่มีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งกรรมการเพราะเหตุทุจริตต่อหน้าที่

กรรมการหรือผู้จัดการในสหกรณ์ เนื่องจากบุคคลดังกล่าวได้กระทำการหรือดเว้นกระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ของตนจนทำให้เสื่อมเสียประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก และนายทะเบียนสหกรณ์ได้มีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะหรือให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการตามมาตรา ๒๒ (๔) ^๒ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

จะเห็นได้ว่ากฎหมายมีเจตนารมณ์ห้ามมิให้บุคคลซึ่งถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งเข้ามาดำรงตำแหน่งในสหกรณ์ได้อีกต่อไป ไม่ว่าจะเคยมีประวัติดังกล่าวจะมีมาก่อนหรือในขณะที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ใช้บังคับ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของสหกรณ์และป้องกันมิให้สหกรณ์ต้องได้รับความเสียหายจากการประพฤตินิยมชอบของกรรมการหรือผู้จัดการสหกรณ์ดังกล่าว คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๓) จึงยืนยันความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๑) ที่เห็นว่า นายสานิตย์ เทียนขาว เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้เป็นหรือทำหน้าที่กรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรบางระจัน จำกัด

ประเด็นที่สอง นายเฉลิม ปิ่นสกุล กับพวก ซึ่งถูกนายทะเบียนสหกรณ์สั่งให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด จะได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ นั้น เห็นว่า การที่นายทะเบียนสหกรณ์มีคำสั่งให้นายเฉลิมฯ กับพวก พ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด นั้น ถือเป็น “คำสั่งทางปกครอง” ตามมาตรา ๕ ^๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เพราะเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ กล่าวคือ ทำให้นายเฉลิมฯ กับพวก

^๒ มาตรา ๒๒ ในกรณีที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์กระทำการหรือดเว้นกระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ของตนจนทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก หรือสหกรณ์มีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงินการบัญชี หรือกิจการหรือฐานะการเงิน ตามรายงานการสอบบัญชีหรือตามรายงานการตรวจสอบ ให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ปฏิบัติการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์แก้ไขข้อบกพร่องตามวิธีการและระยะเวลาที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด
- (๒) ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ระงับการปฏิบัติบางส่วนที่เป็นเหตุให้เกิดข้อบกพร่องหรือเสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก
- (๓) ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์หยุดปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราวเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องนั้นให้แล้วเสร็จตามวิธีการและภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด
- (๔) ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ หรือให้กรรมการซึ่งเกี่ยวข้องกับการนั้นพ้นจากตำแหน่งกรรมการ

^๓ มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

๑๑๑

๑๑๑

“คำสั่งทางปกครอง” หมายความว่า

(๑) การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อเปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ

(๒) การอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง

๑๑๑

๑๑๑

ต้องพ้นจากสภาพการเป็นกรรมการดำเนินการของชุมนุมสหกรณ์การเกษตรฯ แต่คำสั่งดังกล่าวไม่มีผลทำให้นายเฉลิมฯ กับพวก เป็น “ผู้ต้องโทษ” หรือ “ผู้ถูกลงโทษทางวินัย” ตามมาตรา ๓^๔ แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากคำสั่งนายทะเบียนดังกล่าวเป็นการสั่งเกี่ยวกับคุณสมบัติของการเป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์ตามมาตรา ๕๒ (๓)^๕ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ มิใช่การสั่งลงโทษทางวินัย ประกอบชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด มิได้มีฐานะเป็นส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ^๖ ดังนั้น สมาชิกของชุมนุมสหกรณ์ดังกล่าวจึงมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะถูกลงโทษทางวินัยตามความหมายของพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ เมื่อนายเฉลิมฯ กับพวกไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการล้างมลทิน จึงไม่ได้รับการล้างมลทินตามมาตรา ๕^๗ แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ

ประเด็นที่สาม คำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์ที่สั่งให้นายเฉลิมฯ กับพวก พ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ นั้น เห็นว่า คำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์ดังกล่าวเป็นการสั่งการให้คณะกรรมการออกจากตำแหน่งกรรมการทั้งคณะ เพื่อป้องกันและแก้ไขมิให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมเสียผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสหกรณ์หรือสมาชิกทั้งนี้ตามมาตรา

^๔ มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ผู้ต้องโทษ” หมายความว่า ผู้ต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ลงโทษหรือให้กักกัน และให้หมายความรวมถึงผู้ถูกลงโทษโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งมีผลเช่นเดียวกับการถูกลงโทษโดยคำพิพากษาของศาล

“ผู้ถูกลงโทษทางวินัย” หมายความว่า ผู้ถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์เพราะกระทำความผิดวินัยตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ และให้หมายความรวมถึงบุคคลใดที่ถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์โดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งมีผลเช่นเดียวกับการถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์ทางวินัย

^๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๖ บันทึก เรื่อง หรือปัญหาตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระชนมพรรษา ๖๐ พรรษา พ.ศ. ๒๕๓๐ (เจ้าหน้าที่ของคุรุสภาซึ่งถูกลงโทษทางวินัยอยู่ในความหมายของบทนิยามคำว่า “ผู้ถูกลงโทษทางวินัย” ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ หรือไม่) ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๔๑๐ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๐ ถึง เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๗ มาตรา ๕ ให้ล้างมลทินให้แก่บรรดาผู้ถูกลงโทษทางวินัยในกรณีซึ่งได้กระทำก่อนหรือในวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๙ และได้รับโทษหรือรับทัณฑ์ทั้งหมดหรือบางส่วนไปก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เคยถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์ทางวินัยในกรณีนี้

^๘ มาตรา ๔๗ ในกรณีที่คณะกรรมการกระทำการไม่ถูกต้องในการปฏิบัติหน้าที่ของตนจนทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์จำกัด หรือสมาชิก หรือสหกรณ์จำกัดมีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงินหรือการบัญชีตามรายงานการสอบบัญชีตามมาตรา ๔๔ หรือกิจการหรือภาวะการเงินตามรายงานการตรวจสอบตามมาตรา ๔๕ ให้นายทะเบียนสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือผู้ตรวจการสหกรณ์ แล้วแต่กรณี ซึ่งเป็นผู้รู้หรือพบข้อบกพร่องนั้นแจ้งเป็นหนังสือ สั่งให้คณะกรรมการดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องตามวิธีการที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนดให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ถ้าไม่แก้ไขให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าวโดยไม่มีเหตุผลพอสมควรและนายทะเบียนสหกรณ์เห็นว่ายังไม่สมควรจะสั่งให้เลิกสหกรณ์จำกัดตามมาตรา ๕๑ แล้ว ให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ปฏิบัติการดังต่อไปนี้

(๑) ให้คณะกรรมการออกจากตำแหน่งกรรมการทั้งคณะหรือให้กรรมการซึ่งเกี่ยวข้องกับการนั้นออกจากตำแหน่งกรรมการ

(๒) ให้ระงับการปฏิบัติบางส่วนที่เป็นเหตุให้เกิดข้อบกพร่องหรือเสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์จำกัดหรือสมาชิก

(๓) ให้หยุดดำเนินการชั่วคราวเพื่อปฏิบัติการแก้ไขข้อบกพร่องนั้นให้แล้วเสร็จตามวิธีการภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

๔๗ (๑) “ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ที่ได้ให้อำนาจแก่นายทะเบียนไว้ คำสั่งดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย อย่างไรก็ตาม หากนายเฉลิมฯ กับพวก เห็นว่า คำสั่งดังกล่าวไม่เป็นธรรมหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายประการใดย่อมมีสิทธิดำเนินการเพื่อให้มีการเพิกถอนคำสั่งดังกล่าวได้

ประเด็นที่สี่ ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาในกรณีของนายसानิตย์ เทียนขาว จะมีผลผูกพันนายเฉลิม ปิ่นสกุล กับพวก หรือไม่ นั้น เห็นว่า เรื่องนี้ได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ ได้วางระเบียบในเรื่องการตีความและการให้ความเห็นในทางกฎหมายของคณะกรรมการกฤษฎีกาไว้ว่า กรณีที่กระทรวง ทบวง กรมใดได้ส่งปัญหาในทางกฎหมายไปให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็น เมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในทางกฎหมายเป็นประการใดแล้ว โดยปกติให้เป็นไปตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา “ ในการนี้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในฐานะนายทะเบียนสหกรณ์ซึ่งมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลสหกรณ์ให้เป็นไปตามมาตรา ๑๖(๑) °° แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงต้องพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อให้เป็นไปตามหลักการบริหารราชการแผ่นดิน เมื่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแจ้งผลการพิจารณาในกรณีดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่ขอหารือและได้ส่งสำเนาให้กับสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีตามข้อ ๑๐ °° แห่งระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยการรับปรึกษาให้ความเห็นทางกฎหมายของกรรมการร่างกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๒๒ แล้ว นายทะเบียนสหกรณ์ย่อมมีอำนาจนำหลักเกณฑ์ตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาวินิจฉัยไว้ไปใช้บังคับกับกรณีอื่นได้

(ลงนาม) ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์

(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

“ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ หนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.๑๑๓๑๐/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๒

°° มาตรา ๑๖ ให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) รับจดทะเบียน ส่งเสริม ช่วยเหลือ แนะนำ และกำกับดูแลสหกรณ์ให้เป็นไปตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายอื่น

ฯลฯ

ฯลฯ

°° ข้อ ๑๐ เป็นกรรมการร่างกฎหมายได้พิจารณาให้ความเห็นทางกฎหมายในเรื่องใดเสร็จแล้วให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแจ้งให้กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ หรือผู้ที่ขอความเห็นมาทราบโดยเร็ว และส่งสำเนาให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อนำเรื่องนั้นเสนอต่อคณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีเพื่อทราบหรือเพื่อมีมติหรือคำสั่งแล้วแต่กรณี

ฯลฯ

ฯลฯ

ด่วนมาก

ที่ กษ 0216/31282

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กทม. 10200

20 ธันวาคม 2543

เรื่อง ขอรื้อปัญหาข้อกฎหมายตามมาตรา 52 (3) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร.0601/305 ลงวันที่ 17 มีนาคม 2543

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. สำเนาหนังสือคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ 58/2527 สั่ง ณ วันที่ 23 เมษายน 2527 เรื่อง ให้คณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ออกจากตำแหน่งทั้งคณะ
 2. สำเนาหนังสือคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ 31/2529 สั่ง ณ วันที่ 6 พฤษภาคม 2529 เรื่อง ให้คณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ออกจากตำแหน่ง
 3. สำเนาหนังสือคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ 44/2532 สั่ง ณ วันที่ 5 กรกฎาคม 2532 เรื่อง ให้คณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ออกจากตำแหน่ง
 4. สำเนาหนังสือคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ 60/2537 สั่ง ณ วันที่ 11 เมษายน 2537 เรื่อง ให้กรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ออกจากตำแหน่ง
 5. สำเนาหนังสือคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ 215/2539 สั่ง ณ วันที่ 5 สิงหาคม 2539 เรื่อง ให้คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ผู้ปลูกถั่วเหลืองเชียงใหม่ จำกัด ออกจากตำแหน่ง
 6. สำเนาหนังสือคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ 448/2543 สั่ง ณ วันที่ 16 ตุลาคม 2543 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาให้ความเป็นธรรม

7. สำเนาคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ 185/2539 สั่ง ณ วันที่ 10 กรกฎาคม 2539 เรื่อง ให้คณะกรรมการดำเนินการของชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ออก จากตำแหน่งทั้งคณะ
8. สำเนาคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ 321/2542 สั่ง ณ วันที่ 24 มิถุนายน 2542 เรื่อง เพิกถอนคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์
9. สำเนาหนังสือสหกรณ์การเกษตรเมืองสุพรรณบุรี จำกัด ลงวันที่ กันยายน พ.ศ. 2543 เรื่อง ร้องขอความเป็นธรรม

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาให้ความเห็นข้อกฎหมาย เกี่ยวกับคุณสมบัติของกรรมการดำเนินการตามมาตรา 52 (3) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2543 และ นายทะเบียนสหกรณ์ได้เห็นควรแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือเป็นแนวทางปฏิบัติแล้ว นั้น

บัดนี้ นายเฉลิม ปิ่นสกุล และพวก ซึ่งเคยถูกนายทะเบียนสหกรณ์ใช้อำนาจตามมาตรา 47(1) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 มีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ตามคำสั่ง นายทะเบียนสหกรณ์ที่ 58/2527, ที่ 31/2529, ที่ 44/2532, ที่ 60/2537 และที่ 215/2539 (ตามสิ่งที่ส่งมา ด้วย 1-5) ได้ร้องขอความเป็นธรรมต่อปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นายทะเบียนสหกรณ์ เกี่ยวกับการ ถือปฏิบัติตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0601/305 ลงวันที่ 17 มีนาคม 2543 (ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 9) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงมีคำสั่ง ที่ 448/2543 สั่ง ณ วันที่ 16 ตุลาคม 2543 แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาให้ความเป็นธรรม เพื่อพิจารณาเรื่องร้องเรียนของนายเฉลิม ปิ่นสกุล (ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 6)

คณะกรรมการพิจารณาให้ความเป็นธรรมได้ร่วมกันพิจารณาเรื่องร้องเรียน โดยแยก ประเด็นการร้องเรียนได้ 3 ประเด็น คือ

1. ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร.0601/305 ลงวันที่ 17 มีนาคม 2543 ผูกพันเฉพาะ นายสานิตย์ เทียนขาว เท่านั้น ไม่ผูกพันผู้ เกี่ยวข้องรายอื่น หากจะให้ผูกพันผู้เกี่ยวข้องรายอื่น จะต้องนำความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกานี้ เสนอ คณะรัฐมนตรีเพื่อให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้สั่งการให้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติราชการ จึงจะผูกพัน หรือใช้เป็น บรรทัดฐานในการปฏิบัติราชการได้

2. นายเฉลิม ปิ่นสกุล และพวก ได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. 2539 ซึ่งใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 10 กันยายน 2539

3. คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ที่ให้ นายเฉลิม ปิ่นสกุล และพวกพ้นจากตำแหน่งกรรมการ ดำเนินการของชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ในการประชุมพิจารณาเรื่องนี้ คณะกรรมการพิจารณาให้ความเป็นธรรมได้พิจารณาจาก เอกสารที่ปรากฏในเรื่อง รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งได้ให้เจ้าหน้าที่รวบรวมเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

เมื่อวิเคราะห์ข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และได้อภิปรายกันแล้วเห็นควรพิจารณาเป็นประเด็นไปตามลำดับดังนี้

1. นายเฉลิม ปิ่นสกุล และพวก ได้รับประโยชน์จากราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. 2539 หรือไม่ ประการใด

ในประเด็นนี้ นายเฉลิม ปิ่นสกุล ร้องขอความเป็นธรรมสรุปได้ว่า การที่นายทะเบียน สหกรณ์ได้มีคำสั่งให้ นายเฉลิมฯ และพวก พ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการของชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด นั้น นายเฉลิมฯ และพวก ต้องพ้นจากตำแหน่งกรรมการ เท่ากับเป็นโทษ ทางการปกครองซึ่งโทษที่อยู่ในพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. 2539 มิใช่กำหนดเฉพาะโทษในความผิด อาญาหรือโทษทางวินัยโดยปกติ แต่ครอบคลุมถึงโทษในทางการปกครองด้วย เพราะการสั่งให้พ้นจาก ตำแหน่งเป็นคำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์ที่ชอบด้วยกฎหมาย อันมีผลเป็นการลงทัณฑ์ นายเฉลิมฯ แล้ว นายเฉลิมฯ จึงตกเป็นผู้ถูกลงโทษทางวินัยตามความในมาตรา 3 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. 2539 นายเฉลิมฯ จึงเห็นว่า ตนเองย่อมได้รับสิทธิในการล้างมลทิน ตามพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. 2539

คณะกรรมการพิจารณาให้ความเป็นธรรมพิจารณาแล้วเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. 2539 มาตรา 3 วรรค 2 กำหนดว่า ผู้ถูกลงโทษทางวินัย หมายถึงผู้ถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์ เพราะกระทำผิดวินัยตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งกระทรวง ทบวง กรม...ฯลฯ... และ ให้หมายความรวมถึงบุคคลใดที่ถูกลงโทษ หรือลงทัณฑ์โดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งมีผลเช่นเดียวกับการถูกลงโทษ หรือลงทัณฑ์ทางวินัย และตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. 2539 กำหนด ว่า ผู้ที่ถูกลงโทษทางวินัยตามความหมายของ มาตรา 3 ของพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. 2539 จะได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. 2539 กรณีของ นายเฉลิม ปิ่นสกุล ที่ถูกคำสั่ง นายทะเบียนสหกรณ์สั่งให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการนั้น ไม่สามารถนำพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. 2539 มาถือใช้บังคับได้ เพราะคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์เป็นเพียงการสั่งให้กรรมการดำเนินการต้อง พ้นจากตำแหน่งเพื่อป้องกันและแก้ไขความเสียหายและเสื่อมเสียผลประโยชน์ ซึ่งเกิดหรือจะเกิดแก่สหกรณ์ เท่านั้น อันเป็นการใช้อำนาจตามความในมาตรา 47(1) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 โดยไม่มีการตั้งฐานความผิด และกำหนดโทษที่จะลงแก่กรรมการดำเนินการดังกล่าวแต่อย่างใด กรรมการดำเนินการ ผู้ถูกนายทะเบียนสหกรณ์สั่งให้พ้นจากตำแหน่ง จึงไม่ใช่ผู้ต้องโทษ หรือผู้ถูกโทษทางวินัยตามความหมาย ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. 2539 นายเฉลิมฯ จึงไม่ได้รับการล้างมลทินตามพระราช บัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. 2539

2. คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ที่ให้ นายเฉลิม ปิ่นสกุล พ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ในประเด็นนี้ นายเฉลิม ปิ่นสกุล ร้องขอความเป็นธรรมสรุปได้ว่า ข้อบกพร่องซึ่งยกขึ้นเป็น เหตุให้นายทะเบียนสหกรณ์ใช้อำนาจตามมาตรา 47(1) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 สั่งให้นาย เฉลิมฯ และพวก พ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด มิได้เป็นไปตามข้อเท็จจริงและเป็นเรื่องพ้นวิสัยที่จะให้แก้ไขได้ภายในกำหนดระยะเวลาที่พระราชบัญญัติสหกรณ์

พ.ศ. 2511 กำหนดไว้ข้อบกพร่องที่นายทะเบียนสหกรณ์ใช้เป็นข้ออ้างว่า ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ประสบความล้มเหลวในการดำเนินงานจนทำให้เกิดการขาดทุนติดต่อกันหลายปีเป็นจำนวนมากนั้น มิได้เกิดจากการกระทำของคณะกรรมการดำเนินการของชุมนุมสหกรณ์ฯ แต่เกิดจากการเมืองเข้ามาแทรกแซง จนเป็นเหตุให้คณะกรรมการดำเนินการของชุมนุมสหกรณ์ฯ ที่ไม่ยอมตกอยู่ในอำนาจทางการเมืองต้องได้รับความไม่เป็นธรรม และต้องถูกนายทะเบียนสหกรณ์มีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการในที่สุด ดังนั้น การที่นายทะเบียนสหกรณ์ใช้อำนาจตามมาตรา 47(1) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 สั่งให้ นายเฉลิมฯ และพวกพ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการจึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

คณะกรรมการพิจารณาให้ความเป็นธรรมได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า นายเฉลิมฯ ได้อ้างไว้ในหนังสือร้องเรียนในประเด็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. 2539 ว่าคำสั่งนายทะเบียนเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ในประเด็นนี้ นายเฉลิมฯ อ้างว่าคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งขัดแย้งกันเอง จึงแสดงให้เห็นว่า นายเฉลิมฯ อ้างคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์เฉพาะในส่วนที่เป็นประโยชน์กับพวกตนเองเท่านั้น คณะกรรมการพิจารณาให้ความเป็นธรรมเห็นว่าคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ทุกคำสั่ง เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายเพราะได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้ตามมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 ครบถ้วนแล้ว นอกจากนี้คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ทุกคำสั่งได้ดำเนินการเป็นเวลาพอสมควรแล้ว หากผู้ร้องและพวก เห็นว่าเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบหรือไม่ถูกต้อง ก็ชอบที่จะใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินการให้มีการเพิกถอนคำสั่งได้ เช่นเดียวกับกรณีที่เคยเกิดขึ้นแล้ว ตามคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ที่ 185/2539 สั่ง ณ วันที่ 10 กรกฎาคม 2539 สั่งให้คณะกรรมการดำเนินการของชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ออกจากตำแหน่งทั้งคณะ (ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 7) แต่เนื่องจากกรรมการดำเนินการบางคนเห็นว่าคำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์นี้ ไม่เป็นธรรมกับตนเอง จึงได้ฟ้องร้องต่อศาล ซึ่งผลการพิพากษาศาลสั่งให้เพิกถอนคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ดังกล่าว นายทะเบียนสหกรณ์จึงมีคำสั่งที่ 321/2542 สั่ง ณ วันที่ 24 มิถุนายน 2542 เพิกถอนคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ที่ 185/2539 ลงวันที่ 10 กรกฎาคม 2539 (ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 8)

3. ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0601/305 ลงวันที่ 17 มีนาคม 2543 มีผลผูกพันเฉพาะนายสานิตย์ เทียนขาว เท่านั้น ใช่หรือไม่

ประเด็นนี้ นายเฉลิม ปิ่นสกุล ร้องขอความเป็นธรรมสรุปได้ว่า นายเฉลิมฯ ซึ่งถูกนายทะเบียนสหกรณ์มีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการตามมาตรา 47(1) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 ไม่ได้ได้รับความเป็นธรรมจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาตามหนังสือฯ ที่ นร 0601/305 ลงวันที่ 17 มีนาคม 2543 ซึ่งเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับคุณสมบัติของนายสานิตย์ เทียนขาว ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 เวียนให้สหกรณ์จังหวัดถือเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติราชการกับกรณีกรรมการดำเนินการที่เคยถูกนายทะเบียนสหกรณ์มีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 47 (1) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 โดยจำกัดสิทธิมิให้เป็นหรือทำ

หน้าที่กรรมการหรือผู้จัดการสหกรณ์ เพราะต้องห้ามตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 52(3) กำหนดไว้ และนายเฉลิมฯ เห็นว่าความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาตามหนังสือดังกล่าวผูกพันเฉพาะ นายสานิตย์ เทียนขาว เท่านั้น ไม่ผูกพันผู้เกี่ยวข้องรายอื่น หากจะให้ผูกพันผู้เกี่ยวข้องรายอื่นจะต้องนำความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้สั่งการให้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติราชการ จึงจะผูกพันหรือใช้เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติราชการได้ นอกจากนี้นายเฉลิมฯ ยังเห็นว่าพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 24 เมษายน 2542 กฎหมายจะใช้บังคับแต่กรณีที่เกิดขึ้นในอนาคตนับแต่วันที่ประกาศใช้กฎหมายเป็นต้นไปเท่านั้น โดยจะไม่บังคับแก่การกระทำหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหน้าวันใช้บังคับกฎหมาย ส่วนการออกกฎหมายนั้นมีผลย้อนหลังจะกระทำมิได้ นอกจากจะระบุไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจนว่าให้กฎหมายฉบับนี้มีผลย้อนหลัง

คณะกรรมการพิจารณาให้ความเป็นธรรมพิจารณาแล้วเห็นว่า ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาตามหนังสือฯ ที่ นร 0601/305 ลงวันที่ 17 มีนาคม 2543 ได้วินิจฉัยว่า นายสานิตย์ เทียนขาว ผู้ถูกนายทะเบียนสหกรณ์สั่งให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการตามมาตรา 47(1) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 นั้น เป็นเหตุอันเข้าลักษณะเดียวกันกับเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 22 (4) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 นายสานิตย์ฯ จึงเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เป็นหรือทำหน้าที่กรรมการดำเนินการสหกรณ์ จากความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกานี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีเพื่อทราบด้วยตามที่ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยการรับปรึกษาให้ความเห็นทางกฎหมายของกรรมการร่างกฎหมาย พ.ศ. 2522 ตามข้อ 10 วรรคแรก กำหนดไว้ ซึ่งตามท้ายหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแจ้งว่า ได้เสนอสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบแล้ว แต่จะนำเข้ารัฐมนตรีหรือไม่ ไม่ปรากฏ อย่างไรก็ตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกานั้น โดยปกติจะผูกพันให้เจ้าหน้าที่ของทางราชการต้องถือปฏิบัติประกอบกับมีกรรมการดำเนินการของสหกรณ์อีกหลายคนที่เคยถูกนายทะเบียนสหกรณ์สั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 47(1) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 จึงได้มีการเวียนแจ้งให้เจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งมีหน้าที่ส่งเสริม กำกับ ดูแล ทราบเพื่อแจ้งให้สหกรณ์ทราบต่อไป ส่วนสหกรณ์จะต้องปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาด้วยหรือไม่ นั้น เป็นอีกประเด็นหนึ่ง แต่สหกรณ์จะต้องปฏิบัติตามคำสั่ง หรือคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ ตามที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้

อย่างไรก็ตาม ด้วยความเคารพต่อความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการพิจารณาให้ความเป็นธรรมไม่เห็นด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เพราะการกำหนดให้ผู้ที่จะเป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์ขาดคุณสมบัติ เป็นเรื่องใหม่ที่กำหนดขึ้นโดยพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ซึ่งตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 ไม่ได้กำหนดเรื่องคุณสมบัติกรรมการดำเนินการสหกรณ์ไว้ด้วยการที่มาตรา 52(3) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ชัดเจนว่า ห้ามมิให้บุคคลที่เคยถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งหรือมีคำวินิจฉัยเป็นที่สุดให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการ ตามมาตรา 22 (4) ย่อม

แสดงให้เห็นว่า กฎหมายต้องการห้ามเฉพาะบุคคลที่ถูกนายทะเบียนสหกรณ์สั่งให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการตามพระราชบัญญัติสหกรณ์นี้เท่านั้น ถึงแม้เหตุตามมาตรา 22 (4) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 จะเป็นเหตุเดียวกัน มีข้อความเหมือนกันกับที่ได้บัญญัติในมาตรา 47(1) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 ก็ไม่ได้หมายความว่าผู้ที่ถูกให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เป็นผู้ที่ถูกให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ไปด้วย มิฉะนั้นจะกลายเป็นว่านำข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาแปลความใช้บังคับ ซึ่งในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ไม่มีข้อความบัญญัติให้ทำเช่นนั้นได้ ถ้ากฎหมายประสงค์จะให้แปลความเช่นนั้นแล้ว ก็คงบัญญัติไว้ชัดเจนเช่นเดียวกับมาตรา 52 (4) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดห้ามบุคคลที่เคยถูกที่ประชุมใหญ่มีมติให้ถอดถอนจากตำแหน่งกรรมการเพราะทุจริตต่อหน้าที่ เป็นหรือทำหน้าที่กรรมการดำเนินการสหกรณ์ ไม่ว่าจะเคยถูกถอดถอนเมื่อใด หรือตามกฎหมายใดก็ตาม ย่อมต้องตกเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้เป็นหรือทำหน้าที่กรรมการตลอดไปด้วยเหตุนี้จึงเห็นว่าคำร้องของนายเฉลิม ปิ่นสกุล และพวก ในประเด็นนี้มีเหตุผลรับฟังได้

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้พิจารณาแล้ว จึงเห็นว่า เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้นและขจัดข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในขณะนี้ จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาข้อวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาให้ความเป็นธรรม ตามประเด็นข้อร้องเรียนของนายเฉลิม ปิ่นสกุล และพวกรวม 3 ประเด็นดังกล่าวข้างต้นว่าถูกต้องหรือไม่อย่างไร รวมทั้งกรรมการดำเนินการที่ถุณายทะเบียนสหกรณ์ใช้อำนาจตามมาตรา 47(1) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 ให้พ้นจากตำแหน่ง ซึ่งเป็นเรื่องในเหตุเดียวกันและมีปัญหาข้อขัดแย้งเหมือนกัน ไปพร้อมในคราวเดียวกันด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) ปิติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา

(นายปิติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา)

ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานพัฒนาสถาบันเกษตรกร

โทร. 2818301

ที่ กษ 0216/01524

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กทม. 10200

25 มกราคม 2543

เรื่อง ขอรื้อแนวทางปฏิบัติตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

เรียน ประธานกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์กรมส่งเสริมการเกษตร จำกัด

อ้างถึง หนังสือสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ด่วนมาก ที่ สอ.สท.ท./1943 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2542

ตามหนังสือที่อ้างถึง สหกรณ์ออมทรัพย์กรมส่งเสริมการเกษตร จำกัด ได้ขอรื้อนายทะเบียนสหกรณ์เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 หลายประการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

นายทะเบียนสหกรณ์ได้พิจารณามาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 แล้วมีความเห็นดังต่อไปนี้

1. การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งตำแหน่งประธานกรรมการแยกต่างหากจากการเลือกตั้งกรรมการอื่น โดยสมาชิกที่จะถูกเลือกตั้งให้เป็นประธานกรรมการและกรรมการอื่นต่างก็หมายถึง สมาชิกโดยทั่วไปของสหกรณ์ที่ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อบังคับของสหกรณ์

2. ประธานกรรมการสหกรณ์ต้องจับสลากออกตามมาตรา 50 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ด้วย เพราะคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ คือ กรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่รวมกันเป็นองค์คณะ กรรมการดำเนินการสหกรณ์มี 2 ประเภท คือ ประธานกรรมการกับกรรมการอื่น เมื่อประธานกรรมการเป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์คนหนึ่ง จึงต้องจับสลากออกตามที่กฎหมายบัญญัติ

3. มาตรา 50 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ห้ามกรรมการดำเนินการสหกรณ์ดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกัน คำว่า “วาระ” หมายถึง การที่สมาชิกสหกรณ์คนหนึ่งได้รับเลือกตั้งให้เป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์แล้ว ดำรงตำแหน่งอยู่จนถึงวันพ้นจากตำแหน่ง เรียกว่า ดำรงตำแหน่งแล้วหนึ่งวาระ การประชุมใหญ่เพื่อเลือกตั้งกรรมการดำเนินการสหกรณ์ครั้งแรกซึ่งได้มีขึ้นหลังจากรวมกรรมการดำเนินการสหกรณ์คนนั้นพ้นจากตำแหน่งหากสมาชิกคนเดิมได้รับเลือกตั้งกลับเข้ามาเป็นกรรมการ

ดำเนินการสหกรณ์อีก เรียกว่า ดำรงตำแหน่งสองวาระติดต่อกัน เมื่อเขาพ้นจากตำแหน่งเป็นครั้งที่สองตามกรณีนี้ เขาจะไม่มีสิทธิได้รับเลือกตั้งให้เป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์ในการเลือกตั้งคราวถัดไป การพิจารณาการดำรงตำแหน่งตามมาตรา 50 วรรคสาม ให้พิจารณาการดำรงตำแหน่งของกรรมการดำเนินการสหกรณ์แต่ละคน

4. มาตรา 50 วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 หมายถึง กรณีที่มีตำแหน่งกรรมการดำเนินการสหกรณ์ว่างลงก่อนครบกำหนดวาระบางตำแหน่ง โดยให้ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาแทนตำแหน่งกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่ว่างลงนั้น อยู่ในตำแหน่งต่อไปได้ไม่เกินสิทธิเดิมของกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งไป เช่น นาย ก. ได้รับเลือกตั้งให้เป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์ตามมาตรา 50 วรรคแรก เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2543 นาย ก. ก็มีสิทธิตามมาตรา 50 วรรคสอง ที่จะอยู่ในตำแหน่งไปจนถึงวันที่ 1 มกราคม 2545 แต่หากดำรงตำแหน่งได้เพียง 6 เดือน นาย ก. ตาย หรือลาออก เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2543 นาย ข. ซึ่งได้รับเลือกตั้งเข้ามาแทนนาย ก. ก็จะสามารถดำรงตำแหน่งต่อไปได้ถึงวันที่ 1 มกราคม 2545 ซึ่งไม่เกินสิทธิเดิมของนาย ก. เรียกว่า “อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ที่ตนแทน” แต่เมื่อถึงวันที่ 1 มกราคม 2544 นาย ข. มีหน้าที่ที่จะต้องจับสลากออกพร้อมกับกรรมการดำเนินการสหกรณ์คนอื่นๆ ของสหกรณ์ด้วย ทั้งนี้ ตามหน้าที่เดิมของ นาย ก. ซึ่งต้องกระทำตามมาตรา 50 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

5. การจะเรียกชุดที่สองของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ว่าอย่างไรนั้น คงขึ้นอยู่กับความประสงค์ของสหกรณ์ แต่ข้อสำคัญเมื่อเรียกอย่างไรแล้วต้องสามารถสื่อให้ทราบได้ว่าหมายถึงคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ชุดใด ดำรงตำแหน่งอยู่เมื่อปีบัญชีใด เช่น เมื่อเลือกตั้งครั้งแรกอาจจะเรียกว่า คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ชุดที่ 1 ปีบัญชี..... หากต่อมาจับสลากออกตามกฎหมายแล้วเลือกตั้งเข้ามาใหม่ตามจำนวนที่ออกไป อาจจะเรียกว่า..... ชุดที่ 1/2 ปีบัญชี..... ชุดที่ 2/3 ปีบัญชี..... และชุดที่ 3/4 ปีบัญชี..... ตามลำดับก็ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) อภิชาติ พงษ์ศรีหตุลชัย

(นายอภิชาติ พงษ์ศรีหตุลชัย)

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานปลัดกระทรวง

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติราชการแทน

สำนักงานพัฒนาสถาบันเกษตรกร

นายทะเบียนสหกรณ์

โทร. 2818301

ที่ กษ 0216/12294

กระทรวงเกษตราธิการและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กทม. 10200

2 มิถุนายน 2543

เรื่อง ตอบข้อหารือกรณีปัญหาเกี่ยวกับคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ฯ

เรียน คุณภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และคณะ

อ้างถึง หนังสือของท่าน ที่ 95/2543 ลงวันที่ 24 พฤษภาคม 2543

ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า มีกรรมการดำเนินการสหกรณ์เคหสถานกรุงเทพฯ จำกัด จำนวน 4 คน ได้ประกาศขอลาออกจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการด้วยวาจาต่อที่ประชุมใหญ่สามัญ เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2543 และที่ประชุมใหญ่ได้มีมติให้กรรมการดำเนินการที่เหลืออยู่ จำนวน 2 คน เป็นกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ต่อไป ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

นายทะเบียนสหกรณ์ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและพิจารณาแล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

1. กรณีปัญหาของสหกรณ์เคหสถานกรุงเทพฯ จำกัด เป็นเรื่องลาออกจากตำแหน่งของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ จำนวน 4 คน ซึ่งประกาศลาออกจากตำแหน่งต่อที่ประชุมใหญ่สามัญ เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2543 ซึ่งสหกรณ์กำหนดข้อบังคับ ข้อ 65(3) ให้การลาออกจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการต้องแจ้งความจำนงเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการดำเนินการ หรือที่ประชุมใหญ่ โดยสหกรณ์ต้องถือปฏิบัติตามที่ข้อบังคับกำหนดไว้ เมื่อกรรมการดำเนินการผู้ขอลาออกยังไม่ได้แจ้งความจำนงเป็นหนังสือฯ การลาออกดังกล่าวจึงยังไม่มีผลให้กรรมการเหล่านั้นต้องพ้นจากตำแหน่ง และกรณีนี้ไม่ใช่กรณีที่ที่ประชุมใหญ่ลงมติถอดถอนกรรมการดำเนินการให้พ้นจากตำแหน่งตามข้อบังคับข้อ 57 (5)

2. อำนาจสูงสุดของที่ประชุมใหญ่ในการวินิจฉัยปัญหาทั้งปวงของสหกรณ์ ตามข้อบังคับข้อ 50 ประกอบข้อ 57 มติเช่นว่านั้นของที่ประชุมใหญ่จะต้องไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบของสหกรณ์ ระเบียบหรือคำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ดังนั้นในการลงมติเรื่องใดๆ ของที่ประชุมใหญ่ซึ่งเป็นเรื่องที่ข้อบังคับได้กำหนดวิธีปฏิบัติไว้แล้ว ที่ประชุมใหญ่จะลงมติให้มีการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากข้อกำหนดในข้อบังคับซึ่งสหกรณ์ได้กำหนดขึ้นและจดทะเบียนถูกต้องแล้วมิได้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) อภิชาติ พงษ์ศรีหตุลชัย

(นายอภิชาติ พงษ์ศรีหตุลชัย)

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติราชการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

สำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักงานพัฒนาสถาบันเกษตรกร

โทร. (02) 2818301

ที่ กษ 0216/18110

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กทม. 10200

26 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ตอบข้อหารือเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการเลือกตั้งกรรมการสหกรณ์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร

อ้างถึง หนังสือจังหวัดสกลนคร ด่วนที่สุด ที่ สน 0013/15512 ลงวันที่ 2 กรกฎาคม 2544

ตามหนังสือที่อ้างถึง จังหวัดสกลนครขอหารือเกี่ยวกับการใช้อำนาจของรองนายทะเบียนสหกรณ์ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ในการสั่งเพิกถอนมติของที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ ซึ่งได้มีมติเลือกตั้งกรรมการสหกรณ์โดยขัดต่อมาตรา 50 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

นายทะเบียนสหกรณ์ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นดังต่อไปนี้

1. ถ้าที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ในปี 2543 มีมติเลือกตั้งบุคคลใด ให้เป็นกรรมการสหกรณ์ เป็นวาระที่สามติดต่อกัน มตินั้นขัดต่อมาตรา 50 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มติที่ขัดต่อกฎหมายย่อมเป็นอันเสียไปและใช้บังคับมิได้ บุคคลผู้ได้รับเลือกตั้งไม่เป็นกรรมการสหกรณ์ แต่รองนายทะเบียนสหกรณ์ก็ยังคงใช้อำนาจตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 สั่งเพิกถอนมติดังกล่าวเสีย เพื่อเป็นการเพิกถอนความมีอยู่จริงของมติและป้องกันไม่ให้เกิดการนำมติดังกล่าวกลับมาใช้อ้างอิงอีกในภายหลัง ส่วนบุคคลดังกล่าวสามารถได้รับเลือกตั้งให้เป็นกรรมการสหกรณ์ในปี 2544 ได้

2. ถ้าที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ มีมติเลือกตั้งบุคคลหลายคนให้เป็นกรรมการสหกรณ์ สาระสำคัญของมติดังกล่าวย่อมประกอบไปด้วยการเลือกตั้งบุคคลแต่ละคนให้เป็นกรรมการสหกรณ์ ดังนั้น เมื่อต่อมาปรากฏข้อเท็จจริงว่าบุคคลบางคนที่ได้รับเลือกตั้งให้เป็นกรรมการสหกรณ์มีคุณสมบัติขัดต่อกฎหมายรองนายทะเบียนสหกรณ์สามารถมีคำสั่งเพิกถอนมติของที่ประชุมใหญ่ เฉพาะส่วนที่เลือกตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติขัดต่อกฎหมายให้เป็นกรรมการสหกรณ์เสียได้ และบุคคลผู้ได้รับเลือกตั้งให้เข้ามาดำรงตำแหน่งแทนสามารถอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าระยะเวลาที่เหลืออยู่ของผู้แทนแทน

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และโปรดแนะนำให้สหกรณ์ทราบเพื่อถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) อุดร ขจรเวหาศน์

(นายอุดร ขจรเวหาศน์)

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติราชการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานพัฒนาสถาบันเกษตรกร

โทร. 0-2281-8301

ที่ กษ 0216/4356

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กทม. 10200

21 กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ขอรื้อหรือเรื่องการเลือกตั้งคณะกรรมการและการเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ

อ้างถึง หนังสือจังหวัดชัยภูมิ ที่ ชย. 0013/1248 ลงวันที่ 23 มกราคม 2544

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่าจังหวัดชัยภูมิได้หารือนายทะเบียนสหกรณ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งคณะกรรมการและการเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ รวม 2 ประเด็น ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

นายทะเบียนสหกรณ์พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า

1. ในการเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ในมาตรา 53 “ให้สหกรณ์มีผู้ตรวจสอบกิจการซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกหรือบุคคลภายนอก” โดยที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูชัยภูมิ จำกัด มีมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ที่จะให้เลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการจากสมาชิกสหกรณ์ โดยไม่พิจารณาถึงบุคคลภายนอก และให้มีประกาศรับสมัครผู้ตรวจสอบกิจการโดยรับสมัครเฉพาะสมาชิกสหกรณ์ ดังนั้น มติที่ประชุมใหญ่ดังกล่าว จึงไม่ขัดต่อกฎหมายว่าด้วยพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 53 ในการเลือกตั้งสมาชิกสหกรณ์เป็นผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

2. สหกรณ์ออมทรัพย์สามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ จำกัด ได้จัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ในระเบียบการประชุมเป็นวาระสุดท้าย และประธานในที่ประชุมได้สั่งปิดการประชุมก่อนเปิดหีบนับคะแนนการเลือกตั้ง ถือได้ว่าวาระการเลือกตั้งดังกล่าวได้ดำเนินการเสร็จสิ้น นับตั้งแต่สมาชิกทำการเลือกคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และหย่อนบัตรลงหีบแล้ว ดังนั้น เมื่อมีการเปิดหีบนับคะแนน แม้สมาชิกสหกรณ์จะอยู่ไม่ครบองค์ประชุมในขณะที่เปิดหีบนับคะแนนก็ตาม แต่ระเบียบวาระการเลือกตั้งดังกล่าวได้ดำเนินการเสร็จสิ้นลงแล้ว การดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ โดยที่ประชุมใหญ่จึงถูกต้อง

อนึ่ง วาระการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้น จึงไม่ควรกำหนดวาระการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นวาระสุดท้ายในระเบียบวาระการประชุม

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และโปรดแจ้งให้สหกรณ์จังหวัดชัยภูมิทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) อุดร ขจรเวหาศน์

(นายอุดร ขจรเวหาศน์)

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติราชการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานพัฒนาสถาบันเกษตรกร

โทร. (02) 6299034

ที่ กษ 1108/975

กรมส่งเสริมสหกรณ์

เทเวศร์ กทม. 10200

30 มกราคม 2550

เรื่อง หารือคุณสมบัติของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรสี่คิ้ว จำกัด

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา ที่ นม 0010/4285 ลงวันที่ 28 ธันวาคม 2549

ด้วยได้รับรายงานจากสำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา ว่ากรณีกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์การเกษตรสี่คิ้ว จำกัด เป็นลูกหนี้การค้าของสหกรณ์และไม่ชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์ เข้าข่ายขาดคุณสมบัติกรรมการดำเนินการเพราะเหตุผิดนัดชำระหนี้ ตามข้อบังคับของสหกรณ์ข้อ 71(5) หรือไม่ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

นายทะเบียนสหกรณ์พิจารณาแล้ว เห็นว่า

1. ระเบียบสหกรณ์ ว่าด้วยการขายสินค้าเงินเชื่อ พ.ศ. 2546 ข้อ 10 ประกอบข้อ 11(1) เมื่อผู้จัดการหรือคณะกรรมการดำเนินการได้อนุมัติการขายสินค้าเงินเชื่อแก่ผู้ซื้อสินค้าเชื่อแล้ว เป็นหน้าที่ของผู้จัดการในอันที่จะแจ้งให้ผู้ซื้อซื้อจัดทำสัญญาซื้อสินค้าเงินเชื่อตามข้อบังคับข้อ 89(7) เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบฯ

2. ระเบียบฯ ข้อ 16 ประกอบข้อ 17 กำหนดว่าสหกรณ์ต้องจัดทำเอกสารใบกำกับสินค้าหรือใบส่งของเพื่อให้ผู้รับสินค้าลงชื่อในใบรับสินค้าหรือใบส่งของเมื่อได้รับสินค้าแล้ว เพื่อเป็นหลักฐานพร้อมทั้งส่งมอบสินค้าและเอกสารฉบับสำเนาแก่ผู้รับสินค้า เมื่อผู้ซื้อสินค้าเงินเชื่อได้รับสินค้าเป็นที่เรียบร้อยแล้ว สหกรณ์จะต้องลงบัญชีตั้งให้ผู้ซื้อสินค้าเงินเชื่อเป็น “ลูกหนี้การค้า” และเรียกชำระหนี้การค้าดังกล่าวภายในไม่เกิน 30 วัน นับถัดจากวันรับสินค้า

เมื่อพิจารณาตามระเบียบแล้ว สมาชิกที่ได้ซื้อสินค้าเงินเชื่อและได้รับสินค้าแล้วก็ถือว่าเป็น “ลูกหนี้การค้า” ของสหกรณ์ และต้องชำระหนี้การค้าดังกล่าวภายในระยะเวลาไม่เกิน 30 วัน นับถัดจากวันรับสินค้า เมื่อสมาชิกผู้ซื้อสินค้าเชื่อดังกล่าวไม่ชำระหนี้ภายในกำหนดเวลา ก็ถือได้ว่าเป็นผู้ผิดนัดชำระหนี้

เนื่องจากระเบียบได้กำหนดวิธีปฏิบัติไว้ชัดเจน จึงเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อ 19 ประกอบข้อ 20 ในการเรียกค่าปรับฐานผิดสัญญาหรือเรียกให้ชำระหนี้ที่ค้างชำระทั้งหมดพร้อมค่าปรับคืนและจะต้องพิจารณาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ตามระเบียบข้อ 21 และข้อ 22 พร้อมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้อำนาจตามระเบียบข้อ 23 โดยมีต้องหารือนายทะเบียนสหกรณ์อีก เนื่องจากคำวินิจฉัยของคณะกรรมการดำเนินการเป็นที่สิ้นสุดแล้ว

3. จากประเด็นข้อพิจารณาทั้งหมดสรุปได้ว่า

3.1 สมาชิกผู้ใดที่เข้าข่ายผิดนัดชำระหนี้ตามระเบียบฯ ให้ถือว่าขาดคุณสมบัติในการดำรงตำแหน่งกรรมการดำเนินการตามข้อบังคับข้อ 71(5) เนื่องจากเป็นอำนาจของคณะกรรมการดำเนินการในการวินิจฉัยตามระเบียบข้อ 23 โดยมีต้องไปพิจารณาว่าเข้าข่ายมาตรา 203 และมาตรา 204 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือไม่

3.2 หากมีความเสียหายเกิดขึ้นจนเป็นเหตุให้สหกรณ์มีข้อบกพร่องทางการเงิน การบัญชี หรือกิจการ หรือฐานะการเงิน ตามรายงานการสอบบัญชี หรือรายงานการตรวจสอบ ให้ตรวจสอบว่าความเสียหายดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากผู้ตรวจสอบกิจการมิได้รายงานคณะกรรมการดำเนินการ หรือเกิดขึ้นจากคณะกรรมการดำเนินการหรือดเว้นกระทำการ หรือกระทำการโดยประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่ผู้นั้นจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบความเสียหายดังกล่าว

3.3 สหกรณ์ต้องตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และผู้จัดการของสหกรณ์ ว่าได้กระทำการครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับและระเบียบหรือไม่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สหกรณ์จังหวัดแจ้งสหกรณ์การเกษตรสี่คิ้ว จำกัดทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) สุพัตรา ธนเสนีวัฒน์

(นางสาวสุพัตรา ธนเสนีวัฒน์)

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

นายทะเบียนสหกรณ์

สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์

โทร. 0 2282 6595

โทรสาร 0 2282 5042

E-mail : cpd_cep@cpd.go.th

www.cpd.go.th

ที่ กษ 1101/06602

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กทม. 10200

31 มีนาคม 2543

เรื่อง ทหารเรือการเป็นกรรมการของสหกรณ์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา

อ้างถึง หนังสือจังหวัดสงขลา ที่ สข 0013/5272 ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2543

ตามหนังสือที่อ้างถึง จังหวัดสงขลาขอหารือเกี่ยวกับการที่ได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ พ.ศ. 2543 โดยผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ ซึ่งระเบียบได้กำหนดว่าหากตำแหน่งกรรมการว่างลงก่อนถึงวาระให้คณะกรรมการเลือกตั้งประกาศชื่อผู้สมัครได้รับคะแนนลำดับถัดไปของเขตเลือกตั้งนั้น เป็นกรรมการแทนได้หรือไม่ นั้น

นายทะเบียนสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 50 กำหนดให้สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก ระเบียบว่าด้วยการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ตามที่หารือที่กำหนดว่าหากตำแหน่งกรรมการว่างลงก่อนถึงวาระให้คณะกรรมการเลือกตั้งประกาศชื่อผู้สมัครได้รับคะแนนลำดับถัดไปของเขตเลือกตั้งนั้นเป็นกรรมการแทนเห็นว่า ระเบียบดังกล่าวมิได้เลือกตั้งกรรมการโดยที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ ดังนั้น ระเบียบว่าด้วยการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการดังกล่าว จึงขัดด้วยพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 50

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สหกรณ์จังหวัดสงขลาทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) อภิชาติ พงษ์ศรีหตุลชัย

กรมส่งเสริมสหกรณ์

(นายอภิชาติ พงษ์ศรีหตุลชัย)

สำนักงานเลขานุการกรม

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โทร. (02) 2816875

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติราชการแทน

โทรสาร (02) 2826078

นายทะเบียนสหกรณ์

